

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) nr 1268/2012,

29. oktoober 2012,

mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrust (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 ⁽¹⁾, eriti selle artikleid 8, 11, 13, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 29, 30, 31, 34, 35, 38, 41, 44, 49, 53, 54, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 144, 145, 146, 148, 151, 154, 156, 157, 181, 183, 184, 186, 187, 188, 190, 191, 192, 195, 196, 199, 201, 203, 204, 205, 208 ja 209,

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatava finantsmääruse kohta) ⁽²⁾ on oluliselt muudetud ja see on asendatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 (edaspidi „finantsmäärus“). Seetõttu on vajalik viia komisjoni 23. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 (millega kehtestatakse Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 üksikasjalikud rakenduseeskirjad) ⁽³⁾ vastavusse finantsmäärusega. Selguse huvides on määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 vaja asendada.

(2) Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „Eli toimimise leping“) artikli 290 alusel võib seadusandliku aktiga komisjonile delegeerida õiguse võtta vastu muid kui seadusandlikke akte üksnes selleks, et täiendada või muuta seadusandliku akti teatavaid mitteolemuslikke osi. Seepärast on mõned määrusega (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 kehtestatud sätted inkorporeeritud käesolevasse määrusesse. Seega ei tohiks kõnealuseid sätteid kaasata käesolevasse määrusesse.

(3) Komisjon on ettevalmistustöö käigus viinud läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ning taganud asjaomaste dokumentide iheaegse, õigeaegse ja asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule

(4) Seoses eelarvepõhimõtetega, eeskätt eelarve ühtsuse põhimõttega, muudab eelmaksetelt kogunenud intresside teenimise ja sissenõudmise eeskirjade lihtsustamine, eelkõige loobumine toetusesaajatele pandud kohustusest sellist intressi teenida, intresside sissenõudmise ulatust ja tingimusi käsitlevad sätted vananenuks. Kui selline kohustus ikkagi pannakse üksustele, kellele on delegeeritud eelarve täitmise seotud ülesanded, tuleks kogunenud intresside tuvastamist, kasutamist ja nende üle raamatupidamisarvestuse pidamist reguleerivad sätted kaasata kõnealuste üksustega sõlmitud delegeerimislepingutesse. Kui eelmaksetelt teenitud intressid tuleb kõnealuste lepingute kohaselt tasuda liidule, siis tuleks need maksta eelarvesse sihtotstarbelise tuluna.

(5) Seoses aastasuse põhimõttega on oluline selgitada eelarveaasta assigneeringute tähendust ja kulukohustustega sidumise menetluse ettevalmistavaid etappe, mis juhul, kui need jõuavad lõpule 31. detsembriks, võivad võimaldada kulukohustuste assigneeringud järgmisse eelarveaastasse üle kanda.

⁽¹⁾ ELT L 298, 26.10.2012, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 248, 16.9.2002, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 357, 31.12.2002, lk 1.

- (6) Seoses arvestusühiku põhimõttega tuleks täpsustada raha-voogude juhtimise ja raamatupidamisarvestuse vajaduste täitmise eesmärgil euro ja muude valuutade vaheliseks ümberarvestuseks kasutatavaid vahetuskursse. Lisaks tuleks veelgi suurendada selliste valuuta ümberarvestuse toimingute tulemuste raamatupidamisarvestuses kajastamise läbipaistvust. Pärast euro kasutuselevõttu tuleks kaotada komisjoni kohustus anda liikmesriikidele teavet erinevate valuutade vaheliste rahaülekannete kohta.
- (7) Seoses kõikehõlmavuse põhimõttest tehtavate eranditega tuleks täpsustada seda, kuidas käsitletakse eelarves sihtotstarbelist tulu, eelkõige liikmesriikide või kolmandate riikide rahalist osalust teatavates liidu programmides, samuti seda, millistes piirides saab kulusid ja tulusid tasarvestada. Eelkõige on praegusi tavasid silmas pidades vaja selgitada, et üldjuhul peaksid kulukohustuste ja maksete assigneeringud tulenema sihtotstarbelisest tulust automaatselt niipea, kui tulu on institutsioonile laekunud. Samuti on vaja täpsustada juhtumeid, kus sihtotstarbelise tulu saab teha erandkorras kättesaadavaks enne seda, kui tulu on tegelikult institutsioonile laekunud.
- (8) Seoses sihtotstarbelisuse põhimõttega tuleks täpselt kindlaks määrata, kuidas toimub selliste assigneeringute protsendi arvutamine, mida institutsioonil on lubatud sõltumatult ümber paigutada. Euroopa Parlament ja nõukogu peaksid saama kogu teabe üksikasjaliku selgituse kaudu, mis tuleb neile esitada ümberpaigutamise taotluste kohta.
- (9) Seoses usaldusväärse finantsjuhtimisega on vaja täpsustada programmide ja meetmete eel-, vahe- ja järelhindamise eesmäärke, nende tegemise sagedust ning finantselgituses esitatavat teavet.
- (10) Seoses läbipaistvuse põhimõttega suurendab asjaomaste vahendite saajate nimesid ja nende saadud täpseid summasid käsitlevate andmete avaldamine asjaomaste vahendite kasutamisega seonduvat läbipaistvust. Selline kodanikele kättesaadavaks tehtav teave tugevdab avalikuse kontrolli kõnealuste vahendite kasutamise üle ja aitab kaasa avalike vahendite parimal viisil kasutamisele. Kui aga vahendite saajad on füüsilised isikud, kohaldatakse sellise avaldamise suhtes isikuandmete kaitse eeskirju. Seetõttu tuleks isikuandmed avaldada üksnes juhul, kui see on taotletavat õiguspärast eesmärki silmas pidades vajalik ja proportsionaalne.
- (11) Teave liidu vahendite kasutamise kohta tuleks avaldada institutsioonide veebisaidil ning see peaks sisaldama vähemalt nime, asukohta, summat ja vahendite eesmärki. Kõnealuses teabes tuleks arvesse võtta finantsmääruse artikli 35 lõikes 3 sätestatud kriteeriumeid, eelkõige antud vahendite liiki ja olulisust.
- (12) Liidu vahendite saajate nimi ja asukoht tuleks avaldada antud auhindade ja toetuste ning sõlmitud hankelepingute kohta pärast avaliku menetluse avamist taotluste või pakkumuste esitamiseks, nagu seda tehakse eelkõige konkursside, toetuste andmise menetluste ja hankemenetluste puhul, järgides ELi toimimise lepingus sätestatud põhimõtteid ning eelkõige läbipaistvuse, proportsionaalsuse, võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtet. Lisaks peaks selline avaldamine kaasa aitama avaliku valikumenetluse kontrollile menetluses tagasilükatud taotlejate poolt.
- (13) Füüsiliste isikutega seonduvad isikuandmed ei tohiks olla avaldatud kauem kui sellise aja vältel, mille kestel vahendite saaja vahendeid kasutab, ning seepärast tuleks need pärast kahe aasta möödumist kõrvaldada. Sama peaks kehtima ka juriidiliste isikutega seonduvate isikuandmete puhul, mille korral üks või mitu füüsilist isikut on tuvatatavad nende ametinimetuse järgi.
- (14) Enamikul käesoleva määrusega hõlmatud juhtudel toimub avaldamine juriidiliste isikute puhul.
- (15) Kui tegemist on füüsiliste isikutega, tuleks selline avaldamine ette näha üksnes antud summa olulisuse ja vahendite parimal viisil kasutamise kontrolli vajaduse vahelise proportsionaalsuse põhimõtet järgides. Füüsiliste isikute puhul on NUTS 2 tasandi piirkonna avaldamine kooskõlas vahendite saajate avaldamise eesmärgiga ja tagab eri suurusega liikmesriikide võrdse kohtlemise, austades samal ajal vahendite saajate õigust eraelule ja eelkõige nende isikuandmete kaitsele.
- (16) Teave stipendiumite ja muude otsetoetuste kohta, mis on makstud neid kõige enam vajavatele füüsilistele isikutele, tuleks avaldamiskohustusest vabastada.

- (17) Selleks et tagada vahendite saajate võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine, tuleks füüsiliste isikutega seonduva teabe avaldamine tagada ka kooskõlas liikmesriikide kohustusega teha äärmiselt läbipaistvaks lepingud, mis ületavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivis 2004/18/EÜ (ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta) ⁽¹⁾ sätestatud summat.
- (18) Vahendite saaja nime ja asukohta ning vahendite summat ja eesmärki ei tohiks avaldada, kui see ohustaks vahendite saaja puutumatus, mis on kaitstud Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustaks tema õiguspäraseid ärihuve.
- (19) Eelarve liigendus peaks pakkuma eelarvemenetluseks vajalikku selgust ja läbipaistvust.
- (20) Kindlaks tuleks määrata ka teod, mis tõenäoliselt kujutavad endast huvide konflikti.
- (21) Seoses kaudse eelarve täitmise on vaja luua sellise volituste delegeerimise raamistik ja delegeerimislepingute sisu. Üksus või isik, kellele delegeeritakse eelarve täitmise seotud ülesanded, peaks tagama liidu finantshuvide kaitse tasemel, mis on samaväärne finantsmääruse kohaselt nõutavaga. Selleks et tagada liidu vahendite usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete kohane haldamine volitatud üksuste poolt, tuleks sätestada tingimused, mille alusel komisjon võib aktsepteerida, et selliste üksuste või isikute süsteimid, eeskirjad ja menetlused on komisjoni omadega samaväärsed.
- (22) Rakendusametid jäävad komisjoni kontrolli alla ja neid tuleks liidu eelarve täitmisel tunnustada kõnealuse institutsiooni volitatud eelarvevahendite käsutajatena.
- (23) Koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega toimuva kaudse eelarve täitmise korral tuleks kindlaks määrata organisatsioonid, mille puhul võib eelarvet sellisel viisil täita.
- (24) Kui eelarve täitmise seotud ülesanded delegeeritakse avalik-õiguslikele asutustele või avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, tuleks sätestada nende määramise tingimused.
- (25) Kaudse eelarve täitmise jaoks on vaja näha ette üksikasjalikud eeskirjad, mis käsitlevad raamatupidamise aastaaruande kontrollimise ja heakskiitmise menetlusi ning selliste kulude liidu rahastatavatest kuludest väljaarvamist, mille puhul väljamaksed on tehtud kohaldatavaid eeskirju rikkudes.
- (26) Eraõiguslikud üksused, kes täidavad komisjoni eest ettevõtmis- või abiülesandeid, tuleks valida hankemenetluste kohaselt.
- (27) Mis puutub finantsjuhtimises osalejate rolli, siis suurendavad finantsjuhtimise reform koos tsentraliseeritud eelkontrollide kaotamisega eelarvevahendite kasutajate vastutust kõigis tulu- ja kulutoimingutes, sealhulgas seoses sisekontrollisüsteemidega. Euroopa Parlamenti ja nõukogu tuleks tulevikus teavitada volitatud eelarvevahendite kasutaja ametisse nimetamisest või ametist lahkumisest. Sellest tulenevalt tuleks sätestada ülesanded, kohustused ja järgitavate menetluste põhimõtted. Eelkontrolli viimine üksustesse nõuab eelkõige eelarve täitmise toimingute algatamise ja nende toimingute kontrollimisega seotud ülesannete selget eristamist. Lisaks sellele peaks iga institutsioon kehtestama kutsenormid, mida kohaldatakse eel- ja järelkontrolli eest vastutavate töötajate suhtes. Samuti on vajalik näha ette, et võetud kohustusi on arvesse võetud aastaaruandes, mis esitatakse institutsioonile, kes vastutab muu hulgas järelkontrolli eest. Toimingute tegemisega seotud tõendavaid dokumente tuleks säilitada. Kuna erinevas vormis läbirääkimistega hankemenetluste teel sõlmitavad hankelepingud kujutavad endast erandit tavapärasest hankemenetlusest, tuleks nende kohta esitada eraldi aruanne institutsioonile ja teavitada neist Euroopa Parlamenti ja nõukogu.
- (28) Määrust (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 tuleks kohandada, et võtta arvesse delegatsiooni juhi topeltrolli Euroopa välisteenistuse edasivolitatud eelarvevahendite kasutajana ja tegevusassigneeringute puhul komisjoni edasivolitatud eelarvevahendite kasutajana.
- (29) Kohustuste selgitamiseks tuleks täpselt kindlaks määrata ka paarvepidaja ülesanded ja kohustused seoses raamatupidamissüsteemide, sularahahalduse ning pangakontode ja kolmandate isikute toimikute haldamisega. Kehtestada tuleks paarvepidaja ametisse nimetamise kord.

⁽¹⁾ ELT L 134, 30.4.2004, lk 114.

- (30) Sätestada tuleks ka tingimused, mille alusel kasutatakse avansikontosid, s.o haldussüsteemi, mis on erandiks tavapäraest eelarvemenetlustest, samuti avansikontode haldajate ning eelarvevahendite käsutaja ja peaarvepidaja ülesanded ja kohustused seoses avansikontode kontrolliga. Euroopa Parlamenti ja nõukogu tuleks teavitada mis tahes ametisse nimetamisest või ametist lahkumisest. Tõhususe huvides tuleks delegatsioonides luua vaid üks avansikonto, mis on mõeldud nii komisjoni eelarvejao kui ka Euroopa välis teenistuse eelarvejao assigneeringute jaoks. Vajalikuks on osutunud näha ette võimalus kasutada avansikontodega seotud deebetkaarte, et hõlbustada makseid eelkõige liidu delegatsioonides ja esindustes ning vältida sularahas arveldamisega seotud riske.
- (31) Kui iga finantsjuhtimises osaleja ülesanded ja kohustused on kindlaks määratud, võib neid vastutusele võtta üksnes Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjades ja muude teenistujate teenistustingimustes sätestatud tingimustel. Igas institutsioonis loodud finantsrikkumiste uurimise eritoimkond on osutunud tõhusaks mehhanismiks selle kindlaks määramisel, kas rahalist laadi rikkumised on aset leidnud, ja seetõttu tuleks need toimekonnad säilitada. Vaja on sätestada menetlus, mille kohaselt eelarvevahendite käsutaja võib küsida kinnitust juhisele, mille ta leiab olevat eeskirjavastane või vastuolus usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega, ning vabaneda sellise kinnituse saamisel mis tahes vastutusest.
- (32) Seoses tuludega, välja arvatud erijuhul, mil tegemist on nõukogu 7. juuni 2007. aasta otsusega 2007/436/EÜ (Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta)⁽¹⁾ hõlmatud omavahenditega, on vaja täpsustada ülesanded ja kontrollid, mis kuuluvad eelarvevahendite käsutajate vastutusalasse menetluse erinevates etappides: saadaolevate summade eelarvestuse koostamine; sissenõudekorraldus; võlateate saatmine, millega teatatakse võlgnikule, et saadaolev summa on kindlaks määratud; mis tahes tasumisele kuuluvate viiviste arvutamine ning vajaduse korral otsus loobuda nõudest kriteeriumide alusel, mis kindlustavad usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimise, et tagada tulude tõhus laekumine.
- (33) Vajalik on täpsustada peaarvepidaja rolli tulude kogumisel ja kulude maksmiseks mis tahes lisaaja andmisel. Peaarvepidajal peaks olema ka võimalik kohaldada maksete sissenõudmisel paindlikkust, näiteks võimalust võlad otse tasaarvestada või erandlikel asjaoludel ja proportsionaalsuse põhimõtet arvesse võttes loobuda nõudmast võla tagasimaksmise tagatist, kui võlgnik soovib ja on suuteline tegema makse lisaaja jooksul, kuid ei ole suuteline andma sellist tagatist.
- (34) Selleks et kindlustada varade haldamine, saades samas tootluse näol rahalist tasu, on vaja investeerida ajutiselt makstud summad finantsvaradesse ja määrata kindlaks sellistelt investeeringutelt kogunenud intresside käsitlemine.
- (35) Selle tagamiseks, et komisjonil oleks kogu vajalik teave rahastamisotsuste tegemiseks, on vaja sätestada toetuste, hangete, usaldusfondide, auhindade ja rahastamisvahendite kohta tehtavate rahastamisotsuste sisule miinimumnõuded.
- (36) Seoses kuludega tuleks kindlaks määrata see, kuidas suhestuvad omavahel rahastamisotsused ning üldised ja individuaalsed kulukohustused; samuti tuleks kindlaks määrata nende erinevate etappide tunnused, et luua eelarve täitmise erinevate etappide jaoks selge raamistik.
- (37) Vaja on selgitada tõendamis-, kinnitamis- ja maksetoimingute omavahelist suhet ning kontrolli, mida eelarvevahendite käsutaja teeb kulude tõendamisel koos märkera „kuulub maksmisele”. Tuleks täpsustada maksete tõendamiseks koostatavaid dokumente ja näha ette eel- ja vahemaksete tasaarvestamise eeskirjad.
- (38) Selle tagamiseks, et vahendite saajatele maksete tegemisel ei esine põhjendamatuid viivitusi, tuleks sätestada tõendamis- ja maksetoimingute suhtes kohaldatavate tähtaegade kohaldamise eeskirjad, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul⁽²⁾.
- (39) Seoses siseauditiga on vaja ette näha audiitori ametisse nimetamise menetlus ja tagada tema sõltumatus institutsioonist, kes ta on ametisse nimetanud ja kellele ta peab oma tegevusest aru andma. Euroopa Parlamendi ja nõukogu jaoks läbipaistvuse tagamiseks tuleks neid teavitada mis tahes ametisse nimetamisest või ametist lahkumisest.

⁽¹⁾ ELT L 163, 23.6.2007, lk 17.

⁽²⁾ ELT L 48, 23.2.2011, lk 1.

- (40) Hankelepingute sõlmimise kord peaks tuginema direktiivile 2004/18/EÜ. Vaja on määratleda erinevad hankemenetluse liigid, kohaldatavad avalikustamise ja avaldamise meetmed, konkreetset liiki menetluse kasutamise tingimused ja kehtivate menetluste peamised tunnused, valiku- ja hindamiskriteeriumide täpsustamine, hankedokumentidega tutvumise ning pakkujate ja taotlejatega teabevahetuse eeskirjad ning kui tegemist on komisjoni poolt tema enda arvel sõlmitavate lepingutega, siis kohaldatavad piirmäärad ja sõlmitavate lepingute maksumuse hindamise eeskirjad.
- (41) Hankelepingute sõlmimise menetluste eesmärk on rahuldada institutsioonide vajadused kõige soodsamatel tingimustel, tagades samal ajal võrdse juurdepääsu hankemenetlusele ning järgides läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtet. Selleks et tagada läbipaistvus ning taotlejate ja pakkujate võrdne kohtlemine, samuti eelarvevahendite kasutajate täielik vastutus lõpliku valiku tegemisel, on vaja sätestada menetlus pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste avamiseks ja nende seejärel hindamiseks alates komisjoni ametisse nimetamisest kuni põhjendatud ja dokumenteeritud lepingu sõlmimise otsuseni, mille hankija peab lõpuks tegema.
- (42) Varasemaid kogemusi arvestades on vaja luua uus hankemenetlus keskmise maksumusega lepingute jaoks. Vaja on lubada kasutada huvitatud pakkujate loetelu samadel tingimustel praeguse osalemiskutsega, kuna see loetelu paneb potentsiaalsetele pakkujatele väiksema halduskoormuse.
- (43) Selleks et kaitsta liidu finantshuve lepingu täitmise ajal, on vaja näha ette võimalus nõuda, et hankes finantsuutlikkust pakkuvad üksused vastutavad asjaomase lepingu täitmise eest solidaarselt.
- (44) Selleks et kaitsta liidu finantshuve ja tagada kontroll lepingute täitmise üle, on vaja näha ette võimalus nõuda töövõtjalt, et ta täidaks ise teatavaid kriitilise tähtsusega ülesandeid.
- (45) Selleks et tagada lepingu täitmine kõrgeima kutsestandardi kohaselt, on vaja näha ette võimalus lükata tagasi pakkujad, kellel esineb potentsiaalne huvide konflikt.
- (46) Kuna finantstagatise ei nõuta enam automaatselt, on vaja sätestada kriteeriumid, mille alusel neid võib nõuda.
- (47) Vaja on selgitada toetusi käsitleva jaotise reguleerimisala, eelkõige seoses sellega, mis liiki meetmed ja Euroopa Liidu üldistes huvides tegutsevad asutused on toetuse saamiseks rahastamiskõlblikud, aga ka sellega, mis liiki juriidilisi kohustusi võib toetuste katmiseks kasutada. Selleks et tagada võrdne kohtlemine ja vältida liidupoolsele rahastamisele juurdepääsu piiramist, tuleks kõnealuste juriidiliste kohustuste puhul täpsustada kriteeriumid lepingute ja otsuste vahel valimiseks, nende minimaalne sisu ja võimalus sõlmida raampartnerluse raames toetuse andmise erileping või -otsus.
- (48) Toetusi käsitleva jaotise reguleerimisalas tuleks arvesse võtta ka seda, et finantsmäärusesse on lisatud ühelt poolt eraldi jaotised auhindade ja rahastamisvahendite kohta ja teiselt poolt toetuste ja rahastamiskõlblike kulude suhtes kohaldatavad põhieeskirjad, ette on nähtud lihtsustatud vormis toetuste (ühikordsed maksed, ühikuhinnad, kindlamääralsed maksed) kasutamine, kaotatud on eelmaksetagatiste andmise kohustus ja välja jäetud vähendamise põhimõte.
- (49) Elektroonilise teabevahetuse ja dokumentide elektroonilise esitamise suunas toimunud arenguga, mis on oluline lihtsustusmeede, peaksid kaasnema selged tingimused, mille alusel kasutatavaid süsteeme aktsepteeritakse, et luua usaldusväärne õiguskeskkond.
- (50) Kasumi taotlemist keelav põhimõte ja kaasrahastamise põhimõte tuleks kooskõlas finantsmäärusesse lisatud selgituste ja lihtsustustega läbi vaadata. Eelkõige on selguse huvides vaja näha ette üksikasjalikud eeskirjad tululiikide kohta, mida saab kasumi taotlemist keelava põhimõtte kohaldamisel kinni pidada, ning välise kaasrahastamise ja mitterahaliste osaluste vormid.
- (51) Seoses läbipaistvuse põhimõttega tuleks lubada mitmeaastaste tööprogrammide vastuvõtmine ja avaldamine, sest neil on taotlejate jaoks lisaväärtus, kuna see võimaldab neil toetustaotluste esitamise kutseid kergemini prognoosida ja nendeks paremini ette valmistuda. Selles kontekstis tuleks täpsustada tingimusi, mille alusel võib tööprogramme käsitleda rahastamisotsustena. Samuti on läbipaistvuse tagamiseks vaja toetustaotluste esitamise kutseid avaldada, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel või kui meedet võib rakendada ainult üks üksus. Vaja on täpsustada minimaalne sisu sellise avaldamise korral.

- (52) Kuna toetusesaajate makstud käibemaksu rahastamiskõlblikkuse tingimustega seoses esineb sageli vigu ja lahknevusi, on vaja tagada, et tagastamisele mittekuuluva käibemaksu ja maksukohustuslasena mittekäsitatavate isikute mõisteid nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) ⁽¹⁾ artikli 13 lõike 1 tähenduses mõistetakse ja kohaldatakse järjepidevalt, võttes arvesse tegevust, mida need mõisted endas hõlmavad.
- (53) Selleks et tagada läbipaistvus, taotlejate võrdne kohtlemine ja eelarvehendite käsutajate vastutuse suurendamine, on vaja kehtestada toetuste andmise menetlus alates toetustaotluse esitamisest, mille jaoks komisjon peaks olema andnud taotlejatele minimaalse teabe, kuni selle hindamiseni eelnevalt täpsustatud rahastamiskõlblikkuse, valiku- ja hindamiskriteeriumide alusel, misjärel vastutav eelarvehendite käsutaja teeb oma lõpliku, asjakohaselt dokumenteeritud otsuse. Vaja on kehtestada üksikasjalikud eeskirjad sellise komisjoni koosseisu ja ülesannete kohta, kes vastutab toetustaotluse hindamise eest valiku- ja hindamiskriteeriumide alusel, samuti võimalused võtta taotlejatega toetuste andmise menetluse kestel kontakti või paluda neil oma toetustaotlusi kohandada. Kõnealused võimalused peaksid nõuetekohaselt kajastama finantsmäärusesse lisatud hea halduse nõudeid ja sisaldama tingimusi, mille kohaselt toetustaotlusi saab enne toetuslepingule allakirjutamist või toetuse andmise otsuste teatavakstegevist kohandada, tagades samal ajal taotlejate võrdse kohtlemise ning sellise põhimõtte järgimise, mille kohaselt meetmete algatus peab tulema eranditult taotlejalt.
- (54) Kuna ühekordsete maksete, ühikuhindade ja kindlamääraliste maksete kasutamist on finantsmääruse raames lihtsustatud ja laiendatud, tuleks nende lihtsustatud toetuse vormide määratlust selgitada. Eelkõige on vaja selgitada, et need, nagu iga teinegi toetuse vorm, on mõeldud rahastamiskõlblike kulude kategooriate katmiseks, ja osutada sellele, et nende summad ei peaks tingimata olema eelnevalt kindlaks määratud, mis on eriti asjakohane, kui need määratakse kindlaks toetusesaaja tavapärase kuluarvestustavade põhjal. Samuti on vaja tagada konkreetse programmi raames antavat rahastamist käsitlevate eeskirjade stabiilsus. Sel eesmärgil peaks olema lubatud kasutada kogu selle kestuse ajal lihtsustatud toetuse vorme. Statistilisel, metodoloogilisel või pettuse tõkestamise ja tuvastamisega seotud eesmärgil on vaja juurdepääsu toetusesaaja üldistele raamatupidamisandmetele, isegi kui toetusesaajat rahastatakse ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlamääraliste maksete abil. Kõnealuseid kontrole ei tohiks siiski kasutada juba kokkulepituid ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlate määrade ühikuväärtuste kahtluse alla seadmiseks.
- (55) Usaldusväärne finantsjuhtimine nõuab, et komisjon kaitseks end tagatistega: toetustaotluse esitamise etapis suuremaid summasid hõlmavate toetustaotluse suhtes finantsauditite korraldamisega, eelmaksete tegemise ajal eelnevate finantstagatiste nõudmisega, kui eelarvehendite käsutaja hinnatud riskid seda õigustavad, ning vahe- maksete ja lõppmaksete tegemise etapis audiitorite koostatud tõendite esitamise ettenägemisega maksetaotluse korral, mis hõlmavad suurimaid summasid ja on suurima riskiga.
- (56) Selgitada tuleks toetuste andmise peatamise ja nende vähendamise tingimusi ja korda, et määrata paremini kindlaks põhjused, mille korral sellist peatamist või vähendamist kohaldatakse, anda toetusesaajatele piisavat teavet ning tagada, et toetusesaajatel oleks mis tahes etapis võimalus kasutada oma õigust kaitsele.
- (57) Liidu vahendite usaldusväärne haldamine tähendab ka, et toetusesaajad ise kasutavad liidu toetusi säästlikult ja tõhusalt. Eelkõige peaksid toetusesaajate poolt meetme rakendamiseks sõlmitud lepingud olema rahastamiskõlblikud, tingimusel et kõnealused rakenduslepingud sõlmitakse majanduslikult soodsaima pakkumuse alusel.
- (58) Kuna kolmandatele isikutele antava rahalise toetuse kasutamisele seatud piiranguid on finantsmääruses lõdvendatud, on vaja kehtestada minimaalsed sätted, milles tuleb toetuslepingu tasandil kokku leppida või mis tuleb toetuse andmise otsusesse lisada, et selgelt eristada toetusesaaja poolt kolmandatele isikutele rahalise toetuse andmist volitatud üksuse poolt kaudse eelarve täitmise raames eelarve täitmiseiga seotud ülesannete rakendamisest.
- (59) Toetusesaajate karistuste määramise õigused tuleks viia vastavusse hangete kontekstis antud õigustega, arvestades, et need on oma laadilt ühesugused ja nende suhtes tuleks kohaldada tõhususe ja proportsionaalsuse seisukohast samasid eeskirjasid.
- (60) Auhindade suhtes tuleks kohaldada läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid samamoodi nagu toetuste puhul. Sellega seoses tuleks sätestada ka tööprogrammide ja konkursside minimaalsed näitajad, võttes arvesse vastavaid toetuste nõudeid. Eelkõige tuleks täpsustada tingimused, mille alusel võib tööprogramme käsitada rahastamisotsustena, ning konkursieeskirjade minimaalne sisu, eelkõige auhinna andmise korral võitjatele auhinna väljamaksmise tingimused ja asjakohased avalikustamise viisid.

⁽¹⁾ ELT L 347, 11.12.2006, lk 1.

- (61) Läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine nõuab ka selgelt kindlaks määratud auhinna andmise menetluse kehtestamist alates konkursitaotluste esitamisest kuni taotlejatele teabe andmiseni ja võitnud osaleja teavitamiseni. Kõnealune menetlus peaks hõlmama konkursitaotluste hindamist vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt ametisse nimetatud ekspertidest koosneva žürii poolt, kasutades konkursieeskirjades teatavaks tehtud hindamiskriteeriumeid, et tagada konkursitaotluste hindamisel pädevus ja neutraalsus. Žürii antud soovitude põhjal peaks vastutav eelarvevahendite käsutaja tegema auhinna andmise kohta lõpliku otsuse, sest vastutus eelarve täitmise eest lasub alati komisjonil.
- (62) Selleks et tagada erinevate rahastamisvahendite ühtne rakendamine komisjonis, tuleks finantsmääruse VIII jaotises sisalduvat üldist raamistikku täiendada rahastamisvahendite rakendamise üksikasjalike eeskirjadega, sealhulgas volitatud üksuste valikut, delegerimislepingute sisu, halduskulusid ja -tasusid ning usalduskontosid käsitlevate sätetega.
- (63) Kindlaks tuleks määrata finantsvahendajate ja lõplike vahendite saajate valikut käsitlevad eeskirjad eelkõige juhuks, kui rahastamisvahendeid hallatakse erandjuhtudel otsese eelarve täitmise raames kas sihtotstarbeliste investeerimisvahendite või muude tulemuste saavutamise mehhanismide kaudu, tagades sel viisil liidu vahendite tõhusa kasutamise.
- (64) Vaja on kindlaks määrata rahastamisvahendite kasutamise tingimused, sealhulgas finantsvõimendus, ja järelevalve raamistik. Samuti on vaja tagada, et rahastamisvahendeid rakendataks tugeva eelhindamise alusel, mis võimaldab komisjonil kavandada need spetsiaalselt selliselt, et reageerida turutõrgetele ja ebaoptimaalsetele investeerimisolukordadele.
- (65) Seoses raamatupidamisarvestuse ja raamatupidamise aastaaruande esitamisega on üldtunnustatud raamatupidamis-põhimõtted, millel finantsaruanded peavad põhinema, kindlaks määratud liidu raamatupidamiseeskirjades. Neis raamatupidamiseeskirjades on täpsustatud ka tehingu kirjendamine raamatupidamisarvestuses ning varade ja kohustuste hindamise ja eraldiste moodustamise eeskirjad, mille abil tagada, et teave oleks nõuetekohaselt esitatud, täielik ja täpne.
- (66) Raamatupidamisküsimustega seoses tuleks täpsustada, et iga institutsiooni peaarvupidaja peab koostama dokumendid, milles kirjeldatakse kõnealuse institutsiooni raamatupidamisarvestuse korraldust ja raamatupidamisarvestuse korda ning määratakse kindlaks elektroonilistes raamatupidamissüsteemides järgitavad tingimused eelkõige selleks, et tagada juurdepääsu turvalisus ja kontrolljälg süsteemidesse tehtud mis tahes muutuse puhul.
- (67) Seoses raamatupidamisarvestuse pidamisega on vaja täpsustada proovibilansi ja selle saldode regulaarse võrdlemise ning arvestusraamatute ja inventarinimestiku suhtes kohaldatavaid põhimõtteid ja komisjoni peaarvupidaja vastu võetud kontoplaani koostisosi. Sätendada tuleks tehingute registreerimise suhtes kohaldatavad eeskirjad, eelkõige kahekordse kirjendamise meetod, muus vääringus kui eurodes nomineeritud tehingute ümberarvestamist käsitlevad eeskirjad ja raamatupidamiskirjete tõendavad dokumendid. Täpsustada tuleks ka raamatupidamisdokumentide sisu.
- (68) Vaja on sätendada vara inventarinimestikke käsitlevad eeskirjad ja selgitada peaarvupidajate ja eelarvevahendite käsutajate kohustusi selles valdkonnas, samuti inventarinimestikku kantud vara edasimüügi suhtes kohaldatavad eeskirjad eesmärgiga tagada tõhus varahaldus.
- (69) Välistegevuse puhul tuleks käesolevas määruses kooskõlas finantsmäärusega näha peamiselt hangete ja toetuste andmisega seoses ette erandid, mis kajastavad spetsiifilisi selle valdkonna tegevusele iseloomulikke jooni, peamiselt seetõttu, et neid menetlusi viivad läbi liidu rahalist toetust saavad kolmandate riikide ametiasutused. Hangete puhul peaksid sellised erisused peamiselt seonduma menetluse liikide ja piirmääradega, millest alates neid kohaldatakse. Toetuste puhul peaks teataval juhul olema lubatud täies ulatuses rahastamine peamiselt selleks, et võtta arvesse toetusesaajate väiksemat kaasrahastamise suutlikkust.
- (70) Vaja on kehtestada üksikasjalikud sätted eelarvetoetuste kasutamise kohta, täpsustades tingimused, mille alusel eelarvetoetust võib kasutada, ja partneri kohustused anda komisjonile õigeaegselt usaldusväärset teavet kõnealuste tingimuste täitmise hindamiseks.
- (71) Liidu usaldusfondidega seoses on vaja täpsustada liidu usaldusfondidele antava liidu rahalise toetuse ja teiste rahastajate rahalise osaluse suhtes kohaldatavad põhimõtted, sätendada liidu usaldusfondi raamatupidamis- ja aruandluseeskirjad, eelkõige liidu usaldusfondi pangakontole kogunenud intresside jaoks, selgitada finantsjuhtimises osalejate ja usaldusfondi nõukogu kohustusi ning määrata kindlaks välisauditi kohustused. Samuti on vaja tagada osalevate rahastajate õiglane esindatus usaldusfondi nõukogus ja vahendite kasutamiseks tingimata kohustuslik komisjoni poolthääli.

- (72) Hankemenetluste lihtsustamiseks välistegevuse puhul on muudetud mõnesid piirmäärasid ning lisatud ja kohandatud on teisi üldsätetest tulenevad piirmäärasid ja haldusmenetlusi.
- (73) Toetuste puhul peaks kaasrahastamise põhimõttest erandi tegemist kooskõlas finantsmäärusega ühtlustama.
- (74) Liidu assigneeringute usaldusväärse juhtimise tagamiseks on vaja ka täpsustada eeltingimusi ja eeskirjasid, mis lisatakse lepingutesse, kui assigneeringute haldamine on detsentraliseeritud või kui kasutatakse avansikontosid.
- (75) Asjakohane on määratleda Euroopa ametid ja kehtestada erieeskirjad väljaannete talituse kohta ning sätted, millega lubatakse komisjoni peaarvupidajal delegeerida mõned oma ülesanded neile ametitele. Tegevuses järgitavad menetlused tuleks kehtestada ka pangakontode jaoks, mida Euroopa ametitel võib lubada avada komisjoni nimel.
- (76) Analoogiliselt teabe avaldamisega liidu vahendite saajate kohta tuleks avaldada ka finantsmääruse artiklis 204 osutatud nimekiri ekspertidest, kes on valitud osalemiskutse kaudu, ja nende ülesannete sisu. Avaldada tuleks ka neile makstav tasu, kui see ületab 15 000 eurot.
- (77) Finantsmääruse artiklis 203 osutatud uut menetlust tuleks täiendada, eelkõige seoses seal sätestatud piirmääradesse kaasatud kululiikidega. Vaja on kehtestada üksikasjalikud eeskirjad liidu delegatsioonide kinnisvaraprojektide kohta, võttes arvesse nende erijooni, eelkõige kiireloomulistel juhtudel. Asjakohane on ette näha, et finantsmääruse artiklis 203 sätestatud menetlust ei tuleks kohaldada elamukinnisvara, täpsemalt delegatsioonide elamukinnisvara suhtes, mida on vaja üürida või osta lühikese aja jooksul. Maa soetamine tasuta või sümboolse summa eest ei peaks jääma finantsmääruse artiklis 203 sätestatud menetluse reguleerimisalasse, sest see ei pane eelarvele iseenesest täiendavat koormust.
- (78) Finantsmääruse sätetega ühtsuse tagamiseks on vaja kehtestada üleminekusätted. Lisaks on valdkondlike õiguslike alustega ühtsuse tagamiseks asjakohane lükata eelarve täitmise viise ja rahastamisvahendeid käsitlevate sätete kohaldamine edasi 1. jaanuarini 2014,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

ESIMENE OSA

ÜLDSÄTTED

I JAOTIS

REGULEERIMISESE

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses sätestatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (edaspidi „finantsmäärus”) kohaldamiseeskirjad.

üksuste või isikutega sõlmitud lepingutes ette, et eelmaksed makstakse pangakontodele või allkontodele, mis võimaldavad rahalisi vahendeid ja nendega seonduvaid intresse kindlaks määrata. Muul juhul peavad liidu makstud vahendeid ja neilt saadud intresse või muud kasu võimaldama kindlaks määrata vahendite saajate või vahendajate raamatupidamismeetodid.

Käesoleva määruse eelmaksetelt kogunenud intresse käsitlevate sätete kohaldamine ei piira eelmaksete kajastamist finantsaruannete aktiiva poolel, nagu on ette nähtud finantsmääruse artiklis 143 osutatud raamatupidamiseeskirjades.

II JAOTIS

EELARVEPÕHIMÕTTED

1. PEATÜKK

Ühtsuse ja eelarve õigsuse põhimõtted

Artikkel 2

Eelmaksetelt kogunenud intresside raamatupidamisarvestus (finantsmääruse artikli 8 lõige 4)

Juhul kui eelarvesse kuulub tasumisele intress, nähakse finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktides ii–viii loetletud

2. PEATÜKK

Aastasuse põhimõte

Artikkel 3

Eelarveaasta assigneeringud (finantsmääruse artikli 11 lõige 3)

Eelarveaastaks heaks kiidetud kulukohustuste assigneeringud ja maksete assigneeringud koosnevad järgmisest:

- a) eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes, ette nähtud assigneeringud;
- b) eelnevast eelarveaastast üle kantud assigneeringud;
- c) finantsmääruse artiklite 178 ja 182 kohaselt uuesti kättesaadavaks tehtud assigneeringud;
- d) sellistest eelmaksetest tulenevad assigneeringud, mis on tagasi makstud finantsmääruse artikli 177 lõike 3 kohaselt;
- e) assigneeringud, mis on ette nähtud pärast eelarveaasta või varasemate eelarveaastate jooksul kavandatud sihtotstarbeliste tulude laekumist ja mis on kasutamata jäänud.

Artikkel 4

Assigneeringute tühistamine ja järgmise eelarveaastasse ülekandmine

(finantsmääruse artikli 13 lõige 2)

1. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punktis a nimetatud kulukohustuste assigneeringud ja kinnisvaraprojektidega seotud liigendamata assigneeringud võib järgmise eelarveaastasse üle kanda üksnes juhul, kui kulukohustusi ei saanud võtta enne eelarveaasta 31. detsembrist eelarvevahendite käsutajast mitteolevatel põhjustel ja kui ettevalmistusjärgud on piisavalt edenenud, nii et on põhjust eeldada, et kulukohustus võetakse hiljemalt järgmise aasta 31. märtsiks või kinnisvaraprojektide puhul 31. detsembriks.

2. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punktis a nimetatud ettevalmistusjärgud, mis tuleks järgmise eelarveaastasse ülekandmise võimaldamiseks lõpule viia eelarveaasta 31. detsembriks, on eelkõige järgmised:

- a) finantsmääruse artiklis 85 nimetatud üldiste kulukohustuste puhul rahastamisotsuse vastuvõtmine või selleks kuupäevaks lõpetatud konsultatsioonid asjaomaste talitustega, mis igas institutsioonis tegelevad otsuse vastuvõtmisega;
 - b) individuaalsete kulukohustuste puhul finantsmääruse artikli 85 tähenduses potentsiaalsete töövõtjate, toetusesaajate, auhinnavõtjate või volitatud isikute valiku lõpulejõudmine.
3. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punkti a kohaselt järgmise eelarveaastasse üle kantud assigneeringud, mis ei ole järgmise eelarveaasta 31. märtsiks või kinnisvaraprojektidega seonduvate summade korral järgmise aasta 31. detsembriks kulukohustustega seotud, tühistatakse automaatselt.

Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu sel viisil tühistatud assigneeringutest ühe kuu jooksul pärast esimese lõigu kohast tühistamist.

4. Finantsmääruse artikli 13 lõike 2 punkti b kohaselt järgmise eelarveaastasse üle kantud assigneeringuid võib kasutada kuni järgmise eelarveaasta 31. detsembrini.

5. Lõigete 1–4 kohaselt järgmise eelarveaastasse üle kantud assigneeringud kajastatakse raamatupidamisarvestuses eraldi.

3. PEATÜKK

Arvestusühiku põhimõte

Artikkel 5

Euro ja muude valuutade vaheline ümberarvestuskurs (finantsmääruse artikkel 19)

1. Ilma et see piiraks valdkondlike määruste rakendamist tulenevate erisätete kohaldamist, teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja valuuta ümberarvestusi *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud euro päevakursi alusel.

Kui euro ja muu valuuta vahelisi ümberarvestusi teevad töövõtjad või toetusesaajad, kohaldatakse hankelepingutes, toetuslepingutes või rahastamislepingutes sisalduvaid ümberarvestust käsitlevaid erisätteid.

2. Selleks et vältida valuuta ümberarvestustoimingute olulist mõju liidu kaasrahastamise tasemele või kahjulikku mõju liidu eelarvele, nähakse lõikes 1 nimetatud ümberarvestust käsitlevates erisätetes vajaduse korral ette euro ja muu valuuta vaheline ümberarvestuskurs, mis arvutatakse asjaomase perioodi päevakurside keskmise alusel.

3. Kui *Euroopa Liidu Teatajas* ei ole asjaomase valuuta päevakursi euro suhtes avaldatud, kasutab vastutav eelarvevahendite käsutaja lõikes 4 nimetatud raamatupidamislikku ümberarvestuskursi.

4. Finantsmääruse artiklites 151–156 sätestatud raamatupidamisarvestuses kasutatakse käesoleva määruse artiklis 240 sätestatud tingimustel euro ja muu valuuta vahelises ümberarvestuses euro igakuist raamatupidamislikku ümberarvestuskursi. Kõnealuse raamatupidamisliku ümberarvestuskursi määrab komisjoni peaarvupidaja mis tahes teabeallikate põhjal, mida ta peab usaldusväärseks, võttes aluseks selle kuu eelviimasel tööpäeval kehtinud ümberarvestuskursi, mis eelneb kuule, mille jaoks kurs määratakse.

5. Käesoleva artikli lõikes 4 osutatud valuutatehingute tulemused näidatakse asjaomase institutsiooni raamatupidamisarvestuses eraldi rubriigis.

Käesoleva lõike esimest lõiku kohaldatakse *mutatis mutandis* finantsmääruse artiklis 208 osutatud asutuste suhtes.

Artikkel 6

Euro ja muude valuutade vahelisel ümberarvestusel kasutatav kurss

(finantsmääruse artikkel 19)

1. Ilma et see piiraks valdkondlike määruste rakendamisest või konkreetsetest hankelepingutest, toetuslepingutest või toetuse andmise otsustest ja rahastamislepingutest tulenevate erisätete kohaldamist, kasutatakse juhul, kui ümberarvestuse teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja, euro ja muude valuutade vahelise ümberarvestuskursina selle päeva kurssi, mil eelarvevahendeid käsutav talitus koostab maksekorralduse või sissenõudekorralduse.

2. Eurodes hoitavate avansikontode puhul tuleb euro ja muude valuutade vahelisel ümberarvestusel võtta aluseks panga maksepäev.

3. Kohalikus valuutas hoitavate finantsmääruse artiklis 19 nimetatud avansikontode ümberarvutamiseks tuleb euro ja muude valuutade vahelisel ümberarvestusel kasutada asjaomaselt avansikontolt kulu maksmise kuu kurssi.

4. Selliste kindlamääraliste kulude või Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjadest ja muude teenistujate teenistustingimustest (edaspidi „personalieeskirjad“) lähtuvate kinnitatud ülemmääraga kulude hüvitamisel, mida makstakse muus valuutas kui eurodes, kasutatakse nõudeõiguse tekkimise ajal kehtinud kurssi.

4. PEATÜKK

Kõikehõlmavuse põhimõte

Artikkel 7

Sihtotstarbeliste tulude eelarves esitamise struktuur ja vastavate assigneeringute eraldamine

(finantsmääruse artikkel 21)

1. Ilma et see piiraks artiklite 9 ja 10 kohaldamist, esitatakse sihtotstarbelised tulud eelarves järgmise struktuuri kohaselt:

a) iga institutsiooni eelarvejao tulude eelarvestuses on eelarverida kõnealuste tulude jaoks;

b) kulude eelarvestuses märgitakse eelarve selgitustes, sealhulgas üldistes selgitustes, millistele eelarveridadele võib kanda sihtotstarbelisele tulule vastavaid kättesaadavaks tehtud assigneeringuid.

Esimese lõigu punktis a nimetatud juhul tehakse märgi „*pro memoria*” ja tulude eelarvestus esitatakse teadmiseks selgitustes.

2. Sihtotstarbelisele tulule vastavad assigneeringud tehakse automaatselt kättesaadavaks nii kulukohustuste assigneeringute kui ka maksete assigneeringutena, kui tulu on institutsioonile laekunud, välja arvatud järgmistel juhtudel:

a) finantsmääruse artikli 181 lõikes 2 ja artikli 183 lõikes 2 osutatud juhtudel;

b) finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punktis b osutatud juhul liikmesriikide puhul, kelle rahalist osalust käsitlev leping on väljendatud eurodes.

Esimese lõigu punktis b osutatud juhul võib kulukohustuste assigneeringud teha kättesaadavaks pärast seda, kui liikmesriik on rahalist osalust käsitlevale lepingule alla kirjutanud.

Artikkel 8

Liikmesriikide rahaline osalus teadusprogrammides

(finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkt a)

1. Liikmesriikide rahaline osalus teatavate täiendavate teadusprogrammide rahastamises, mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000 ⁽¹⁾ artiklis 5, makstakse järgmiselt:

a) seitse kaheteistkümnendikku eelarvesse kantud summast makstakse hiljemalt jooksva eelarveaasta 31. jaanuaril;

b) ülejäänud viis kaheteistkümnendikku makstakse hiljemalt jooksva eelarveaasta 15. juulil.

⁽¹⁾ EÜT L 130, 31.5.2000, lk 1.

2. Kui eelarve ei ole enne eelarveaasta algust lõplikult vastu võetud, põhineb lõikes 1 nimetatud rahaline osalus eelneva eelarveaasta eelarvesse kantud summal.

3. Kogu liikmesriikide rahaline osalus või lisamaksud eelarvesse kantakse komisjoni kontole või kontodele kolmekümne kalendripäeva jooksul rahastamisnõude esitamisel.

4. Tehtud maksed kantakse määruses (EÜ, Euratom) nr 1150/2000 ette nähtud kontole ja nende suhtes kohaldatakse nimetatud määrusega ette nähtud tingimusi.

Artikkel 9

Sihtotstarbelised tulud, mis tulenevad EFTA riikide osalemisest teatavates liidu programmides (finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkt e)

1. Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmesriikide (edaspidi „EFTA riigid”) osalemine teatavates liidu programmides esitatakse eelarves järgmise struktuuri kohaselt:

a) tulude eelarvestusesse kantakse eelarverida märkega „*pro memoria*”, kuhu kantakse EFTA riikide asjaomase eelarveaasta rahalise osaluse kogusumma;

b) kulude eelarvestuses:

i) iga sellise eelarverea selgitustes, mis on seotud liidu tegevusega, milles EFTA riigid osalevad, esitatakse teadmiseks osaluse eelarvestatud summa;

ii) lisa, mis on eelarve lahutamatu osa, esitatakse kõik eelarveread, millel kajastub liidu tegevus, milles EFTA riigid osalevad.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel esitatakse eelarvestatud summa eelarve selgitustes.

Esimese lõigu punkti b alapunktis ii nimetatud lisa kajastab kõnealusele lõikes 2 sätestatud osalemisele vastavate assigneeringute eelarves esitamise ja kulude kandmise struktuuri ja on selle struktuuri osa.

2. Vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (edaspidi „EMP leping”) artiklile 82 nähakse EFTA riikide iga-aastase rahalise osaluse summade alusel, mille kohta EMP lepingule lisatud protokoll nr 32 artikli 1 lõike 5 kohaselt on komisjonile

esitanud kinnituse Euroopa Majanduspiirkonna ühiskomitee, iga eelarveaasta alguses ette vastavad kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute kogusummad.

3. Kui eelarveaasta jooksul nähakse EFTA riikide osalemisega seotud eelarveridadel ette lisaassigneeringud, ilma et EFTA riigid saaksid sama eelarveaasta jooksul oma rahalist osalust vastavalt kohandada, et see vastaks EMP lepingu artiklis 82 sätestatud proportsionaalsustegurile, võib komisjon oma sularahavarust ajutiselt ja erandkorras teha eelmakseid EFTA riikide osa rahastamiseks. Kui sellised lisaassigneeringud on ette nähtud, taotleb komisjon EFTA riikidelt vastava rahalise osaluse tasumist nii kiiresti kui võimalik. Komisjon teavitab igal aastal Euroopa Parlamenti ja nõukogu sellistest otsustest.

Eelmaksud arvutatakse võimalikult kiiresti ümber järgmise aasta eelarves.

4. Finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti e kohaselt moodustab EFTA riikide rahaline osalus sihtotstarbelise välistulu. Peaarvepidaja võtab vastu asjakohased meetmed tagamaks, et sellest rahalisest osalusest tuleneva tulu ja vastavate assigneeringute kasutamise üle tehakse eraldi järelevalvet.

Finantsmääruse artikli 150 lõikes 2 sätestatud aruandes toob komisjon eraldi välja, millises järgus on EFTA riikide osalusele vastavate tulude laekumine ja kulude kandmine.

Artikkel 10

Liikmesriikidele ülemäärase eelarvepuudujäägi tõttu kehtestatud sanktsioonidest saadud tulu (finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkt c)

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ⁽¹⁾ 4. jaos nimetatud sanktsioonidest saadav tulu esitatakse eelarves järgmise struktuuri kohaselt:

a) tulude eelarvestusse kantakse eelarverida märkega „*pro memoria*”, kuhu kantakse selliste summade intress;

b) samal ajal ja ilma et see piiraks finantsmääruse artikli 77 kohaldamist, toob nende summade kandmine tulude eelarvestusse kaasa kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute kandmise kulude eelarvestusse.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6.

Esimese lõigu punktis b osutatud assigneeringuid kasutatakse finantsmääruse artikli 20 kohaselt.

Artikkel 11

Liidule tehtud annetuste vastuvõtmisega kaasnevad kulud (finantsmääruse artikkel 22)

Finantsmääruse artikli 22 lõikes 2 nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu loa saamiseks hindab komisjon liidule tehtavate annetuste vastuvõtmisega kaasnevaid rahalisi kulusid, sealhulgas järeelmeetmete kulusid, ja põhjendab neid nõuetekohaselt.

Artikkel 12

Tagastatavate maksude kontod (finantsmääruse artikli 23 lõige 3)

Kõik maksud, mida liit maksab finantsmääruse artikli 23 lõike 2 ja artikli 23 lõike 3 punkti a kohaselt, kirjendatakse vahekontole, kuni asjaomased riigid on need tagasi maksnud.

5. PEATÜKK

Sihotstarbelisuse põhimõte

Artikkel 13

Muude institutsioonide kui komisjoni tehtavate ümberpaigutuste protsentide arvutamise eeskirjad (finantsmääruse artikkel 25)

1. Finantsmääruse artiklis 25 nimetatud protsendid arvutatakse ümberpaigutamise taotluse esitamise ajal, võttes arvesse eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes, ette nähtud assigneeringuid.

2. Arvesse tuleb võtta tehtavate ümberpaigutuste summat eelarvereaal, millelt ümberpaigutused tehakse, pärast seda, kui on tehtud varasematest ümberpaigutustest tulenevad korrigeerimised.

Arvesse ei võeta summat, mis vastab ümberpaigutustele, mida asjaomane institutsioon saab teha sõltumatult, ilma Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuseta.

Artikkel 14

Komisjoni tehtavate ümberpaigutuste protsentide arvutamise eeskirjad (finantsmääruse artikkel 26)

1. Finantsmääruse artikli 26 lõikes 1 nimetatud protsendid arvutatakse ümberpaigutamise taotluse esitamise ajal, võttes

arvesse eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes, ette nähtud assigneeringuid.

2. Arvesse tuleb võtta tehtavate ümberpaigutuste summat eelarvereaal, millelt või millele ümberpaigutused tehakse, pärast seda, kui on tehtud varasematest ümberpaigutustest tulenevad korrigeerimised.

Arvesse ei võeta summat, mis vastab ümberpaigutustele, mida komisjon saab teha sõltumatult, ilma Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuseta.

Artikkel 15

Halduskulud (finantsmääruse artikkel 26)

Finantsmääruse artikli 26 lõike 1 esimese lõigu punktis b nimetatud kulud hõlmavad iga poliitikavaldkonna puhul finantsmääruse artikli 44 lõikes 3 nimetatud punkte.

Artikkel 16

Assigneeringute ümberpaigutamise taotluste põhjendamine (finantsmääruse artiklid 25 ja 26)

Assigneeringute ümberpaigutamise ettepanekutele ja kogu teabele, mis esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule finantsmääruse artiklite 25 ja 26 kohaste ümberpaigutuste kohta, lisatakse asjakohased ja üksikasjalikud tõendavad dokumendid, milles on kirjeldatud assigneeringute kasutamist ja esitatud vajalike assigneeringute eelarvestused eelarveaasta lõpuni nii nende eelarveridade kohta, millele assigneeringud ümber paigutatakse, kui ka nende eelarveridade kohta, kust need võetakse.

Artikkel 17

Hädaabireservist ümberpaigutamise taotluste põhjendamine (finantsmääruse artikkel 29)

Assigneeringute ümberpaigutamise ettepanekutele, mille eesmärk on võimaldada kasutada finantsmääruse artiklis 29 nimetatud hädaabireservi, lisatakse asjakohased ja üksikasjalikud tõendavad dokumendid, milles esitatakse:

a) eelarveaasta kohta, millele ümberpaigutus tehakse, kõige värske-
kemad kättesaadavad andmed assigneeringute kasutamise
kohta ja vajalike assigneeringute eelarvestus kuni eelarveaasta
lõpuni;

b) kõigi välistegevusega seotud eelarveridade kohta assigneeringute kasutamine kuni ümberpaigutamise taotlusele eelnenud kuu lõpuni ja vajalike assigneeringute eelarvestus kuni eelarveaasta lõpuni, kaasa arvatud võrdlus algse eelarvestusega;

c) assigneeringute ümberjaotamise võimaluste analüüs.

6. PEATÜKK

Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõte

Artikkel 18

Hindamine

(finantsmääruse artikkel 30)

1. Kõigi programme või tegevust käsitlevate ettepanekute kohta, millega kaasnevad eelarve kulud, tehakse eelhindamine, milles käsitletakse järgmist:

a) vajadus, mida tuleb täita lühikeses või pikas perspektiivis;

b) liidu osalemisest tulenev lisaväärtus;

c) poliitika- ja eelarve täitmise eesmärgid, mis tuleb saavutada, sealhulgas meetmed, mis on vajalikud liidu finantshuvide kaitsmiseks pettuse tõkestamise, tuvastamise, uurimise, heastamise ja karistuste valdkonnas;

d) võimalikud poliitikavalikud, sh nendega seonduvad riskid;

e) oodatavad tulemused ja mõjud, eelkõige majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnamõjud, ning nende mõõtmiseks vajalikud näitajad ja hindamise kord;

f) kõige asjakohasem meetod eelistatava(te) valiku(te) rakendamiseks;

g) ettepanekukohase programmi või tegevuse sisemine ühtsus ja selle seosed muude asjaomaste vahenditega;

h) vajalike assigneeringute, tööjõu ja muude halduskulude maht, võttes asjakohaselt arvesse kulutõhususe põhimõtet;

i) varasemad kogemused samalaadsete meetmete rakendamisel.

2. Ettepanekus esitatakse järelevalve, aruandluse ja hindamise kord, võttes nõuetekohaselt arvesse kõigi ettepanekukohase programmi või tegevuse rakendamise seotud valitsustasandite asjakohaseid kohustusi.

3. Selle kindlaks tegemiseks, kas kõik programmid ja tegevused (sealhulgas katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed), mille puhul koondatud vahendid ületavad 5 000 000 eurot, olid seatud eesmärkidega kooskõlas, tuleb nende jaoks ette nähtud tööjõu ja rahaliste vahendite ning saavutatud tulemuste kohta teha vahe- ja/või järelhindamine järgmiselt:

a) mitmeaastase programmi rakendamisel saadud tulemusi hinnatakse regulaarselt kooskõlas ajakavaga, mis võimaldab võtta sellisel hindamisel tehtud leidsid arvesse mis tahes otsuse tegemisel programmi jätkamise, muutmise või peatamise kohta;

b) iga-aastaselt rahastatava tegevuse tulemusi hinnatakse vähemalt iga kuue aasta järel.

Esimese lõigu punkte a ja b ei kohaldata projekti või meetme suhtes, mida rakendatakse sellise tegevuse raames, mille puhul võib neis punktides esitatud nõude täita meetme rakendanud asutuse lõpparuandega.

4. Lõigetes 1 ja 3 osutatud hindamised peavad olema proportsionaalsed kõnealuse programmi ja tegevuse mõju ja nende jaoks koondatud vahenditega.

Artikkel 19

Finantssselgitus

(finantsmääruse artikkel 31)

Finantssselgitus sisaldab finants- ja majandusandmeid, mille alusel seadusandja hindab, kas liidu meede on vajalik. Selles esitatakse asjakohane teave liidu muu tegevusega kokkusobivuse ja mis tahes võimaliku koostoime kohta.

Mitmeaastaste meetmete puhul sisaldub finantssselgituses igaks aastaks vajalike assigneeringute ja ametikohtade, sealhulgas koosseisuväliste töötajate prognoos ning hinnang nende finantsmõjule keskpikas perspektiivis.

7. PEATÜKK

Läbipaistvuse põhimõte

Artikkel 20

Eelarve esialgne avaldamine**(finantsmääruse artikkel 34)**

Enne eelarve ametlikku avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatakse eelarve lõplikud üksikasjalikud arvanded komisjoni algatusel võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt nelja nädala jooksul pärast eelarve lõplikku vastuvõtmist kõigis keeltes institutsioonide veebisaidil.

Artikkel 21

Liidu vahendite väärtust ja nende saajaid käsitleva teabe avaldamine**(finantsmääruse artikkel 35)**

1. Otsese eelarve täitmise raames eraldatavate liidu vahendite saajaid käsitlev teave avaldatakse liidu institutsioonide veebisaidil hiljemalt nende eraldamise eelarveaastale järgneva aasta 30. juuniks.

Lisaks esimeses lõigus osutatud avaldamisele võib teabe standardesitusviisi kohaselt avaldada ka muu asjakohase teabekanalid kaudu.

2. Kui käesolevas määruses ja valdkondlikes eeskirjades ei ole sätestatud teisiti, avaldatakse järgmine teave, võttes arvesse finantsmääruse artikli 35 lõikes 3 sätestatud kriteeriumeid:

- a) vahendite saaja nimi;
- b) vahendite saaja asukoht;
- c) eraldatud vahendite summa;
- d) meetme laad ja eesmärk.

Punkti b kohaldamisel tähendab asukoht:

- i) kui vahendite saaja on juriidiline isik, siis tema aadressi;
- ii) kui vahendite saaja on füüsiline isik, siis NUTS 2 tasandi piirkonda.

Mis puutub füüsiliste isikutega seonduvatesse isikuandmetesse, siis kõrvaldatakse avaldatud teave kaks aastat pärast vahendite eraldamise eelarveaasta lõppu. Sama kehtib ka juriidiliste isikutega seonduvate isikuandmete puhul, mille korral üks või mitu füüsilist isikut on tuvastatavad nende ametinimetuse järgi.

3. Lõikes 2 osutatud teave avaldatakse ainult auhindade, toetuste ja lepingute puhul, mis on antud või sõlmitud konkurside, toetuste andmise menetluste või hankemenetluste tulemusel. Teavet ei avaldata järgmise kohta:

- a) füüsilistele isikutele makstud stipendiumid ja muud otsetoetused, mis on makstud neid kõige enam vajavatele füüsilistele isikutele ja millele on osutatud finantsmääruse artikli 125 lõike 4 punktis c;
- b) lepingud, mille maksumus on väiksem käesoleva määruse artikli 137 lõikes 2 osutatud summast.

4. Avaldamisest loobutakse juhul, kui selline avalikustamine võib seada ohtu asjaomaste üksikisikute õigused ja vabadused, mida kaitstakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustada vahendite saajate ärihuve.

Artikkel 22

Viide kaudse eelarve täitmise raames eraldatavate liidu vahendite saajate kohta avaldatud teabele**(finantsmääruse artikkel 35)**

Kui liidu vahendite haldamine on delegeeritud finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud asutustele ja organitele, nõutakse delegeerimislepingutega, et kõnealused volitatud asutused ja organid avaldavad artikli 21 lõigetes 2 ja 3 osutatud teabe standardesitusviisi kohaselt oma veebisaidil.

Kui teave ei ole avaldatud otse liidu institutsioonide veebisaidil selleks ette nähtud kohas, peab seal olema viide vähemalt selle veebisaidi aadressile, kus see on avaldatud.

Lisaks esimeses lõigus osutatud avaldamisele võib teabe standardesitusviisi kohaselt avaldada ka mis tahes muu asjakohase teabekanalid kaudu.

Artikli 21 lõikeid 2–4 kohaldatakse käesoleva artikli esimeses lõigus osutatud avaldamise suhtes.

III JAOTIS

EELARVE KOOSTAMINE JA STRUKTUUR

Artikkel 23

Finantsplaneering

(finantsmääruse artikkel 38)

Finantsmääruse artiklis 38 nimetatud finantsplaneering struktureeritakse kulukategooriate, poliitikavaldkondade ja eelarveridade kaupa. Täielik finantsplaneering sisaldab kõiki kulukategooriaid, välja arvatud põllumajandus, ühtekuuluvuspoliitika ja haldus, mille kohta esitatakse üksnes kokkuvõtlikud andmed.

Artikkel 24

Paranduseelarve projektid

(finantsmääruse artikli 41 lõige 1)

Paranduseelarve projektidele lisatakse põhjendused ja nende koostamise ajal kättesaadav teave, mis käsitleb eelarve täitmist eelneval ja jooksva eelarveaastal.

Artikkel 25

Eelarve liigendus

(finantsmääruse artikkel 44)

Eelarve liigendus vastab sihtotstarbelisuse, läbipaistvuse ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttele. See loob eelarvenemenduses vajaliku selguse ja läbipaistvuse, hõlbustades asjaomastes õiguslikes alustes kajastatud peamiste eesmärkide kindlaks tegemist, võimaldades valikute tegemist poliitiliste prioriteetide kohta ja tehes võimalikuks eelarve tulemusliku ja tõhusa täitmise.

Artikkel 26

Viimase suletud eelarveaasta tegelikud kulud

(finantsmääruse artikli 49 lõike 1 punkti a alapunkt v)

Eelarve koostamiseks määratakse tegelikud kulud, mis on kantud viimasel eelarveaastal, mille kontod on suletud, kindlaks järgmiselt:

- a) kulukohustustena: kulukohustused, mis on kirjendatud eelarveaasta jooksul raamatupidamisarvestusse seoses kõnealuse eelarveaasta assigneeringutega, nagu need on määratletud artiklis 3;
- b) maksetena: maksed, mis on eelarveaasta jooksul tehtud, st mille kohta on pangale saadetud maksekorraldus, seoses kõnealuse eelarveaasta assigneeringutega, nagu need on määratletud artiklis 3.

Artikkel 27

Eelarve selgitused

(finantsmääruse artikli 49 lõike 1 punkti a alapunkt vi)

Eelarve selgitused sisaldavad järgmist teavet:

- a) alusakti viited, kui alusakt on olemas;
- b) kõik asjakohased selgitused assigneeringute sisu ja eesmärgi kohta.

Artikkel 28

Ametikohtade loetelu

(finantsmääruse artikli 49 lõike 1 punkti c alapunkt i)

Tarneagentuuri töötajate arv esitatakse eraldi komisjoni ametikohtade loetelus.

IV JAOTIS

EELARVE TÄITMINE

1. PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 29

Teave isikuandmete edastamise kohta auditi eesmärgil

(finantsmääruse artikkel 53)

Igas eelarve otsese täitmise raames toimivas toetuste andmise, hanke- või auhindade andmise menetluses teavitatakse potentsiaalseid toetusesaajaid, taotlejaid, pakkujaid ja osalejaid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 45/2001⁽¹⁾ sellest, et liidu finantsshuvide kaitse eesmärgil võidakse nende isikuandmeid edastada siseauditi talitustele, Euroopa Kontrollikoja, finantsrikkumiste uurimise toimkonnale või Euroopa Pettustevastasele Ametile (edaspidi „OLAF“) ning komisjoni ja rakendusametite eelarvehendite kasutajate vahel.

Artikkel 30

Ettevalmistavad meetmed ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas

(finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punkt c)

Nende meetmete rahastamine, milles nõukogu lepib kokku liidu kriisiohjeoperatsioonide ettevalmistamiseks vastavalt Euroopa Liidu lepingu V jaotisele, hõlmab täiendavaid kulusid, sealhulgas kõrge riskitasemega kindlustust, reisi- ja majutuskulusid ning päevarahasid, mis tekivad otseselt seoses konkreetse missiooni alustamise või meeskonna moodustamisega kohapeal, millesse võib muu hulgas olla kaasatud liidu institutsioonide personal.

⁽¹⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

Artikkel 31

**Komisjonile aluslepingutega antud erivolitused
(finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punkt d)**

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklid, millega antakse komisjonile otse erivolitused, on järgmised:

- a) artikkel 154 (dialoog tööturu osapooltega);
- b) artikkel 156 (sotsiaalpoliitika küsimusi käsitlevad uuringud, arvamused ja konsultatsioonid);
- c) artiklid 159 ja 161 (sotsiaalpoliitika küsimusi käsitlevad eriaruanded);
- d) artikli 168 lõige 2 (algatused tervisekaitseküsimuste koostöökõlastamise edendamiseks);
- e) artikli 171 lõige 2 (algatused üleeuroopaliste võrkude koostöökõlastamise edendamiseks);
- f) artikli 173 lõige 2 (algatused tööstusega seotud küsimuste koostöökõlastamise edendamiseks);
- g) artikli 175 teine lõik (aruanne edusammude kohta, mida on tehtud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamiseks);
- h) artikli 181 lõige 2 (algatused teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise koostöökõlastamise edendamiseks);
- i) artikkel 190 (aruanne teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise kohta);
- j) artikli 210 lõige 2 (algatused arengukoostöö poliitika koostöökõlastamise edendamiseks);
- k) artikli 214 lõige 6 (algatused humanitaarabimeetmete koostöökõlastamise edendamiseks).

2. Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (edaspidi „Euratori asutamisleping“) artiklid, millega antakse komisjonile otse erivolitused, on järgmised:

- a) artikkel 70 (eelarves kindlaks määratud piirides antav rahaline toetus geoloogiliste uuringute programmidele liikmesriikide territooriumil);
- b) artiklid 77–85.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud loetelusid võib eelarveprojekti esitamisel üksikasjadega täiendada, märkides asjakohased artiklid ja summad.

Artikkel 32

Teod, mis tõenäoliselt kujutavad endast huvide konflikti, ja järgitav menetlus

(finantsmääruse artikkel 57)

1. Teod, mis tõenäoliselt on tehtud huvide konflikti tõttu finantsmääruse artikli 57 lõike 2 tähenduses, võivad muu hulgas olla mõnes järgmises vormis, ilma et see piiraks nende käsitamist artikli 141 kohase ebaseadusliku tegevusena:

- a) endale või teistele põhjendamatute otsuste või kaudsete eeliste andmine;
- b) toetusesaajale ette nähtud õiguste või eeliste andmisest keeldumine;
- c) põhjendamatu või õigusvastane tegu või kohustusliku toiminguga tegemata jätmine.

Tegudeks, mis on tõenäoliselt tehtud huvide konflikti tõttu, on ka teod, mis võivad kahjustada isiku ülesannete erapooletut ja objektiivset täitmist, muu hulgas näiteks hankemenetluse või toetuste andmise menetluse raames hindamiskomisjonis osalemist, kui see isik võib nende menetluste tulemusest otseselt või kaudselt kasu saada.

2. Kui taotleja või pakkuja on töötaja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju, esineb eeldatavalt huvide konflikt, välja arvatud juhul, kui tema ülemus on eelnevalt andnud talle loa menetluses osalemiseks.

3. Huvide konflikti korral võtab volitatud eelarvevahendite käsutaja asjakohased meetmed, et vältida mis tahes põhjendamatut mõju, mida asjaomane isik võib kõnealusele protsessile või menetlusele avaldada.

2. PEATÜKK

Eelarve täitmise viisid

1. jagu

Üldsätted

Artikkel 33

Eelarve täitmise viisid

(finantsmääruse artikkel 58)

Komisjoni raamatupidamissüsteemis peab olema näidatud eelarve täitmise viis ja iga eelarve täitmise viisi puhul see, mis liiki finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c loetletud üksuste või isikutele on delegeeritud eelarve täitmise seotud ülesanded.

Kui komisjon täidab eelarvet finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti a kohaselt otse, eristatakse raamatupidamissüsteemis järgmisi eelarve täitmise eest vastutavaid üksusi:

- a) komisjoni talitused;
- b) rakendusametid;
- c) liidu delegatsioonide juhid;
- d) finantsmääruse artiklis 187 nimetatud usaldusfondid.

2. jagu

Otsene eelarve täitmine

Artikkel 34

Otsene eelarve täitmine

(finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkt a)

Kui komisjon täidab eelarvet otse oma talitustes, täidavad eelarve täitmisega seotud ülesandeid finantsmääruse artiklites 64–75 nimetatud finantsjuhtimises osalejad käesolevas määruses ette nähtud tingimustel.

Artikkel 35

Rakendusametitele delegeeritud volituste kasutamine

(finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkt a ja artikkel 62)

1. Otsustega, millega delegeeritakse volitused rakendusametitele, lubatakse neil volitatud eelarvevahendite käsutajatena kasutada assigneeringuid, mis on seotud liidu programmiga, mille juhtimine on neile delegeeritud.

2. Komisjoni delegeerimisdokument sisaldab vähemalt sätteid, mis on esitatud artikli 40 punktides a–d ja h. Rakendusameti juhataja aktsepteerib ametlikult delegeerimisdokumendi rakendusameti nimel kirjalikult.

Artikkel 36

Vastavus hankelepingute sõlmimise korrale

(finantsmääruse artikkel 63)

Kui komisjon delegeerib ülesanded finantsmääruse artikli 63 lõike 2 kohaselt eraõiguslikele asutustele, sõlmib ta finantsmääruse esimese osa V jaotise ja teise osa IV jaotise III peatiki kohase lepingu.

3. jagu

Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

Artikkel 37

Parimate tavade edendamise meetmeid käsitlevad erisätted koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise puhul (finantsmääruse artikkel 59)

Komisjon koostab registri asutustest, kes vastutavad valdkondlike määruste kohase eelarve täitmise, sertifitseerimis- ja auditeerimistegevuse eest.

Parimate tavade edendamiseks struktuurifondide, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi, Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi ning Euroopa Kalandusfondi rakendamisel võib komisjon teha eelarve täitmise ja kontrollitegevuse eest vastutavatele organitele teadmiseks kättesaadavaks metoodilise juhendi, milles ta kirjeldab oma kontrollistrateegiat ja lähenemisviisi, sealhulgas kontrollinimekirjasid, ning parimate tavade näited. Kõnealust juhendit ajakohastatakse, kui see vajalikuks osutub.

4. jagu

Kaudne eelarve täitmine

Artikkel 38

Kaudse eelarve täitmise raames rakendatavate süsteemide, eeskirjade ja menetluste samaväärsus (finantsmääruse artikkel 60)

1. Komisjon võib aktsepteerida hankelepingute sõlmimise korra ja hankemenetluste samaväärsust enda omadega, kui need vastavad järgmistele tingimustele:

- a) need on kooskõlas pakkujate laialdase konkurentsi põhimõttega, mis võimaldab saavutada majanduslikult soodsaima pakkumuse, ja läbiraakimistega hankemenetlused on piiratud mõistlike summadega või nõuetekohaselt põhjendatud;
- b) nendega tagatakse läbipaistvus eelkõige hankemenetluste asjakohase eelneva avalikustamisega ja töövõtjate asjakohase tagantjärele avalikustamisega;
- c) nendega tagatakse võrdne kohtlemine, proportsionaalsus ja mittediskrimineerimine;
- d) nendega välditakse huvide konflikti kogu hankemenetluse jooksul.

Nende liikmesriikide või kolmandate riikide õigust, kes on üle võtnud direktiivi 2004/18/EÜ, käsitatakse samaväärsena eeskirjadega, mida institutsioonid kohaldavad kooskõlas finantsmäärusega.

2. Komisjon võib aktsepteerida toetuse andmise eeskirjade ja menetluste samaväärsust enda omadega, kui need vastavad järgmistele tingimustele:

- a) need on kooskõlas proportsionaalsuse, usaldusväärse finantsjuhtimise, võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõttega;
- b) nendega tagatakse läbipaistvus toetustaotluste esitamise kutsete asjakohase avaldamise teel ja see, et otsetoetuste andmise menetlused on piiratud mõistlike summadega või nõuetekohaselt põhjendatud, ning toetusesaajate asjakohane tagantjärele avalikustamine kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega;
- c) nendega välditakse huvide konflikti kogu toetuste andmise menetluse jooksul;
- d) nendega nähakse ette, et toetused ei või kumuleeruda ja neid ei või anda tagasiulatavalt, nendega peab üldjuhul kaasnema kaasrahastamine ning nende eesmärk ega tagajärg ei või olla toetusesaajale kasumi tootmine.

3. Komisjon võib aktsepteerida, et nende üksuste ja isikute raamatupidamis- ja sisekontrollisüsteemid, kellele delegeeritakse komisjoni eest eelarve täitmisega seotud ülesanded, tagavad liidu finantshuvide samaväärse kaitse taseme ja annavad piisava kindluse eelarve täitmise eesmärkide saavutamise osas, kui need on kooskõlas finantsmääruse artiklis 32 sätestatud põhimõtetega.

Artikkel 39

Üksuste ja isikute poolt kaudse eelarve täitmise raames rakendatavate eeskirjade ja menetluste eelhindamine

(finantsmääruse artikli 61 lõige 1)

Finantsmääruse artikli 61 lõike 1 kohase eelhindamise tegemisel võib vastutav eelarvevahendite kasutaja toetuda mõne teise eelarvevahendite kasutaja tehtud eelhindamisele, tingimusel et selle järeldused on delegeeritavate ülesannetega kaasnevate riskide seisukohast eelkõige ülesannete laadi ja asjaomaste summade osas asjakohased.

Vastutav eelarvevahendite kasutaja võib toetuda teiste rahastajate tehtud eelhindamisele, kui kõnealuse hindamise juures on arvesse võetud tingimusi, mis on samaväärsed finantsmääruse artiklis 60 sätestatud kaudse eelarve täitmise tingimustega.

Artikkel 40

Üksustele ja isikutele eelarve täitmisega seotud ülesannete delegeerimise lepingu sisu

(finantsmääruse artikli 61 lõige 3)

Delegeerimislepingutes nähakse ette üksikasjalik kord, millega tagatakse liidu finantshuvide kaitse ja toimingute läbipaistvus. Need lepingud sisaldavad vähemalt järgmist:

- a) antud ülesannete selge määratlus ja piirid, eelkõige seoses delegeeritud ülesannete muutmisega, võlgade sissenõudmisest loobumisega ja tagasimakstud või kasutamata vahendite kasutamisega;
- b) ülesannete täitmise, vastutusala piiritlemise ja kontrollide korraldamise, sealhulgas programmide hindamise tingimused ja üksikasjalik kord;
- c) liidu rahalise toetuse maksmise, sealhulgas eelarve täitmisega seoses kantud kulude hüvitamise ja volitatud üksuse tasustamise tingimused ja maksete põhjendamiseks nõutavaid tõendavaid dokumente käsitlevad eeskirjad;
- d) ülesannete täitmise kohta komisjonile esitatavate aruannete eeskirjad, oodatavad tulemused, esinenud eeskirjade eiramised ja võetud meetmed, tingimused, mille alusel võib maksed peatada või katkestada, ja ülesannete täitmise lõpetamise tingimused;
- e) tähtaeg, mille jooksul sõlmitakse individuaalsed lepingud delegeerimislepingu rakendamiseks ning mis on proportsionaalne delegeeritavate ülesannete laadiga;
- f) menetlusest kõrvalejätamise eeskirjad, mis võimaldavad üksusel või isikul jätta üksused, kes on mõnes finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktides a, b ja e ning artikli 107 punktides a ja b nimetatud olukorras, hankemenetlusest, toetuste andmise menetlusest või auhinna andmise menetlusest kõrvale või jätta nendega hankelepingu sõlmimata või neile toetus või auhind andmata;
- g) komisjoni tehtava kontrolli üksikasjalik kord ja sätted, millega antakse komisjonile, OLAFile ja kontrollikojale õigus tutvuda teabega, mida neil on vaja oma ülesannete täitmiseks, ning õigus teha auditeid ja uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrollid;
- h) kord, millega nähakse ette, et
- i) volitatud üksus on kohustatud teatama komisjonile viivitamata mis tahes pettusest, mis on ilmnunud liidu vahendite haldamisel, ja võetud meetmetest;

- ii) määratakse kontaktpunkt, kellel on asjakohased volitused teha otsest koostööd OLAFiga, et hõlbustada tema operatiivtegevust;
- i) pangakontode ja kogunenud intresside kasutamise tingimused vastavalt finantsmääruse artikli 8 lõikes 4 sätestatule;
- j) sätted, mis tagavad liidu meetmete nähtavuse asutuse muu tegevuse taustal.

Artikkel 41

Liidu vahendite haldaja kinnitus ja nõuetele vastavuse kinnitus (finantsmääruse artikli 60 lõige 5)

Nende meetmete puhul, mille rakendamine lõpeb enne asjaomase eelarveaasta lõppu, võib finantsmääruse artikli 60 lõike 5 punktis b nimetatud liidu vahendite haldaja kinnituse asendada selle üksuse või isiku lõpparuandega, kellele on delegeritud asjaomase meetme rakendamine, tingimusel et see esitatakse enne asjaomasele eelarveaastale järgneva aasta 15. veebruari.

Kui rahvusvahelised organisatsioonid ja kolmandad riigid rakedavad meetmeid, mis ei ole mitmeaastased ja mille rakendamise kestus on kuni 18 kuud, võib finantsmääruse artikli 60 lõikes 5 nimetatud nõuetele vastavuse kinnituse esitada osana lõpparuandest.

Artikkel 42

Raamatupidamise aastaaruande kontrollimise ja heakskiitmise menetlused ning kohaldatavaid eeskirju rikkudes kantud kulude liidu rahastatavatest kuludest väljaarvamine kaudsel eelarve täitmisel

(finantsmääruse artikli 60 lõike 6 punktid b ja c)

1. Ilma et see piiraks valdkondlikes eeskirjades sisalduvate erisätete kohaldamist, hõlmavad finantsmääruse artikli 60 lõike 6 punktides b ja c osutatud menetlused järgmist:
 - a) dokumentaalne kontroll ja vajaduse korral komisjoni tehtavad kohapealsed kontrollid;
 - b) aktsepteerituks loetavate kulude summa kindlaksmääramine komisjoni poolt, vajaduse korral pärast asutuste ja organite ärakuulamise menetlust ning pärast nende asutuste ja organite teavitamist;
 - c) kui see on asjakohane, siis finantskorrektsioonide arvutamine komisjoni poolt;
 - d) aktsepteeritud kulude ja asutustele või organitele juba makstud summade erinevusest tuleneva vahe sissenõudmine või maksmine komisjoni poolt.

Esimese lõigu punkti d kohaldamisel nõuab komisjon tasumisele kuuluvad summad sisse eelistatult tasaarvestuse teel, nagu on sätestatud artiklis 87.

2. Kui eelarve täitmisega seotud ülesanded on delegeeritud üksusele, kes rakendab mitme rahastaja osalusega meetet, seisnevad finantsmääruse artikli 60 lõike 6 punktides b ja c osutatud menetlused selle kontrollimises, kas üksus on summat, mis vastab komisjoni poolt asjaomase meetme jaoks makstud summale, kasutanud selle meetme jaoks ja kas kulud on kantud kooskõlas asjaomase üksusega allkirjutatud lepingus sätestatud kohustustega.

Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab mitme rahastaja osalusega meede mis tahes meetet, mille puhul liidu vahendid koondatakse kokku veel vähemalt ühe rahastaja vahenditega.

Artikkel 43

Koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega toimuva kaudse eelarve täitmise erisätted (finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunkt ii ja artikkel 188)

1. Finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktis ii osutatud rahvusvahelised organisatsioonid on järgmised:
 - a) rahvusvahelised avalik-õiguslikud organisatsioonid, mis on loodud valitsustevahelise kokkuleppe alusel, ja nende organisatsioonide asutatud spetsialiseeritud asutused;
 - b) Rahvusvaheline Punase Risti Komitee;
 - c) Punase Risti ja Punase Poolkuu Ühingute Rahvusvaheline Föderatsioon;
 - d) teised komisjoni otsusega rahvusvahelise organisatsioonina käsitatavad kasumit mittetaotlevad organisatsioonid.

2. Kui komisjon täidab eelarvet kaudselt koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega, kohaldatakse asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud kontrollikokkuleppeid.

Artikkel 44

Avalik-õiguslike asutuste või avalikke teenuseid osutavate eraõiguslike asutuste määramine (finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktid v ja vi)

1. Avalik-õiguslike asutuste või avalikke teenuseid osutavate eraõiguslike asutuste suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi või riigi õigust, kus need on asutatud.

2. Kui eelarve täitmine toimub võrgustiku kaudu, mis nõuab vähemalt ühe asutuse või üksuse määramist asjaomase liikmesriigi või riigi poolt, määrab selle asutuse või üksuse asjaomane liikmesriik või riik alusakti kohaselt.

Kõikidel muudel juhtudel määrab sellised asutused või üksused komisjon kokkuleppel asjaomaste liikmesriikide või riikidega.

3. PEATÜKK

Finantsjuhtimises osalejad

1. jagu

Finantsjuhtimises osalejate õigused ja kohustused

Artikkel 45

Finantsjuhtimises osalejate õigused ja kohustused

(finantsmääruse artikkel 64)

1. Iga institutsioon annab igale finantsjuhtimises osalejale tema ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ja ametijuhendi, milles on üksikasjalikult kirjeldatud tema ülesandeid, õigusi ja kohustusi.

2. Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevad liidu delegatsioonide juhid on neile edasi delegeeritud finantsjuhtimise ülesannete täitmisel kohustatud järgima komisjoni antud ametijuhendit.

2. jagu

Eelarvevahendite käsutaja

Artikkel 46

Volitatud ja edasivolitatud eelarvevahendite käsutajate abistamine

(finantsmääruse artikkel 65)

Vastutavat eelarvevahendite käsutajat võivad tema ülesannete täitmisel abistada töötajad, kellele usaldatakse eelarvevahendite käsutaja vastutusel teatavate eelarve täitmiseks ning finants- ja haldusteabe koostamiseks vajalike toimingute tegemine. Huvide konflikti vältimiseks on volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutajat tema ülesannete täitmisel abistaval töötajatel finantsmääruse artiklis 57 nimetatud kohustused.

Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevaid liidu delegatsioonide juhte võivad nende ülesannete täitmisel abistada komisjoni töötajad.

Artikkel 47

Volitamist reguleerivad sise-eeskirjad

(finantsmääruse artikkel 65)

Iga institutsioon sätestab finantsmääruse ja käesoleva määruse kohaselt oma sise-eeskirjades sellised assigneeringute haldamise meetmed, mida ta peab vajalikuks oma eelarvejao nõuetekohaseks täitmiseks.

Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevad liidu delegatsioonide juhid on neile edasi delegeeritud finantsjuhtimise ülesannete täitmisel kohustatud järgima komisjoni sise-eeskirju.

Artikkel 48

Eelarvevahendite käsutajate säilitatavad tõendavad dokumendid

(finantsmääruse artikli 66 lõige 2)

Eelarvevahendite käsutaja loob eelarve täitmisega ja eelarve täitmise meetmetega seotud ning neist tulenevate tõendavate originaaldokumentide säilitamiseks paberandjatel põhinevad või elektroonilised süsteemid. Kõnealuste süsteemidega nähakse ette, et

- a) dokumendid nummerdatakse;
- b) dokumendid kuupäevastatakse;
- c) dokumentide täpse asukoha kindlakstegemiseks tuleb pidada dokumentide registreid, mis võivad olla elektroonilised;
- d) dokumente tuleb säilitada vähemalt viis aastat alates kuupäevast, mil Euroopa Parlament on andnud heakskiidu selle eelarveaasta eelarve täitmisele, millega need dokumendid seonduvad;
- e) tuleb säilitada dokumente, mis on seotud institutsioonile antud eelmaksetagatistega, ja pidada selliste tagatiste asjakohaseks kontrollimiseks päevikut.

Dokumente, mis on seotud veel pooleli olevate toimingutega, säilitatakse kauem, kui on ette nähtud esimese lõigu punktis d, see tähendab kuni selle aasta lõpuni, mis järgneb toimingute lõpetamise aastale.

Kui tõendavates dokumentides sisalduvad isikuandmed ei ole vajalikud eelarve täitmisele heakskiidu andmise või kontrolli või auditeerimise eesmärgil, tuleb need võimaluse korral kustutada. Andmeliiklusandmete säilitamise suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 37 lõiget 2.

*Artikkel 49***Eel- ja järelkontrollid****(finantsmääruse artikli 66 lõiked 5 ja 6)**

1. Toimingu algatamise all mõistetakse kõiki toiminguid, mida tavaliselt teevad artiklis 46 nimetatud töötajad ja millega valmistatakse ette eelarve täitmise aktide vastuvõtmist vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt.

2. Toimingu eelkontrolli all mõistetakse kõiki eelkontrolle, mille on kehtestanud vastutav eelarvevahendite käsutaja, et kontrollida toimingu teostus- ja finantsaspekte.

3. Eelkontrolli käigus kontrollitakse nõutavate tõendavate dokumentide ja muu kättesaadava teabe ühtsust.

Eelkontrollide sageduse ja põhjalikkuse määrab kindlaks vastutav eelarvevahendite käsutaja, võttes arvesse riskidel põhinevaid ja kulutõhususe kaalutlusi. Kahtluse korral taotleb asjaomase makse tõendamise eest vastutav eelarvevahendite käsutaja lisateavet või korraldab kohapealse kontrolli, et saada eelkontrolli raames piisav kindlus.

Eelkontrolli eesmärk on kindlaks teha, et

- a) kulud ja tulud on nõuetekohased ja vastavad kohaldatavatele sätetele, eelkõige eelarve ja asjaomaste määruste sätetele ning kõikidele aluslepingute või määruste rakendamiseks vastu võetud aktidele ning vajaduse korral lepingute tingimustele;
- b) kohaldatakse finantsmääruse esimese osa II jaotise 7. peatükis nimetatud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet.

Kontrolli eesmärgil võib vastutav eelarvevahendite käsutaja käsitada rida sarnaseid üksikuid tehinguid, mis seonduvad töötajate tavapärase palga- ja pensionikuludega ning lähetus- ja ravikulude hüvitamisega, ühe tehinguna.

4. Järelkontrolli võib teha dokumentide alusel ja vajaduse korral kohapeal.

Järelkontrollidega kontrollitakse, kas eelarvest rahastatavad toimingud on nõuetekohaselt tehtud, ja eelkõige seda, kas lõikes 3 nimetatud kriteeriumid on täidetud.

Volitatud eelarvevahendite käsutaja vaatab järelkontrollide tulemused läbi vähemalt kord aastas, et teha kindlaks võimalikud

süsteemsed probleemid. Volitatud eelarvevahendite käsutaja võtab nende probleemide lahendamiseks vajalikud meetmed.

Kontrollide tulemusi ja muud asjaomast teavet arvesse võttes vaadatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 6 nimetatud riskianalüüs läbi.

Mitmeaastaste programmide puhul kehtestab volitatud eelarvevahendite käsutaja mitmeaastase kontrollistrateegia, milles täpsustatakse perioodi jooksul kohaldatavate kontrollide laad ja ulatus ning see, mil viisil aasta jooksul saavutatud tulemusi iga-aastase kinnitava avalduse koostamise käigus mõõdetakse.

*Artikkel 50***Kutsenormid****(finantsmääruse artikli 66 lõige 7 ja artikli 73 lõige 5)**

1. Töötajad, kelle vastutav eelarvevahendite käsutaja määrab vastutavaks finantstoimingute kontrollimise eest, valitakse nende teadmiste, oskuste ja erialase ettevalmistuse põhjal, mida tõendab diplom või asjakohased töökogemused, või pärast asjakohase koolitusprogrammi läbimist.

2. Iga institutsioon koostab kutsenormid, milles määratakse sisekontrolli valdkonnas kindlaks:

- a) lõikes 1 nimetatud töötajatelt nõutava tehnilise ja finantspädevuse tase;
- b) töötajate kohustus läbida täiendusõpe;
- c) töötajate vastutusala, roll ja ülesanded;
- d) ametialased käitumisreeglid, mida töötajad peavad järgima, eelkõige eetilised normid ja ausus, ning nende õigused.

3. Finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevad liidu delegatsioonide juhid on neile edasi delegeeritud finantsjuhtimise ülesannete täitmisel kohustatud järgima käesoleva artikli lõikes 2 osutatud komisjoni kutsenorme.

4. Iga institutsioon peab kehtestama asjakohased struktuurid, et jagada eelarvevahendeid käsutavatele talitustele asjakohast teavet kontrollinõuete ning selleks kasutatavate asjaomaste meetodite ja toimimisviiside kohta ning seda teavet regulaarselt ajakohastada.

*Artikkel 51***Volitatud eelarvevahendite käsutaja tegevusetus****(finantsmääruse artikli 66 lõige 8)**

Volitatud eelarvevahendite käsutaja tegevusetus, millele on osutatud finantsmääruse artikli 66 lõikes 8, tähendab, et juhtumi asjaolude seisukohast põhjendatud aja jooksul, mis ei ületa igal juhul üht kuud, ei ole saadud mis tahes vastust.

*Artikkel 52***Finants- ja haldusteabe edastamine peaarvepidajale****(finantsmääruse artikkel 66)**

Volitatud eelarvevahendite käsutaja saabab peaarvepidajale viimase poolt vastu võetud eeskirjade kohaselt finants- ja haldusteabe, mida peaarvepidaja vajab oma ülesannete täitmiseks.

Eelarvevahendite käsutaja teavitab peaarvepidajat usalduskontode asjaomastest finantsandmetest korrapäraselt ja vähemalt raamatupidamiskontode sulgemisel, et liidu vahendite kasutamist oleks võimalik liidu raamatupidamise aastaaruandes kajastada.

*Artikkel 53***Aruanne läbirääkimistega hankemenetluste kohta****(finantsmääruse artikkel 66)**

Volitatud eelarvevahendite käsutajad registreerivad lepingud, mis on igal eelarveaastal sõlmitud käesoleva määruse artikli 134 lõike 1 punktides a–g, artikli 135 lõike 1 punktides a–d ning artiklites 266, 268 ja 270 nimetatud läbirääkimistega hankemenetluste teel. Kui läbirääkimistega hankemenetluste osakaal sama volitatud eelarvevahendite käsutaja sõlmitud hankelepingute arvus on varasemate aastatega võrreldes tunduvalt suurenenud või kui see osakaal on selgelt suurem kui institutsiooni registreeritud keskmine, teatab vastutav eelarvevahendite käsutaja sellest institutsioonile aruandes, milles ta esitab ka mis tahes meetmed, mis on võetud selle suundumuse ümberpööramiseks. Iga institutsioon saabab aruande läbirääkimistega hankemenetluste kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

3. jagu

Peaarvepidaja*Artikkel 54***Peaarvepidaja ametisse nimetamine****(finantsmääruse artikkel 68)**

1. Iga institutsioon nimetab ametisse peaarvepidaja ametnike hulgast, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu ametnike personalieeskirju.

Institutsioon valib peaarvepidaja tema erialase pädevuse alusel, mida tõendab diplom või sellega samaväärsed töökogemused.

2. Kaks või enam institutsiooni või asutust võivad ametisse nimetada sama peaarvepidaja.

Sellisel juhul näevad nad ette asjakohase korra huvide konflikti vältimiseks.

*Artikkel 55***Peaarvepidaja ametist lahkumine****(finantsmääruse artikkel 68)**

1. Peaarvepidaja ametist lahkumisel koostatakse viivitamata proovibilanss.

2. Ametist lahkuv peaarvepidaja või kui see ei ole võimalik, siis tema talituse ametnik, edastab proovibilansi koos üleandmisaruandega uuele peaarvepidajale.

Uus peaarvepidaja kinnitab proovibilansi oma allkirjaga ühe kuu jooksul selle edastamisest arvates ja võib selle kohta teha omapoolseid reservatsioone.

Üleandmisaruanne sisaldab ka proovibilansi tulemust ja mis tahes tehtud reservatsioone.

3. Iga institutsioon või finantsmääruse artiklis 208 nimetatud asutus teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni peaarvepidajat oma peaarvepidaja ametisse nimetamisest või ametist lahkumisest kahe nädala jooksul.

*Artikkel 56***Raamatupidamis- ja inventeerimissüsteemide heakskiitmine****(finantsmääruse artikkel 68)**

Vastutav eelarvevahendite käsutaja teavitab peaarvepidajat kõikidest finantsjuhtimissüsteemis, inventeerimissüsteemis või varade ja kohustuste väärtuse hindamise süsteemis aset leidnud arengutest ja olulistest muudatustest, kui kõnealuse süsteemi andmeid kasutatakse sisendina institutsiooni raamatupidamisarvestuses või raamatupidamisarvestuse andmete põhjendamiseks, et peaarvepidaja saaks kontrollida heakskiitmise kriteeriumide täitmist.

Peaarvepidaja võib juba heaks kiidetud finantsjuhtimissüsteemi igal ajal uuesti läbi vaadata. Kui peaarvepidaja ei anna või enam ei anna eelarvevahendite käsutaja kehtestatud finantsjuhtimissüsteemile heakskiitu, koostab vastutav eelarvevahendite käsutaja tegevuskava, et kõrvaldada õigel ajal puudused, mille tõttu heakskiidu andmisest keelduti.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja vastutab peaarvepidajale edastatud teabe täielikkuse eest.

Artikkel 57

Sularahahaldus

(finantsmääruse artikkel 68)

1. Peaarvepidaja tagab, et tema institutsioonil on piisavalt vahendeid, et rahuldada eelarve täitmisest tulenevad sularahavajadused.

2. Lõike 1 kohaldamiseks loob peaarvepidaja sularahahaldussüsteemid, mis võimaldavad tal koostada rahavoogude prognoose.

3. Komisjoni peaarvepidaja jaotab kättesaadavad vahendid määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000 kohaselt.

Artikkel 58

Pangakontode haldamine

(finantsmääruse artikkel 68)

1. Peaarvepidaja võib sularahahalduse vajaduste täitmiseks avada või teha ülesandeks avada institutsiooni nimel kontosid finantseerimisasutustes või riikide keskpankades. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib peaarvepidaja avada kontosid muus valuutas kui eurodes.

2. Peaarvepidaja vastutab lõikes 1 nimetatud kontode sulgemise või selle tagamise eest, et need suletakse.

3. Peaarvepidaja määrab koos finantseerimisasutustega kindlaks lõikes 1 nimetatud kontode kasutustingimused, lähtudes usaldusväärse finantsjuhtimise, tõhususe ja pakkujatevahelise konkurentsi tagamise põhimõtetest.

4. Peaarvepidaja käivitab vähemalt iga viie aasta järel hanke menetluse finantseerimisasutuste vahel, kus võib lõike 1 kohaselt kontosid avada.

Kui kohalikud pangandustingimused seda võimaldavad, vaadatakse väljaspool liitu asuvas finantseerimisasutustes avatud avansikontod nende tingimuste konkurentsivõime seisukohast korrapäraselt läbi. Selline läbivaatamine korraldatakse vähemalt iga viie aasta järel avansikonto omaniku algatusel, kes esitab seejärel peaarvepidajale põhjendatud ettepaneku panga valiku kohta kuni viieks aastaks.

5. Peaarvepidaja tagab, et lõike 1 kohaselt finantseerimisasutustes avatud kontode kasutustingimusi järgitakse rangelt.

Kui avansikonto on avatud väljaspool liitu asuvas finantseerimisasutuses, võtab avansikonto omanik selle kohustuse täitmisel arvesse selles riigis kehtivat õigust, kus ta oma volitusi täidab.

6. Komisjoni peaarvepidaja teavitab teiste institutsioonide ja finantsmääruse artiklis 208 nimetatud asutuste peaarvepidajaid finantseerimisasutustes avatud kontode kasutustingimustest. Teiste institutsioonide ja finantsmääruse artiklis 208 nimetatud asutuste peaarvepidajad ühtlustavad enda avatavate kontode kasutustingimused kõnealuste kasutustingimustega.

Artikkel 59

Allkirjad kontodel

(finantsmääruse artikkel 68)

Kontode avamise, haldamise ja kasutamise tingimustes on sisekontrollinõuetest lähtuvalt ette nähtud, et tšekkidele, pangatšekandekorraldustele või muudele pangatoimingutele peab alla kirjutama üks või mitu nõuetekohaselt volitatud töötajat. Kirjalikele juhenditele kirjutavad alla vähemalt kaks nõuetekohaselt volitatud töötajat või peaarvepidaja isiklikult.

Esimese lõigu kohaldamisel teatab iga institutsiooni peaarvepidaja kõikidele finantseerimisasutustele, kus kõnealune institutsioon on avanud kontod, volitatud töötajate nimed ja esitab allkirjanäidised.

Artikkel 60

Kontode saldode haldamine

(finantsmääruse artikkel 68)

1. Peaarvepidaja tagab, et artiklis 58 ette nähtud pangakontode saldo ei erine märkimisväärselt artikli 57 lõikes 2 nimetatud rahavoogude prognoosidest, ja tagab iga juhul, et

a) ühegi konto saldo ei ole negatiivne;

b) muus valuutas hoitavate kontode saldod arvestatakse regulaarselt ümber eurodesse.

2. Peaarvepidaja ei või hoida välisvaluutakontode saldosis tasemel, mis võiks põhjustada institutsioonile vahetuskursi kõikumise tõttu liigset kahjumit.

Artikkel 61

Ülekanded ja ümberarvestustoimingud

(finantsmääruse artikkel 68)

Ilma et see piiraks artikli 69 kohaldamist, teeb peaarvepidaja ülekandeid kontode vahel, mille ta on finantseerimisasutustes institutsiooni nimel avanud, ning valuuta ümberarvestustoiminguid.

Artikkel 62

Makseviisid

(finantsmääruse artikkel 68)

Maksed tehakse pangaulekandena, tšekiga või avansikontodelt deebetkaardiga kooskõlas artikli 67 lõikega 4.

Artikkel 63

Juriidiliste isikute toimikud

(finantsmääruse artikkel 68)

1. Peaarvepidaja võib makseid teha pangaulekandena ainult juhul, kui institutsioon on maksesaaja pangakonto andmed ja maksesaaja isikusamasust kinnitava teabe ja nende võimalikud muudatused eelnevalt kandnud ühisesse toimikusse.

Iga selline toimikusse tehtav kanne maksesaaja juriidiliste ja pangakonto andmete või nende andmete muutmise kohta põhineb tõendaval dokumendil, mille vormi määrab peaarvepidaja.

2. Pangaülekandega maksmiseks võivad eelarvevahendite käsutajad võtta oma institutsiooni nimel kohustusi kolmanda isiku ees üksnes juhul, kui kõnealune kolmas isik on esitanud dokumendid, mis on vajalikud tema andmete kandmiseks toimikusse.

Eelarvevahendite käsutajad teavitavad peaarvepidajat kõikidest maksesaaja poolt neile teatatud muudatustest juriidilistes ja pangakonto andmetes ning kontrollivad enne makse tegemist, kas need andmed on kehtivad.

Seoses ühinemiseelse abiga võib võtta individuaalseid kulukohustusi Euroopa Liiduga ühinemist taotlevate riikide ametiasutuste ees ilma andmeid eelnevalt kolmandate isikute toimikusse kandmata. Sel juhul teeb eelarvevahendite käsutaja kõik endast oleneva, et tagada nende andmete võimalikult kiiresti sinna

kandmine. Lepingutes nähakse ette, et esimese makse tegemise eeltingimus on maksesaaja pangakonto andmete teatamine komisjonile.

Artikkel 64

Peaarvepidaja säilitatavad tõendavad dokumendid

(finantsmääruse artikkel 68)

Raamatupidamissüsteemi jaoks ja finantsmääruse artiklis 141 nimetatud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatavaid tõendavaid dokumente säilitatakse vähemalt viis aastat alates kuupäevast, mil Euroopa Parlament on andnud heakskiidu selle eelarveaasta eelarve täitmisele, millega need dokumendid seonduvad.

Dokumente, mis on seotud pooleli olevate toimingutega, säilitatakse siiski kauem, see tähendab kuni toimingute lõppemise aastale järgneva aasta lõpuni. Andmeliiklusandmete säilitamise suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 37 lõiget 2.

Iga institutsioon otsustab, millises talituses tõendavaid dokumente tuleb säilitada.

Artikkel 65

Kontode haldamiseks volitatud isikud

(finantsmääruse artikkel 69)

Iga institutsioon kehtestab tingimused, mille kohaselt töötajad, kelle institutsioon on määranud ja volitanud artiklis 72 nimetatud kohalike üksuste kontosid haldama, saavad anda nimed ja allkirjanäidised kohalikele finantseerimisasutustele.

4. jagu

Avansikontode haldaja

Artikkel 66

Avansikontode kasutamise tingimused

(finantsmääruse artikkel 70)

1. Kui makstavate summade väiksuse tõttu on praktiliselt võimatu või ebaotstarbekas teha maksetoiminguid eelarvemenetluse abil, võib selliste kulude maksmiseks avada avansikontod.

2. Avansikontode haldaja võib ajutiselt tõendada ja maksta kulusid vastutava eelarvevahendite käsutaja juhistes kehtestatud üksikasjaliku raamistiku alusel. Neis juhistes täpsustatakse eeskirjad ja tingimused, mille alusel ajutine tõendamine ja maksimine toimub, ja kui see on asjakohane, siis artikli 97 lõike 1 punktis e sätestatud juriidiliste kohustuste allkirjutamise tingimused.

3. Avansikonto loomise ja avansikontode haldaja ametisse nimetamise otsuse teeb peaarvepidaja vastutava eelarvevahendite käsutaja nõuetekohaselt põhjendatud ettepaneku alusel. Selles otsuses esitatakse avansikontode haldaja ja eelarvevahendite käsutaja vastutus ja kohustused.

Ka avansikontode kasutustingimusi muudetakse peaarvepidaja otsusega, mille ta teeb vastutava eelarvevahendite käsutaja nõuetekohaselt põhjendatud ettepaneku alusel.

4. Liidu delegatsioonides luuakse avansikontod nii komisjoni eelarvejao kui ka Euroopa välis teenistuse eelarvejao kulude maksmiseks, tagades kulude täieliku jälgitavuse.

Artikkel 67

Loomis- ja maksetingimused (finantsmääruse artikkel 70)

1. Avansikonto loomise ja avansikontode haldaja ametisse nimetamise otsuses ning avansikontode kasutustingimuste muutmise otsuses märgitakse eelkõige:

- a) maksimumsumma, mis võidakse esmalt avansina maksta, ja selle otstarve;
- b) kas institutsiooni nimel avatakse panga- või postizüirokonto;
- c) iga kulu liik ja maksimumsumma, mida avansikontode haldaja võib maksta kolmandatele isikutele või nendelt sisse nõuda;
- d) tõendavate dokumentide esitamise sagedus ja kord ning nende eelarvevahendite käsutajale arveldamiseks edastamise kord;
- e) avansikontodele vahendite ülekandmise kord;
- f) see, et eelarvevahendite käsutaja arveldab avansitehingud hiljemalt järgmise kuu lõpuks, nii et raamatupidamisarvestuse saldod ja pangakonto saldod saaks omavahel võrrelda;
- g) avansikontode haldajale peaarvepidaja poolt antud volituse kehtivusaeg;
- h) ametisse nimetatud avansikontode haldaja andmed.

2. Ettepanekus teha otsus avansikontode loomiseks tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et:

- a) kui on olemas juurdepääs elektroonilisele kesksle raamatupidamissüsteemile, siis kasutatakse esmajärjekorras eelarve-menetlust;
- b) avansikontosid kasutatakse ainult põhjendatud juhtudel.

Maksimumsumma, mille avansikontode haldaja võib maksta juhul, kui praktiliselt on võimatu või ebaotstarbekas teha maksetoiminguid eelarvemenetluse abil, ei tohi ühegi kulu puhul ületada 60 000 eurot.

3. Avansikontode haldaja võib teha makseid kolmandatele isikutele järgmistel alustel ja järgmistes piirides:

- a) vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt eelnevalt alla kirjutatud eelarvelised kulukohustused ja juriidilised kohustused;
- b) positiivne avansikonto jääk sularahas või pangas.

4. Avansikontodelt võib makseid teha pangaulekandena, sealhulgas finantsmääruse artiklis 89 osutatud otsekorralduse süsteemi kasutades, või tšeki või muu maksevahendiga, sealhulgas deebetkaardiga, vastavalt peaarvepidaja koostatud juhistele.

5. Makse tegemisele järgneb ametlik lõplik kinnitamisotsus ja/või maksekorraldus, millele kirjutab alla vastutav eelarvevahendite käsutaja.

Artikkel 68

Avansikontode haldajate valimine (finantsmääruse artikkel 70)

Avansikontode haldajad valitakse ametnike või vajaduse korral ja ainult nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel muude töötajate hulgas. Avansikontode haldajad valitakse nende teadmiste, oskuste ja erialase ettevalmistuse põhjal, mida tõendab diplom või asjakohased töökogemused, või pärast asjakohase koolitusprogrammi läbimist.

Artikkel 69

Avansikontode vahenditega varustamine**(finantsmääruse artikkel 70)**

1. Peaarvepidaja teeb makseid avansikontode vahenditega varustamiseks ja kontrollib neid kontosid seoses pangakontode avamise, allkirjavolituste, kohapealse kontrolli ja keskses raamatupidamisarvestuses tehtud kontrolliga. Peaarvepidaja kannab vahendid avansikontodele. Avanss makstakse pangas avatud avansikontole.

Avansikontosid võib vahenditega varustada ka otse mitmesugusest kohalikust tulust, mida saadakse näiteks:

- a) seadmete müügist;
- b) trükistest;
- c) mitmesugustest tagasimaksetest;
- d) intressidest.

Avanss arvutatakse ümber kulu, mitmesuguse tulu või sihtotstarbelise tuluna artiklis 67 nimetatud avansikonto loomise otsuse ja finantsmääruse sätete kohaselt. Eelarvahendite käsutaja arvab kõnealused summad maha vahendite edasisel asjaomastele avansikontodele ülekandmisel.

2. Avansikontode haldaja võib teha ülekandeid eri pangakontode vahel, mis on seotud sama avansiga, et vältida eelkõige vahetuskursierinevustest tekkida võivat kahjumit.

Artikkel 70

Eelarvahendite käsutajate ja peaarvepidajate tehtavad kontrollid**(finantsmääruse artikkel 70)**

1. Avansikontode haldaja peab arvestust tema käsutuses olevate, sularaha ja pangakontodel hoitava raha vormis vahendite üle ning tehtud maksete ja laekunud summade üle peaarvepidaja koostatud eeskirjade ja juhiste kohaselt. Vastutaval eelarvahendite käsutajal on õigus igal ajal saada selle arvestuse väljavõtted; avansikontode haldaja koostab vähemalt kord kuus tehingute loetelu ja saadab selle järgmisel kuul koos tõendavate dokumentidega vastutavale eelarvahendite käsutajale avansitehingute arveldamiseks.

2. Peaarvepidaja kontrollib ise või teeb oma talituse või eelarvahendite käsutava talituse selleks volitatud töötajale ülesandeks kontrollida, üldjuhul kohapeal ja ette teatamata, et avansikontode haldajatele eraldatud vahendid ja raamatupidamisarvestus on olemas ning avansikontodelt tehtud tehingud on ettenähtud tähtaja jooksul arveldatud. Peaarvepidaja edastab nende kontrollide tulemused vastutavale eelarvahendite käsutajale.

Artikkel 71

Hankemenetlus**(finantsmääruse artikkel 70)**

Avansikontodelt tehtud makseid võivad artikli 137 lõikes 3 sätestatud piires seisneda lihtsalt kulude maksimise arvete alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

Artikkel 72

Avansikontode loomine**(finantsmääruse artikkel 70)**

Teatavate kulukategooriate maksmiseks võib finantsmääruse artikli 70 kohaselt avada igale kohalikule üksusele väljaspool liitu ühe või mitu avansikontot. Kohalik üksus on näiteks liidu delegatsioon, amet või harukontor kolmandas riigis.

Sellise avansikonto loomise otsuses märgitakse selle kasutustingimused finantsmääruse artikli 70 kohaselt ja iga kohaliku üksuse erivajaduste alusel.

Artikkel 73

Avansikontode haldajad ja kontode haldamiseks volitatud isikud liidu delegatsioonides**(finantsmääruse artikkel 70)**

Erandlikel asjaoludel ja tegevuse järjepidevuse tagamiseks võivad Euroopa välisteenistuse avansikontode haldaja ülesandeid liidu delegatsioonides täita komisjoni töötajad. Samadel tingimustel võib Euroopa välisteenistuse töötajaid määrata komisjoni avansikontode haldajateks liidu delegatsioonides.

Liidu delegatsioonides kohaldatakse esimeses lõigus sätestatud eeskirju ja tingimusi selliste isikute ametisse nimetamise suhtes, keda peaarvepidaja on volitanud tegema pangatehinguid.

4. PEATÜKK

Finantsjuhtimises osalejate vastutus

1. jagu

Üldeeskirjad

Artikkel 74

Pettuse tõkestamise eest vastutavad asutused**(finantsmääruse artikli 66 lõige 8 ja artikli 72 lõige 2)**

Finantsmääruse artikli 66 lõikes 8 ja artikli 72 lõikes 2 nimetatud asutuste ja organite all mõistetakse asutusi, mis on määratud personalieeskirjades ja liidu institutsioonide otsustes,

mis käsitlevad pettuse, korrupsiooni ja muu liidu huve kahjustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamisega seotud sisejuurdluste tingimusi.

2. jagu

Volitatud ja edasivolitatud eelarvevahendite käsutajate suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 75

Finantsrikkumised

(finantsmääruse artikli 66 lõige 7 ja artikli 73 lõige 6)

Ilma et see piiraks OLAFi volitusi, on artiklis 29 nimetatud finantsrikkumiste uurimise toimkond (edaspidi „toimkond”) pädev uurima kõiki finantsmääruse sätete, finantsjuhtimise või toimingute kontrollimisega seotud sätete rikkumisi, mida põhjustab mõne töötaja tegevus või tegevusetus.

Artikkel 76

Finantsrikkumiste uurimise toimkond

(finantsmääruse artikli 66 lõige 7 ja artikli 73 lõige 6)

1. Käesoleva määruse artiklis 75 nimetatud finantsrikkumiste juhid edastab toimkonnale finantsmääruse artikli 73 lõike 6 teises lõigus osutatud arvamuse saamiseks ametisse nimetatavale asutusele.

Kui liidu delegatsioonide juhid tegutsevad finantsmääruse artikli 56 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja pöörduda käesoleva määruse artiklis 75 osutatud finantsrikkumiste juhtude kohta arvamuse saamiseks otse toimkonna poole.

Kui volitatud eelarvevahendite käsutaja leiab, et toimunud on finantsrikkumine, võib ta anda asja üle toimkonnale. Toimkond esitab arvamuse, milles hinnatakse, kas artiklis 75 osutatud rikkumine on toimunud, kui tõsine see on ja millised võivad olla selle tagajärjed. Kui toimkonna analüüsis leitakse, et asjaomase juhtumi lahendamine kuulub OLAFi pädevusse, edastab toimkond viivitamata juhtumi toimiku ametisse nimetatavale asutusele ning teavitab sellest viivitamata OLAFit.

Kui toimkonda teavitab asjast finantsmääruse artikli 66 lõike 8 kohaselt töötaja otse, saadab toimkond juhtumi toimiku ametisse nimetatavale asutusele ja teavitab sellest asjast teavitatud töötajat. Ametisse nimetatavale asutusele võib taotleda toimkonna arvamust juhtumi kohta.

2. Institutsioon või ühise toimkonna puhul selles osalevad institutsioonid määrab või määravad oma organisatsiooni struktuuri kohaselt toimkonna töökorra ja selle koosseisu, millesse kuulub üks organisatsiooniväline isik, kellel on nõutav kvalifikatsioon ja teadmised.

Artikkel 77

Juhiste kinnitamine

(finantsmääruse artikli 73 lõige 3)

1. Kui volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja leiab, et talle antud siduv juhise on eeskirjavastane või vastuolus usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega eelkõige seetõttu, et seda ei saa täita talle eraldatud vahenditega, teatab ta sellest kirjalikult volitajale või edasivolitajale. Kui juhise kinnitatakse kirjalikult ja kinnitus saadakse õigel ajal ja on piisavalt selge, nii et see viitab sõnaselgelt punktidele, mis volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja on vaidlustanud, ei tohi eelarvevahendite käsutajat vastutusele võtta. Ta täidab juhise, kui see ei ole ilmselgelt ebaseaduslik või vastuolus asjaomaste ohutusnormidega.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka juhul, kui eelarvevahendite käsutaja saab siduva juhise täitmise ajal teada, et juhtumi asjaolud võivad põhjustada eeskirjade eiramise.

Vastutav volitatud eelarvevahendite käsutaja registreerib kõik finantsmääruse artikli 73 lõikes 3 kirjeldatud asjaoludel kinnitatud juhised ja märgib need ära oma iga-aastases tegevusaruandes.

5. PEATÜKK

Tulutoimingud

1. jagu

Omavahendid

Artikkel 78

Omavahendite suhtes kohaldatavad eeskirjad

(finantsmääruse artikkel 76)

Eelarvevahendite käsutaja koostab ajakava, milles märgitakse, millal liidu omavahendite süsteemi käsitlevas otsuses määratletud omavahendid tehakse komisjonile kättesaadavaks.

Omavahendid määratakse kindlaks ja nõutakse sisse esimeses lõigus nimetatud otsuse alusel vastu võetud eeskirjade kohaselt.

2. jagu

Saadaolevate summade eelarvestus*Artikkel 79***Saadaolevate summade eelarvestus****(finantsmääruse artikkel 77)**

1. Saadaolevate summade eelarvestuses märgitakse tulu liik ja eelarvepunkt, kuhu see tuleb kanda, ning võimaluse korral võlgniku andmed ja eelarvestatud summa.

Saadaolevate summade eelarvestuse koostamisel kontrollib vastutav eelarvevahendite käsutaja eelkõige, et

- a) tulu on kantud õigesse eelarvepunkti;
- b) eelarvestus on nõuetekohane ning kooskõlas kohaldatavate sätete ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.

2. Kui finantsmääruse artikli 181 lõikest 2 ja artikli 183 lõikest 2 ning käesoleva määruse artikli 7 lõikest 2 ei tulene teisiti, ei põhjusta saadaolevate summade eelarvestus kulukohustuste assigneeringute kättesaadavaks tegemist. Finantsmääruse artiklis 21 nimetatud juhtudel võib assigneeringud kättesaadavaks teha alles pärast seda, kui tasumisele kuuluvad summad on tegelikult liidule laekunud.

3. jagu

Saadaolevate summade kindlaksmääramine*Artikkel 80***Menetlus****(finantsmääruse artikkel 78)**

1. Saadaoleva summa kindlaksmääramine vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt on toiming, millega ta tunnistab, et liidul on õigus saada summa võlgnikult, ja määrab kindlaks nõudeõiguse, millega võlgnikult nõutakse võla maksmist.

2. Sissenõudekorraldus on toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja annab peaarvepidajale juhised kindlaksmääratud summa sissenõudmiseks.

3. Võlateatega teatatakse võlgnikule, et

- a) liit on saadaoleva summa kindlaks määranud;
- b) kui võlg tasutakse enne tähtaja möödumist, ei tule viivist maksta;

c) kui võlg ei ole punktis b osutatud tähtjaks tagasi makstud, arvestatakse võlalt viivist artiklis 83 nimetatud määra järgi, ilma et see piiraks kohaldatavate erieeskirjade rakendamist;

d) kui võlg ei ole punktis b osutatud tähtjaks tagasi makstud, teostab institutsioon sissenõudmise kas tasaarvestuse või võimaliku eelnevalt esitatud tagatise realiseerimise teel;

e) peaarvepidaja võib võla tasaarvestuse teel sisse nõuda enne punktis b osutatud tähtaega, kui see on vajalik liidu finants huvide kaitsmiseks, juhul kui tal on põhjendatult alust arvata, et komisjonile tasumisele kuuluv summa läheks kaduma, olles võlgnikku eelnevalt teavitanud tasaarvetuse teel sissenõudmise põhjustest ja kuupäevast;

f) kui pärast kõikide käesoleva lõigu punktides a–e sätestatud meetmete võtmist ei ole kogu summat tagasi saadud, nõuab institutsioon summa sisse sissenõudmisotsuse täitmisele pööramisega finantsmääruse artikli 79 lõike 2 kohaselt või õiguslikke meetmeid kasutades.

Eelarvevahendite käsutaja trükitab välja võlateate ja saadab selle võlgnikule. Peaarvepidajat teavitatakse võlateate väljasaatmisest finantsteabesüsteemi kaudu.

*Artikkel 81***Saadaolevate summade kindlaksmääramine****(finantsmääruse artikkel 78)**

Saadaoleva summa kindlaksmääramiseks tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et

- a) saadaolev summa on kindel, mis tähendab, et selle suhtes ei kohaldata mingeid tingimusi;
- b) saadaolev summa on kindlasummaline ja väljendatud täpselt sularahas;
- c) saadaolev summa kuulub tasumisele ja selle suhtes ei kohaldata maksetähtaega;
- d) võlgniku andmed on õiged;
- e) sissenõutav summa on kantud õigesse eelarvepunkti;
- f) tõendavad dokumendid on nõuetekohased ning
- g) on järgitud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet, eelkõige seoses artikli 91 lõike 1 punktis a nimetatud kriteeriumidega.

Artikkel 82

Saadaolevate summade kindlaksmääramisel kasutatavad tõendavad dokumendid**(finantsmääruse artikkel 78)**

1. Saadaoleva summa kindlaksmääramine põhineb tõendavatel dokumentidel, mis kinnitavad liidu nõudeõigust saadaolevale summale.

2. Enne saadaoleva summa kindlaksmääramist kontrollib vastutav eelarvevahendite käsutaja tõendavaid dokumente isiklikult või teeb omal vastutusel kindlaks, et neid on kontrollitud.

3. Eelarvevahendite käsutaja säilitab tõendavaid dokumente artikli 48 kohaselt.

Artikkel 83

Viivis**(finantsmääruse artikkel 78)**

1. Ilma et see piiraks valdkondlikest määrustest tulenevate võimalike erisätete kohaldamist, arvestatakse kõikide artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtjaks tasumata saadaolevate summade pealt viivist käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 kohaselt.

2. Artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtjaks tasumata saadaolevate summade viivisemäär on Euroopa Keskpanga poolt oma peamiste refinantseerimistingute suhtes kohaldatav, Euroopa Liidu Teataja C-seerias avaldatud määr, mis kehtib maksetähtpäeva kuu esimesel kalendripäeval ning mida suurendatakse

a) kaheksa protsendipunkti võrra, kui kohustav sündmus tuleneb V jaotises nimetatud tarnete ja teenuste avaliku hanke lepingust;

b) kolme ja poole protsendipunkti võrra kõikidel muudel juhtudel.

3. Viivist arvestatakse alates võlateates täpsustatud artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtajale järgnevast kalendripäevast kuni kalendripäevani, mil võlg on täielikult makstud.

Viivise summale vastav sissenõudekorraldus väljastatakse viivise tegelikul laekumisel.

4. Kui võlgnik esitab trahvide puhul finantstagatise, mida peaarvepidaja aktsepteerib makse asemel, on artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtajast alates kohaldatav viivisemäär käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud määr, mis kehtib alates trahvi määramise otsuse vastuvõtmise kuu esimesest päevast ja mida suurendatakse ainult 1,5 protsendipunkti võrra.

4. jagu

Sissenõudmise kinnitamine

Artikkel 84

Sissenõudekorralduse koostamine**(finantsmääruse artikkel 79)**

1. Sissenõudekorralduses märgitakse:

a) eelarveaasta, millesse tulu tuleb kirjendada;

b) viited aktile või juriidilisele kohustusele, millel võlg põhineb ja mille põhjal on tekkinud õigus summa sissenõudmiseks;

c) eelarveartikkel ja teised asjakohased alajaotised, sealhulgas vajaduse korral viited vastavale eelarvelisele kulukohustusele;

d) sissenõutav summa eurodes;

e) võlgniku nimi ja aadress;

f) artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaeg;

g) võimalik sissenõudmisviis, sealhulgas eelkõige sissenõudmine tasaarvestuse või võimaliku esitatud tagatise realiseerimise teel.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja kuupäevastab ja allkirjastab sissenõudekorralduse ning saadab selle seejärel peaarvepidajale.

3. Iga institutsiooni peaarvepidaja peab loetelu tasumisele kuuluvatest summadest, mis tuleb sisse nõuda. Liidu nõuded rühmitatakse loetelus sissenõudekorralduste väljastamise kuupäevade järgi. Institutsiooni peaarvepidaja saadab loetelu komisjoni peaarvepidajale.

Komisjoni peaarvepidaja koostab konsolideeritud loetelu, milles tasumisele kuuluvad summad on näidatud institutsioonide ja sissenõudekorralduste väljastamise kuupäevade järgi. Loetelu lisatakse komisjoni eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruandele.

4. Liidu finantshuvide kaitse tugevdamiseks koostab komisjon loetelu liidu sellistest nõuetest, mille puhul võlgnikult on tagasimaksmist nõutud *res judicata* jõudu omava kohtuotsusega ja pärast kohtuotsuse väljakuulutamist ei ole ühe aasta jooksul tehtud ühtegi tagasimakset või ei ole tehtud märkimisväärsed tagasimakseid, nimetades loetelus võlgnike nimed ja võla summa. Kõnealune loetelu avaldatakse, võttes nõuetekohaselt arvesse isikuandmete kaitset kooskõlas määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud nõuetega.

Füüsiliste isikute puhul kõrvaldatakse avaldatud isikuandmed loetelust niipea, kui võlasumma on täielikult tagasi makstud. Sama kehtib ka juriidiliste isikutega seonduvate isikuandmete puhul, mille korral üks või mitu füüsilist isikut on tuvastatavad nende ametinimetuse järgi.

Otsus lisada võlgnik liidu nõuete loetelusse tehakse kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, võttes sealjuures eelkõige arvesse seda, kas summa on märkimisväärne.

Artikkel 85

Teiste institutsioonide kasuks täitmisele pööratav otsus (finantsmääruse artikli 79 lõige 2)

1. Finantsmääruse artikli 79 lõikes 2 osutatud erandlikud asjaolud esinevad juhul, kui asjaomane institutsioon on ammenndanud võimalused saada makse vabatahtlikult ja nõuda võlg sisse finantsmääruse artikli 80 lõikes 1 sätestatud viisil tasaarvestuse teel võla summa on märkimisväärne.

2. Lõikes 1 osutatud juhul võivad institutsioonid, keda ei ole nimetatud ELi toimimise lepingu artiklis 299, nõuda komisjonilt, et ta võtaks vastu täitmisele pööratava otsuse.

3. Kõigil juhtudel täpsustatakse täitmisele pööratavas otsuses, et summad, mille tasumist nõutakse, kantakse eelarvejakku, mis vastab asjaomasele institutsioonile, kes tegutseb eelarvehandite käsutajana. Tulu kantakse eelarvesse üldtuluna, välja arvatud juhul, kui selle näol on tegemist sihtotstarbelise tuluga, mille juhud on täpsustatud finantsmääruse artikli 21 lõikes 3.

4. Otsuse tegemist nõudev institutsioon teavitab komisjoni mis tahes sündmustest, mis võivad tõenäoliselt sissenõudmist muuta, ja sekkub täitmisele pööratava otsuse edasikaebamise korral komisjoni toetuseks.

5. Komisjon ja asjaomane institutsioon lepivad kokku selles, mil viisil käesolevat artiklit praktikas rakendada.

5. jagu

Sissenõudmine

Artikkel 86

Sissenõudmise vorminõuded (finantsmääruse artikkel 80)

1. Saadaoleva summa sissenõudmisel kirjendab peaarvepidaja selle raamatupidamisarvestusse ja teavitab sellest vastutavat eelarvehandite käsutajat.

2. Kõigi peaarvepidajale või avansikontode haldajale tehtud sularahamaksete kohta väljastatakse kvititung.

3. Kui võlgnik, kelle suhtes on väljastatud mitu sissenõudekorraldust, teeb osalise tagasimakse, kirjendatakse see esmalt vanima nõude alla, kui võlgnik ei ole teisiti täpsustanud.

Kõik osalised tagasimaksed katavad esmalt viivise.

Artikkel 87

Sissenõudmine tasaarvestuse teel (finantsmääruse artikkel 80)

1. Kui võlgnikul on liidu vastu seoses maksekorralduses kindlaks määratud summaga nõue, mis on kindel, nagu on määratletud artikli 81 punktis a, kindlasummaline ja kuulub tasumisele, nõuab peaarvepidaja kindlaksmääratud saadaolevad summad pärast artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaega sisse tasaarvestuse teel.

Erandlikel asjaoludel, kui see on vajalik liidu finantshuvide kaitse tagamiseks, nõuab peaarvepidaja juhul, kui tal on põhjendatult alust arvata, et liidule tasumisele kuuluv summa läheks kaduma, võla tasaarvestuse teel sisse enne artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaega.

Peaarvepidaja nõuab võla tasaarvestuse teel sisse enne artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtaega ka võlgniku nõusoleku korral.

2. Enne lõike 1 kohast sissenõudmist konsulteerib peaarvepidaja vastutava eelarvehandite käsutajaga ja teavitab asjaomaseid võlgnikke.

Kui võlgnik on siseriiklik ametiasutus või selle haldusüksus, teavitab peaarvepidaja oma kavatsusest nõuda võlad sisse tasaarvestuse teel ka asjaomast liikmesriiki vähemalt kümme tööpäeva ette. Kokkuleppel asjaomase liikmesriigi või haldusüksusega võib peaarvepidaja siiski nõuda võlad tasaarvestuse teel sisse enne tähtaja möödumist.

3. Lõikes 1 nimetatud tasaarvestamisel on sama mõju kui maksel ja see vabastab liidu võla, ja kui see on asjakohane, siis tasumisele kuuluva viivise summa tasumise kohustusest.

Artikkel 88

Sissenõudemenetlus, kui võlgnik ei maksa vabatahtlikult (finantsmääruse artiklid 79 ja 80)

1. Ilma et see piiraks artikli 87 kohaldamist, kui täielik summa ei ole sisse nõutud artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtajaks, mis on esitatud võlateates, teavitab peaarvepidaja vastutavat eelarvevahendite käsutajat ja alustab viivitamata sissenõude täitmisele pööramise menetlust kõikide seaduslike vahenditega, sealhulgas vajaduse korral võimaliku eelnevalt esitatud tagatise realiseerimise teel.

2. Ilma et see piiraks artikli 87 kohaldamist, kui käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud sissenõudmisviisi ei ole võimalik kasutada ja võlgnik ei ole peaarvepidaja saadetud ametliku makseteate saamise järel võlga tasunud, nõuab peaarvepidaja võla sisse täitmisele pööratava sissenõudeotsusega, mis on tagatud finantsmääruse artikli 79 lõike 2 kohaselt, või õiguslikke meetmeid kasutades.

Artikkel 89

Maksmiseks antud lisa-aeg (finantsmääruse artikkel 80)

Peaarvepidaja võib koostöös vastutava eelarvevahendite käsutajaga lubada maksmiseks lisa-aega ainult võlgniku kirjaliku taotluse korral, kus on nõuetekohaselt esitatud põhjused, ja kui täidetud on järgmised kaks tingimust:

- a) võlgnik kohustub maksuma viivist artiklis 83 nimetatud määra alusel kogu lubatud lisaaja eest, mis algab artikli 80 lõike 3 punktis b nimetatud tähtajast;
- b) võlgnik esitab liidu õiguste kaitseks finantstagatise, mis katab tasumata võla põhisumma ja viivise ja mille institutsiooni peaarvepidaja on aktsepteerinud.

Esimese lõigu punktis b nimetatud tagatise võib asendada kolmanda isiku solidaartagatisega, mille institutsiooni peaarvepidaja on heaks kiitnud.

Peaarvepidaja võib erandlikel asjaoludel võlgniku taotlusel esimese lõigu punktis b osutatud tagatise nõudmisest loobuda, kui tema hinnangul võlgnik soovib ja on suuteline tegema makse lisaaja jooksul, kuid ei ole suuteline andma sellist tagatist ja on majanduslikult raskes olukorras.

Artikkel 90

Trahvide sissenõudmine ja muud rahalised karistused (finantsmääruse artiklid 80 ja 83)

1. Kui Euroopa Liidu Kohtusse esitatakse hagi komisjoni otsuse vastu, millega on ELi toimimise lepingu või Euratomi asutamislepingu alusel määratud trahv või muu rahaline karistus, ja kuni ajani, mil kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud, maksab võlgnik kas asjaomased summad ajutiselt peaarvepidaja määratud pangakontole või esitab finantstagatise, mida peaarvepidaja aktsepteerib. Kõnealune tagatis on sõltumatu trahvi või muu rahalise karistuse tasumise kohustusest ja see peab olema realiseeritav esimesel nõudmisel. Tagatis katab nii nõude põhisumma kui ka tasumisele kuuluva viivise vastavalt artikli 83 lõikes 4 täpsustatule.

2. Komisjon tagab ajutiselt makstud summad, investeerides need finantsvaradesse, tagades seeläbi rahaliste vahendite turvalisuse ja likviidsuse ning seades ühtlasi eesmärgiks saavutada positiivne tootlus.

3. Kui kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud ja trahv või rahaline karistus on kinnitatud, võetakse ükskõik milline järgmistest meetmetest:

- a) ajutiselt sisse nõutud summad ja nendelt kogunenud intressid ja muu tulu kantakse eelarvesse kooskõlas finantsmääruse artikliga 83 hiljemalt sellele eelarveaastale järgneva aasta jooksul, mil kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud;
- b) kui esitatud on finantstagatis, siis see realiseeritakse ja asjaomased summad kantakse eelarvesse.

Kui Euroopa Liidu Kohus on trahvi või rahalise karistuse summat suurendanud, kohaldatakse esimese lõigu punkte a ja b komisjoni otsuses ette nähtud summa ulatuses ja peaarvepidaja nõuab sisse suurendamisele vastava summa, mis kantakse eelarvesse.

4. Kui kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud ja trahv või rahaline karistus on tühistatud või selle summat on vähendatud, võetakse ükskõik milline järgmistest meetmetest:

- a) põhjendamatu sisse nõutud summad ja nendelt kogunenud intressid makstakse asjaomasele kolmandale isikule tagasi. Juhul kui asjaomase ajavahemiku kogutootlus on olnud negatiivne, makstakse põhjendamatu sisse nõutud summad tagasi nimiväärtuses;

b) kui on esitatud finantstagatis, siis see vabastatakse asjakohasel viisil.

Artikkel 91

Kindlaksmääratud saadaoleva summa sissenõudmisest loobumine

(finantsmääruse artikkel 80)

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib osaliselt või täielikult loobuda kindlaksmääratud saadaoleva summa sissenõudmisest ainult järgmistel juhtudel:

- a) kui prognoositavad sissenõudmiskulud ületavad sissenõutava summa ja loobumine ei kahjusta liidu mainet;
- b) kui saadaolevat summat ei ole võimalik sisse nõuda selle aegumise või võlgniku maksejõuetuse tõttu;
- c) kui sissenõudmine ei ole kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

2. Lõike 1 punktis c nimetatud juhul toimib vastutav eelarvevahendite käsutaja igas institutsioonis eelnevalt kindlaks määratud menetluse kohaselt ja kohaldab järgmisi kriteeriumeid, mis on kohustuslikud ja igal juhul kohaldatavad:

- a) asjaolud, mis on seotud saadaoleva summa kindlaksmääramise põhjustanud eeskirjade eiramise (pettus, korduv rikku mine, tahtlus, hoolsus, heauskus, ilmne viga) raskusega;
- b) mõju, mida sissenõudmisest loobumine avaldaks liidu tegevusele ja tema finants huvidele (asjaomane summa, pretse dendi loomise oht, seaduskuulekuse nõrgendamine).

Olenevalt juhtumi asjaoludest võib vastutaval eelarvevahendite käsutajal olla vaja arvesse võtta ka järgmisi täiendavaid kriteeriumeid:

- a) konkurentsi moonutamine, mida sissenõudmisest loobumine põhjustaks;
- b) majanduslik ja sotsiaalne kahju, mida võla täielik sissenõudmine põhjustaks.

3. Finantsmääruse artikli 80 lõikes 2 nimetatud loobumiso tsust tuleb põhjendada ja selles tuleb märkida sissenõudmise tagamisel täidetud hoolsuskohustus ning seaduslikud ja muud asjaolud, millel loobumine põhineb. Vastutav eelarvevahendite käsutaja loobub sissenõudmisest kooskõlas artikliga 84.

4. Institutsioon ei või kindlaksmääratud saadaoleva summa sissenõudmisest loobumist delegeerida järgmistel juhtudel:

- a) kui summa, mille sissenõudmisest soovitakse loobuda, on 1 000 000 eurot või üle selle;
- b) kui summa, mille sissenõudmisest soovitakse loobuda, on 100 000 eurot või üle selle, juhul kui see moodustab vähemalt 25 % kindlaksmääratud saadaolevast summast.

Esimeses lõigus nimetatud ülemmääradest väiksemate summade puhul sätestab iga institutsioon oma sise-eeskirjades tingimused ja korra, mida järgitakse kindlaksmääratud võla sissenõudmisest loobumise õiguse delegeerimisel.

5. Iga institutsioon saadab Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aruande käesoleva artikli lõigetes 1–4 osutatud loobumiste kohta, mille puhul summa oli 100 000 eurot või üle selle. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

Artikkel 92

Kindlaksmääratud saadaoleva summa tühistamine

(finantsmääruse artikkel 80)

1. Vea ilmlemise korral tühistab vastutav eelarvevahendite käsutaja kindlaksmääratud saadaoleva summa täielikult või osaliselt artiklite 82 ja 84 kohaselt, lisades asjakohased põhjendused.

2. Iga institutsioon sätestab oma sise-eeskirjades tingimused ja korra, mida järgitakse kindlaksmääratud saadaoleva summa tühistamise õiguse delegeerimisel.

Artikkel 93

Aegumistähtaega käsitlevad eeskirjad

(finantsmääruse artikkel 81)

1. Kolmandate isikute vastu olevate liidu nõuete suhtes kohaldatava aegumistähtaaja arvestusperiood algab võlgnikule võlateates teatatud artikli 80 lõike 3 punkti b kohase tähtaaja möödumisest.

Liidu vastu olevate kolmandate isikute nõuete puhul algab aegumistähtaaja arvestusperiood kuupäevast, mil kõnealuse kolmanda isiku nõue kuulub vastavalt asjaomasele juriidilisele kohustusele tasumisele.

2. Kolmandate isikute vastu olevate liidu nõuete puhul katkestatakse aegumistähtaja arvestusperiood mis tahes aktiga, mille on välja andnud institutsioon või institutsiooni nõudmisel tegutsev liikmesriik, millest on kõnealusele kolmandale isikule teatatud ja mille eesmärk on võlg sisse nõuda.

Liidu vastu olevate kolmandate isikute nõuete puhul katkestatakse aegumistähtaja arvestusperiood mis tahes aktiga, millest liidu võlausaldajad on liidule teatanud või millest talle on nende nimel teatatud ja mille eesmärk on võlg sisse nõuda.

3. Uus viieaastane aegumistähtaja arvestusperiood algab päeval, mis järgneb lõikes 2 nimetatud katkestusele järgnevale päevale.

4. Kõik õiguslikud meetmed, mis on seotud lõikes 1 nimetatud nõuetega, sealhulgas hagid, mis on esitatud kohtule, kes hiljem teatab, et küsimus ei kuulu tema pädevusse, katkestavad aegumistähtaja arvestusperioodi. Uus viieaastane aegumistähtaja arvestusperiood ei alga enne seda, kui tehakse *res judicata* jõudu omav kohtuotsus või kui samade poolte vahel saavutatakse samas küsimuses kohtuväline lahendus.

5. Kui peaarvepidaja lubab kooskõlas artikliga 89 võlgnikule maksmiseks lisaaga, loetakse seda aegumistähtaja arvestusperioodi katkestamiseks. Uus viieaastane aegumistähtaja arvestusperiood algab päeval pärast pikendatud maksetähtaja möödumist.

6. Nõudeid ei nõuta sisse pärast lõigetes 1–5 kehtestatud aegumistähtaja arvestusperioodi möödumist.

6. PEATÜKK

Kulutoimingud

Artikkel 94

Rahastamisotsus

(finantsmääruse artikkel 84)

1. Rahastamisotsuses sätestatakse sellise meetme olulised elemendid, millega kaasneb kulude rahastamine eelarvest.

2. Rahastamisotsuses sätestatakse eelkõige järgmine:

a) toetuste puhul:

- i) viide alusaktile ja eelarvereale;
- ii) eelarveaasta prioriteetid, täidetavad eesmärgid ja prognoositud tulemused koos eelarveaastaks heaks kiidetud assigneeringutega;

iii) toetustaotluste valikul kasutatavad põhilised rahastamiskõlblikkuse, valiku- ja hindamiskriteeriumid;

iv) maksimaalne võimalik kaasrahastamise määr ja kui ette on nähtud erinevad määrad, siis iga määra puhul järgitavad kriteeriumid;

v) toetustaotluste esitamise kutsete ajakava ja soovituslik summa;

b) hangete puhul:

i) eelarveliste vahendite kogusumma, mis on eelarveaasta jooksul hangeteks ette nähtud;

ii) kavandatud lepingute soovituslik arv ja liik ning kui see on võimalik, siis nende üldine sisu;

iii) hankemenetluste alustamise soovituslik ajakava;

c) finantsmääruse artiklis 187 nimetatud usaldusfondide puhul:

i) viide alusaktile ja eelarvereale;

ii) usaldusfondile eelarveaastaks ette nähtud assigneeringud ja usaldusfondi jaoks kogu selle tegevusajaks kavandatud summad;

iii) usaldusfondi eesmärgid ja selle tegevusaja kestus;

iv) usaldusfondi juhtimise eeskirjad;

v) võimalus delegeerida eelarve täitmisega seotud ülesandeid finantsmääruse artikli 187 lõikes 2 osutatud üksustele ja isikutele;

d) auhindade puhul:

i) viide alusaktile ja eelarvereale;

ii) täidetavad eesmärgid ja prognoositud tulemused;

- iii) põhilised osalemistingimused ja hindamiskriteeriumid;
 - iv) konkursi ajakava ja auhinna või auhindade summa;
- e) rahastamisvahendite puhul:
- i) viide alusaktile ja eelarvereele;
 - ii) täidetavad eesmärgid ja prognoositud tulemused;
 - iii) rahastamisvahendile eraldatud summa;
 - iv) rakendamise soovituslik ajakava.

3. Kui finantsmääruse artiklis 128 osutatud tööprogramm sisaldab eelarveaastaks heaks kiidetud assigneeringutest rahastatavate toetuste puhul käesoleva artikli lõike 2 punktis a osutatud teavet, käsitatakse selle vastuvõtmise otsust nende toetuste puhul rahastamisotsusena.

Hangete, usaldusfondide, auhindade ja rahastamisvahendite puhul, mille korral eelarveaastaks heaks kiidetud asjaomaste assigneeringute rakendamine on ette nähtud tööprogrammiga, mis sisaldab käesoleva artikli lõike 2 punktides b, c, d ja e osutatud teavet, käsitatakse kõnealuse tööprogrammi vastuvõtmise otsust ka asjaomaste hangete, usaldusfondide, auhindade ja rahastamisvahendite rahastamisotsusena.

Kui tööprogramm ei sisalda sellist teavet ühe või mitme meetme puhul, tuleb seda kas vastavalt muuta või võtta kõnealuste meetmete kohta vastu eraldi rahastamisotsus.

4. Ilma et see piiraks alusakti võimalike erisätete kohaldamist, järgitakse juba vastu võetud rahastamisotsuses mis tahes oluliste muudatuste tegemisel sama menetlust, mis algse otsuse puhul.

1. jagu

Kulukohustuste võtmine

Artikkel 95

Üldised ja esialgsed kulukohustused (finantsmääruse artikkel 85)

1. Üldist eelarvelist kulukohustust täidetakse sellise rahastamislepingu sõlmimisega, milles sätestatakse, et hiljem võetakse üks või mitu juriidilist kohustust, või ühe või mitme juriidilise kohustuse võtmisega.

Kolmandatele riikidele antava otsese finantsabi, sealhulgas eelarvetoetuste valdkonna rahastamislepingutest, mille näol on

tegemist juriidiliste kohustustega, võivad tuleneda maksed ilma muude juriidiliste kohustuste võtmiseta.

2. Esialgset eelarvelist kulukohustust täidetakse kas ühe või mitme juriidilise kohustuse võtmisega, mis annavad õiguse hili-sematele maksetele, või juhtudel, mis seonduvad personalijuhtimise kuludega või liidu sündmuste kajastamiseks ette nähtud institutsioonide teavitustegevuse kuludega, otse maksetega.

Artikkel 96

Üldise kulukohustuse võtmine (finantsmääruse artikkel 85)

1. Üldine kulukohustus võetakse rahastamisotsuse alusel.

Üldine kulukohustus võetakse hiljemalt enne vahendite saajate valiku otsuse tegemist ja kui asjaomaste assigneeringute kasutamine eeldab artiklis 188 nimetatud tööprogrammi vastuvõtmist, siis võimalikult kiiresti pärast tööprogrammi vastuvõtmist.

2. Kui üldine kulukohustus täidetakse rahastamislepingu sõlmimisega, siis lõike 1 teist lõiku ei kohaldata.

Artikkel 97

Sama isiku allkiri

(finantsmääruse artikkel 85)

1. Eeskirjast, mille järgi eelarvelisele kulukohustusele ja vastavale juriidilisele kohustusele kirjutab alla üks ja sama isik, võib teha erandi ainult juhul, kui

- a) kulukohustused on esialgsed;
- b) üldised kulukohustused on seotud kolmandate riikidega sõlmitud rahastamislepingutega;
- c) institutsiooni otsus kujutab endast juriidilist kohustust;
- d) üldist kulukohustust täidetakse mitme juriidilise kohustusega, mille eest vastutavad erinevad eelarvevahendite kasutajad;
- e) seoses välistegevuseks kasutatavate avansikontodega peavad juriidilistele kohustustele alla kirjutama artiklis 72 nimetatud kohalike üksuste töötajad juhise kohaselt, mille on andnud vastutav eelarvevahendite kasutaja, kes jääb aga ise raamatupidamisarvestuse aluseks oleva tehingu eest täielikult vastutavaks;

f) institutsioon on delegeerinud eelarvevahendite käsutaja volitud institutsioonidevahelise Euroopa ameti juhatajale vastavalt finantsmääruse artikli 199 lõikele 1.

2. Kui eelarvelisele kulukohustusele alla kirjutatud vastutav eelarvevahendite käsutaja ei ole kättesaadav ja jääb kättesaamatuks juriidilise kohustuse sõlmimiseks ette nähtud tähtaja jooksul, sõlmib juriidilise kohustuse igas institutsioonis vastu võetud, töötajate asendamist käsitlevate eeskirjade kohaselt määratud isik, tingimusel et see isik võib finantsmääruse artikli 65 lõike 3 kohaselt getutseda eelarvevahendite käsutajana.

Artikkel 98

Esialgsete kulukohustustega kaetud halduskulud (finantsmääruse artikkel 85)

Jooksvad halduskulud, millest võivad tuleneda esialgsed kulukohustused, hõlmavad järgmist:

- a) personalieeskirjadega reguleeritud või reguleerimata töötajate personalikulud, muude töötajate personalikulud, pensionid ja ekspertide töötasud;
- b) institutsiooni liikmetega seotud kulud;
- c) koolituskulud;
- d) konkursside, personalivaliku ja töölevõtmisega seotud kulud;
- e) lähetuskulud;
- f) esinduskulud;
- g) koosolekute kulud;
- h) vabakutselised tõlgid ja tõlkijad;
- i) ametnike vahetused;
- j) vallas- ja kinnisvara korrapärased rendikulud või käesoleva määruse artiklis 121 määratletud kinnisvaralepingutega seotud korrapärased maksed või finantsmääruse artikli 203 lõike 8 kohased laenude tagasimaksed;
- k) mitmesugused kindlustused;
- l) koristamine, hooldus ja turvateenused;
- m) sotsiaal- ja meditsiiniteenuste kulud;
- n) telekommunikatsiooniteenuste kasutamine;
- o) finantskulud;
- p) õigusabikulud;

q) kahjutasu, sealhulgas intressid;

r) töövahendid;

s) vesi, gaas ja elekter;

t) trükitud või elektroonilised väljaanded;

u) liidu sündmuste kajastamiseks ette nähtud institutsioonide teavitustegevuse kulud.

Artikkel 99

Individaalsete juriidiliste kohustuste kirjendamine (finantsmääruse artikkel 86)

Kui üldisele eelarvelisele kulukohustusele järgneb üks või mitu individuaalset juriidilist kohustust, kirjendab vastutav eelarvevahendite käsutaja selle või nende järjestikuste individuaalsete juriidiliste kohustuste summad kesksesse raamatupidamisarvestusse.

Raamatupidamisarvestusse kirjendamisel märgitakse viited üldisele kulukohustusele, millega seoses individuaalsed kohustused kirjendatakse.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja kirjendab summad raamatupidamisarvestusse enne vastavatele individuaalsetele juriidilistele kohustustele allakirjutamist, välja arvatud finantsmääruse artikli 86 lõike 4 neljandas lõigus osutatud juhtudel.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja kontrollib alati, et kohustuste koondsumma ei ületaks neid katva üldise kulukohustuse summat.

2. jagu

Kulude tõendamine

Artikkel 100

Kulude tõendamine ja märke „kuulub maksmisele” (finantsmääruse artikkel 88)

1. Kulude tõendamine põhineb artiklis 110 nimetatud tõendavatel dokumentidel, mis tõendavad võlausaldaja nõudeõigust, võttes aluseks dokumendi, milles kinnitatakse, et teenused on tegelikult osutatud, tarned on tegelikult kohale toimetatud või ehitustööd tegelikult tehtud, või muud maksmist põhjendavad dokumendid, sealhulgas korrapärased tellimus- ja registreerimistasud või koolituskulud.

2. Enne kulude tõendamise otsuse tegemist kontrollib vastutav eelarvevahendite käsutaja tõendavaid dokumente isiklikult või teeb omal vastutusel kindlaks, et neid on kontrollitud.

3. Tõendamisotsust väljendatakse märkega „kuulub maksmisele”, millele kirjutab alla vastutav eelarvevahendite käsutaja või tehniliselt pädev töötaja, keda eelarvevahendite käsutaja on selleks kooskõlas finantsmääruse artikli 65 lõikega 5 omal vastutusel nõuetekohaselt volitanud ametliku otsusega. Selliseid volitusotsuseid säilitatakse hilisemaks kasutuseks.

Artikkel 101

Märke „õigsus tõendatud” eelmaksete puhul (finantsmääruse artikkel 88)

Eelmaksete puhul tõendab vastutav eelarvevahendite käsutaja või tema poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja märkega „õigsus tõendatud”, et juriidilises kohustuses nõutud eelmaksete tegemise tingimused on täidetud.

Artikkel 102

Hankelepingutega seotud vahe- ja lõppmaksete maksmiseks kinnitamine (finantsmääruse artikkel 88)

Hankelepingutega seotud vahe- ja lõppmaksete puhul tõendatakse märkega „kuulub maksmisele”, et

- a) institutsioon on saanud ja ametlikult registreerinud töövõtja koostatud arve;
- b) arvel või saadud arvele lisatud sisedokumendil on märge „õigsus tõendatud”, millele on alla kirjutanud vastutav eelarvevahendite käsutaja või tema poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja;
- c) vastutav eelarvevahendite käsutaja on kontrollinud või tema vastutusel on kontrollitud kõiki arves esitatud andmeid eelkõige makstava summa suuruse kindlaksmääramiseks ja selle kindlakstegemiseks, kas makse on kehtiv võla tasumise kohustusest vabastamise eesmärgil.

Esimese lõigu punktis b nimetatud märkega „õigsus tõendatud” tõendatakse, et lepinguga ette nähtud teenused on nõuetekohaselt osutatud, lepinguga ette nähtud tarned on nõuetekohaselt kohale toimetatud või lepinguga ette nähtud ehitustööd on nõuetekohaselt tehtud. Tarnete ja ehitustööde kohta koostab tehniliselt pädev ametnik või muu teenistuja esialgse vastuvõtutõendi ning lepingus sätestatud tagatisperioodi lõppemisel lõpliku vastuvõtutõendi. Need kaks tõendit on samaväärsed märkega „õigsus tõendatud”.

Korrapäraste maksete, sealhulgas tellimus- ja registreerimistasude või koolituskulude puhul tõendatakse märkega „õigsus tõendatud”, et võlausaldaja nõue on kooskõlas maksmist põhjendavate asjaomaste dokumentidega.

Artikkel 103

Toetustega seotud vahe- ja lõppmaksete maksmiseks kinnitamine (finantsmääruse artikkel 88)

Toetustega seotud vahe- ja lõppmaksete puhul tõendatakse märkega „kuulub maksmisele”, et

- a) institutsioon on saanud ja ametlikult registreerinud toetuse-saaja koostatud maksetaotluse;
- b) maksetaotlusel või saadud kuluaruandele lisatud sisedokumendil on märge „õigsus tõendatud”, millele on alla kirjutanud tehniliselt pädev ametnik või muu teenistuja, keda vastutav eelarvevahendite käsutaja on selleks nõuetekohaselt volitanud;
- c) vastutav eelarvevahendite käsutaja on kontrollinud või tema vastutusel on kontrollitud kõiki maksetaotluses esitatud andmeid eelkõige makstava summa suuruse kindlaksmääramiseks ja selle kindlakstegemiseks, kas makse on kehtiv võla tasumise kohustusest vabastamise eesmärgil.

Esimese lõigu punktis b osutatud märkega tõendab vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev ametnik või muu teenistuja, et toetusesaaja raken-datav meede või tööprogramm on kõigis aspektides kooskõlas toetuslepingu või toetuse andmise otsusega, ning kui see on kohaldatav, siis sealhulgas ka seda, et toetusesaaja deklareeritud kulud on rahastamiskõlblikud.

Artikkel 104

Personalikulude maksmiseks kinnitamine (finantsmääruse artikkel 88)

Personalikuludega seotud maksete puhul tõendatakse märkega „kuulub maksmisele”, et on olemas järgmised tõendavad dokumendid:

- a) kuupalga puhul:
 - i) töötajate täielik nimekiri, mis sisaldab kõiki töötasu komponente;
 - ii) kaart (isikuandmete kaart), mis põhineb igal üksikjuhul tehtud otsustel ning mis sisaldab kõiki töötasu komponentides tehtud muudatusi;

- iii) töölevõtmisel või ametisse nimetamisel esimese palga väljamakse kinnitusele lisatud töölevõtmis- või ametisse nimetamise otsuse tõestatud koopia;
- b) muude töötasude puhul, näiteks töötajatele tunnitasu või päevapalga maksmisel: tõend, millel on näidatud tööpäevad ja töötunnid ning millele on alla kirjutatud volitatud töötaja;
- c) ületunnitöö puhul: tõend, millel on näidatud töötatud ületunnid ning millele on alla kirjutatud volitatud töötaja;
- d) lähetuskulude puhul:
 - i) lähetuskorraldus, millele on alla kirjutatud pädev ametisik;
 - ii) lähetuskulude aruanne, millele on alla kirjutatud lähetusel viibinud töötaja ja selleks volitatud kõrgem ametnik, kui lähetuskulud erinevad lähetuskorralduses esitatud kuludest;
- e) töötajatega seotud teatavate muude halduskulude, sealhulgas tellimus- ja registreerimistasude või koolituskulude puhul, mis tuleb lepingu kohaselt maksta ette: tõendavad dokumendid, mis viitavad kulude aluseks olevale otsusele ja sisaldavad kõiki arvutuskomponente.

Esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud lähetuskulude aruandesse märgitakse lähetuskoht, lähetuskohta saabumise ja sealt lahkumise kuupäev ja kellaeg, sõidukulud, päevarahad ning muud tõendavate dokumentide esitamisel nõuetekohaselt heaks kiidetud kulud.

Artikkel 105

Märke „kuulub maksmisele” tegemine (finantsmääruse artikkel 88)

Mitteelektronilises süsteemis lüüakse kinnitusmärke „kuulub maksmisele” templiga, mis sisaldab kas vastutava eelarvevahendite käsutaja või tema poolt artikli 100 kohaselt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädeva töötaja allkirja. Elektronilises süsteemis lisab märke „kuulub maksmisele” elektroniliselt kaitstud kinnituse vormis vastutav eelarvevahendite käsutaja või tema poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja.

Artikkel 106

Märke „õigsus tõendatud” tegemine (finantsmääruse artikkel 88)

Mitteelektronilises süsteemis lüüakse kinnitusmärke „õigsus tõendatud” templiga, mis sisaldab kas vastutava eelarvevahendite

käsutaja või tema poolt artikli 101 kohaselt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädeva töötaja allkirja. Elektronilises süsteemis võib märke „õigsus tõendatud” elektroniliselt kaitstud kinnituse vormis lisada vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt nõuetekohaselt volitatud tehniliselt pädev töötaja.

3. jagu

Maksete kinnitamine

Artikkel 107

Eelarvevahendite käsutaja poolt maksete puhul tehtavad kontrollid

(finantsmääruse artikkel 89)

Maksekorralduse koostamisel tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et

- a) maksekorraldus on nõuetekohaselt välja antud, see tähendab, et eelnevalt on tehtud vastav tõendamisositus märkega „kuulub maksmisele”, maksesaaja andmed on õiged ja summa kuulub tasumisele;
- b) maksekorraldus vastab eelarvelisele kulukohustusele, mille suhtes see on kirjendatud;
- c) kulud on kantud õigesse eelarvepunkti;
- d) assigneeringud on kättesaadavad.

Artikkel 108

Maksekorraldustes esitatavad kohustuslikud andmed ja maksekorralduste edastamine peaarvepidajale

(finantsmääruse artikkel 89)

1. Maksekorralduses tuleb märkida:
 - a) eelarveaasta, millesse kulud tuleb kirjendada;
 - b) eelarveartikkel ja teised asjakohased alajaotised;
 - c) viited juriidilisele kohustusele, mille põhjal on tekkinud makse saamise õigus;
 - d) viited eelarvelisele kulukohustusele, millega seoses maksekorraldus kirjendatakse;
 - e) makstav summa eurodes;
 - f) maksesaaja nimi, aadress ja pangakonto andmed;

g) kulu kasutamise eesmärk;

h) maksevahend;

i) varaobjektide kandmine inventarinimestikku artikli 248 kohaselt.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja kuupäevastab ja allkirjastab maksekorralduse ning saadab selle seejärel paarvepidajale.

4. jagu

Kulude maksmine

Artikkel 109

Maksete liigid

(finantsmääruse artikkel 90)

1. Eelmaksetega antakse käibe vahendid. Need võib kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega jagada mitmeks makseks.

2. Vahemaksega, mis võib olla korduv, võib katta otsuse või lepingu rakendamise käigus kantud kulusid või maksta teenuste, tarnete või ehitustööde eest, mis on lõpule viidud ja/või saadud lepingu rakendamise vaheetappides. Sellega võidakse tasaarvestada eelmaksed kas täielikult või osaliselt, ilma et see piiraks alusakti sätete kohaldamist.

3. Kulude lõpparveldus toimub lõppmaksega, mis ei või olla korduv ja millega tasaarvestatakse kõik varasemad kulud, või sissenõudekorraldusega.

Artikkel 110

Tõendavad dokumendid

(finantsmääruse artikkel 90)

1. Eelmaksed, mida võib olla üks või mitu, makstakse kas lepingu, otsuse või alusakti alusel või tõendavate dokumentide alusel, mis võimaldavad kontrollida, kas kõnealuse lepingu või otsuse tingimused on täidetud. Kui eelmakse maksmise kuupäev on kindlaks määratud eespool nimetatud dokumentides, ei pea tasumisele kuuluva summa maksmiseks olema esitatud täiendavat nõudmist.

2. Vahemaksed ja lõppmaksed põhinevad tõendavatel dokumentidel, mis võimaldavad kontrollida, kas rahastatav meede on

rakendatud kooskõlas alusakti või otsusega või lepingu tingimuste kohaselt.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja määrab usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt kindlaks käesolevas artiklis osutatud tõendavate dokumentide laadi kooskõlas alusakti, otsuste ja lepingutega. Meetme tehnilise ja rahalise rakendamise vahe- ja lõpparuandeid käsitletakse lõikes 2 osutatud tõendavate dokumentidena.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja säilitab tõendavaid dokumente artikli 48 kohaselt.

5. jagu

Kulutoimingute tähtajad

Artikkel 111

Maksetähtajad ja viivised

(finantsmääruse artikkel 92)

1. Maksete tegemiseks lubatud aja hulka arvatakse kulude tõendamine, kinnitamine ja maksmine.

Seda hakatakse arvestama alates maksetaotluse saamise kuupäevast.

Vastutava eelarvevahendite käsutaja volitatud talitus registreerib maksetaotluse nii kiiresti kui võimalik ja selle kättesaamise päevaks loetakse registreerimise kuupäev.

Maksekuupäevaks loetakse kuupäeva, mil institutsiooni kontot debiteeritakse.

2. Maksetaotlus sisaldab järgmisi põhiandmeid:

a) võlausaldaja identifitseerimiseks vajalikud andmed;

b) summa;

c) valuuta;

d) kuupäev.

Kui vähemalt üks põhiandmete komponent puudub, lükatakse maksetaotlus tagasi.

Võlausaldajat teavitatakse tagasilükkamisest ja selle põhjustest kirjalikult nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul 30 kalendripäeva jooksul alates maksetaotluse saamisest.

3. Finantsmääruse artikli 92 lõikes 2 osutatud maksetähtaja arvestamise peatamise korral hakatakse makse tegemiseks lubatud järelejäänud aega uuesti arvestama alates kuupäevast, mil saadi nõutud teave või läbivaadatud dokumendid või tehti vajalik täiendav kontroll, sealhulgas kohapealne kontroll.

4. Finantsmääruse artikli 92 lõikes 1 sätestatud tähtaegade möödumisel on võlausaldajal õigus saada viivist järgmiste tingimuste kohaselt:

- a) viivisemääradeks on käesoleva määruse artikli 83 lõikes 2 osutatud määrad;
- b) viivist makstakse ajavahemiku eest, mis algab finantsmääruse artikli 92 lõikes 1 sätestatud maksetähtpäevale järgneval kalendripäeval ja lõpeb maksmiskuupäeval.

Kui aga esimese lõigu kohaselt arvutatud viivise summa ei ületa 200 eurot, makstakse see võlausaldajale välja vaid vastavasisulise nõudmise korral, mis on esitatud kahe kuu jooksul pärast hilenud makse laekumist.

5. Iga institutsioon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande finantsmääruse artiklis 92 sätestatud tähtaegade järgimise ja tähtaja arvestamise peatamise kohta. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

7. PEATÜKK

IT-süsteemid

Artikkel 112

IT-süsteemide kirjeldus

(finantsmääruse artikkel 93)

Kui eelarve täitmise toimingute käsitlemisel kasutatakse arvutisüsteeme ja allsüsteeme, on iga süsteemi ja allsüsteemi kohta nõutav täielik ja ajakohastatud kirjeldus.

Igas kirjelduses määratakse kindlaks kõikide andmeväljade sisu ja kirjeldatakse, kuidas süsteem iga individuaalset toimingut käsitleb. Kirjelduses näidatakse üksikasjalikult, kuidas süsteem tagab iga toimingu täieliku kontrollijälje.

Artikkel 113

Regulaarne salvestamine

(finantsmääruse artikkel 93)

Arvutisüsteemide ja allsüsteemide andmeid salvestatakse regulaarselt ja hoitakse turvalises kohas.

8. PEATÜKK

Siseaudiitor

Artikkel 114

Siseaudiitori ametisse nimetamine

(finantsmääruse artikkel 98)

1. Iga institutsioon nimetab siseaudiitori ametisse institutsiooni tegevuse eripärale ja vajadustele kohandatud korras. Institutsioon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu siseaudiitori ametisse nimetamisest.

2. Iga institutsioon määrab institutsiooni tegevuse eripära ja vajadusi arvesse võttes kindlaks siseaudiitori ülesannete ulatuse ning kehtestab üksikasjalikud eesmärgid ja korra siseauditi funktsiooni täitmiseks, võttes nõuetekohaselt arvesse rahvusvahelisi siseauditistandardeid.

3. Institutsioon võib siseaudiitori ametisse nimetada erialase pädevuse alusel liikmesriikide kodanike hulgast valitud ametniku või muu teenistuja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju.

4. Kui kaks või enam institutsiooni nimetavad ametisse sama siseaudiitori, teevad nad vajalikud korraldused, et teda saaks vastavalt artiklile 119 oma tegevuse eest vastutusele võtta.

5. Institutsioon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu siseaudiitori ametist lahkumisest.

Artikkel 115

Siseaudiitori vahendid

(finantsmääruse artikkel 99)

Institutsioon annab siseauditiorile auditifunktsiooni nõuetekohaseks täitmiseks vajalikud vahendid ja ametijuhendi, milles on üksikasjalikult kirjeldatud tema ülesandeid ja kohustusi.

Artikkel 116

Tööprogramm

(finantsmääruse artikkel 99)

1. Siseaudiitor võtab vastu oma tööprogrammi ja esitab selle institutsioonile.

2. Institutsioon võib paluda siseauditioril teha auditeid, mis ei ole lõikes 1 nimetatud tööprogrammis ette nähtud.

Artikkel 117

Siseaudiitori aruanded**(finantsmääruse artikkel 99)**

1. Siseaudiitor esitab institutsioonile finantsmääruse artikli 99 lõikes 3 ette nähtud siseauditi aastaaruande, milles on märgitud tehtud siseauditite arv ja liik, põhilised antud soovitusel ja nende soovitude põhjal võetud meetmed.

Kõnealusel aastaaruandes nimetatakse ka võimalikud finantsmääruse artikli 73 lõike 6 kohaselt loodud eritoimkonna avastatud süsteemsed probleemid.

2. Iga institutsioon kaalub, kas tema siseaudiitori aruannetes antud soovitusel on sobivad, et nende alusel vahetada häid tavasid teiste institutsioonidega.

3. Siseaudiitor keskendub oma aruande koostamisel eelkõige usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte üldisele järgimisele ja tagab, et selle põhimõtte rakendamise pidevaks parandamiseks ja tõhustamiseks on võetud asjakohaseid meetmeid.

Artikkel 118

Sõltumatus**(finantsmääruse artikkel 100)**

Siseaudiitor on auditite tegemisel täiesti sõltumatu. Talle ei tohi anda juhiseid ega seada piiranguid nende ülesannete täitmisel, mis talle on ametisse nimetamisel finantsmääruse alusel antud.

Artikkel 119

Siseaudiitori vastutus**(finantsmääruse artikkel 100)**

Siseaudiitori kui ametniku või muu teenistuja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju, võib tema tegevuse eest vastutusele võtta ainult institutsioon, toimides käesoleva artikli kohaselt.

Institutsioon teeb uurimise algatamise kohta põhjendatud otsuse. See otsus edastatakse huvitatud isikule. Institutsioon võib oma otsusel vastutusel teha uurimise läbiviimise ülesandeks ühele või mitmele ametnikule, kelle palgaaste ei ole asjaomase töötaja palgaastmest madalam. Uurimise käigus kuulatakse ära huvitatud isiku seisukohad.

Uurimisaruanne edastatakse huvitatud isikule, kelle seisukohad aruande kohta institutsioon seeläbi ära kuulab.

Aruande ja ärakuulamise alusel teeb institutsioon kas põhjendatud otsuse menetluse lõpetamise kohta või põhjendatud otsuse personalieeskirjade artiklite 22 ja 86 ning IX lisa kohaselt. Otsustest, millega kehtestatakse distsiplinaarmed või rahalised karistused, teavitatakse huvitatud isikut ja need saadetakse teadmiseks teistele institutsioonidele ja kontrollikojale.

Huvitatud isik võib esitada nende otsuste vastu personalieeskirjade sätete kohaselt hagi Euroopa Liidu Kohtule.

Artikkel 120

Hagi esitamine Euroopa Liidu Kohtule**(finantsmääruse artikkel 100)**

Ilma et see piiraks personalieeskirjades ette nähtud vahendite kasutamist, võib siseaudiitor esitada tema kui siseaudiitori ülesannete täitmisega seotud iga akti vastu hagi otse Euroopa Liidu Kohtule. Selline hagi tuleb esitada kolme kuu jooksul alates kalendripäevast, mil kõnealusel aktist teatati.

Sellised hagid vaadatakse läbi ja nende kohta tehakse otsus Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artikli 91 lõike 5 kohaselt.

V JAOTIS

HANKED

1. PEATÜKK

Üldsätted

1. jagu

Reguleerimisala ja lepingute sõlmimise põhimõtted

Artikkel 121

Mõisted ja reguleerimisala**(finantsmääruse artikkel 101)**

1. Kinnisvaralepingud hõlmavad maa, olemasolevate hoonete või muu kinnisvara ostmist, pikaajalist üüri, kasutusvaldust, liisimist, üürimist või järeelmaksuga ostmist koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta.

2. Tarnelepingud hõlmavad toodete ostmist, liisimist, üürimist või järeelmaksuga ostmist koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta. Lepinguid, mis hõlmavad toodete tarnimist ja lisaks ka kohaletoomist ja paigaldamist, loetakse tarnelepinguteks.

3. Ehitustöölepingud hõlmavad ehitustöö tegemist või ehitustöö tegemist koos projekteerimisega või ehitustööd, mis on seotud mõne direktiivi 2004/18/EÜ I lisas nimetatud tööga, või ehitustöö tegemist vastavalt hankija esitatud nõuetele mis

tahes viisil ja vahenditega. Ehitustöö all mõistetakse üld- või tsiviilehitustööde tulemusi tervikuna, mis on iseenesest piisavad, et täita mõnda majanduslikku või tehnilist funktsiooni.

4. Teenuslepingud hõlmavad kõiki tarnelepingute, ehitustöölepingute ja kinnisarvalepingutega hõlmatavaid lepinguid, mis käsitlevad intellektuaalse omandiga seonduvaid või muid teenuseid.

Leping, mis hõlmab kaht või enam hankeliiki (ehitustööd, teenused, tarned), sõlmitakse kooskõlas sätetega, mida kohaldatakse selle hanke liigi suhtes, mis iseloomustab asjaomase lepingu peamist eset.

Selliste segalepingute korral, mille esemeks on teenused ja tarned, määratakse peamine ese kindlaks vastavate teenuste ja tarnete maksumuse võrdlemise teel.

Avalike hangete kontekstis kasutatakse mis tahes viidete tegemiseks nomenklatuuridele ühtset riigihangete klassifikaatorit (CPV), nagu see on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2195/2002 ⁽¹⁾.

5. „Ehitustöövõtja”, „tarnija” ja „teenuseosutaja” all mõistetakse mis tahes füüsilist või juriidilist isikut või avalik-õiguslikku üksust või eespool nimetatud isikute ja/või üksuste ühendust, kes teeb ehitustöid, tarnib tooteid või osutab teenuseid. „Ettevõtja” all mõistetakse ehitustöövõtjaid, tarnijaid ja teenuseosutajaid. „Pakkuja” all mõistetakse ettevõtjat, kes on esitanud pakkumuse. „Taotleja” all mõistetakse ettevõtjat, kes on taotlenud, et tal lubatakse osaleda piiratud hankemenetluses, võistlevas dialoogis või läbirääkimistega hankemenetluses. „Huvitatud pakkuja” all mõistetakse ettevõtjat, kes on vastavalt artikli 136 lõike 1 punktile b kantud huvitatud pakkujate loetellu.

Ettevõtjate ühendused võivad teha pakkumusi või olla taotlejad. Hankijad ei tohi nõuda, et pakkumuse või hankemenetluses osalemise taotluse esitamiseks peaksid ettevõtjate ühendused vastama teatavale kindlale õiguslikule vormile, kuid valitud ühenduselt võidakse nõuda, et ta valiks kindlaksmääratud õigusliku vormi pärast temaga lepingu sõlmimist, kui selline muutus on vajalik lepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

6. Liidu institutsioonide talitusi käsitatakse hankijatena, välja arvatud juhul, kui nad sõlmivad omavahel teenuste osutamiseks, toodete tarnimiseks, ehitustööde tegemiseks või kinnisarvalepingute rakendamiseks halduskokkuleppe.

7. Tehniline abi tähendab programmi või meetme rakendamiseks vajalikku toetus- ja suutlikkuse suurendamise tegevust,

eelkõige ettevalmistavat, haldus-, järelevalve-, hindamis-, auditi- ja kontrollitegevust.

8. Igasugune teabevahetus töövõtjatega, sealhulgas lepingute sõlmimine ja neis mis tahes muudatuste tegemine, võib toimuda hankija loodud elektrooniliste teabevahetussüsteemide kaudu.

9. Kõnealused süsteemid vastavad järgmistele nõuetele:

- a) süsteemile ja selle kaudu edastatud dokumentidele võib olla ligipääs ainult volitatud isikutel;
- b) dokumendi võivad elektrooniliselt allkirjastada ja süsteemi kaudu edastada ainult volitatud isikud;
- c) volitatud isikud peavad olema ettenähtud viisil süsteemi kaudu tuvastatud;
- d) elektroonilise toimingu kellaage ja kuupäev peab olema täpselt kindlaks määratud;
- e) säilitama peab dokumentide terviklikkuse;
- f) säilitama peab dokumentide kättesaadavuse;
- g) kui see on asjakohane, siis peab säilitama dokumentide konfidentsiaalsuse;
- h) tagatud peab olema isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

10. Sellise süsteemi kaudu saadetud ja saadud andmete suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt andmed on terviklikud ning süsteemis näidatud kuupäev ja kellaage, millal andmed saadeti või saadi, on täpsed.

Dokumendi, mis on saadetud või millest on teavitatud sellise süsteemi kaudu, loetakse samaväärseks paberandmele, see on vastuvõetav tõendina kohtumenetlustes, seda käsitletakse originaalina ja selle suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt see on autentne ja terviklik, tingimusel et see ei sisalda dünaamilisi elemente, mis võivad seda automaatselt muuta.

Lõike 9 punktis b osutatud elektroonilistel allkirjadel on käsitsetud allkirjadega samaväärne õiguslik toime.

⁽¹⁾ EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1.

Artikkel 122

**Raamlepingud ja erilepingud
(finantsmääruse artikkel 101)**

1. Raamlepingu kehtivusaeg võib olla kuni neli aastat, välja arvatud erandjuhtudel, kui see on eelkõige raamlepingu eseme tõttu õigustatud.

Raamlepingutel põhinevad erilepingud sõlmitakse vastavalt raamlepingu tingimustele üksnes hankijate ja raamlepinguga hõlmatud töövõtjate vahel.

Erilepingute sõlmimisel ei või pooled teha raamlepingus sätestatud tingimustesse olulisi muudatusi.

2. Kui raamleping sõlmitakse üheainsa ettevõtjaga, sõlmitakse erilepingud raamlepingus sätestatud tingimuste piires.

Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib hankija konsulteerida kirjalikult töövõtjaga, nõudes, et töövõtja vajaduse korral oma pakkumust täiendaks.

3. Kui raamleping sõlmitakse mitme ettevõtjaga, peab neid olema vähemalt kolm, tingimusel et piisav arv ettevõtjaid vastab valikukriteeriumidele või piisav arv vastuvõetavaid pakkumusi vastab hindamiskriteeriumidele.

Mitme ettevõtjaga sõlmitav raamleping võib olla sõlmitud eraldi lepingute vormis, mis sisaldavad ühesuguseid tingimusi.

Mitme ettevõtjaga sõlmitud raamlepingutel põhinevad erilepingud sõlmitakse järgmise korra kohaselt:

- a) kui raamlepinguga ei ole ette nähtud, et hankemenetlust alustatakse uuesti, siis sõlmitakse erileping raamlepingus sätestatud tingimuste alusel;
- b) kui raamlepinguga on ette nähtud, et hankemenetlust alustatakse uuesti, siis sõlmitakse erileping pärast seda, kui pooled on uuesti konkureerinud samade või vajaduse korral täpsemalt sõnastatud tingimuste alusel, ning kui see on asjakohane, siis raamlepingu tehnilises kirjelduses osutatud muude tingimuste alusel.

Iga erilepingu puhul, mis sõlmitakse kolmanda löigu punktis b osutatud korras, konsulteerib hankija kirjalikult raamlepingu poolteks olevate töövõtjatega, määrares kindlaks tähtaja, mis

on pakkumuste esitamiseks piisavalt pikk. Pakkumused esitatakse kirjalikult. Hankija sõlmib iga erilepingu sellise pakkujaga, kes on raamlepingu tehnilises kirjelduses sätestatud hindamiskriteeriumide alusel teinud parima pakkumuse.

4. Hindade ja tehnoloogia kiire arenguga sektorites sisalduvad raamlepingud, millega ei ole ette nähtud, et hankemenetlust alustatakse uuesti, klauslit kas vahehindamise või võrdlusanalüüsi kohta. Kui algselt kehtestatud tingimused ei ole pärast vahehindamist hindade ja tehnoloogia arengu tõttu enam asjakohased, ei või hankija asjaomast raamlepingut kasutada ja võtab vajalikud meetmed selle lõpetamiseks.

5. Eelarveline kulukohustus võetakse eelnevalt üksnes raamlepingutel põhinevate erilepingute suhtes.

2. jagu

Avalikustamine

Artikkel 123

**Direktiiviga 2004/18/EÜ reguleeritud lepingute
avalikustamine
(finantsmääruse artikkel 103)**

1. Selliste lepingute avalikustamine, mille maksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem, seisneb hanketeate avaldamises, ilma et see piiraks artikli 134 kohaldamist, ja hankelepingu sõlmimise teate avaldamises. Eelteate avaldamine on kohustuslik ainult juhul, kui hankija soovib kasutada võimalust lühendada pakkumuste esitamise tähtaega kooskõlas artikli 152 lõikega 4.

2. Eelteade on teade, millega hankija teeb suunavalt teatavaks selliste lepingute ja raamlepingute hinnangulise kogumaksumuse ja eseme, mille ta eelarveaasta jooksul sõlmida kavatseb, välja arvatud väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse teel sõlmitavate lepingute puhul.

Eelteate avaldab kas Euroopa Liidu Väljaannete Talitus (edaspidi „väljaannete talitus“) või hankija ise oma hankija profiilis.

Kohustuslik eelteade saadetakse väljaannete talitusele või avaldatakse hankija profiilis nii kiiresti kui võimalik, kuid hiljemalt iga eelarveaasta 31. märtsiks.

Hankijad, kes avaldavad eelteate hankija profiilis, saavad väljaannete talitusele elektrooniliselt, direktiivi 2004/18/EÜ VIII lisa punktis 3 ette nähtud edastusviisi ja -korda kasutades teate, milles nad annavad teada, et nad on avaldanud eelteate hankija profiilis.

3. Hanketeade on teade, mille abil hankija teeb teatavaks kavatsuse alustada menetlust lepingu või raamlepingu sõlmimiseks või artikli 131 kohase dünaamilise hankesüsteemi loomiseks. Ilma et see piiraks artiklis 134 osutatud läbirääkimistega hankemenetluse järel sõlmitud lepingute kasutamist, on hanketeade kohustuslik lepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmäärade või neist suurem.

Raamlepingutel põhinevate erilepingute puhul ei ole hanketeade kohustuslik.

Avatud hankemenetluse puhul esitatakse hanketeates avamiskomisjoni koosoleku kuupäev, kellaeg ja vajaduse korral ka koht ning pakkujad võivad sellel koosolekul osaleda.

Hankija märgib, kas alternatiivsed lahendused on lubatud, ning täpsustab nõutava suutlikkuse miinimumtaseme, kui ta kasutab artikli 146 lõike 2 teises lõigus sätestatud võimalust. Ta nimetab artiklis 146 osutatud valikukriteeriumid, mida ta kavatseb kasutada, nende taotlejate miinimum- ja vajaduse korral ka maksimumarvu, kellele ta kavatseb teha pakkumuse esitamise ettepaneku, ning objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid, mida ta kavatseb vastavalt artikli 128 lõike 1 teisele lõigule kõnealuse arvu piiramiseks kasutada.

Kui hankedokumendid on vabalt, vahetult ja täielikult kättesaadavad elektrooniliste kanalite kaudu, eelkõige artiklis 131 osutatud dünaamilise hankesüsteemi kaudu, avaldatakse hanketeates internetiaadress, kust neid dokumente võib leida.

Hankija, kes tahab korraldada ideekonkursi, teatab oma kavatsusest vastavasisulise teate avaldamisega.

Vajaduse korral täpsustab hankija hanketeates, et hankemenetlus on institutsioonidevaheline. Sel juhul tuleb hanketeates ära märkida hankemenetluses osalevad institutsioonid, rakendusametid või finantsmääruse artiklis 208 osutatud asutused, hankemenetluse eest vastutav institutsioon ja kõikide nende institutsioonide, rakendusametite või asutuste sõlmitavate lepingute kogumaht.

4. Hankelepingu sõlmimise teates esitatakse lepingute, raamlepingute või dünaamilisel hankesüsteemil põhinevate lepingute sõlmimise menetluse tulemused. Selliste lepingute puhul, mille

maksumus on artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmäärade võrdne või neist suurem, on hankelepingu sõlmimise teate avaldamine kohustuslik. Raamlepingutel põhinevate erilepingute puhul ei ole hankelepingu sõlmimise teade kohustuslik.

Hankelepingu sõlmimise teade saadetakse väljaannete talitusele hiljemalt 48 kalendripäeva jooksul alates lepingu või raamlepingu allakirjutamise kuupäevast. Teated dünaamilisel hankesüsteemil põhinevate lepingute kohta võib siiski rühmitada kvartaalite kaupa. Sel juhul saadetakse need väljaannete talitusele hiljemalt 48 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

Hankijad, kes on korraldanud ideekonkursi, saavad väljaannete talitusele teate ideekonkursi tulemuste kohta.

Institutsioonidevahelise hankemenetluse korral saadab hankelepingu sõlmimise teate hankemenetluse eest vastutav hankija.

Samuti saadetakse hankelepingu sõlmimise teade väljaannete talitusele artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmäärade võrdse või nendest suurema maksumusega lepingu või raamlepingu korral, mis sõlmitakse väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetlust kasutades; kõnealune teade saadetakse piisavalt varakult, et avaldamine oleks võimalik enne lepingule allakirjutamist vastavalt artikli 171 lõikes 1 sätestatud tingimustele.

Ilma et see piiraks artikli 21 kohaldamist, kui erilepingu sõlmimise või erilepingute koondmahu tulemusena ületatakse artikli 170 lõikes 1 osutatud piirmäärasid, siis avaldatakse teave raamlepingul põhinevate eelarveaasta jooksul sõlmitud erilepingute maksumuse ja töövõtjate kohta hankija veebisaidil hiljemalt kõnealusele eelarveaastale järgneva aasta 30. juuniks.

5. Kõnealused teated koostatakse tüüpvormide kohaselt, mille komisjon on direktiivi 2004/18/EÜ kohaselt vastu võtnud.

Artikkel 124

Direktiiviga 2004/18/EÜ reguleerimata lepingute avalikustamine

(finantsmääruse artikkel 103)

1. Lepingud, mille maksumus on artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradest väiksem, avalikustatakse asjakohasel viisil, et tagada pakkujatevaheline konkurents ja hankemenetluse erapooletus. Selline avalikustamine hõlmab järgmist:

a) artikli 123 lõikes 3 nimetatud hanketeade või selliste lepingute puhul, millel on sarnane ese ja mille maksumus on suurem artikli 137 lõikes 1 nimetatud summast, osalemiskutse;

b) asjakohane eelnev internetis avalikustamine lepingute puhul, mille maksumus on suurem artikli 137 lõikes 2 nimetatud summast.

2. Töövõtjatest, kellega on sõlmitud kinnisvaralepingud või käesoleva määruse artikli 134 lõike 1 punktis j osutatud salajaseks tunnistatud lepingud, avaldatakse loetelu vaid kord aastas, märkides selles sõlmitud lepingute esemed ja maksumused. Kõnealune loetelu saadetakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjoni asjaomane loetelu lisatakse finantsmääruse artikli 66 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

3. Teave lepingute kohta, mille maksumus on suurem artikli 137 lõikes 1 nimetatud summast ja mille kohta ei ole avaldatud eraldi hankelepingu sõlmimise teadet, saadetakse väljaannete talitusele. Töövõtjate iga-aastased loetelud saadetakse hiljemalt järgneva eelarveaasta 30. juuniks.

4. Teave lepingute kohta, mille maksumus ületab artikli 137 lõikes 2 nimetatud summa, avaldatakse institutsiooni veebisaidil hiljemalt järgneva eelarveaasta 30. juuniks.

Artikkel 125

Teadete avaldamine

(finantsmääruse artikkel 103)

1. Väljaannete talitus avaldab artiklites 123 ja 124 nimetatud teated *Euroopa Liidu Teatajas* 12 kalendripäeva jooksul pärast nende väljasaatmist.

Artiklis 154 osutatud kiirendatud menetluste puhul lühendatakse esimeses lõigus ette nähtud tähtaega viie kalendripäevani.

2. Hankijad peavad suutma väljasaatmise kuupäeva tõendada.

Artikkel 126

Muud avalikustamise viisid

(finantsmääruse artikkel 103)

Lisaks artiklites 123, 124 ja 125 sätestatud avalikustamisele võib lepinguid avalikustada ka mis tahes muul viisil, eelkõige elektrooniliselt. Sellise avalikustamise korral esitatakse alati viide artikli 125 kohaselt *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teatele, kui selline teade on avaldatud; sealjuures ei tohi lepinguid muul viisil avalikustada enne teate avaldamist ELTs, sest vaid see teade on autentne.

Selline avalikustamine ei või mingil viisil põhjustada taotlejate või pakkujate diskrimineerimist, samuti ei või avalikustatud teave sisaldada muid üksikasju peale nende, mis sisalduvad hanketeates, kui hanketeade on avaldatud.

3. jagu

Hankemenetlused

Artikkel 127

Hankemenetluse liigid

(finantsmääruse artikkel 104)

1. Lepingud sõlmitakse hankemenetluse teel, kasutades avatud, piiratud või väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlust või väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust, vajaduse korral pärast ideekonkurssi.

2. Hankemenetlus on avatud, kui kõik huvitatud ettevõtjad võivad pakkumuse esitada. See kehtib ka artiklis 131 osutatud dünaamilise hankesüsteemi puhul.

Hankemenetlus on piiratud, kui kõik ettevõtjad võivad esitada hankemenetluses osalemise taotluse, kuid pakkumuse võivad esitada või artiklis 132 osutatud võistleva dialoogi raames võivad lahenduse pakkuda ainult artiklis 146 osutatud valikukriteeriumidele vastavad taotlejad, kellele hankija on saatnud üheaegselt ja kirjalikult pakkumuse esitamise ettepaneku.

Valikuetappi võib korrata iga individuaalse lepingu jaoks, seda ka võistleva dialoogi puhul, ning see etapp võib hõlmata potentsiaalsete taotlejate loetelu koostamist artikli 136 lõike 1 punktis a sätestatud korras.

3. Läbirääkimistega hankemenetluses konsulteerib hankija enda valitud pakkujatega, kes vastavad artiklis 146 sätestatud valikukriteeriumidele, ja räägib nende pakkumuste tingimused läbi ühe või mitmega neist.

Artiklis 135 osutatud väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluse puhul teeb hankija valitud taotlejatele üheaegselt ja kirjalikult ettepaneku alustada läbirääkimisi.

4. Ideekonkurss on menetlus, mille tulemusena hankija võib peamiselt arhitektuuri ja tsiviilehituse või andmetöötuse valdkonnas omandada auhinnalise või auhindadeta konkursi käigus ideekonkursi žürii valitud kavandi või projekti.

*Artikkel 128***Taotlejate arv piiratud või läbirääkimistega hankemenetluse puhul****(finantsmääruse artikkel 104)**

1. Piiratud hankemenetluse ning artikli 136 lõike 1 punktides a ja b nimetatud menetluste korral tuleb teha pakkumuse esitamise ettepanek vähemalt viiele taotlejale, tingimusel et piisav arv taotlejaid vastab valikukriteeriumidele.

Sõltuvalt lepingu esemest ning objektiivsete ja mittediskrimineerivate valikukriteeriumide alusel võib hankija ette näha ka taotlejate maksimumarvu. Sel juhul esitatakse taotlejate arvu vahemik ja valikukriteeriumid artiklites 123 ja 124 osutatud hanketeates või osalemiskutses.

Igal juhul tuleb pakkumuse esitamise ettepanek teha sellisele arvule taotlejatele, mis on piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

2. Läbirääkimistega hankemenetluse korral ja pärast võistlevat dialoogi tuleb läbirääkimiste alustamise või pakkumuse esitamise ettepanek teha vähemalt kolmele taotlejale, tingimusel et piisav arv taotlejaid vastab valikukriteeriumidele.

Igal juhul peab nende taotlejate arv, kellele tehakse pakkumuse esitamise ettepanek, olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

Esimest ja teist lõiku ei kohaldata järgmise suhtes:

- a) artikli 137 lõikes 2 osutatud väga madala maksumusega lepingute puhul;
- b) õigusabiteenuste lepingute puhul vastavalt ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) nomenklatuurile;
- c) artikli 134 lõike 1 punktis j osutatud salajaseks tunnistatud lepingute puhul.

3. Kui valikukriteeriumidele ja suutlikkuse miinimumtasemele vastavate taotlejate arv on väiksem lõigetes 1 ja 2 sätestatud miinimumarvust, võib hankija hankemenetlust jätkata, tehes hankemenetluses osalemise ettepaneku nõutava suutlikkuse tasemega taotlejale või taotlejatele. Hankija ei või siiski kaasata menetlusse teisi ettevõtjaid, kellele ei olnud algselt tehtud hankemenetluses osalemise ettepanekut, ega taotlejaid, kellel puudub nõutav suutlikkus.

*Artikkel 129***Läbirääkimistega hankemenetluse kord****(finantsmääruse artikkel 104)**

Hankija peab pakkujatega läbirääkimisi nende esitatud pakkumuste üle, et kohandada neid artiklis 123 nimetatud

hanketeates või tehnilises kirjelduses ja mis tahes täiendavates dokumentides ette nähtud nõuetele ning leida majanduslikult soodsaim pakkumus.

Läbirääkimiste ajal tagab hankija kõigi pakkujate võrdse kohtlemise.

Kui hankija võib kasutada lepingute sõlmimiseks väljakuulutamise läbirääkimistega hankemenetlust vastavalt artiklile 135, võib ta korraldada läbirääkimistega hankemenetluse järjestikuste etappidena, et vähendada läbiräägitavate pakkumuste arvu, kohaldades samal ajal hanketeates või tehnilises kirjelduses nimetatud hindamiskriteeriumeid. Sellise võimaluse kasutamine nähakse ette hanketeates või tehnilises kirjelduses.

*Artikkel 130***Ideekonkurss****(finantsmääruse artikkel 104)**

1. Ideekonkursi korraldamise eeskirjad edastatakse isikutele, kes on osalemisest huvitatud.

Selliste taotlejate arv, kellele tehakse hankemenetluses osalemise ettepanek, peab olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

2. Ideekonkursi žürii nimetab ametisse vastutav eelarvehendite käsutaja. Ideekonkursi žürii koosneb üksnes füüsilistest isikutest, kes on sõltumatud ideekonkursil osalejatest. Kui ideekonkursil osalemiseks on nõutav teatav kutsekvalifikatsioon, peab vähemalt ühel kolmandikul ideekonkursi žürii liikmetest olema sama või samaväärne kvalifikatsioon.

Ideekonkursi žürii on oma arvamustes sõltumatu. Ta võtab oma arvamuse vastu taotlejate poolt talle anonüümselt esitatud projektide põhjal ja üksnes ideekonkursi kutses esitatud kriteeriumidest lähtudes.

3. Ideekonkursi žürii ettepanekud, mis põhinevad iga projekti eelistel, ja žürii tähelepanekud esitatakse protokollis, millele kirjutavad alla žürii liikmed.

Taotlejad jäävad anonüümseks, kuni ideekonkursi žürii on esitanud oma arvamuse.

Ideekonkursi žürii võib paluda taotlejatel vastata projekti selgitamiseks küsimustele, mis on kantud protokollis. Sellest tuleneva dialoogi kohta koostatakse täielik protokoll.

4. Hankija teeb seejärel otsuse, milles ta esitab valitud taotleja nime ja aadressi ning valiku põhjused viidetega ideekonkursi kutses esitatud kriteeriumidele, eriti juhul, kui tema valik läheb lahku ideekonkursi žürii arvamuses esitatud ettepanekutest.

Artikkel 131

Dünaamiline hankesüsteem (finantsmääruse artikkel 104)

1. Dünaamiline hankesüsteem on täielikult elektrooniline protsess üldkasutatavate hangete korraldamiseks; see on kogu oma kehtivusaja vältel avatud kõikidele ettevõtjatele, kes vastavad valikukriteeriumidele ja on esitanud esialgse pakkumuse, mis vastab tehnilisele kirjeldusele ja mis tahes täiendavatele dokumentidele. Esialgseid pakkumusi võib igal ajal parandada, tingimusel et need vastavad endiselt tehnilisele kirjeldusele.

2. Dünaamilise hankesüsteemi loomiseks avaldab hankija hanketeate, milles ta märgib, et kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi, ja mis sisaldab viidet internetiaadressile, kus tehniline kirjeldus ja mis tahes täiendavad dokumendid on alates teate avaldamisest kuni süsteemi kehtivusaja lõpuni vabalt, vahetult ja täielikult kättesaadavad.

Tehnilises kirjelduses täpsustab hankija muu hulgas kõnealuse süsteemi alusel kavandatavate hangete laadi ja esitab kogu vajaliku teabe hankesüsteemi, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse tehnilise korralduse ja näitajate kohta.

3. Hankija annab kogu dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja vältel igale ettevõtjale võimaluse esitada esialgne pakkumus, et ettevõtja saaks lõikes 1 osutatud tingimustel süsteemiga liituda. Hankija teostab esialgse pakkumuse hindamise maksimaalselt 15 päeva jooksul alates selle esitamisest. Ta võib siiski hindamisperioodi pikendada, tingimusel et vahepeal ei tehta ühtegi pakkumuse esitamise ettepanekut.

Hankija teatab pakkujale võimalikult kiiresti tema vastuvõtmissel dünaamilisse hankesüsteemi või tema pakkumuse tagasilükkamisest.

4. Iga erilepingu kohta tehakse eraldi pakkumuse esitamise ettepanek. Enne selle ettepaneku tegemist avaldab hankija lihtsustatud hanketeate, milles tehakse kõigile huvitatud ettevõtjatele ettepanek esitada esialgne pakkumus tähtaja jooksul, mis ei või olla lühem kui 15 päeva alates lihtsustatud teate saatmise kuupäevast. Hankija ei jätka hankemenetlust enne, kui ta on hinnanud kõiki selleks tähtjaks laekunud esialgseid pakkumusi.

Seejärel teeb hankija kõigile süsteemi vastu võetud pakkujatele ettepaneku esitada mõistliku aja jooksul pakkumus. Ta sõlmib

lepingu sellise pakkujaga, kes tegi dünaamilise hankesüsteemi loomist käsitlevas hanketeates sätestatud hindamiskriteeriumide alusel majanduslikult soodsaima pakkumuse. Kõnealuseid kriteeriumeid võib vajaduse korral pakkumuse esitamise ettepanekust täpsustada.

5. Dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui neli aastat, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel.

Hankija ei või kasutada seda süsteemi konkurentsi vältimiseks, piiramiseks või moonutamiseks.

Huvitatud ettevõtjatel ega süsteemi osalistel ei või nõuda mis tahes tasude maksmist.

Artikkel 132

Võistlev dialoog (finantsmääruse artikkel 104)

1. Eriti keerukate lepingute puhul, kui hankija on seisukohal, et avatud hankemenetluse vahetu kasutamine või piiratud hankemenetluse suhtes kehtiv kord ei võimalda lepingu sõlmimist pakkujaga, kelle pakkumus on majanduslikult soodsaim, võib ta kasutada direktiivi 2004/18/EÜ artiklis 29 osutatud võistlevat dialoogi.

Lepingut loetakse eriti keerukaks, kui hankija ei ole võimeline objektiivselt kindlaks määrama tehnilisi vahendeid, mis võivad tema vajadusi rahuldada või eesmärkidele vastata, või ei suuda täpsustada projekti õiguslikke või rahalisi asjaolusid.

2. Hankija avaldab hanketeate, milles ta esitab oma vajadused ja nõuded, mille ta määrab kindlaks samas teates ja/või kirjeldavas dokumendis.

3. Hankija alustab dialoogi taotlejatega, kes vastavad artiklis 146 sätestatud valikukriteeriumidele, et teha kindlaks ja täpsustada vahendid, mis on tema vajaduste rahuldamiseks kõige asjakohasemad.

Dialoogi käigus tagab hankija kõikide pakkujate võrdse kohtlemise ning pakutud lahenduste või dialoogis osaleva taotleja esitatud muu teabe konfidentsiaalsuse, välja arvatud juhul, kui taotleja nõustub selle avalikustamisega.

Hankija võib ette näha, et hankemenetlus toimub järjestikuste etappidena, et vähendada dialoogi etapis arutatavate lahenduste arvu, kohaldades hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud hindamiskriteeriumeid, kui selline võimalus on hanketeates või kirjeldavas dokumendis ette nähtud.

4. Pärast osalejate teavitamist dialoogi lõpetamisest teeb hankija neile ettepaneku esitada oma lõplik pakkumus dialoogi käigus esitatud ja täpsustatud lahenduse või lahenduste põhjal. Need pakkumused sisaldavad kõiki nõutavaid ja projekti elluviimiseks vajalikke elemente.

Hankija nõudmisel võib neid pakkumusi selgitada, piiritleda ja täpsustada, tingimusel et see ei muuda pakkumuse või pakkumuse esitamise ettepaneku peamisi aspekte, mille muutmine moonutaks konkurentsi või oleks diskrimineeriv.

Hankija nõudmisel võidakse pakkujalt, kelle pakkumus on osutunud majanduslikult soodsaimaks, paluda, et ta selgitaks pakkumuse aspekte või kinnitaks pakkumuses sisalduvaid kohustusi, tingimusel et see ei muuda pakkumuse või hankemenetluse peamisi aspekte, ei ähvarda moonutada konkurentsi ega ole diskrimineeriv.

5. Hankija võib täpsustada hindasid või dialoogis osalejatele tehtavaid makseid.

Artikkel 133

Ühised hanked

(finantsmääruse artikkel 104)

Ühe institutsiooni ja ühe või enama liikmesriigi, EFTA riigi või liidu kandidaatriigi hankija ühise hankemenetluse korral kohaldatakse institutsiooni suhtes kohaldatavaid menetlussätteid.

Kui liikmesriigi hankijale kuuluv või tema hallatav osa lepingu hinnangulisest kogumaksumusest on vähemalt 50 % või muudel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib institutsioon otsustada, et kohaldatakse liikmesriigi hankija suhtes kohaldatavaid menetluseeskirju, tingimusel et neid saab pidada institutsiooni omadega samaväärseteks.

Institutsioon ja liikmesriigi, EFTA riigi või liidu kandidaatriigi hankija, kes osalevad ühises hankemenetluses, lepivad eelkõige kokku praktilised üksikasjad hankemenetluses osalemise taotluste või pakkumuste hindamise, lepingu sõlmimise, lepingu suhtes kohaldatava õiguse ning selle kohta, milline kohus on pädev lahendama vaidlusi.

Artikkel 134

Väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

(finantsmääruse artikkel 104)

1. Olenemata lepingu hinnangulisest maksumusest võivad hankijad kasutada väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetlust järgmistel juhtudel:

- a) kui avatud hankemenetluse või piiratud hankemenetluse käigus ei ole algse hankemenetluse lõpetamise järel saadud ühtegi hankemenetluses osalemise taotlust, pakkumust või sobivat pakkumust, tingimusel et artiklis 138 osutatud hankedokumentides nimetatud lepingu algseid tingimusi oluliselt ei muudeta;
- b) kui tehnilistel või kunstilistel põhjustel või ainuõiguste kaitsega seotud põhjustel saab lepingu sõlmida ainult teatava ettevõtjaga;
- c) niivõrd kui see on rangelt vajalik, kui hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole võimalik kinni pidada artiklites 152, 153 ja 154 sätestatud muude menetluste tähtaegadest;
- d) kui teenusleping sõlmitakse ideekonkursi tulemusel ning see tuleb kehtivate eeskirjade kohaselt sõlmida ideekonkursi võitjaga või ühega ideekonkursi võitjatest; viimasel juhul tehakse ettepanek osaleda läbirääkimistel kõigile ideekonkursi võitjatele;
- e) täiendavate teenuste ja ehitustööde puhul, mida algselt kavandatud projekt või algne leping ei sisalda, kuid mis ettenägematute asjaolude tõttu on osutunud teenuste osutamiseks või ehitustööde tegemiseks vajalikuks, kui lõikes 2 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti;
- f) uute teenuste või ehitustööde puhul, mis seisnevad sellisele ettevõtjale usaldatud samalaadsete teenuste või ehitustööde kordamises, kellega sama hankija on algse lepingu sõlminud, kui kõnealused teenused või ehitustööd vastavad algse lepingu kohasele põhiprojektile ja algne leping on sõlmitud avatud hankemenetluse või piiratud hankemenetluse teel, kui lõikes 3 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti;
- g) tarnelepingute puhul:
 - i) täiendavate tarnete puhul, mis on mõeldud tavapärase tarnete või seadmete osaliseks asendamiseks või varasemate tarnete või seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunniks hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega seadmeid, mis tooks kaasa ühildumatus või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused seadmete kasutamisel ja hooldamisel; selliste lepingute kestus ei tohi ületada kolme aastat;

- ii) kui tooted on valmistatud üksnes teadusuuringute, katsete, õppe- või arendustegevuse eesmärgil, välja arvatud ärilise tasuvuse uuringute eesmärgil või teadus- ja arendustegevuse kulude katmiseks masstoodangu valmistamise eesmärgil;
- iii) kaubabörsil noteeritud ja sealt ostetud toodetest koosnevate tarnete puhul;
- iv) kui ostetakse erakordselt soodsatel tingimustel tarnijalt, kes on oma äritegevust lõpetamas, või pankrotihaldurilt või likvideerijalt pankroti, võlausaldajatega sõlmitud kokkuleppe või muu samalaadse menetluse alusel vastavalt siseriiklikele õigusnormidele;
- h) kinnisvaralepingute puhul pärast kohaliku turu-uuringu tegemist;
- i) õigusabiteenuste lepingute puhul vastavalt ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) nomenklatuurile, tingimusel et sellised lepingud asjakohaselt avalikustatakse;
- j) lepingute puhul, mille institutsioon või institutsiooni poolt volitatud asutus on tunnistanud salajaseks või mille täitmise peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed vastavalt kehtivatele haldusnormidele või kui liidu oluliste huvide kaitse seda nõuab.

2. Lõike 1 punktis e nimetatud täiendavate teenuste ja ehitustööde puhul võib hankija kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust, tingimusel et leping sõlmitakse algset lepingut täitva töövõtjaga, mis tahes järgmistel juhtudel:

- a) kui selliseid täiendavaid lepinguid ei saa tehnilistel või majanduslikel põhjustel põhilepingust eraldada hankijale suuri ebamugavusi põhjustamata;
- b) kui sellised teenused või ehitustööd on hoolimata sellest, et neid on võimalik algsest lepingust eraldada, selle täitmiseks vältimatult vajalikud.

Täiendavate lepingute koondmaksumus ei või ületada 50 % algse lepingu maksumusest.

3. Käesoleva artikli lõike 1 punktis f nimetatud juhtudel teatatakse võimalusest kasutada läbirääkimistega hankemenetlust niipea, kui algse lepingu sõlmimiseks kuulutatakse välja hankemenetlus, ning artikli 170 lõikes 1 nimetatud piirmäärade arutamisel võetakse arvesse täiendavate teenuste või ehitustööde

hinnangulist kogumaksumust. Sellist menetlust võib kasutada üksnes algse lepingu täitmise kestel ja hiljemalt kolme aasta jooksul pärast selle allakirjutamist.

Artikkel 135

Väljakuulutamise ja läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

(finantsmääruse artikkel 104)

1. Olenemata lepingu hinnangulisest maksumusest võivad hankijad kasutada väljakuulutamise ja läbirääkimistega hankemenetlust järgmistel juhtudel:

- a) kui lõppenud avatud või piiratud hankemenetluse või võistleva dialoogi käigus esitatud pakkumused on vastuolus eeskirjadega või ei ole eelkõige valiku- või hindamiskriteeriumeid silmas pidades vastuvõetavad, tingimusel et artiklis 138 osutatud hankedokumentides täpsustatud algseid lepingutingimusi oluliselt ei muudeta, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist;
- b) teenus-, tarne- või ehitustöölepingute puhul erandjuhtudel, kui nende olemus või nendega kaasnevad riskid ei võimalda pakkujal teha eelnevat üldist hinnakujundust;
- c) osutatava teenuse puhul, eelkõige finantsteenuste ja intellektuaalse omandiga seonduvate teenuste puhul, kui nende olemus ei võimalda lepingu tehnilist kirjeldust koostada nii täpselt, et lepingu saaks sõlmida parima pakkumuse valimise teel avatud või piiratud hankemenetluse eeskirjade kohaselt;
- d) ehitustöölepingute puhul, kui ehitustöid tehakse üksnes teadusuuringute, katsete või arendustegevuse eesmärgil, kuid mitte kasumlikkuse tagamiseks ega teadus- ja arendustegevuse kulude katmiseks;
- e) direktiivi 2004/18/EÜ II B lisas osutatud teenuslepingute puhul, kui käesoleva määruse artikli 134 lõike 1 punktides i ja j ega lõikest 2 ei tulene teisiti;
- f) muude teadus- ja arendustegevuse puhul peale selliste, millest tuleneb kasu üksnes hankijale tema enese tarbeks tema enese tegevuse käigus, tingimusel et osutatud teenuse eest tasub täismahus hankija;

- g) ringhäälinguorganisatsioonidele mõeldud saatematerjalide soetamise, arendamise, tootmise ja kaastootmise teenuslepingute puhul ning saateaja ostu lepingute puhul.

2. Lõike 1 punktis a nimetatud juhtudel võivad hankijad hanketeate avaldamisest loobuda, kui läbirääkimistega hankemenetlusse kaasatakse kõik pakkujad ja ainult sellised pakkujad, kes vastavad valikukriteeriumidele ning kes on eelmise hankemenetluse käigus esitanud hankemenetluse vorminõuetele vastavad pakkumused.

Artikkel 136

Osalemiskutsega hankemenetlus (finantsmääruse artikkel 104)

1. Lepingute puhul, mille maksumus ei ületa artikli 170 lõikes 1 osutatud summat, ning ilma et see piiraks artiklite 134 ja 135 kohaldamist, võib hankija kasutada osalemiskutset ükskõik kummal järgmisel eesmärgil:

- a) et teha eelvalik taotlejatest, kellele tehakse pakkumuse esitamise ettepanek tulevastes piiratud hankemenetlustes;
- b) et koostada loetelu huvitatud pakkujatest, kellele tehakse ettepanek esitada hankemenetluses osalemise taotlus või pakkumus.

2. Osalemiskutse järel koostatud loetelu kehtib järgmisel ajavahemikul:

- a) käesoleva artikli lõike 1 punktis a osutatud juhul kuni kolm aastat alates kuupäevast, mil artikli 124 lõike 1 punktis a nimetatud teade saadetakse väljaannete talitusele;
- b) käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud huvitatud pakkujate loetelu puhul kuni viis aastat alates kuupäevast, mil artikli 124 lõike 1 punktis a nimetatud teade saadetakse väljaannete talitusele.

Esimeses lõigus nimetatud loetelu võib sisaldada alamloetelusid.

Huvitatud isik võib esitada hankemenetluses osalemise taotluse igal ajal loetelu kehtivusaja jooksul, välja arvatud kehtivusaja viimase kolme kuu jooksul.

3. Lepingu sõlmimiseks teeb hankija kõigile asjaomasesse loetelusse või alamloetelusse kantud taotlejatele või huvitatud pakkujatele ettepaneku teha ühte järgmistest:

- a) lõike 1 punktis a osutatud juhul esitada pakkumus;
- b) lõike 1 punktis b osutatud loetelu puhul esitada kas

i) pakkumus, mis sisaldab dokumente menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide kohta, või

ii) dokumendid menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide kohta ning teises etapis pakkumused kõnealuseid kriteeriumeid täitvatelt taotlejatelt.

Artikkel 137

Madala maksumusega lepingud (finantsmääruse artikkel 104)

1. Madala maksumusega lepingute puhul, st lepingute puhul, mille maksumus ei ületa 60 000 eurot, võib kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust, mille käigus konsulteeritakse vähemalt kolme taotlejaga.

Kui hankija saab taotlejatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

2. Väga madala maksumusega lepingute puhul, st lepingute puhul, mille maksumus ei ületa 15 000 eurot, võib väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse raames lepinguid sõlmida üheainsa pakkumuse alusel.

3. Kuni 1 000 euro suuruseid makseid kuluartiklite eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

Artikkel 138

Hankedokumendid (finantsmääruse artikkel 105)

1. Hankedokumendid on vähemalt järgmised:

- a) pakkumuse esitamise ettepanek või ettepanek alustada läbirääkimisi või ettepanek osaleda artikli 132 kohases dialoogis;
- b) lisatud tehniline kirjeldus või artiklis 132 osutatud võistleva dialoogi puhul dokument, milles kirjeldatakse hankija vajadusi ja nõudeid, või viide internetiaadressile, kus on võimalik nimetatud tehnilise kirjelduse või dokumendiga tutvuda;
- c) näidislepingul põhinev lepingu projekt.

Esimese lõigu punkti c ei kohaldada juhul, kui näidislepingut ei saa erandlike ja nõuetekohaselt põhjendatud asjaolude tõttu kasutada.

Hankedokumentides viidatakse artiklite 123–126 kohaselt võetud avalikustamismeetetele.

2. Pakkumuse esitamise või läbirääkimiste või dialoogi alustamise ettepanekus tuleb vähemalt:

- a) täpsustada pakkumuste esitamise ja esitusviisi eeskirjad, sh eelkõige pakkumuste esitamise lõppkuupäev ja -kellaeg, võimalikud vastuse standardvormi kasutamise seotud nõuded, lisatavad dokumendid, sh dokumendid, mis tõendavad artiklis 146 osutatud finants-, majanduslikku, tehnilist ja kutsealast suutlikkust, kui neid ei ole täpsustatud hanke teates, ning aadress, kuhu pakkumused saata;
- b) märkida, et pakkumuse esitamine tähendab nõustumist lõikes 1 nimetatud tehnilise kirjeldusega, millega pakkumus on seotud, ning et pakkumus on töövõtja suhtes, kellega leping sõlmitakse, kogu lepingu täitmisaja jooksul siduv;
- c) täpsustada ajavahemik, mille kestel pakkumus kehtib ja mille jooksul seda ei või mingil viisil muuta;
- d) keelata igasugused hankija ja pakkuja vahelised kontaktid hankemenetluse ajal, välja arvatud erandkorras artiklis 160 sätestatud tingimustel, ning kui on ette nähtud kohapealne tutvumine, siis täpsustada selle kord;
- e) täpsustada võistleva dialoogi puhul konsulteerimisetapi alguseks määratud kuupäev ja aadress.

3. Tehnilises kirjelduses tuleb vähemalt:

- a) määrata kindlaks lepingu suhtes kohaldatavad menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumid, välja arvatud võistleva dialoogi, piiratud hankemenetluse ja artiklis 135 nimetatud väljakuulutamise läbirääkimistega hankemenetluse korral; nimetatud juhtudel esitatakse need kriteeriumid ainult hanke teates või osalemiskutses;
- b) täpsustada hindamiskriteeriumid ja neile omistatav suhteline osakaal või vajaduse korral esitada need kahanevas tähtsuse järjekorras, kui seda ei ole hanketeates täpsustatud;

c) esitada artiklis 139 nimetatud tehniline kirjeldus;

d) märkida miinimumnõuded, millele peavad vastama alternatiivsed lahendused artikli 149 lõikes 2 osutatud menetlustes, mille korral sõlmitakse leping majanduslikult soodsaima pakkumuse alusel, kui hankija on hanketeates märkinud, et sellised alternatiivsed lahendused on lubatud;

e) märkida, et kohaldatakse Euroopa Liidu privileegide ja immuuniteetide protokoll või vajaduse korral diplomaatiliste suhete Viini konventsiooni või konsulaarsuhete Viini konventsiooni;

f) täpsustada tõendid lepingutele juurdepääsu kohta artikli 172 kohaselt;

g) esitada artiklis 131 osutatud dünaamilise hankesüsteemi puhul kavandatavate hangete olemus ning vajalik teave hankesüsteemi, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse tehnilise korralduse ja näitajate kohta.

4. Näidislepingus tuleb eelkõige:

- a) täpsustada leppetrahv lepingutingimuste rikkumise korral;
- b) täpsustada andmed, mis tuleb arvetes või asjaomastes tõendavates dokumentides artikli 102 kohaselt esitada;
- c) märkida asjaolu, et kui hankijaks on institutsioonid, siis kohaldatakse lepingu suhtes liidu õigust, mida vajaduse korral täiendab lepingus täpsustatud siseriiklik õigus;
- d) täpsustada vaidluste lahendamiseks pädev kohus.

Kui tegemist on lepingutega, millele viidatakse artikli 121 lõikes 1, võib käesoleva lõike esimese lõigu punkti c kohaldamisel osutada lepingu projektis ainult siseriiklikule õigusele.

5. Hankija võib nõuda pakkuvalt teavet kõigi lepingu osade kohta, mille suhtes pakkujal võib olla soov sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega, ja selle kohta, kes on alltöövõtjad. Lisaks artiklis 143 osutatud teabele võib hankija nõuda taotlejalt või pakkuvalt ka artiklites 146, 147 ja 148 osutatud teabe esitamist kavandatava alltöövõtja finants-, majandusliku, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta, seda eriti juhul, kui allhange moodustab lepingust märkimisväärse osa.

Artikkel 139

Tehniline kirjeldus**(finantsmääruse artikkel 105)**

1. Tehnilise kirjeldusega tuleb tagada kõikidele taotlejatele ja pakkujatele võrdne võimalus hankemenetluses osalemiseks ning sellega ei või põhjendamatult takistada pakkujatevahelist konkurentsi.

Selles määratakse kindlaks omadused, mida tootelt, teenuselt, materjalilt või ehitustöölt hankija kavandatud kasutusotstarbega seoses nõutakse.

2. Lõikes 1 nimetatud omadused on:

- a) kvaliteet;
- b) keskkonnatoime;
- c) võimaluse korral puuetega inimeste juurdepääsu kriteeriumid või sobivus kõikidele kasutajatele;
- d) vastavushindamise tase ja läbiviimise kord;
- e) kasutuskõlblikkus;
- f) ohutus või mõõtmised, sh tarnete puhul müüginimetus ja kasutusjuhendid ning kõikide lepingute puhul mõisted, tähised, katsetamine ja katsetusmeetodid, pakendamine, märgistamine ja etikettimine, tootmisprotsessid ja -meetodid;
- g) ehitustöölepingute puhul kvaliteedi tagamisega seotud menetlused ning projekteerimise ja kuluarvestusega seotud eeskirjad, ehitustööde katse-, kontrolli- ja vastuvõtutingimused, ehitusmeetodid või -viisid ning kõik muud tehnilised tingimused, mida hankija võib üldiste või konkreetsete eeskirjade alusel lõpetatud ehitustööde ja nende juures kasutatavate materjalide või nende osade suhtes ette näha.

3. Tehniline kirjeldus koostatakse mis tahes järgmisel viisil:

- a) viidates Euroopa standarditele, Euroopa tehnilistele tunnustustele või ühistele tehnilistele kirjeldustele, kui need on olemas, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardiorganisatsioonide koostatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nende puudumisel samaväärsetele siseriiklikele normidele; igale viitele lisatakse märged „või samaväärne“;

b) võttes aluseks kasutusomadused või funktsionaalsed nõuded, mis võivad hõlmata keskkonnanäitajaid ja peavad olema piisavalt üksikasjalikud, et pakkujad saaksid kindlaks määrata lepingu eesmärgi ja hankijad sõlmida lepingu;

c) kombineerides neid kahte koostamise meetodit.

4. Kui hankija kasutab võimalust viidata lõike 3 punktis a nimetatud tehnilisele kirjeldusele, ei või ta pakkumust tagasi lükata põhjendusega, et see ei vasta asjaomasele tehnilisele kirjeldusele, kui pakkuja või taotleja tõendab hankijat rahuldaval viisil mis tahes asjakohaste vahendite abil, et pakkumus vastab esitatud nõudmistele samaväärsel viisil.

Asjakohased vahendid võivad olla tootja tehniline toimik või tunnustatud asutuse katseprotokoll.

5. Kui hankija kasutab lõike 3 punktis b sätestatud võimalust nõuda kasutusomadustel või funktsionaalsetel nõuetel põhineva tehnilise kirjelduse täitmist, ei või ta tagasi lükata pakkumust, mis vastab siseriiklikule standardile, millega on üle võetud Euroopa standard, Euroopa tehnilisele tunnustusele või ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelisele standardile või Euroopa standardiorganisatsioonide koostatud tehnilistele etalonsüsteemidele, kui kõnealused tehnilised kirjeldused on seotud vajalike kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuetega.

Pakkuja peab hankijat rahuldaval viisil mis tahes asjakohaste vahenditega tõendama, et pakkumus vastab hankija kehtestatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele. Asjakohased vahendid võivad olla tootja tehniline toimik või tunnustatud asutuse katseprotokoll.

6. Kui hankija kehtestab kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete raames keskkonnanäitajad, võib ta kasutada Euroopa, riikidevaheliste või siseriiklike ökomärgistega või muude ökomärgistega kindlaks määratud üksikasjalikku tehnilist kirjeldust või vajaduse korral selle osi, juhul kui täidetud on järgmised tingimused:

a) kasutatav tehniline kirjeldus on asjakohane, et määrata kindlaks lepingu esemeks olevate tarnete või teenuste omadused;

b) märgise nõuded on koostatud teadusliku teabe põhjal;

c) ökomärgised kiidetakse heaks menetluse käigus, milles võivad osaleda kõik asjaomased sidusrühmad, näiteks valitsusasutused, tarbijad, tootjad, turustajad ja keskkonnaorganisatsioonid;

d) ökomärgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele.

7. Hankija võib märkida, et ökomärgist kandvate toodete või teenuste puhul eeldatakse, et need vastavad hankedokumentides esitatud tehnilisele kirjeldusele. Hankijad aktsepteerivad ka kõiki muid asjakohaseid tõendusvahendeid, näiteks tootja tehnilist toimikut või tunnustatud asutuse katseprotokolli. Lõigetes 4, 5 ja 6 nimetatud tunnustatud asutuseks loetakse katse- ja taatluslaboreid ning sertifitseerimis- ja inspekteerimisasutusi, mis vastavad kehtivatele Euroopa standarditele.

8. Välja arvatud erandjuhul, kui see on lepingu eset arvestades nõuetekohaselt põhjendatud, ei või kõnealuses tehnilises kirjelduses viidata konkreetsele mudelile, allikale, konkreetsele protsessile ega kaubamärkidele, patentidele, tüüpidele, konkreetsele päritolule või tootmisprotsessile, mis asetaks teatavad tooted või ettevõtjad eeliseisundisse või välistaks need.

Kui lepingu eset ei ole võimalik kirjeldada piisavalt üksikasjalikult ja üldarusaadavalt, lisatakse viitele märges „või samaväärne”.

Artikkel 140

Maksumuse läbivaatamine (finantsmääruse artikkel 105)

1. Hankedokumentides märgitakse selgelt, kas pakutav maksumus peab olema kindel ja läbivaatamisele mittekuuluv.

2. Kui maksumus ei pea olema kindel ja läbivaatamisele mittekuuluv, esitatakse hankedokumentides tingimused ja/või valemid maksumuste läbivaatamiseks lepingu kehtivusajal. Sel juhul võtab hankija eelkõige arvesse

- a) hankemenetluse eesmärki ja majanduslikku olukorda, milles hankemenetlus toimub;
- b) ülesannete ja lepingu liiki ning nende kestust ja kehtivusaega;
- c) oma finantshuve.

Artikkel 141

Ebaseaduslik tegevus, mis põhjustab menetlusest kõrvalejätmist (finantsmääruse artikkel 106)

Finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktis e nimetatud juhud hõlmavad mis tahes ebaseaduslikku tegevust, mis kahjustab liidu finantshuve, ja on eelkõige järgmised:

- a) nõukogu 26. juuli 1995. aasta aktiga koostatud Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni ⁽¹⁾ artiklis 1 nimetatud pettusejuhud;
- b) nõukogu 26. mai 1997. aasta aktiga koostatud Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitleva konventsiooni ⁽²⁾ artiklis 3 nimetatud korruptsioonijuhud;
- c) nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK ⁽³⁾ artiklis 2 määratletud kuritegelikkude ühendusse kuulumise juhud;
- d) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/60/EÜ ⁽⁴⁾ artiklis 1 määratletud rahapesujuhud;
- e) nõukogu raamotsuse 2002/475/JSK ⁽⁵⁾ artiklites 1, 3 ja 4 määratletud terroriaktid, terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised ning neile üleskutsumise, kaasaaitamise või kihutamise ja nende katse juhud.

Artikkel 142

Menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide kohaldamine ja kõrvalejätmise kestus

(finantsmääruse artiklid 106, 107, 108 ja 109)

1. Menetlusest kõrvalejätmise kestuse kindlaksmääramiseks ja proportsionaalsuse põhimõttega vastavuse tagamiseks võtab vastutav institutsioon eelkõige arvesse asjaolude tõsidust, sealhulgas liidu finantshuvidele ja mainele avalduvaid mõjusid ning möödunud ajavahemikku, rikkumise kestust ja kordumist, asjaomase üksuse tahtlikku tegutsemist või hooletuse raskust ning meetmeid, mida asjaomane üksus on võtnud olukorra parandamiseks.

Menetlusest kõrvalejätmise kestuse kindlaksmääramisel annab vastutav institutsioon asjaomasele taotlejale või pakkujale võimaluse oma seisukohtade avaldamiseks.

Kui menetlusest kõrvalejätmise kestuse määravad kohaldatava õiguse kohaselt kindlaks finantsmääruse artikli 108 lõigetes 2 ja 3 nimetatud asutused või organid, kohaldab komisjon seda kestust kuni finantsmääruse artikli 106 lõikes 4 sätestatud maksimaalse kestuseni. Finantsmääruse artikli 106 lõikes 4 osutatud perioodiks määratakse kuni viis aastat, mida hakatakse arvestama alates järgmistest kuupäevadest:

- a) finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktides b ja e osutatud juhtudel alates *res judicata* jõudu omava kohtuotsuse tegemise kuupäevast;

⁽¹⁾ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

⁽²⁾ EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 300, 11.11.2008, lk 42.

⁽⁴⁾ ELT L 309, 25.11.2005, lk 15.

⁽⁵⁾ EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3.

b) finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktis c nimetatud juhtudel, kui ametialaste käitumisreeglite rikkumine on seotud asjaomase institutsiooniga sõlmitud lepingutega, siis alates rikkumise toimepanemise kuupäevast või kui tegemist on pidevate või korduvate rikkumistega, siis alates rikkumise lõpetamise kuupäevast.

Juhul kui kolmanda lõigu punkti b kohaldamisel on ametialaste käitumisreeglite raske rikkumise oma otsusega kindlaks teinud avalik-õiguslik asutus või rahvusvaheline organisatsioon, siis alates otsuse kuupäevast.

Menetlusest kõrvalejätamise perioodi võib pikendada kümne aastani, kui rikkumine kordub viie aasta jooksul alates kolmanda lõigu punktis a või b nimetatud kuupäevast, ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist.

2. Taotlejad ja pakkujad jäetakse hanke- ja toetuste andmise menetlusest kõrvale seniks, kuni nad on mõnes finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktides a ja d nimetatud olukorras.

Artikkel 143

Tõendid

(finantsmääruse artiklid 106 ja 107)

1. Taotlejad ja pakkujad esitavad nõuetekohaselt allkirjastatud ja kuupäevastatud kirjaliku kinnituse selle kohta, et nad ei ole üheski finantsmääruse artiklites 106 ja 107 nimetatud olukorras.

Kui aga hankija piirab piiratud hankemenetluse, võistleva dialoogi ja väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluse puhul nende taotlejate arvu, kellele tehakse läbirääkimiste alustamise või pakkumuse tegemise ettepanek, esitavad kõik taotlejad lõikes 3 nimetatud tõendid.

Olenevalt oma riskianalüüsist võib hankija loobuda esimeses lõigus nimetatud avalduse nõudmisest lepingute puhul, mille viidatakse artikli 137 lõikes 2. Hankija võib siiski loobuda kõnealuse avalduse nõudmisest artikli 265 lõikes 1, artikli 267 lõikes 1 ja artikli 269 lõikes 1 viidatud lepingute puhul, mille maksumus on kuni 20 000 eurot.

2. Pakkujat, kellega leping sõlmitakse, esitab hankija poolt kindlaks määratud tähtaja jooksul ja enne lepingule allakirjutamist käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud tõendid, mis kinnitavad käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud avaldust, järgmistel juhtudel:

a) institutsioonide poolt nende endi arvel sõlmitavate lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 osutatud piirmääradega või neist suurem;

b) välistegevuse valdkonnas sõlmitavate lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 265 lõike 1 punktis a, artikli 267 lõike 1 punktis a või artikli 269 lõike 1 punktis a nimetatud piirmääradega või neist suurem.

Lepingute puhul, mille maksumus jääb alla käesoleva lõike esimese lõigu punktides a ja b nimetatud piirmäärade, võib hankija, kui tal on kahtlusi, et pakkujat, kellega leping sõlmitakse, võib olla mõnes menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras, nõuda pakkujalt lõikes 3 nimetatud tõendite esitamist.

3. Hankija aktsepteerib rahuldava tõendina selle kohta, et taotleja või pakkujat, kellega leping sõlmitakse, ei ole üheski finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktis a, b või e kirjeldatud olukorras, hiljutise karistusregistri väljavõtte esitamist või selle puudumisel samaväärse dokumendi esitamist, mille on hiljuti välja andnud päritolu- või lähteriigi õigus- või haldusasutus, ja mis tõendab, et need nõuded on täidetud. Hankija aktsepteerib rahuldava tõendina selle kohta, et taotleja või pakkujat ei ole finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktis a või d kirjeldatud olukorras, asjaomase riigi pädeva asutuse välja antud hiljutist tõendit.

Kui asjaomases riigis ei anta käesoleva artikli lõikes 1 osutatud dokumenti või tõendit välja, samuti finantsmääruse artiklis 106 osutatud muudel menetlusest kõrvalejätamise juhtudel, võib selle asendada huvitatud isiku vandega kinnitatud avaldusega või selle puudumisel ausõnalise avaldusega, mille asjaomane isik annab oma päritolu- või lähteriigi õigus- või haldusasutuse, notari või kvalifitseeritud kutseorganisatsiooni ees.

4. Sõltuvalt selle riigi õigusaktidest, kus taotleja või pakkujat on registreeritud, on lõikes 1 ja 3 osutatud dokumendid seotud juriidiliste ja/või füüsiliste isikutega ja kui hankija peab seda vajalikuks, ka äriühingute juhtide või mis tahes muude isikutega, kellel on volitused taotlejat või pakkujat esindada, teha tema eest otsuseid või teda kontrollida.

5. Kui hankijal on kahtlusi, et taotleja või pakkujat võib olla mõnes menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras, võib ta ise pöörduda artiklis 3 osutatud pädevate asutuste poole, et saada kõnealuse olukorra kohta teavet, mida ta vajalikuks peab.

6. Hankija võib loobuda nõudmast taotlejalt või pakkujalt lõikes 3 osutatud dokumentaalsete tõendite esitamise kohustuse täitmist, kui sellised tõendid on talle juba esitatud mõne teise hankemenetluse jaoks, tingimusel et dokumentide väljastamise kuupäevast ei ole möödunud üle ühe aasta ja et need on endiselt kehtivad.

Sellisel juhul esitab taotleja või pakkuja kirjaliku kinnituse selle kohta, et dokumentaalsed tõendid on juba esitatud varasema hankemenetluse käigus, ja kinnitab, et tema olukorras ei ole toimunud muutusi.

7. Hankija nõudmisel esitab taotleja või pakkuja kavandatavalt alltöövõtjalt saadud kirjaliku kinnituse selle kohta, et ta ei ole üheski finantsmääruse artiklites 106 ja 107 nimetatud olukorras.

Kõnealuse kirjaliku kinnitusega seoses tekkivate kahtluste korral nõuab hankija lõigetes 3 ja 4 osutatud tõendeid. Vajaduse korral kohaldatakse lõiget 5.

Artikkel 144

Keskandmebaas

(finantsmääruse artikkel 108)

1. Finantsmääruse artikli 108 lõikes 1 osutatud institutsioonid, rakendusametid ja asutused saadavad komisjonile komisjoni poolt ette nähtud vormis teabe, milles nimetatakse kolmandad isikud, kes on mõnes olukorras, millele on osutatud finantsmääruse artiklites 106, 107 ning artikli 109 lõike 1 punktis b ja artikli 109 lõike 2 punktis a, menetlusest kõrvalejätmise põhjused ja kestus.

Nad saadavad teabe ka isikute kohta, kes on juriidilisest isikust kolmandate isikute esindusõiguslikud, otsuste tegemise õigusega või neid kontrollivad isikud, kui kõnealused isikud on mõnes olukorras, millele on osutatud finantsmääruse artiklites 106 ja 107 ning artikli 109 lõike 1 punktis b ja artikli 109 lõike 2 punktis a.

Finantsmääruse artikli 108 lõigetes 2 ja 3 osutatud asutused ja organid edastavad komisjonile komisjoni poolt ette nähtud vormis teabe, milles nimetatakse kolmandad isikud, kes on mõnes olukorras, millele on osutatud finantsmääruse artikli 106 lõike 1 punktis e, kui nende tegevus on kahjustanud liidu finantshuve, ning juriidilisest isikust kolmandate isikute esindusõiguslikud, otsuste tegemise õigusega või neid kontrollivad isikud; selline teave sisaldab näiteks:

- a) teavet süüdimõistva otsuse laadi kohta;
- b) teavet hankemenetlustest kõrvalejätmise perioodi kestuse kohta, kui see on kohaldatav.

2. Lõikes 1 osutatud institutsioonid, ametid, asutused ja organid määravad isikud, kes on volitatud andmebaasis sisalduvat teavet komisjonile edastama ja seda komisjonilt vastu võtma.

Finantsmääruse artikli 108 lõikes 1 osutatud institutsioonide, ametite, asutuste ja organite puhul saadavad määratud isikud

teabe võimalikult kiiresti komisjoni peaarvepidajale ja taotlejad vajaduse korral andmete andmebaasi sisestamist, nende seal muutmist või nende sealt kustutamist.

Finantsmääruse artikli 108 lõikes 2 osutatud asutuste ja organite puhul saadavad määratud isikud nõutava teabe asjaomase programmi või meetme eest vastutavale komisjoni eelarvevahendite käsutajale kolme kuu jooksul alates asjaomase kohtuotsuse vastuvõtmisest.

Komisjoni peaarvepidaja sisestab teabe andmebaasi, muudab seda seal või kustutab selle sealt. Ta saadab kord kuus andmebaasis olevad kinnitatud andmed turvaprotokollil kasutades määratud isikutele.

3. Lõikes 1 osutatud institutsioonid, ametid, asutused ja organid tõendavad komisjonile, et nende edastatud teave on koostatud ja edastatud kooskõlas määruses (EÜ) nr 45/2001 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 95/46/EÜ⁽¹⁾ sätestatud isikuandmete kaitset käsitlevate põhimõtetega.

Elkõige teavitavad nad eelnevalt kõiki kolmandaid isikuid või lõikes 1 osutatud isikuid sellest, et nende andmed võidakse lisada andmebaasi ja komisjon võib need edastada lõikes 2 osutatud määratud isikutele. Pärast andmete parandamist, kustutamist või mis tahes muutmist ajakohastavad nad edastatud teavet, kui see on vajalik.

Igal andmebaasi kantud osapoolel on õigus saada teavet andmete kohta, mis tema kohta sinna on kantud, esitades selleks taotluse komisjoni peaarvepidajale.

4. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid komisjoni abistamiseks andmebaasi tõhusa haldamise eesmärgil kooskõlas direktiiviga 95/46/EÜ.

Kokkulepetes kolmandate riikide ametiasutuste ja kõigi finantsmääruse artikli 108 lõigetes 2 ja 3 osutatud asutustega kehtestatakse asjakohane kord, et tagada kõnealuste sätete täitmine ja isikuandmete kaitset käsitlevate põhimõtete järgimine.

Artikkel 145

Haldus- ja rahalised karistused

(finantsmääruse artiklid 109 ja 131)

1. Ilma et see piiraks lepinguga ette nähtud karistuste kohaldamist, võib taotlejad või pakkujad ja töövõtjad, kes on esitanud

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

valeandmeid, teinud olulisi vigu, toime pannud eeskirjade eiramisi või pettusi või olulisel määral rikkunud oma lepingulisi kohustusi, jätta kõrvale kõikidest liidu eelarvest rahastatavatest hankemenetlustest ja toetuste andmise menetlustest kuni viie aasta jooksul alates rikkumise kindlakstegemise kuupäevast, kui see on kinnitatud pärast taotleja, pakkuja või töövõtja ärakuulamise menetlust.

Seda tähtaega võib pikendada kümne aastani, kui rikkumine kordub viie aasta jooksul alates esimeses lõigus nimetatud kuupäevast.

2. Taotlejate ja pakkujate suhtes, kes on esitanud valeandmeid, teinud olulisi vigu või pannud toime eeskirjade eiramisi või pettusi, võib kohaldada ka rahalist karistust, mis moodustab 2–10 % sõlmitava lepingu hinnangulisest kogumaksumusest.

Töövõtjate suhtes, kes on oma lepingulisi kohustusi olulisel määral rikkunud, võib kohaldada rahalist karistust, mis moodustab 2–10 % kõnealuse lepingu kogumaksumusest.

Seda määra võib suurendada 4–20 protsendini, kui rikkumine kordub viie aasta jooksul alates lõike 1 esimeses lõigus nimetatud kuupäevast.

3. Institutsioon võtab haldus- või rahalise karistuse määramisel eelkõige arvesse artikli 142 lõikes 1 osutatud asjaolusid.

Artikkel 146

Valikukriteeriumid

(finantsmääruse artikli 110 lõige 1)

1. Hankija koostab selged ja mittediskrimineerivad valikukriteeriumid.

2. Valikukriteeriumeid kohaldatakse igas hankemenetluses eesmärgiga hinnata taotleja või pakkuja finants-, majandusliku, tehnilist ja kutsealast suutlikkust.

Hankija võib ette näha suutlikkuse miinimumtasemed, millest allapoole jäävat taotlejat ei või valida.

3. Igalt pakkujalt või taotlejalt võib paluda tõendeid selle kohta, et siseriikliku õiguse kohaselt on tal volitused lepingut täita, mida tõendab tema kuulumine kutse- või äriregistrisse, vandetootus või tunnistus, teatavasse organisatsiooni kuulumine, selleks tööks vajaliku loa olemasolu või kuulumine käibemaksukohustuslaste registrisse.

4. Hankija täpsustab hanketeates, osalemiskutses või pakumuse esitamise ettepanekus, milliste andmete alusel kontrollitakse pakkujate või taotlejate õiguslikku seisundit ning õigusa ja teovõimet.

5. Teave, mida hankija nõuab taotleja või pakkuja finants-, majandusliku, tehnilise või kutsealase suutlikkuse ning lõike 2 kohaselt nõutavate suutlikkuse miinimumtasemetega tõendamiseks, tohib olla seotud üksnes lepingu esemega ning kõnealuse teabe nõudmisel tuleb arvesse võtta ettevõtjate õigustatud huve, mis on seotud eelkõige äriühingu tehniliste ja ärisaladuste kaitsmisega.

6. Hankija võib sõltuvalt oma riskianalüüsist otsustada mitte nõuda tõendeid taotlejate või pakkujate finants-, majandusliku, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta järgmiste lepingute puhul:

- a) lepingud, mille institutsioonid on sõlminud nende endi arvel ja mille maksumus ei ületa artikli 137 lõikes 1 nimetatud maksumust;
- b) välistegevuse valdkonnas sõlmitud lepingud, mille maksumus on väiksem artikli 265 lõike 1 punktis a, artikli 267 lõike 1 punktis a või artikli 269 lõike 1 punktis a nimetatud piirmääradest.

Kui hankija otsustab taotlejate või pakkujate finants-, majandusliku, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta tõendeid mitte nõuda, siis eelmakseid ei tehta, välja arvatud juhul, kui on antud samaväärses summas finantstagatis.

Artikkel 147

Majanduslik ja finants-suutlikkus

(finantsmääruse artikli 110 lõige 1)

1. Majanduslikku ja finants-suutlikkust võib tõendada eelkõige ühe või mitme järgmise dokumendiga:

- a) asjakohane pangaväljavõte või vajaduse korral tõend asjaomase ametialase vastutuskindlustuse kohta;
- b) finantsaruanded kõige rohkem kolme viimase suletud majandusaasta kohta;
- c) väljavõte ettevõtja kogukäibe ja käibe kohta, mis on seotud lepinguga hõlmatud ehitustööde, tarnete või teenustega kõige rohkem kolme viimase majandusaasta jooksul.

2. Hankija võib loobuda nõudmast taotlejalt või pakkujalt lõikes 1 osutatud dokumentaalsete tõendite esitamise kohustuse täitmist, kui sellised tõendid on talle juba esitatud mõne teise hankemenetluse raames ja kui need on endiselt kooskõlas lõikega 1.

Kui pakkuja või taotleja ei saa mõnel erandlikul põhjusel, mida hankija loeb põhjendatuks, esitada hankija nõutud dokumente, võib ta tõendada oma majanduslikku ja finantsuutlikkust mis tahes muul viisil, mida hankija peab asjakohaseks.

3. Kui see on asjakohane, võib ettevõtja konkreetse lepingu puhul toetuda muude üksuste suutlikkusele, olenemata sellest, millist õiguslikku laadi on tema sidemed nende üksustega. Sel juhul tuleb tal hankijale tõendada, et tema käsutuses on lepingu täitmiseks vajalikud vahendid, esitades näiteks neilt üksustelt saadud kohustuse anda kõnealused vahendid ettevõtja käsutusse.

Hankija võib nõuda, et ettevõtja ja esimeses lõigus osutatud üksused vastutavad lepingu täitmise eest solidaarselt.

Samadel tingimustel võib artikli 121 lõikes 5 osutatud ettevõtjate ühendus toetuda oma liikmete või muude üksuste suutlikkusele.

Artikkel 148

Tehniline ja kutsealane suutlikkus (finantsmääruse artikli 110 lõige 1)

1. Ettevõtjate tehnilist ja kutsealast suutlikkust hinnatakse ja kontrollitakse lõigete 2 ja 3 kohaselt. Hankemenetlustes, mis käsitlevad selliseid tarnelepinguid, millega on lisaks tarnele nõutavad ka kohaletoomine või paigaldamine, teenused ja/või ehitustööd, hinnatakse kõnealust suutlikkust eelkõige ettevõtjate oskusteabe, tulemuslikkuse, kogemuste ja usaldusväärsuse alusel.

2. Olenevalt tarnete, teenuste või ehitustööde laadist, kogusest või ulatusest ja eesmärgist võib ettevõtjate tehnilist ja kutsealast suutlikkust tõendada ühe või mitme järgmise dokumendi alusel:

a) teenuseosutaja või ehitustöövõtja ja/või äriühingu juhtkonna ning eelkõige teenuste osutamise või ehitustööde tegemise eest vastutavate isikute haridust ja kutsevalifikatsiooni tõendavad dokumendid;

b) loetelu:

i) viimase kolme aasta jooksul osutatud põhilistest teenustest ja põhilistest tarnetest koos maksumuste, kuupäevade ja avalik-õiguslike või eraõiguslike teenuste või tarnete saajatega;

ii) viimase viie aasta jooksul tehtud ehitustöödest koos maksumuste, kuupäevade ja kohtadega;

c) kirjeldus tehnilisest varustusest, töövahenditest ja seadmetest, mida ettevõtja teenuslepingu või ehitustööde lepingu täitmisel kasutab;

d) tarnete ja teenuste kvaliteedi tagamiseks kasutatava tehnilise varustuse ja meetmete kirjeldus ning ettevõtja uurimis- ja arendussüsteemide kirjeldus;

e) tehniliste töötajate või tehniliste üksuste nimekiri sõltumata sellest, kas nad kuuluvad otse töövõtja äriühingusse või mitte, eelkõige kvaliteedikontrolli eest vastutavate isikute või üksuste nimekiri;

f) tarnete puhul: näidised, kirjeldused ja/või autentsete fotod ja/või ametlike kvaliteedikontrolli instituutide tunnistused või tunnistused, mille on välja andnud toodete vastavast kehtivatele tehnilistele kirjeldustele või standarditele tõendavad tunnustatud pädevad asutused;

g) tõend teenuseosutaja või ehitustöövõtja töötajate ja juhtkonna liikmete aasta keskmise arvu kohta kolme viimase aasta jooksul;

h) tõend selle lepinguosa suuruse kohta, mille suhtes teenuseosutaja võib soovida sõlmida allhankelepinguid;

i) ehitustööde avaliku hanke lepingute ja teenuste avaliku hanke lepingute puhul ning üksnes asjakohastel juhtudel märke keskkonnajuhtimismeetmete kohta, mida ettevõtja on suuteline lepingu täitmisel rakendada.

Kui esimese lõigu punkti b alapunktis i nimetatud teenused osutatakse või kaubad tarnitakse hankijale, tõendatakse täitmist pädeva asutuse välja antud või tema allkirjaga kinnitatud tõendiga.

Esimese lõigu punkti b alapunkti ii kohaldamisel lisatakse kõige tähtsamate ehitustööde loetelule tõendid rahuldava teostamise kohta, milles on märgitud, kas need on teostatud professionaalsel tasemel ja kas need on lõplikult valmis.

3. Kui osutatavad teenused või tarnitavad tooted on keerukad või erandlikult vajalikud teatavaks eesmärgiks, võib tehnilist ja kutsealast suutlikkust tõendada kontrolliga, mille teostab hankija või hankija nimel teenuseosutaja või tarnija asukohariigi pädev

ametiasutus, kui see asutus on nõus seda tegema. Selliste kontrollide käigus kontrollitakse tarnija tehnilist suutlikkust ja tootmisvõimsust ning vajaduse korral tema uurimis- ja arendussüsteeme ja kvaliteedikontrolli meetmeid.

4. Kui hankija nõuab, et esitataks sõltumatute asutuste koostatud tõendid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteeditagamise standardeid, viitab hankija kvaliteeditagamise süsteemidele, mis põhinevad akrediteeritud asutuste sertifitseeritud asjaomaste Euroopa standardite seerial. Siiski aktsepteerib hankija ka muid tõendeid samaväärsete kvaliteeditagamise meetmete kohta ettevõtjalt, kelle jaoks eespool nimetatud tõendid ei ole kättesaadavad või kellel ei ole võimalik neid saada asjaomaste tähtaegade jooksul.

5. Kui hankija nõuab, et esitataks sõltumatute asutuste koostatud tõendid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid keskkonnajuhtimissüsteeme või -standardeid, viitab hankija Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile või muudele keskkonnajuhtimissüsteemidele, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1221/2009⁽¹⁾ artikli 45 kohaselt tunnustatud, või muudele keskkonnajuhtimisstandarditele, mis põhinevad akrediteeritud asutuste välja antud asjaomastel Euroopa või rahvusvahelistel standarditel. Hankija tunnustab teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteerib hankija muid tõendeid samaväärsete keskkonnajuhtimisalaste meetmete kohta, mida ettevõtjad esitavad.

6. Kui see on asjakohane, võib ettevõtja konkreetse lepingu puhul toetuda muude üksuste suutlikkusele, olenemata sellest, millist õiguslikku laadi on tema sidemed nende üksustega. Sel juhul tuleb tal hankijale tõendada, et tema käsutuses on lepingu täitmiseks vajalikud vahendid, esitades näiteks neilt üksustelt saadud kohustuse anda kõnealused vahendid ettevõtja käsutusse.

Samadel tingimustel võib artikli 121 lõikes 5 osutatud ettevõtjate ühendus toetuda oma liikmete või muude üksuste suutlikkusele.

7. Ehitustöölepingute ja teenuslepingute puhul ning tarnelepingutega ette nähtud kohaletoomis- ja paigaldamistoimingute puhul võib hankija nõuda, et teatavaid kriitilise tähtsusega ülesandeid täidaks pakkuja ise, või kui pakkumuse on esitanud artikli 121 lõikes 6 osutatud ettevõtjate ühendus, siis selle ühenduse liige.

8. Hankija võib järeldada, et ettevõtjad ei täida lepingut asjakohaste kvaliteedinormide kohaselt, kui hankija teeb kind-

laks, et neil esineb huvide konflikt, mis võib lepingu täitmist negatiivselt mõjutada.

Artikkel 149

Lepingute sõlmimise kord ja hindamiskriteeriumid (finantsmääruse artikli 110 lõige 2)

1. Ilma et see piiraks finantsmääruse artikli 107 kohaldamist, sõlmitakse lepingud ühel järgmistest viisidest:

a) madalaima hinnaga pakkumuse valimise teel, mille puhul leping sõlmitakse nõuetekohase ja ettenähtud tingimustele vastava madalaima hinnaga pakkumuse alusel;

b) majanduslikult soodsaima pakkumuse valimise teel.

2. Selle kindlaks määramiseks, milline pakkumus on majanduslikult soodsaim, võtab hankija arvesse pakutud maksumust ja muid lepingu esemega põhjendatud kvaliteedikriteeriumeid, nagu tehnilised eelised, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, keskkonnaga seotud omadused, käitamiskulud, tasuvus või tarnetähtajad, müüjäjärgne hooldus ja tehniline abi. Hankija võib ette näha minimaalsed kvaliteeditasemed. Neist kvaliteeditasemetest allapoole jäävad pakkumused lükatakse tagasi.

3. Hankija täpsustab hanketeates, tehnilises kirjelduses või kirjeldavas dokumendis majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlaksmääramiseks kasutatava iga kriteeriumi osakaalu. Seda osakaalu võib väljendada vahemikuna, millele on määratud asjakohane maksimumhälve.

Maksumusele omistatav osakaal ei tohi teistele kriteeriumidele omistatavate osakaaludega võrreldes olla selline, et see muudaks töövõtja valikul maksumuse ebaoluliseks, ilma et see piiraks hindamise juures selliste astmestike arvestamist, mille institutsioon on kehtestanud teatavate teenuste, näiteks ekspertide osutatud teenuste tasustamiseks.

Kui erandjuhul ei ole osakaalu määramine eelkõige lepingu eseme tõttu tehniliselt võimalik, esitab hankija kohaldatavad kriteeriumid lihtsalt kahanevas tähtsuse järjekorras.

Artikkel 150

Elektrooniliste oksjonite kasutamine (finantsmääruse artikli 110 lõige 2)

1. Hankijad võivad kasutada elektroonilisi oksjoneid, milles näidatakse uued allapoole korrigeeritud maksumused ja/või pakkumuste teatavate näitajatega seonduvad väärtused.

⁽¹⁾ ELT L 342, 22.12.2009, lk 1.

Esimese lõigu kohaldamisel kasutavad hankijad elektroonilist korduvmenetlust (elektroonilist oksjonit), mis korraldatakse pärast pakkumuste esialgset täielikku hindamist ja võimaldab neid automaatsete hindamismetodite abil järjestada.

2. Kui pakkumuse tehniline kirjeldus on võimalik täpselt koostada, võib hankija avatud, piiratud või artikli 135 lõike 1 punktis a osutatud juhul läbirääkimistega hankemenetluse puhul otsustada, et avaliku hanke lepingu sõlmimisele eelneb elektrooniline oksjon.

Samadel asjaoludel võib elektroonilise oksjoni korraldada hankemenetluse uuesti alustamisel raamlepingu pooltega, nagu on osutatud artikli 122 lõike 3 punktis b, ning hankemenetluse alustamisel lepingute puhul, mis sõlmitakse artiklis 131 osutatud dünaamilist hankesüsteemi kasutades.

Elektroonilise oksjoni aluseks on kas üksnes maksumused, kui leping sõlmitakse madalaima hinnaga pakkumuse alusel, või maksumused ja/või tehnilises kirjelduses märgitud pakkumuse näitajate väärtused, kui leping sõlmitakse majanduslikult soodsaima pakkumuse alusel.

3. Hankija, kes otsustab korraldada elektroonilise oksjoni, teatab sellest hanketeates.

Tehnilises kirjelduses esitatakse muu hulgas järgmised andmed:

- a) näitajad, mille väärtused on elektroonilise oksjoni esemeks, tingimusel et need näitajad on kvantifitseeritavad ning et neid saab väljendada arvuliselt või protsentides;
- b) esitada võidavatele väärtustele seatud võimalikud piirangud sellistena, nagu need tulenevad lepingu esemega seotud tehnilisest kirjeldusest;
- c) teave, mis tehakse elektroonilise oksjoni käigus pakkujatele kättesaadavaks, ning vajaduse korral ka see, millal see neile kättesaadavaks tehakse;
- d) asjakohane teave elektroonilise oksjoni pidamise korra kohta;
- e) tingimused, mille alusel pakkujatel on võimalik pakkumusi teha, ning eelkõige miinimumvahed, mida vajaduse korral pakkumuste tegemisel nõutakse;
- f) asjakohane teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse korralduse ja tehniliste näitajate kohta.

4. Enne elektroonilise oksjoni läbiviimist annab hankija pakkumustele hindamiskriteeriumidest ja neile omistatud osakaalust lähtuvalt täieliku esialgse hinnangu.

Kõigile pakkujatele, kes on esitanud vastuvõetava pakkumuse, edastatakse üheaegselt elektroonilisel teel kutse pakkuda uusi maksumusi ja/või uusi väärtusi; kutse sisaldab kogu asjakohast teavet kasutatavate elektrooniliste seadmetega individuaalse veebiühenduse saamise kohta ning selles märgitakse elektroonilise oksjoni alguskuupäev ja -kellaeg. Elektrooniline oksjon võib toimuda mitmes järjestikusel etapil. Elektroonilist oksjonit ei tohi alustada varem kui kahe tööpäeva möödumisel kutsete väljasaatmise kuupäevast arvates.

5. Kui leping sõlmitakse majanduslikult soodsaima pakkumuse alusel, lisatakse kutsele artikli 149 lõike 3 esimeses lõigus sätestatud osakaalude põhjal läbi viidud asjaomase pakkumuse täieliku hindamise tulemused.

Kutses märgitakse ka matemaatiline valem, mida kasutatakse elektroonilise oksjoni käigus pakkumuste automaatseks ümberjärjestamiseks pakutud uute maksumuste ja/või väärtuste põhjal. Kõnealuses valemis võetakse arvesse kõikide majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemiseks ette nähtud kriteeriumide osakaalusid, nagu need on näidatud hanketeates või tehnilises kirjelduses. Selleks vähendatakse eelnevalt kõiki lubatud vahemikke kindlaksmääratud väärtuseni.

Kui lubatud on alternatiivsed lahendused, tuleb iga lahenduse jaoks ette näha eraldi valem.

6. Elektroonilise oksjoni iga etapi käigus edastab hankija kõikidele pakkujatele viivitamata vähemalt sellise teabe, millest piisab, et pakkuja saaks igal hetkel kindlaks teha oma suhtelise koha järjestuses. Ta võib edastada ka muud teavet teiste pakutud maksumuste või väärtuste kohta, tingimusel et see on tehnilises kirjelduses ette nähtud. Samuti võib ta igal ajal teha teatavaks käimasolevas oksjoni etapis osalejate arvu. Siiski ei või ta üheski elektroonilise oksjoni etapis mingil juhul avalikustada pakkujate isikuid.

7. Hankija sulgeb elektroonilise oksjoni ühel või mitmel järgmistest viisidest:

- a) ta näitab oksjonil osalemise kutses eelnevalt kindlaks määratud kuupäeva ja kellaaja;
- b) kui pakkujad ei paku enam uusi maksumusi ega uusi väärtusi, mis vastavad miinimumvahesid käsitlevatele nõuetele;
- c) kui on täitunud oksjoni etappide arv, mis on kindlaks määratud oksjonil osalemise kutses.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel märgib hankija oksjonil osalemise kutses aja, mis võib viimase pakkumuse saamisest mööduda, enne kui ta elektroonilise oksjoni sulgeb.

Kui hankija on otsustanud sulgeda elektroonilise oksjoni esimese lõigu punkti c kohaselt, mida ta võib kombineerida esimese lõigu punktis b sätestatud korraga, tuleb oksjonil osalemise kutses märkida kõikide oksjoni etappide ajakava.

8. Pärast elektroonilise oksjoni sulgemist sõlmib hankija vastavalt artiklile 149 elektroonilise oksjoni tulemuste põhjal lepingu.

Hankija ei või elektroonilist oksjonit kasutades nõudeid eirata ega kasutada seda viisil, mis väldiks, piiraks või moonutaks konkurentsi või muudaks lepingu eset, nagu see on hankemenetluse väljakuulutamisel avaldatud hanketeates ja määratletud tehnilises kirjelduses.

Artikkel 151

Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused (finantsmääruse artikli 110 lõige 2)

1. Kui teatava lepingu puhul tunduvad pakkumused olevat põhjendamatult madala maksumusega, nõuab hankija enne selliste pakkumuste juba ainuüksi sel põhjusel tagasilükkamist kirjalikult täpsustusi pakkumuse nende osade kohta, mida ta peab asjakohaseks, ning kontrollib neid pärast osapoolte nõuetekohast ärakuulamist, võttes arvesse saadud selgitusi. Kõnealused täpsustused võivad olla eelkõige seotud ehitustööde tegemise, teenuste osutamise või tarnete tegemise asukohas kehtivate tööhõive kaitse ja tööttingimustealaste normide järgimisega.

Hankija võib eelkõige arvesse võtta selgitusi, mis on seotud

- a) tootmisprotsessi, teenuste osutamise või ehitusmeetodi säästlikkusega;
- b) valitud tehniliste lahendustega või pakkujale kättesaadavate erakordselt soodsate tingimustega;
- c) pakkumuse ainulaadsusega.

2. Kui hankija teeb kindlaks, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega seetõttu, et on saadud riigiabi, võib ta pakkumuse juba ainuüksi sel põhjusel tagasi lükata üksnes juhul, kui pakkuja ei suuda hankija määratud põhjendatud aja jooksul

tõendada, et kõnealune abi on antud lõplikult ja kooskõlas riigiabi käsitlevates liidu eeskirjades ette nähtud menetluste ja otsustega.

Artikkel 152

Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtajad

(finantsmääruse artikli 111 lõige 1)

1. Hankijad kehtestavad pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmiseks kindlad ja siduvad kalendripäevades väljendatud tähtajad. Need tähtajad peavad olema piisavalt pikad, et huvitatud isikutel oleks põhjendatud ja asjakohase aja jooksul võimalik oma pakkumusi ette valmistada ja esitada, võttes eelkõige arvesse lepingu keerukust, vajadust tutvuda hankelepingu täitmise kohaga või tutvuda tehnilisele kirjeldusele lisatud dokumentidega kohapeal.

2. Avatud hankemenetluse lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või on neist suurem, on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 52 päeva alates hanketeate väljasaatmise kuupäevast.

3. Kui piiratud hankemenetlust, artiklis 132 nimetatud võistlevat dialoogi või väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlust kasutatakse artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradest suurema maksumusega lepingute puhul, peab hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg olema vähemalt 37 päeva alates hanketeate väljasaatmise kuupäevast.

Piiratud hankemenetluse lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või on neist suurem, on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 40 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

Hankemenetluses, millele eelneb artikli 136 lõikes 1 osutatud osalemiskutse, on tähtaeg järgmine:

- a) artikli 136 lõike 1 punktis a ja lõike 3 punkti b alapunktis i osutatud menetluse raames esitatavate pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt 21 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast;
- b) artikli 136 lõike 3 punkti b alapunktis ii osutatud kaheetapilise menetluse raames esitatavate hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt kümme päeva ja pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 21 päeva.

4. Kui lepingute puhul, mille maksumus on suurem artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradest, on hankija saanud artikli 123 lõike 2 kohaselt avaldamiseks eelteate või avaldanud eelteate ise oma hankija profiilis, võib pakkumuste vastuvõtmise tähtaega üldjuhul lühendada 36 päevani, kuid mitte mingil juhul vähem kui 22 päevani alates hanketeate või pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

Esimeses lõigus osutatud lühendatud tähtjad on lubatud üksnes juhul, kui eelteade vastab järgmistele tingimustele:

- a) see sisaldab kogu hanketeates nõutavat teavet, niivõrd kui kõnealune teave on teate avaldamise ajal kättesaadav;
- b) see on avaldamiseks saadetud 52 päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

5. Pakkumuste vastuvõtmise tähtaegu võib lühendada viie päeva võrra, kui kõik hankedokumendid on alates hanketeate või osalemiskutse avaldamise kuupäevast elektroonilisel teel vabalt ja vahetult kättesaadavad.

Artikkel 153

Hankedokumentidega tutvumiseks lubatud aeg

(finantsmääruse artikli 111 lõige 1)

1. Kui vastavasisuline taotlus on esitatud aegsasti enne pakkumuste esitamise tähtaega, saadetakse tehnilised kirjeldused või artiklis 132 osutatud menetluse kirjeldavad dokumendid ning täiendavad dokumendid viie tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest kõikidele ettevõtjatele, kes on taotlenud tehnilist kirjeldust või avaldanud huvi dialoogis osalemise või pakkumuse esitamise vastu, kui lõikest 4 ei tulene teisiti. Hankijal ei ole kohustust vastata dokumentide saatmise taotlustele, mis on esitatud vähem kui viis tööpäeva enne pakkumuste esitamise tähtaega.

2. Kui vastavasisuline taotlus on esitatud aegsasti enne pakkumuste esitamise tähtaega, edastatakse tehnilise kirjelduse, kirjeldavate dokumentide või täiendavate dokumentidega seotud lisateave samaaegselt kõikidele ettevõtjatele, kes on taotlenud tehnilist kirjeldust või avaldanud huvi dialoogis osalemise või pakkumuse esitamise vastu, nii kiiresti kui võimalik, kuid hiljemalt kuue kalendripäeva jooksul enne pakkumuste vastuvõtmise tähtpäeva, või kui teabetaotlus on saadud vähem kui kaheksa kalendripäeva jooksul enne pakkumuste vastuvõtmise tähtpäeva, siis nii kiiresti kui võimalik pärast taotluse kättesaamist. Hankijal ei ole kohustust vastata lisateabe taotlustele, mis on esitatud vähem kui viis tööpäeva enne pakkumuste esitamise tähtaega.

3. Kui ükskõik mis põhjusel ei ole võimalik tehnilist kirjeldust ja täiendavaid dokumente või lisateavet saata käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 nimetatud tähtaegade jooksul või kui pakkumusi saab teha alles pärast hankelepingu täitmise kohaga tutvumist või pärast tehnilisele kirjeldusele lisatud dokumentidega tutvumist kohapeal, pikendatakse artiklis 152 nimetatud pakkumuste vastuvõtmise tähtaegu, et võimaldada kõikidel

ettevõtjatel tutvuda kogu pakkumuste koostamiseks nõutava teabega. Tähtaja pikendamine avalikustatakse asjakohasel viisil artiklites 123–126 sätestatud korras.

4. Avatud hankemenetluse puhul, sealhulgas artiklis 131 osutatud dünaamilise hankesüsteemi puhul, ei kohaldata käesoleva artikli lõiget 1, kui kõik hankedokumendid ja võimalikud täiendavad dokumendid on vabalt, täielikult ja vahetult kättesaadavad elektrooniliselt. Artikli 123 lõikes 3 osutatud hanketeates avaldatakse internetiaadress, kus nende dokumentidega saab tutvuda.

Artikkel 154

Tähtjad kiireloomulistel juhtudel

(finantsmääruse artikli 111 lõige 1)

1. Kui piiratud hankemenetluse või väljakuulutamisega läbiraakimistega hankemenetluse puhul ei ole nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulise vajaduse tõttu võimalik artikli 152 lõikes 3 sätestatud minimaalseid tähtaegu järgida, võib hankija kehtestada järgmised kalendripäevades väljendatud tähtjad:

- a) hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg ei tohi olla lühem kui 15 päeva alates hanketeate väljasaatmise kuupäevast või kümme päeva, kui teade saadetakse väljaannete talitusele elektrooniliselt;
- b) pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg ei tohi olla lühem kui kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku välja saatmise kuupäevast.

2. Piiratud hankemenetluse ja kiirendatud läbiraakimistega hankemenetluse korral edastatakse lisateave tehnilise kirjelduse kohta kõikidele pakkujatele või taotlejatele hiljemalt neli kalendripäeva enne pakkumuste vastuvõtmise tähtpäeva, tingimusel et kõnealuse lisateabe saamise taotlused on saadetud aegsasti.

Artikkel 155

Teabevahetusviisid

(finantsmääruse artikli 111 lõige 1)

1. Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste esitamise korra määrab kindlaks hankija, kes võib valida ainsa lubatud teabevahetusviisi. Pakkumusi ja hankemenetluses osalemise taotlusi võib esitada kirja teel või elektrooniliselt. Samuti võib hankemenetluses osalemise taotlusi esitada faksiga.

Valitud teabevahetusviis peab olema üldkättesaadav ega tohi piirata ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlusele.

Valitud teabevahetusviisi peab tagama järgmiste tingimuste täitmise:

- a) kõik esitatud pakkumused ja hankemenetluses osalemise taotlused sisaldavad kogu teavet, mis on vajalik nende hindamiseks;
- b) säilitatakse andmete terviklikkus;
- c) säilitatakse pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste konfidentsiaalsus ning hankija tutvub pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste sisuga alles pärast nende esitamiseks ette nähtud tähtpäeva möödumist;
- d) tagatakse isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

Juriidiliseks tõendamiseks võib hankija vajaduse korral nõuda, et faksiga saadetud hankemenetluses osalemise taotlusi tuleb võimalikult kiiresti, ent igal juhul enne artiklis 152 sätestatud lõpptähtaega, kinnitada kirja teel või elektrooniliselt.

2. Kui hankija lubab pakkumusi ja hankemenetluses osalemise taotlusi esitada elektrooniliselt, peavad selleks kasutatavad vahendid ja nende tehnilised omadused olema oma laadilt mitte-diskrimineerivad, üldkättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodetega ega tohi piirata ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlusele.

3. Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste elektroonilise vastuvõtmise seadmed peavad, välja arvatud artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmäärast madalama maksumusega lepingute puhul, tagama tehniliste vahendite ja asjakohaste menetluste abil, et:

- a) ettevõtja saab kindlustandvalt autentida;
- b) pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste saamise täpse kellaaja ja kuupäeva saab täpselt kindlaks määrata;
- c) mõistliku kindlusega saab tagada, et enne ettenähtud tähtaega ei ole kellelgi juurdepääsu kõnealuste nõuete kohaselt edastatud andmetele;
- d) mõistliku kindlusega saab tagada, et kõnealuse juurdepääsu keelu rikkumise korral on see rikkumine selgelt tuvastatav;
- e) saadud andmete avamise kuupäevasad võivad määrata või muuta ainult volitatud isikud;

f) hankemenetluse erinevates etappides peab kõigile esitatud andmetele või nende osale andmetest olema võimalik juurde pääseda vaid volitatud isikute üheaegse tegevuse tulemusena;

g) volitatud isikute üheaegne tegevus peab võimaldama edastatud andmetele juurdepääsu alles pärast ettenähtud kuupäeva;

h) kõnealuste nõuete kohaselt saadud ja avatud andmetele peab olema võimalik juurde pääseda ainult isikutel, keda on volitatud nendega tutvuma.

4. Kui hankija lubab esitada pakkumusi ja hankemenetluses osalemise taotlusi elektrooniliselt, käsitatakse selliste süsteemide kaudu esitatud elektroonilisi dokumente originaalidena ja ettevõtja volitatud esindaja poolt allkirjastatuna.

5. Pakkumuste või hankemenetluses osalemise taotluste edastamisel kirja teel võivad pakkujad või taotlejad valida, kas esitada need

- a) posti või kulleri teel; sel juhul täpsustatakse hankedokumentides, et tõendina käsitatakse väljasaatmise kuupäeva, postitemplit või postikviitungil olevat kuupäeva;
- b) pakkuja või taotleja või tema esindaja poolt isikliku kättetoimetamisega otse institutsiooni ruumidesse; sel juhul täpsustatakse hankedokumentides lisaks artikli 138 lõike 2 punktis a osutatud teabele talitus, kuhu pakkumus või hankemenetluses osalemise taotlus tuleb allkirjastatud ja kuupäevastatud kviitungi vastu üle anda.

6. Kui pakkumused saadetakse kirja teel, tuleb salastatuse hoidmiseks ja mis tahes raskuste vältimiseks lisada pakkumuse esitamise ettepanekule järgmine märge:

pakkumused tuleb esitada pitseeritud ümbrikus, mis omakorda on pandud teise pitseeritud ümbrikusse. Sisemisele ümbrikule tuleb lisaks pakkumuse esitamise ettepanekus nimetatud talituse nimele, kellele kiri on adresseeritud, kirjutada ka märkus „Invitation to tender — Not to be opened by the mail service” (pakkumuse esitamise ettepanek – postiteenistus ei tohi avada). Isekleepuvad ümbrikud tuleb sulgeda kleeplindiga ja saatja peab kirjutama oma allkirja üle kleeplindi.

Artikkel 156

Pakkumuse tagatised

(finantsmääruse artikli 111 lõige 3)

Hankija võib nõuda artikli 163 kohaselt esitatavat pakkumuse tagatist, mille väärtus on 1–2 % lepingu kogumaksumusest.

Pakkumuse tagatis vabastatakse lepingu sõlmimisel. Tagatist ei vabastata, kui kehtestatud tähtajaks ei ole pakkumust esitatud või kui esitatud pakkumus võetakse hiljem tagasi.

Artikkel 157

Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste avamine

(finantsmääruse artikli 111 lõige 4)

1. Kõik artikli 155 nõuetele vastavad hankemenetluses osalemise taotlused ja pakkumused avatakse.

2. Kui lepingu maksumus ületab artikli 137 lõikes 1 sätestatud piirmäära, nimetab vastutav eelarvevahendite käsutaja ametisse komisjoni, kes pakkumused avab.

Avamiskomisjon moodustatakse vähemalt kolmest isikust, kes esindavad vähemalt kahte asjaomase institutsiooni organisatsiooniuksust, millest ükski ei tohi olla teise alluvuses ja millest vähemalt üks on sõltumatu vastutavast eelarvevahendite käsutajast. Igasuguse huvide konflikti vältimiseks kohaldatakse nende isikute suhtes finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi. Kui esindustes, käesoleva määruse artiklis 72 osutatud kohalikes üksustes või liikmesriikides isoleeritult paiknevates kohalikes üksustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate organisatsiooniuksuste nõuet.

Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral nimetab avamiskomisjoni liikmed ametisse hankemenetluse eest vastutava institutsiooni vastutav eelarvevahendite käsutaja. Avamiskomisjoni koosseis peaks võimaluse korral kajastama hankemenetluse institutsioonidevahelist laadi.

3. Kui pakkumused saadetakse posti teel, märgib üks või mitu avamiskomisjoni liiget oma nimetähed iga pakkumuse saatmiskuupäeva ja kellaaega tõendavatele dokumentidele.

Nad märgivad oma nimetähed ka ühele järgmisest:

- a) iga pakkumuse igale leheküljele;
- b) iga pakkumuse esilehele ja finantsandmeid sisaldavatele lehekülgedele, kusjuures esialgse pakkumuse terviklikkuse tagab mis tahes asjakohasel viisil talitus, kes ei allu eelarvevahendite käsutavale talitusele, välja arvatud lõike 2 teises lõigus nimetatud juhtudel.

Kui leping sõlmitakse madalaima hinnaga pakkumuse valimise teel artikli 149 lõike 1 punkti a kohaselt, avalikustatakse nõuetele vastavates pakkumustes pakutud maksumused.

Komisjoni liikmed kirjutavad alla saadud pakkumuste avamise protokollile, milles nimetatakse pakkumused, mis vastavad

artikli 155 nõuetele, ja pakkumused, mis neile nõuetele ei vasta, ning milles esitatakse nõuetele mittevastavate pakkumuste tagasilükkamise põhjused, viidates artiklis 155 nimetatud pakkumuste esitamise viisidele. Kõnealuse protokollile võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, eeldusel et allkirjastaja isikut on võimalik piisavalt tuvastada.

Artikkel 158

Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste hindamise komisjon

(finantsmääruse artikli 111 lõige 5)

1. Kõik artiklis 155 esitatud nõuetele vastavaks tunnistatud hankemenetluses osalemise taotlused ja pakkumused hinnatakse ja järjestatakse eelnevalt teatavaks tehtud menetlusest kõrvalejätamise kriteeriumide ning valiku- ja hindamiskriteeriumide alusel kummagi etapi jaoks moodustatud hindamiskomisjoni poolt.

Kõnealune komisjon, mille liikmed nimetab ametisse vastutav eelarvevahendite käsutaja, peab esitama nõuandva arvamuse lepingute kohta, mille maksumus ületab artikli 137 lõikes 1 nimetatud piirmäära.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib siiski otsustada, et hindamiskomisjon hindab ja järjestab pakkumused ainult hindamiskriteeriumide alusel ning menetlusest kõrvalejätamise ja valikukriteeriumeid hinnatakse muul sellisel asjakohasel viisil, mis tagab huvide konflikti puudumise.

2. Hindamiskomisjon moodustatakse vähemalt kolmest isikust, kes esindavad vähemalt kahte institutsioonide või finantsmääruse artiklis 208 osutatud asutuste organisatsiooniuksust, millest ükski ei tohi olla teise alluvuses ja millest vähemalt üks on sõltumatu vastutavast eelarvevahendite käsutajast. Vastutav eelarvevahendite käsutaja tagab, et kõnealused isikud järgivad finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

Kui esindustes, artiklis 72 osutatud kohalikes üksustes või liikmesriikides isoleeritult paiknevates kohalikes üksustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate organisatsiooniuksuste nõuet.

Hindamiskomisjon võib koosneda samadest liikmetest kui pakkumuste avamise komisjon.

Vastutava eelarvevahendite käsutaja otsusel võivad hindamiskomisjoni abistada välisekspertid. Vastutav eelarvevahendite käsutaja tagab, et kõnealused eksperdid järgivad finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral nimetab hindamiskomisjoni liikmed ametisse hankemenetluse eest vastutava institutsiooni vastutav eelarvevahendite käsutaja. Hindamiskomisjoni koosseis peaks võimaluse korral kajastama hankemenetluse institutsioonidevahelist laadi.

3. Hankemenetluses osalemise taotlused ja pakkumused, mis ei vasta hankedokumentides sätestatud kõikidele olulistele nõuetele, jäetakse kõrvale.

Hindamiskomisjon või hankija võivad siiski paluda taotlejatel või pakkujatel esitada ettenähtud tähtaja jooksul lisamaterjali või selgitada tõendavaid dokumente, mille nad on esitanud seoses menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumidega.

Hankemenetluses osalemise taotlused ja pakkumused, mida ei jäeta menetlusest kõrvale ja mis vastavad valikukriteeriumidele, loetakse vastuvõetavaks.

4. Artiklis 151 nimetatud põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste puhul nõuab hindamiskomisjon mis tahes asjakohast teavet pakkumuse sisu kohta.

Artikkel 159

Hindamistulemused (finantsmääruse artikkel 112)

1. Nõuetele vastavaks tunnistatud hankemenetluses osalemise taotluste ja pakkumuste hindamise ja järjestamise kohta koostatakse protokoll, mis kuupäevastatakse.

Protokollile kirjutavad alla kõik hindamiskomisjoni liikmed. Kõnealuse protokollile võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, eeldusel et allkirjastaja isikut on võimalik piisavalt tuvastada.

Kui hindamiskomisjonile ei ole antud kohustust kontrollida pakkumuste vastavust menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumidele, kirjutavad protokollile alla ka isikud, kellele vastutav eelarvevahendite käsutaja selle kohustuse on andnud. Protokoll säilitatakse hilisemaks kasutamiseks.

2. Lõikes 1 ette nähtud protokoll sisaldab vähemalt järgmisi andmeid:

- hankija nimi ja aadress ning lepingu, raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi ese ja maksumus;
- tagasilükatud taotlejate või pakkujate nimed ning nende tagasilükkamise põhjused;

c) läbivaatamiseks valitud taotlejate või pakkujate nimed ning nende valimise põhjused;

d) põhjendamatult madala maksumusega pakkumusteks loetud pakkumuste tagasilükkamise põhjused;

e) väljapakutud taotlejate või töövõtjate nimed ja nende valiku põhjused ning kui on teada, millise osa suhtes lepingust või raamlepingust töövõtja kavatseb sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega, siis selle osa osakaal.

3. Hankija võtab seejärel vastu otsuse, milles esitatakse vähemalt järgnev:

a) hankija nimi ja aadress ning lepingu ese ja maksumus või raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi ese ja maksimaalne maksumus;

b) tagasilükatud taotlejate või pakkujate nimed ning nende tagasilükkamise põhjused;

c) läbivaatamiseks valitud taotlejate või pakkujate nimed ning nende valimise põhjused;

d) põhjendamatult madala maksumusega pakkumusteks loetud pakkumuste tagasilükkamise põhjused;

e) valitud taotlejate või töövõtjate nimed ja nende valiku põhjused, viidates eelnevalt teatavaks tehtud valiku- ja hindamiskriteeriumidele, ning kui on teada, millise osa suhtes lepingust või raamlepingust töövõtja kavatseb sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega, siis selle osa osakaal;

f) läbirääkimistega hankemenetluse ja võistleva dialoogi puhul artiklites 132, 134, 135, 266, 268, 270 ja 271 osutatud asjaolud, mille alusel on nende kasutamine põhjendatud;

g) vajaduse korral põhjused, miks hankija on otsustanud lepingu sõlmimisest loobuda.

Institutsioonidevahelise hankemenetluse korral teeb esimeses lõigus nimetatud otsuse hankemenetluse eest vastutav hankija.

Artikkel 160

Kontaktid hankijate ja pakkujate vahel (finantsmääruse artikkel 112)

1. Hankija ja pakkujad võivad hankemenetluse ajal üksteisega kontakti võtta ainult erandkorras lõigetes 2 ja 3 sätestatud tingimustel.

2. Enne pakkumuste esitamise tähtaja lõppu võib hankija seoses artiklis 153 nimetatud täiendavate dokumentide ja lisateabega:

a) pakkujate nõudmisel anda lisateavet üksnes lepingu olemuse selgitamiseks; see teave tuleb ühel ja samal kuupäeval edastada kõikidele tehnilisi kirjeldusi küsinud pakkujatele;

b) kui ta avastab hanketeate, pakkumuse esitamise ettepaneku või tehnilise kirjelduse tekstis vea, ebatäpsuse, väljajätmise või muu tehnilise vea, siis teavitada sellest omal algatusel asjaomaseid isikuid ühel ja samal kuupäeval ning samadel tingimustel, mida kohaldatakse algse pakkumuse esitamise ettepaneku suhtes.

3. Kui pärast pakkumuste avamist vajatakse pakkumuse kohta mõningaid selgitusi või kui pakkumuses tuleb parandada ilmseid tehnilisi vigu, võib hankija pakkujaga kontakti võtta, kuid selle tagajärjel ei või pakkumuse tingimustesse mingeid muudatusi teha.

4. Kõigil juhtudel, mil on võetud kontakti, ja finantsmääruse artiklis 96 osutatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mil kontakti ei ole võetud, tuleb teha hanketoimikusse sellekohane märg.

Artikkel 161

Taotlejate ja pakkujate teavitamine

(finantsmääruse artiklid 113, 114 ja 118)

1. Hankija teavitab taotlejaid ja pakkujaid nii kiiresti kui võimalik oma otsusest lepingu või raamlepingu sõlmimise või dünaamilisse hankesüsteemi vastuvõtmise kohta, esitades sealjuures põhjendused mis tahes otsusele hankemenetluse järel lepingut või raamlepingut mitte sõlmida või dünaamilist hankesüsteemi mitte luua või otsusele hankemenetlust uuesti alustada.

2. Hankija edastab finantsmääruse artikli 113 lõikes 2 sätestatud teabe hiljemalt 15 kalendripäeva jooksul alates kirjaliku taotluse saamise kuupäevast.

3. Liidu institutsioonide poolt nende endi arvel sõlmitavate lepingute puhul, mille maksumus on suurem artikli 170 lõikes 1 osutatud piirmääradest või nendega võrdne ja mis ei ole direktiivi 2004/18/EÜ reguleerimisalast välja arvatud, teavitab hankija kõiki mitteedukaid taotlejaid või pakkujaid üheaegselt, teavitades neist igaühte eraldi elektroonilisel teel sellest, et nende hankemenetluses osalemise taotlust või pakkumust ei võetud vastu, ühel järgmistest etappidest:

a) kahes eraldi etapis korraldatavate hankemenetluste puhul peatselt pärast menetlusest kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide kohta otsuse tegemist ja enne lepingu sõlmimise otsuse tegemist;

b) lepingu sõlmimise ja pakkumuste tagasilükkamise otsuste puhul niipea, kui see on pärast lepingu sõlmimise otsuse tegemist võimalik ja hiljemalt sellele järgneva nädala jooksul.

Kõigil juhtudel osutab hankija põhjustele, miks pakkumust või hankemenetluses osalemise taotlust vastu ei võetud, ning sellele, millised on kättesaadavad õiguskaitsevahendid.

Mitteedukad pakkujad või taotlejad võivad taotleda kas posti, faksi või e-posti teel lisateavet enda tagasilükkamise põhjuste kohta ning kõik valitud pakkujad, kelle pakkumused ei ole kõrvale jäetud, võivad saada teavet eduka pakkumuse omaduste ja suhteliste eeliste kohta ning eduka pakkuja nime, ilma et see piiraks finantsmääruse artikli 113 lõike 2 teise lõigu kohaldamist. Hankija vastab hiljemalt 15 kalendripäeva jooksul alates taotluse kättesaamisest.

Artikkel 162

Lepingule allakirjutamine

(finantsmääruse artiklid 113 ja 118)

Lepingu täitmist ei tohi alustada enne lepingule allakirjutamist.

4. jagu

Tagatised ja parandusmeetmed

Artikkel 163

Tagatised

(finantsmääruse artikkel 115)

1. Kui töövõtjalt nõutakse eelneva tagatise esitamist, peab seda nõudma summas ja ajaks, mis on piisav selle realiseerimiseks.

2. Tagatise annab pank või volitatud finantseerimisasutus. Selle võib asendada kolmanda isiku solidaartagatisega, kui hankija on kinnitanud, et ta seda aktsepteerib.

Tagatise vääring on euro.

Tagatise tulemusena vastutab pank, finantseerimisasutus või kolmas isik töövõtja kohustuste eest tagasivõtmatult või kui esimesel nõudmisel väljamakstava tagatise andja.

*Artikkel 164***Täitmistagatis****(finantsmääruse artikkel 115)**

1. Selle tagamiseks, et ehitustööd, tärned või teenused on täielikult üle antud või osutatud, ja juhul, kui lepingu tingimuste kohast lõpliku vastuvõtmise kinnitust ei saa lõppmakse tegemisel anda, võib eelarvevahendite käsutaja juhtumipõhiselt ja eelneva riskianalüüsi alusel nõuda täitmistagatist.

2. Tagatis, mis vastab 10 protsendile lepingu kogumaksumusest, võib seisneda maksete tegemisel neist tehtavates mahaarvamistes.

Selle võib asendada lõppmaksest kinnipeetava summaga, et saada tagatis, kuni teenused, tärned või ehitustööd on lõplikult vastu võetud. Summa määrab kindlaks eelarvevahendite käsutaja ja see on proportsionaalne lepingu täitmisega seoses tuvastatud riskidega, võttes arvesse lepingu eset ning asjaomases majandus-
harus rakendatavaid tavapäraseid kaubandustingimusi.

Sellise tagatise tingimused tehakse teatavaks hankedokumentides.

3. Pärast seda, kui teenused, tärned või ehitustööd on lõplikult vastu võetud, vabastatakse tagatised lepingutingimuste kohaselt.

*Artikkel 165***Eelmaksetagatis****(finantsmääruse artikkel 115)**

1. Pärast seda, kui hankija on teinud kindlaks eelmaksete vajaduse, hindab ta enne hankemenetluse algatamist eelmaksete tegemisega seotud riske, võttes sealjuures arvesse eelkõige järgmisi kriteeriumeid:

- a) lepingu hinnanguline maksumus;
- b) lepingu ese;
- c) lepingu kestus ja täitmise tempo;
- d) turu struktuur.

2. Tagatist nõutakse artikli 146 lõike 6 teises lõigus osutatud juhul tehtavate eelmaksete eest või juhul, kui eelarvevahendite käsutaja otsustab seda nõuda vastavalt käesoleva artikli lõikele 1.

Artikli 137 lõikes 1 osutatud madala maksumusega lepingute puhul tagatist ei nõuta.

Tagatis vabastatakse, kui eelmakset arvatakse lepingutingimuste kohaselt maha töövõtjale tehtavatest vahemaksetest või lõppmaksest.

*Artikkel 166***Lepingu täitmise peatamine vigade või eeskirjade eiramise tõttu****(finantsmääruse artikkel 116)**

1. Lepingu täitmine võidakse peatada finantsmääruse artikli 116 kohaselt, et kontrollida, kas oletatavad olulised vead, eeskirjade eiramine või pettus on tegelikult toimunud. Kui see ei leia kinnitust, jätkatakse lepingu täitmist nii kiiresti kui võimalik.

2. Oluline viga või eeskirjade eiramine on iga tegevusest või tegevusetusest tulenev lepingusätte või õigusakti rikkumine, mis põhjustab või võib põhjustada kahju liidu eelarvele.

*2. PEATÜKK***Liidu institutsioonide poolt nende endi arvel sõlmitavate lepingute suhtes kohaldatavad sätted***Artikkel 167***Nõuetekohase taseme kindlaksmääramine piirmäärade arvutamiseks****(finantsmääruse artiklid 117 ja 118)**

Iga institutsiooni iga volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja hindab, kas finantsmääruse artiklis 118 ette nähtud piirmäärad on saavutatud.

*Artikkel 168***Eraldi lepingud ja lepingute jagamine osadeks****(finantsmääruse artiklid 104 ja 118)**

1. Lepingu hinnangulise maksumuse kindlaksmääramisel ei tohi olla eesmärgiks hoiduda kõrvale käesolevas määruses sätestatud nõuete täitmisest ning lepingut ei tohi sellisel eesmärgil osadeks jagada.

Kui see on asjakohane, tehniliselt teostatav ja kulutõhus, tuleb artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradega võrdse või neist suurema maksumusega lepingud sõlmida samaaegselt eraldi osades.

2. Kui tarne-, teenus- või ehitustöölepingu ese on jagatud mitmesse ossa ja iga osa kohta sõlmitakse individuaalne leping, võetakse kogu lepingu suhtes kohaldatava piirmäärade leidmisel aluseks kõigi osade kogumaksumus.

Kui kõigi osade kogumaksumus on võrdne artikli 170 lõikes 1 sätestatud piirmääradega või nendest suurem, kohaldatakse finantsmääruse artikli 97 lõiget 1 ning artikli 104 lõikeid 1 ja 2 iga osa suhtes

3. Lepingu sõlmimisel eraldi osades hinnatakse pakkumusi iga osa puhul eraldi. Kui mitme osa kohta sõlmitakse leping sama pakkujaga, võib temaga sõlmida ühe, kõiki neid osi hõlmava lepingu.

Artikkel 169

Teatavate lepingute maksumuse hindamise kord

(finantsmääruse artikkel 118)

1. Lepingu hinnangulise maksumuse arvutamisel võtab hankija arvesse töövõtjale makstava tasu hinnangulist kogusummat.

Kui leping sisaldab valikuid või kui selles on ette nähtud kehtivuse võimalik pikendamine, võetakse lepingu maksumuse arvutamisel aluseks suurim lubatud kogumaksumus, valikuklauslid ja pikendamine kaasa arvatud.

Hinnanguline maksumus arvutatakse hanketeate saatmise ajal või juhul, kui hanketeate avaldamist ei ole ette nähtud, siis ajal, mil hankija alustab hankemenetlust.

2. Raamlepingute ja dünaamilise hankesüsteemi puhul võetakse aluseks kõikide raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi kogu kehtivusaja jooksul kavandatavate lepingute maksimaalne maksumus.

3. Teenuslepingute puhul võetakse aluseks järgmine:

- a) kindlustusteenuste puhul makstavad kindlustusmaksed ja muud tasud;
- b) panga- või finantsteenuste puhul teenustasud, vahendustasud, intressid ja muud tasud;
- c) projekteerimislepingute puhul teenustasud, vahendustasud ja muud tasud.

4. Teenuslepingute puhul, mille kogumaksumus on kindlaks määramata, või tarnelepingute puhul, mis käsitlevad toodete liisimist, renti või järeelmaksuga ostmist, on hinnangulise maksumuse arvutamisel aluseks võetav maksumus:

a) tähtajaliste lepingute puhul:

- i) kui lepingu kehtivusaeg on kuni 48 kuud teenuslepingu puhul või kuni 12 kuud tarnelepingu puhul, siis lepingu kogumaksumus selle kehtivusajal;

- ii) kui lepingu kehtivusaeg on tarnelepingu puhul pikem kui 12 kuud, siis kogumaksumus, sealhulgas hinnanguline jääkmaksumus;

b) tähtajatute lepingute või üle 48-kuulise kehtivusajaga teenuslepingute puhul kuumaksumus, mis on korrutatud 48-ga.

5. Teenus- või tarnelepingute puhul, mida sõlmitakse regulaarselt või mida teatava aja möödudes uuendatakse, võetakse lepingu maksumuse kindlaksmääramisel aluseks:

- a) kas eelnenud eelarveaasta või eelnenud 12 kuu jooksul samade teenuse- või tooteliikide suhtes sõlmitud samalaadsete lepingute tegelik koondmaksumus, mida on võimaluse korral korrigeeritud, et võtta arvesse algse lepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul oodatavaid koguse ja maksumuse muudatusi,
- b) või esimese teenuse osutamisele või esimesele tarnele järgneva 12 kuu jooksul või kui lepingu tähtaeg on pikem kui 12 kuud, siis kogu lepingu tähtaja jooksul sõlmitavate järjestikuste lepingute hinnanguline koondmaksumus.

6. Ehitustöölepingute puhul võetakse aluseks mitte ainult ehitustööde maksumus, vaid lisaks ka selliste tarnitud asjade hinnanguline kogumaksumus, mis on kõnealuste ehitustööde tegemiseks vajalikud ja mille hankija annab töövõtja kasutusse.

Artikkel 170

Piirmäärad direktiivi 2004/18/EÜ kohaste menetluste rakendamiseks

(finantsmääruse artikkel 118)

1. Finantsmääruse artiklis 118 osutatud piirmääradeks on direktiivis 2004/18/EÜ vastavalt tarne-, teenus- ja ehitustöölepingute jaoks sätestatud piirmäärad.

2. Finantsmääruse artiklis 118 nimetatud tähtaegadeks on artiklites 152, 153 ja 154 ette nähtud tähtajad.

Artikkel 171

Lepingu allakirjutamisele eelnev ooteaeg

(finantsmääruse artikkel 118)

1. Hankija ei kirjuta eduka pakkujaga direktiivi 2004/18/EÜ kohasele lepingule või raamlepingule alla enne 14 kalendripäeva möödumist.

Kõnealust tähtaega arvestatakse alates ühest järgmistest kuupäevadest:

- a) edukatele ja mitteedukatele pakkujatele teadete samaaegse väljasaatmise kuupäevale järgnevast päevast;
- b) artiklis 123 nimetatud hankelepingu sõlmimise teate *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamisele järgnevast päevast, kui leping või raamleping sõlmitakse väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetluse teel.

Kui teise lõigu punktis a osutatud teadete saatmiseks kasutatakse faksi või kui seda tehakse elektrooniliselt, on ooteaja pikkus kümme kalendripäeva.

Hankija võib vajaduse korral lepingu allakirjutamise peatada täiendavaks kontrollimiseks, kui see on õigustatud mitteedukate või kahju kandnud pakkujate või taotlejate nõudmistele või märkustele või mis tahes muu saadud asjakohase teabe alusel. Nõudmised, märkused või teave peab olema saadud esimeses lõigus nimetatud tähtaja jooksul. Peatamise korral teavitatakse kõiki taotlejaid või pakkujaid kolme tööpäeva jooksul pärast peatamisotsust.

Kõik enne esimeses lõigus nimetatud tähtaja möödumist alla kirjutatud lepingud on tühised, välja arvatud lõikes 2 esitatud juhtudel.

Kui lepingut või raamlepingut ei saa sõlmida kavandatud eduka pakkujaga, võib hankija sõlmida selle edukaselt järgmise pakkujaga.

2. Lõikes 1 nimetatud tähtaega ei kohaldata järgmistel juhtudel:

- a) avatud, piiratud või väljakuulutamise läbirääkimistega hankemenetluste puhul, mille raames on esitatud ainult üks pakkumus;
- b) raamlepingul põhinevate erilepingute puhul;
- c) artikli 134 lõike 1 punktis c, punkti g alapunktis iii, punktis h ja punktis j osutatud läbirääkimistega hankemenetluste puhul.

Artikkel 172

Osalemiseks vajalikud tõendid (finantsmääruse artikkel 119)

Tehnilises kirjelduses nõutakse pakkujatelt, et nad märgiksid liikmesriigi, kus on nende peakorter või elukoht, ja esitaksid selle kohta oma siseriikliku õiguse kohaselt tavapäraselt tunnustatava tõendi.

VI JAOTIS

TOETUSED

1. PEATÜKK

Toetuste ulatus ja vorm

Artikkel 173

Liikmemaksud

(finantsmääruse artikkel 121)

Finantsmääruse artikli 121 lõike 2 punktis d nimetatud liikmemaksud on summad, mida makstakse organisatsioonidele, mille liige liit on, kooskõlas eelarveotsuste ja asjaomase organisatsiooni kehtestatud maksetingimustega.

Artikkel 174

Toetuslepingud ja toetuse andmise otsused

(finantsmääruse artikli 121 lõige 1)

1. Toetusi antakse otsuse või kirjaliku lepingu alusel.

2. Vahendi (st kas otsus või leping) kindlaksmääramisel võetakse arvesse järgmist:

- a) toetusesaaja asukoht kas liidus või sellest väljaspool;
- b) rahastatavate meetmete või tööprogrammide sisu keerukus ja standardiseeritus.

Artikkel 175

Institutsioonide liikmete kulud

(finantsmääruse artikkel 121)

Finantsmääruse artikli 121 lõike 2 punktis a osutatud institutsioonide liikmete kulud hõlmavad Euroopa Parlamendi praeguste ja endiste liikmete ühendustele antavat rahalist toetust. Kõnealust rahalist toetust rakendatakse vastavalt Euroopa Parlamendi sisestele halduseeskirjadele.

Artikkel 176

Meetmed, millele võidakse anda toetusi

(finantsmääruse artikkel 121)

Meede, millele võidakse finantsmääruse artikli 121 kohaselt toetust anda, tuleb selgelt kindlaks määrata.

Ühtki meetet ei või käesolevas määruses sätestatud rahastamiseskirjade täitmisest kõrvalehoidmise eesmärgil mitmeks eri meetmeks jagada.

Artikkel 177

Liidu üldistes huvides tegutsevad asutused (finantsmääruse artikkel 121)

Liidu üldistes huvides tegutsev asutus on

- a) asutus, kes tegeleb Euroopa Liidu poliitikat käsitleva hariduse, koolituse, teabe, innovatsiooni või teadusuuringutega või mis tahes tegevusega, mis aitab kaasa kodakondsuse või inimõiguste edendamisele, või Euroopa standardiasutus;
- b) üksus, kes esindab liikmesriikides, kandidaatriikides või potentsiaalsetes kandidaatriikides tegutsevaid mittetulundusühinguid ning edendab aluslepingute eesmärkidega kooskõlas olevaid põhimõtteid ja poliitikat.

Artikkel 178

Partnerlused

(finantsmääruse artikkel 121)

1. Meetmete eritoetused ja tegevustoetused võivad olla osa raampartnerlusest.
2. Raampartnerluse näol võidakse luua komisjoni ja toetuse-saajate vaheline pikaajaline koostöömehhanism. See võib olla partnerluse raamlepingu või partnerluse raamotsuse vormis.

Partnerluse raamlepingus või -otsuses määratakse kindlaks ühised eesmärgid, kavandatud ühekordsete meetmete või heakskiidetud iga-aastase tööprogrammi osaks olevate meetmete laad ning eritoetuste andmise kord, lähtudes käesolevas jaotises sätestatud põhimõtetest ja menetlusnõuetest, samuti iga poole erilepingute või -otsuste kohased üldised õigused ja kohustused.

Partnerluse kestus võib olla kuni neli aastat, välja arvatud erandjuhtudel, kui see on eelkõige raampartnerluse eset silmas pidades õigustatud.

Eelarvevahendite kasutajad ei või partnerluse raamlepinguid ega -otsuseid põhjendamatult kasutada ega kasutada neid viisil, mille eesmärk või tagajärg on vastuolus läbipaistvuse või taotlejate võrdse kohtlemise põhimõttega.

3. Raampartnerlusi käsitatakse programmitöö, eelneva avalikustamise ja toetuse andmise kontekstis toetustena.

4. Partnerluse raamlepingul või -otsusel põhinevaid eritoetusi antakse nendes lepingutes või otsustes sätestatud menetluste alusel ja käesoleva jaotise kohaselt.

Nende suhtes kohaldatakse artiklis 191 sätestatud tagantjärele avalikustamise menetlust.

Artikkel 179

Elektronilised teabevahetussüsteemid (finantsmääruse artikli 121 lõige 1)

1. Igasugune teabevahetus toetusesaajatega, sealhulgas toetuslepingute sõlmimine, toetuse andmise otsustest teavitamine ja neis mis tahes muudatuste tegemine, võib toimuda komisjoni loodud elektroniliste teabevahetussüsteemide kaudu.
2. Kõnealused süsteemid vastavad järgmistele nõuetele:
 - a) süsteemile ja selle kaudu edastatud dokumentidele võib olla ligipääs ainult volitatud isikutel;
 - b) dokumendi võivad elektroniliselt allkirjastada ja süsteemi kaudu edastada ainult volitatud isikud;
 - c) volitatud isikud peavad olema ettenähtud viisil süsteemi kaudu tuvastatud;
 - d) elektroonilise toimingu kellaaeg ja kuupäev peab olema täpselt kindlaks määratud;
 - e) säilitama peab dokumentide terviklikkuse;
 - f) säilitama peab dokumentide kättesaadavuse;
 - g) kui see on asjakohane, siis peab säilitama dokumentide konfidentsiaalsuse;
 - h) tagatud peab olema isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.
3. Sellise süsteemi kaudu saadetud ja saadud andmete suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt andmed on terviklikud ning süsteemis näidatud kuupäev ja kellaaeg, millal andmed saadeti või saadi, on täpsed.

Dokumendi, mis on saadetud või millest on teavitatud sellise süsteemi kaudu, loetakse samaväärseks paber kandjal dokumendiga, see on vastuvõetav tõendina kohtumenetlustes, seda käsitatakse originaalina ja selle suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt see on autentne ja terviklik, tingimusel et see ei sisalda dünaamilisi elemente, mis võivad seda automaatselt muuta.

Lõike 2 punktis b osutatud elektroonilistel allkirjadel on käsitsi kirjutatud allkirjadega samaväärne õiguslik toime.

Artikkel 180

Toetuslepingute ja toetuse andmise otsuste sisu (finantsmääruse artikkel 122)

1. Toetuslepingus sätestatakse vähemalt järgmine:

a) lepingu ese;

b) toetusesaaja;

c) kestus, täpsemalt:

i) jõustumise kuupäev;

ii) meetme rahastamise alguskuupäev ja kestus või rahastamise eelarveaasta;

d) liidu antavate rahaliste vahendite maksimumsumma väljendatuna eurodes ning toetuse vorm, mida täiendatakse vastavalt vajadusele järgmiste andmetega:

i) meetme või tööprogrammi hinnanguliste rahastamiskõlblike kulude kogusumma ning rahastamiskõlblike kulude rahastamise määr;

ii) finantsmääruse artikli 123 punktides b, c ja d osutatud ühikuhind, ühekordne makse või kindel määr, kui mõni neist on kindlaks määratud;

iii) käesoleva punkti alapunktides i ja ii osutatud andmete kombinatsioon;

e) meetme kirjeldus või tegevustoetuse puhul tööprogramm, mille eelarvevahendite käsutaja on asjaomaseks eelarveaastaks heaks kiitnud, ning meetme või tööprogrammi rakendamise oodatavate tulemuste kirjeldus;

f) kõikide seda liiki lepingute suhtes kohaldatavad üldtingimused, näiteks toetusesaaja nõustumine komisjoni, OLAFi ja kontrollikoja tehtavate kontrollide ja audititega;

g) meetme või tööprogrammi hinnanguline kogueelarve;

h) kui meetme rakendamine eeldab hanget, siis artiklis 209 nimetatud põhimõtted või hankelepingute sõlmimise kord, mida toetusesaaja peab järgima;

i) toetusesaaja kohustused, eelkõige:

i) seoses usaldusväärse finantsjuhtimise ning finants- ja tegevusaruannete esitamisega; vajaduse korral seatakse vaheeesmärgid, mille saavutamise järel kõnealused aruanded tuleb esitada;

ii) komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitud lepingute puhul koordinaatori erikohustused, kui tal neid on, ja teiste toetusesaajate erikohustused koordinaatori ees, samuti toetusesaajate finantsvastutus seoses komisjonile tasumisele kuuluvate summadega;

j) kõnealuste aruannete heakskiitmise ja komisjoni maksete tegemise kord ja tähtajad;

k) vastavalt vajadusele kas meetme või heakskiidetud tööprogrammi puhul rahastamiskõlblikena käsitatavate kulude või finantsmääruse artiklis 123 nimetatud ühikuhindade, ühekordsete maksete või kindlamääraliste maksete üksikasjalik kirjeldus;

l) liidu antava rahalise toetuse nähtavust reguleerivad sätted, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mil see ei ole võimalik või asjakohane.

Esimese lõigu punktis f osutatud üldtingimustes tuleb vähemalt:

i) märkida asjaolu, et toetuslepingu suhtes kohaldatakse liidu õigust, mida täiendab vastavalt vajadusele toetuslepingus täpsustatud siseriiklik õigus. Rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitavate lepingute puhul võib teha erandeid;

ii) täpsustada vaidluste lahendamiseks pädev kohus või vahekohtus.

2. Toetuslepingus võib sätestada lepingu peatamist või lõpetamist käsitleva korra ja tähtajad kooskõlas finantsmääruse artikliga 135.

3. Artiklis 178 nimetatud juhtudel täpsustatakse käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b, punkti c alapunktis i, punktis f, punktides h–j ja punktis l nimetatud teave partnerluse raamotsuses või partnerluse raamlepingus.

Toetuse andmise erilepingus või -otsuses esitatakse lõike 1 esimese lõigu punktides a–e, g ja k ning vajaduse korral lõike 1 esimese lõigu punktis i nimetatud teave.

4. Toetuslepinguid võib muuta üksnes kirjalikult. Selliste muutmistele, sealhulgas toetusesaaja lisamiseks või menetlusest kõrvalejätmiseks tehtavate muudatuste eesmärk ega tagajärg ei või olla lepingute muutmise selliselt, et see seaks kahtluse alla toetuse andmise otsuse või oleks vastuolus taotlejate võrdse kohtlemise põhimõttega.

5. Lõikeid 1, 2, 3 ja 4 kohaldatakse *mutatis mutandis* toetuse andmise otsuste suhtes.

Osa lõikes 1 osutatud teabest võib toetuse andmise otsuse asemel esitada toetustaotluste esitamise kutses või mõnes sellega seotud dokumendis.

Artikkel 181

Toetuste vorm

(finantsmääruse artikkel 123)

1. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis a nimetatud vormis toetused arvutatakse toetusesaaja tegelikult kantud rahastamiskõlblike kulude põhjal, mille suhtes kohaldatakse hinnangulist esialgset eelarvet, mis esitatakse koos toetustaotlusega ja mis sisaldub toetuslepingus või toetuse andmise otsuses.

2. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis b nimetatud ühikuhindasid kasutatakse kõigi summana ühiku kohta eelnevalt selgelt kindlaks määratud rahastamiskõlblike kulude või nende teatavate kindlate kategooriate puhul.

3. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis c nimetatud ühekordseid makseid kasutatakse üldises mõistes kõigi eelnevalt selgelt kindlaks määratud rahastamiskõlblike kulude või nende teatavate kindlate kategooriate puhul.

4. Finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis d nimetatud kindlamääralisi makseid kasutatakse protsendimäära kohaldades eelnevalt selgelt kindlaks määratud teatavate kindlate rahastamiskõlblike kulude kategooriate puhul.

Artikkel 182

Ühekordsed maksed, ühikuhinnad ja kindlamääralsed maksed

(finantsmääruse artikkel 124)

1. Finantsmääruse artikli 124 lõikes 1 osutatud luba ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlamääraliste maksete kasutamiseks kohaldatakse programmi kestuse jooksul. Selle loa võib läbi vaadata, kui on tarvis teha olulisi muudatusi. Andmeid ja summasid kontrollitakse regulaarselt ning vajaduse korral tehakse ühekordsetesse maksetesse, ühikuhindadesse või kindlamääralistesse maksetesse kohandusi.

Komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitavate lepingute puhul kohaldatakse finantsmääruse artikli 124 lõike 1 teises lõigus nimetatud ülemmäära iga toetusesaaja suhtes.

2. Toetuslepingus või toetuse andmise otsuses peavad sisalduma kõik vajalikud sätted, mis võimaldavad kontrollida, et ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlamääraliste maksete alusel toetuse maksmise tingimustest on kinni peetud.

3. Toetuse maksmine ühekordsete maksete, ühikuhindade või kindlamääraliste maksete alusel ei piira toetusesaajate kohustuslikele dokumentidele ja teabele lõike 1 esimeses lõigus ja finantsmääruse artikli 137 lõikes 2 ette nähtud eesmärgil juurdepääsu õigust.

4. Juhul kui järelkontrolli käigus selgub, et makse aluseks olnud sündmus ei ole toimunud ning et toetuse andmise raames on toetusesaajale tehtud ühekordsetel maksetel, ühikuhindadel või kindlamääralistel maksetel põhinev alusetu makse, on komisjonil õigus nõuda tehtud maksed tagasi kogu toetuse summa ulatuses, ilma et see piiraks finantsmääruse artiklis 109 osutatud karistuste kohaldamist.

2. PEATÜKK

Põhimõtted

Artikkel 183

Kaasrahastamise põhimõte

(finantsmääruse artikli 125 lõige 3)

1. Kaasrahastamise põhimõtte kohaselt ei rahastata meetme või tööprogrammi rakendamiseks vajalikke vahendeid täies ulatuses liidu rahalisest toetusest.

Kaasrahastamine võib toimuda toetusesaaja omavahendite, meetme või tööprogrammi raames saadava tulu või kolmandate isikute rahalise või mitterahalise osaluse vormis.

2. Mitterahaline osalus tähendab mitterahalisi vahendeid, mille kolmandad isikud teevad toetusesaajale tasuta kättesaadavaks.

Artikkel 184

Kasumi taotlemist keelav põhimõte

(finantsmääruse artikli 125 lõige 5)

Kolmandatelt isikutelt saadud rahalist osalust, mida toetusesaaja võib kasutada selliste kulude katmiseks, mis ei kuulu liidu toetuse raames rahastamiskõlblike kulude hulka või mis nende meetme või tööprogrammi lõpuks kasutamata jäämise korral ei kuulu tasumisele kolmandale isikule, ei loeta rahastajate poolt konkreetselt rahastamiskõlblike kulude katmiseks ette nähtud rahaliseks osaluseks finantsmääruse artikli 125 lõike 5 tähenduses.

*Artikkel 185***Madala maksumusega toetused
(finantsmääruse artikli 125 lõige 4)**

Madala maksumusega toetusteks loetakse toetusi, mille maksumus ei ületa 60 000 eurot.

*Artikkel 186***Tehniline abi
(finantsmääruse artiklid 101 ja 125)**

„Tehniline abi” tähendab programmi või meetme rakendamiseks vajalikku toetus- ja suutlikkuse suurendamise tegevust, eelkõige ettevalmistavat, haldus-, järelevalve-, hindamis-, auditi- ja kontrollitegevust.

*Artikkel 187***Rahastamiskõlblikud kulud
(finantsmääruse artikli 126 lõike 3 punkt c)**

Käibemaksu ei loeta tagastatavaks kehtivate siseriiklike käibemaksu käsitlevate õigusaktide alusel, kui see on siseriikliku õiguse kohaselt seotud mis tahes järgmise tegevusega:

- a) tegevuse maksukohustusest vabastamine ilma mahaarvamise õigusega;
- b) tegevus, mida käibemaksuga ei maksustata;
- c) punktis a või b osutatud tegevused, mille puhul käibemaksu ei saa maha arvata, kuid see tagastatakse spetsiifiliste tagastamiskavade või hüvitusfondide abil, mis ei ole direktiiviga 2006/112/EÜ ette nähtud, isegi kui kõnealune kava või fond on loodud käibemaksu käsitleva siseriikliku õigusega.

Direktiivi 2006/112/EÜ artikli 13 lõikes 2 loetletud tegevustega seonduv käibemaks loetakse tasutuks toetusesaaja poolt, välja arvatud kõnealuse direktiivi artikli 13 lõikes 1 määratletud maksukohustuslasena mittekäsitatavate isikute poolt, olenemata sellest, kas asjaomane liikmesriik käsitleb neid tegevusi tegevusena, mida teostavad avalik-õiguslikud organisatsioonid ametivõimudena tegutsedes.

*Artikkel 188***Tööprogrammide koostamine
(finantsmääruse artikkel 128)**

1. Iga-aastase või mitmeaastase toetuste andmise tööprogrammi koostab iga vastutav eelarvehahendite käsutaja. Tööprogrammi võtab vastu institutsioon ja see avaldatakse asjaomase institutsiooni toetuste veebisaidil nii kiiresti kui võimalik, kuid hiljemalt rakendamise eelarveaasta 31. märtsil.

Tööprogrammis täpsustatakse selle kohaldamise ajavahemik, alusakti olemasolu korral alusakt, täitmisele kuuluvad eesmärgid, oodatavad tulemused, toetustaotluste esitamise kutsete soovituslik ajakava koos soovitusliku summaga ja kaasrahastamise ülemmäär.

Selleks et tööprogrammi vastuvõtmise otsust saaks asjaomase eelarveaasta jooksul antavate toetuste puhul käsitada rahastamisotsusena, peab tööprogramm lisaks sisaldama ka artiklis 94 sätestatud teavet.

2. Kõik tööprogrammis tehtavad olulised muudatused võetakse samuti vastu ja avaldatakse lõike 1 kohaselt.

*Artikkel 189***Toetustaotluste esitamise kutsete sisu
(finantsmääruse artikkel 128)**

1. Toetustaotluste esitamise kutses märgitakse:
 - a) täitmisele kuuluvad eesmärgid;
 - b) finantsmääruse artiklites 131 ja 132 nimetatud rahastamiskõlblikkuse, menetlusest kõrvalejätmise, valiku- ja hindamiskriteeriumid ning asjakohased tõendavad dokumendid;
 - c) liidupoolset rahastamist käsitlev kord;
 - d) toetustaotluste esitamise kord ja lõpptähtaeg ning kavandatav kuupäev, enne mille möödumist tuleb taotlejaid nende toetustaotluste hindamise tulemustest teavitada, ja toetuslepingute sõlmimise või toetuse andmise otsuste teatavaks tegemise orienteeruv kuupäev.
2. Toetustaotluste esitamise kutsed avaldatakse liidu institutsioonide veebisaidil ja kui see on vajalik potentsiaalsete toetusesaajate seas täiendava tähelepanu köitmiseks, siis lisaks veebisaidil avaldamisele ka mis tahes muude asjakohaste teabekanalite kaudu, sealhulgas *Euroopa Liidu Teatajas*. Need võidakse avaldada alates finantsmääruse artiklis 84 osutatud rahastamisotsuse vastuvõtmisest, sealhulgas eelarve täitmisele eelneva aasta jooksul. Toetustaotluste esitamise kutsete sisus tehtud mis tahes muudatused avaldatakse samadel tingimustel kui toetustaotluste esitamise kutsed.

*Artikkel 190***Toetustaotluste esitamise kutsete suhtes kohaldatavad erandid
(finantsmääruse artikkel 128)**

1. Toetusi võib anda ilma toetustaotluste esitamise kutseta ainult järgmistel juhtudel:
 - a) humanitaarabi ja kodanikukaitse operatsioonide jaoks või kriisiabiiks lõike 2 tähenduses;

- b) muudel erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel;
- c) asutustele, kellel on *de iure* või *de facto* monopol, mis on toetuse andmise otsuses nõuetekohaselt tõendatud;
- d) asutustele, kes on finantsmääruse artiklis 54 osutatud alusaktis kindlaks määratud toetusesaajatena, või asutustele, kellel on oma vastutusel määratud liikmesriigid, kui kõnealused liikmesriigid on alusaktiga kindlaks määratud toetusesaajatena;
- e) teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse puhul finantsmääruse artiklis 128 osutatud iga-aastases programmis nimetatud asutustele, kui alusaktis on see võimalus sõnaselgelt ette nähtud, tingimusel et projekt ei kuulu toetustaotluste esitamise kutse raamesse;
- f) erilaadsete meetmete jaoks, mida võib rakendada ainult teatavat tüüpi asutus oma tehnilise pädevuse, kõrge spetsialiseerituse taseme või haldusvolituste baasil, tingimusel et asjaomased meetmed ei jää toetustaotluste esitamise kutse raamesse.

Esimese lõigu punktis f osutatud juhtusid tuleb toetuse andmise otsuses nõuetekohaselt põhjendada.

2. Kriisiolukord kolmandates riikides tähendab otsese või vahetu ohu olukorda, mis ähvardab üle minna relvastatud konfliktiks või riiki destabiliseerida. Kriisiolukord tähendab ka olukorda, mis on põhjustatud loodusõnnetustest, inimtegevusest, näiteks sõjast või muudest konfliktidest, või erakorralistest asjaoludest, millel on võrreldav mõju ning mis seonduvad muu hulgas kliimamuutuse, keskkonnaseisundi halvenemise, elektrienergia ja loodusvarade juurdepääsu kadumise või äärmise vaesusega.

Artikkel 191

Tagantjärele avalikustamine (finantsmääruse artikkel 128)

1. Teave eelarveaasta jooksul antud toetuste kohta avaldatakse kooskõlas artikliga 21.
2. Lõikes 1 osutatud avaldamise järel saadab komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõudmisel neile aruande järgmise kohta:
 - a) taotlejate arv eelneval aastal;
 - b) edukate toetustaotluste arv ja nende protsent toetustaotluste esitamise kutsete lõikes;

- c) menetluse keskmine kestus alates toetustaotluste esitamise lõpptähtajast kuni toetuse andmiseni;
- d) selliste toetuste arv ja summa, mille puhul tagantjärele avalikustamise kohustusest eelneval eelarveaastal artikli 21 lõike 4 kohaselt loobuti.

Artikkel 192

Taotlejate teavitamine (finantsmääruse artikkel 128)

Komisjon annab taotlejatele teavet ja nõuandeid järgmiste vahendite kaudu:

- a) kehtestades samalaadsete toetuste taotlemise vormidele ühised standardid ning jälgides taotlusvormide suurust ja loetavust;
- b) andes potentsiaalsetele taotlejatele teavet eelkõige seminaride ja käsiraamatute vormis;
- c) säilitades artiklis 63 osutatud juriidiliste isikute toimikus toetusesaajate kohta püsivaid andmeid.

Artikkel 193

Eraldi eelarveridadelt rahastamine (finantsmääruse artikkel 129)

Meedet võivad rahastada eraldi eelarveridadelt mitu vastutavat eelarvevahendite käsutajat ühiselt.

Artikkel 194

Tagasiulatuv rahastamine äärmiselt kiireloomuliste olukordade ja konfliktide ärahoidmise korral (finantsmääruse artikkel 130)

Finantsmääruse artikli 130 lõike 1 kohaldamisel loetakse kulud, mille toetusesaaja on kandnud enne toetustaotluse esitamise kuupäeva, liidu poolt rahastamiskõlblikuks järgmistel tingimustel:

- a) kõnealuse erandi tegemise põhjusi on rahastamisotsuses nõuetekohaselt põhjendatud;
- b) rahastamisotsuses ja toetuslepingus või toetuse andmise otsuses on sõnaselgelt sätestatud, et kulude rahastamiskõlblikkuse kuupäev on toetustaotluste esitamise kuupäevast varasem.

Artikkel 195

**Toetustaotluste esitamine
(finantsmääruse artikkel 131)**

1. Toetustaotluste esitamise korra määrab kindlaks vastutav eelarvevahendite käsutaja, kes võib valida nende esitamise meetodi. Toetustaotlusi võib esitada kirja teel või elektrooniliselt.

Valitud teabevahetusviis ei tohi olla oma laadilt diskrimineeriv ega piirata taotlejate võimalusi toetuste andmise menetluses osaleda.

Valitud teabevahetusviis peab tagama järgmiste tingimuste täitmise:

- a) kõik esitatud toetustaotlused sisaldavad kogu teavet, mis on vajalik nende hindamiseks;
- b) säilitama peab andmete terviklikkuse;
- c) säilitama peab toetustaotluste konfidentsiaalsuse;
- d) tagatakse isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

Kolmanda lõigu punkti c kohaldamisel vaatab vastutav eelarvevahendite käsutaja toetustaotluste sisu läbi alles pärast nende esitamise tähtaja möödumist.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib nõuda, et elektrooniliselt saadetud taotlused kannaksid täiustatud elektroonilist allkirja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/93/EÜ⁽¹⁾ tähenduses.

2. Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja lubab toetustaotlusi esitada elektrooniliselt, peavad selleks kasutatavad vahendid ja nende tehnilised omadused olema oma laadilt mittediskrimineerivad, üldkättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodetega. Taotlejatele tehakse kättesaadavaks teave toetustaotluste esitamiseks vajalike tehniliste nõuete, sealhulgas krüpteerimise kohta.

Lisaks sellele peavad toetustaotluste elektroonilise vastuvõtmise seadmed tagama turvalisuse ja konfidentsiaalsuse. Samuti peavad need tagama, et toetustaotluse vastuvõtmise täpse kellaaja ja kuupäeva saab täpselt kindlaks määrata.

3. Toetustaotluste edastamisel kirja teel võivad taotlejad valida järgmiste esitamise viiside vahel:

a) posti või kulleriga; sel juhul täpsustatakse toetustaotluste esitamise kutses, et tõendina käsitatakse väljasaatmise kuupäeva, postitemplit või postikviitungil olevat kuupäeva;

b) taotleja või tema esindaja poolt isikliku kättetoimetamisega institutsiooni ruumidesse; sel juhul täpsustatakse toetustaotluste esitamise kutses talitus, kuhu toetustaotlused tuleb allkirjastatud ja kuupäevastatud kviitungi vastu üle anda.

3. PEATÜKK

Toetuste andmise menetlus

Artikkel 196

Toetustaotluste sisu**(finantsmääruse artikkel 131)**

1. Toetustaotlused esitatakse artikli 192 punkti a kohaste ühiste standardite järgi koostatud vormil, mille teevad kättesaadavaks vastutavad eelarvevahendite käsutajad, alusaktis ja toetustaotluste esitamise kutses kindlaks määratud kriteeriumide kohaselt.

Finantsmääruse artikli 131 lõike 3 teises lõigus osutatud tõendavate dokumentide hulka võivad eelkõige kuuluda viimase suletud majandusaasta kasumiaruanne ja bilanss.

2. Toetustaotlusele lisatud meetme hinnangulises eelarves või tööprogrammis peavad tulud ja kulud olema tasakaalus, piiramata sealjuures ettenägematute kulude või vahetuskursi võimalike muutuste katteks ette nähtud eraldisi, mis võivad nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel lubatud olla, ning selles tuleb näidata meetme või tööprogrammi hinnangulised rahastamiskõlblikud kulud.

3. Kui toetustaotlus on esitatud 750 000 eurot ületava meetmetoetuse või 100 000 eurot ületava tegevustoetuse kohta, esitatakse tunnustatud välisaudiitori koostatud auditoriaruanne. Kõnealuse aruandega kinnitatakse viimase lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruanne.

Käesoleva lõike esimest lõiku kohaldatakse ainult esimese toetustaotluse suhtes, mille toetusesaaja vastutavale eelarvevahendite käsutajale mis tahes majandusaastal esitab.

Komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitud lepingute puhul kohaldatakse esimeses lõigus sätestatud piirmäärasid iga toetusesaaja suhtes.

⁽¹⁾ EÜT L 13, 19.1.2000, lk 12.

Artiklis 178 nimetatud partnerluste puhul tuleb enne partnerluse raamlepingu allakirjutamist või partnerluse raamotsusest teavitamist esitada käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud auditiaruande kahe viimase lõppenud majandusaasta kohta.

Vastutav eelarvevahendite kasutaja võib olenevalt riskianalüüsist loobuda nõudmast esimeses lõigus nimetatud auditiaruande esitamise kohustuse täitmist haridus- ja koolitusasutuste puhul ning mitme toetusesaajaga sõlmitavate lepingute korral selliste toetusesaajate puhul, kes on nõustunud solidaarvastutusega või kes ei kanna finantsvastutust.

Käesoleva lõike esimest lõiku ei kohaldata avalik-õiguslike asutuste ja artiklis 43 nimetatud rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes.

4. Taotleja nimetab sellise liidupoolse rahastamise muud rahastamisallikad ja summad, mille ta on saanud või mida ta on taotlenud samal eelarveaastal sama meetme või meetme osa jaoks või oma tegevuse jaoks, samuti mis tahes muu rahastamise, mille ta on saanud või mida ta on taotlenud sama meetme jaoks.

Artikkel 197

Tõendid menetlusest kõrvalejätamise põhjuste puudumise kohta

(finantsmääruse artikkel 131)

Taotlejad esitavad kirjaliku kinnituse selle kohta, et nad ei ole üheski finantsmääruse artikli 106 lõikes 1 ega artiklis 107 loetletud olukorras, välja arvatud finantsmääruse artikli 131 lõike 4 punktides a ja b sätestatud juhtudel. Vastutav eelarvevahendite kasutaja võib riskianalüüsi alusel nõuda edukatelt taotlejatelt artiklis 143 nimetatud tõendite esitamist. Kui vastutav eelarvevahendite kasutaja seda nõuab, esitavad edukad taotlejad kõnealused tõendid, välja arvatud juhul, kui see on vastutava eelarvevahendite kasutaja poolt heaks kiidetud põhjusel praktiliselt võimatu või kui sellised tõendid on juba esitatud mõne muu toetuse andmise või hankemenetluse raames, tingimusel et dokumentide väljaandmise kuupäevast ei ole möödunud üle ühe aasta ja et need on endiselt kehtivad.

Artikkel 198

Taotlejad, kes ei ole juriidilised isikud

(finantsmääruse artikkel 131)

Kui toetustaotluse esitab taotleja, kes ei ole finantsmääruse artikli 131 lõike 2 kohaselt juriidiline isik, peavad tema esindajad tõendama, et nad on volitatud võtma taotleja nimel juriidilisi kohustusi ja et taotlejal on samaväärne finants- ja tegevussuutlikkus kui juriidilistel isikutel.

Artikkel 199

Üksused, kes esinevad ühe taotlejana

(finantsmääruse artikkel 131)

Kui toetuse taotlemise kriteeriumidele vastavad mitu üksust ja nad koos moodustavad ühe üksuse, võib vastutav eelarvevahendite kasutaja käsitada seda üksust ühe taotlejana, tingimusel et toetustaotluses on määratud kindlaks, et kavandatava meetme või tööprogrammi rakendamises osalevad üksused on taotlejaks oleva üksuse osad.

Artikkel 200

Rahalised ja halduskaristused

(finantsmääruse artikkel 131)

Taotlejatele, kes on esitanud valeandmeid, teinud olulisi vigu või toime pannud eeskirjade eiramisi või pettusi, võib artiklis 145 ette nähtud tingimustel määrata rahalisi või halduskaristusi või mõlemaid.

Selliseid rahalisi või halduskaristusi või mõlemaid võib määrata ka toetusesaajatele, kes on olulisel määral rikkunud oma lepingulisi kohustusi.

Artikkel 201

Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

(finantsmääruse artikkel 131)

1. Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid avaldatakse toetustaotluste esitamise kutses.
2. Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidega määratakse kindlaks toetuste andmise menetluses osalemise tingimused. Kõnealuste kriteeriumide kehtestamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse meetme eesmärgi ja need peavad olema kooskõlas läbiipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõttega.

Artikkel 202

Valikukriteeriumid

(finantsmääruse artikli 132 lõige 1)

1. Valikukriteeriumid avaldatakse toetustaotluste esitamise kutses ja need peavad olema sellised, et need võimaldavad hinnata taotleja finants- ja tegevussuutlikkust, mis on vajalik kavandatud meetme või tööprogrammi elluviimiseks.
2. Taotlejal peavad olema stabiilsed ja piisavad rahastamisallikad, mis võimaldavad tal tegevust jätkata kogu toetatava meetme elluviimise aja jooksul või aastal, milleks toetus on antud, ning osaleda selle rahastamises. Taotlejal peab olema kavandatud meetme või tööprogrammi lõpuleviimiseks vajalik kutsealane pädevus ja kvalifikatsioon, kui alusaktis ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti.

3. Finants- ja tegevussuutlikkust kontrollitakse eelkõige artiklis 196 osutatud ja vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt toetustaotluste esitamise kutses nõutavate mis tahes tõendavate dokumentide analüüsi alusel.

Kui toetustaotluste esitamise kutses ei ole nõutud tõendavate dokumentide esitamist ja kui vastutaval eelarvevahendite käsutajal on taotlejate finants- või tegevussuutlikkuse suhtes kahtlusi, nõuab ta neilt mis tahes asjakohaste dokumentide esitamist.

Artiklis 178 nimetatud partnerluste puhul tehakse kõnealune kontroll enne partnerluse raamlepingu allkirjutamist või partnerluse raamotsusest teavitamist.

Artikkel 203

Hindamiskriteeriumid

(finantsmääruse artikli 132 lõige 2)

1. Hindamiskriteeriumid avaldatakse toetustaotluste esitamise kutses.

2. Hindamiskriteeriumid peavad võimaldama toetusi anda kas meetmetele, mis suurendavad maksimaalselt selle liidu programmi üldist tulemuslikkust, mille rakendamiseks need on ette nähtud, või asutustele, mille tööprogramm on koostatud sama tulemuse saamiseks. Kõnealused kriteeriumid määratakse kindlaks viisil, mis tagab ka liidu rahaliste vahendite nõuetekohase haldamise.

Hindamiskriteeriumeid kohaldatakse viisil, mis võimaldab kavandatud meetmete või tööprogrammide hulgast valida need, mille puhul komisjon võib olla kindel, et järgitakse komisjoni seatud eesmärgid ja prioriteete ning tagatakse liidu rahastamise nähtavus.

3. Hindamiskriteeriumid määratakse kindlaks sellisel viisil, mis võimaldab hiljem läbi viia hindamise.

Artikkel 204

Toetustaotluste hindamine ja toetuste andmine

(finantsmääruse artikkel 133)

1. Vastutava eelarvevahendite käsutaja nimetab ametisse toetustaotluste hindamise komisjoni, välja arvatud juhul, kui Euroopa Komisjon otsustab konkreetse valdkondliku programmi raames teisiti.

Hindamiskomisjon moodustatakse vähemalt kolmest isikust, kes esindavad vähemalt kahte institutsiooni või finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud asutuse organisatsiooniüksust,

millest ükski ei tohi olla teise alluvuses. Igasuguse huvide konfliktide vältimiseks kohaldatakse nende isikute suhtes finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

Kui esindustes, käesoleva määruse artiklis 72 osutatud kohalikes üksustes ja finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud volitatud asutustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate organisatsiooniüksuste nõuet.

Vastutava eelarvevahendite käsutaja otsusel võivad hindamiskomisjoni abistada välisekspertid. Vastutava eelarvevahendite käsutaja tagab, et kõnealused eksperdid järgivad finantsmääruse artiklis 57 sätestatud kohustusi.

2. Vastutava eelarvevahendite käsutaja jagab vajaduse korral menetluse mitmeks etapiks. Menetlust reguleerivad eeskirjad tehakse teatavaks toetustaotluste esitamise kutses.

Kui toetustaotluste esitamise kutses on täpsustatud kaheetapiline toetustaotluste esitamise menetlus, nõutakse teises etapis täieliku toetustaotluste esitamist vaid neilt taotlejatelt, kelle toetustaotlused vastavad esimese etapi hindamiskriteeriumidele.

Kui toetustaotluste esitamise kutses on täpsustatud kaheetapiline hindamismenetlus, lähevad edasiseks hindamiseks vaid need toetustaotlused, mis on läbinud esimeses etapis piiratud arvu kriteeriumide alusel tehtud hindamise.

Taotlejaid, kelle toetustaotlused lükatakse mis tahes etapis tagasi, teavitatakse sellest finantsmääruse artikli 133 lõike 3 kohaselt.

Menetluse iga järgnev etapp peab eelnevast selgelt eristuma.

Sama menetluse jooksul ei nõuta samade dokumentide ja teabe teistkordset esitamist.

3. Hindamiskomisjon või vajaduse korral vastutava eelarvevahendite käsutaja võib nõuda taotlejalt lisateabe esitamist või toetustaotlusega seoses esitatud tõendavate dokumentide selgitamist, tingimusel et selline teave või selgitus ei muuda oluliselt toetustaotlust. Kooskõlas finantsmääruse artikliga 96 võib hindamiskomisjon või eelarvevahendite käsutaja ilmselgete tehniliste vigade korral seda mitte nõuda üksnes nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Eelarvevahendite käsutaja peab menetluse kestel asjakohast registrit taotlejate kontaktandmete kohta.

4. Kui hindamiskomisjon on töö lõpetanud, kirjutavad selle liikmed alla protokollile, milles esitatakse kõik läbivaadatud toetustaotlused, hinnatakse nende kvaliteeti ja nimetatakse need toetustaotlused, mida võib rahastada. Kõnealuse protokolliga võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, eeldusel et allkirjastaja isikut on võimalik piisavalt tuvastada.

Vajaduse korral esitatakse kõnealusel protokollis läbivaadatud toetustaotluste pingerida ning antakse soovitusi eraldatava toetuse maksimumsumma ja toetustaotlustesse tehtavate võimalike vähem oluliste kohanduste kohta.

Protokolli säilitatakse hilisemaks kasutamiseks.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib paluda taotlejal kohandada oma toetustaotlust, pidades silmas hindamiskomisjoni soovitusi. Vastutav eelarvevahendite käsutaja peab menetluse kestel taotlejatega toimunud kontaktid asjakohaselt dokumenteerima.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võtab hindamise järel vastu otsuse, milles esitatakse vähemalt:

- a) otsuse ese ja kogusumma;
- b) edukate taotlejate nimed, meetmete nimetused, heakskiidetud summad ja valiku põhjendused, sealhulgas ka juhul, kui otsus ei ole kooskõlas hindamiskomisjoni arvamusega;
- c) kõikide tagasilükatud taotlejate nimed ning tagasilükkamise põhjused.

6. Käesoleva artikli lõigete 1, 2 ja 4 kohaldamine ei ole kohustuslik käesoleva määruse artikli 190 ja finantsmääruse artikli 125 lõike 7 kohasel toetuste andmisel.

Artikkel 205

Taotlejate teavitamine (finantsmääruse artikkel 133)

Tagasilükatud taotlejaid teavitatakse nende toetustaotluse hindamise tulemustest nii kiiresti kui võimalik, kuid igal juhul 15 kalendripäeva jooksul pärast edukatele taotlejatele teabe saatmist.

4. PEATÜKK

Maksmine ja järelevalve

Artikkel 206

Eelmaksetagatis (finantsmääruse artikkel 134)

1. Selleks et piirata eelmaksetega seotud finantsriske, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja riskianalüüsi alusel nõuda toetusesaajalt sellise eelneva tagatise esitamist, mille maksimaalne summa on sama mis eelmaksetel, välja arvatud madala maksumusega toetuste korral, või teha makse mitmes osas.

2. Kui nõutakse tagatist, peab vastutav eelarvevahendite käsutaja seda hindama ja selle aktsepteerima.

Tagatis kehtib piisavalt kaua, et selle saaks vajaduse korral realiseerida.

3. Tagatise esitab liikmesriigis asuv tunnustatud pank või finantseerimisasutus. Kui toetusesaaja asub kolmandas riigis, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõustuda, et tagatise esitab kõnealusel kolmandas riigis asuv pank või finantseerimisasutus, kui ta on seisukohal, et kõnealune pank või finantseerimisasutus pakub samaväärseid tagatise ja on omadustelt sarnane liikmesriigis asuva panga või finantseerimisasutusega.

Toetusesaaja taotlusel võib esimeses lõigus osutatud tagatise asendada kolmanda isiku solidaartagatisega või sama toetuslepingu või toetuse andmise otsuse poolteks olevate meetmetoetuse saajate tagasivõtmatu ja tingimusteta solidaartagatisega, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja on kinnitanud, et ta seda aktsepteerib.

Tagatise vääring on euro.

Tagatise tulemusena vastutavad pank, finantseerimisasutus, kolmas isik või teised toetusesaajad toetusesaaja kohustuste eest tagasivõtmatulult või kui esimesel nõudmisel väljamakstava tagatise andja.

4. Tagatis vabastatakse vastavalt sellele, kuidas eelmakseid järk-järgult toetusesaajale makstavate vahemaksete või lõppmaksetega vastavalt toetuslepingus või toetuse andmise otsuses sätestatud tingimustele tasaarvestatakse.

Artikkel 207

Maksetaotluse tõendavad dokumendid (finantsmääruse artikkel 135)

1. Iga toetuse eelmakseid võib kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega välja maksta mitmes osas.

Uus eelmakse makstakse täies ulatuses välja pärast seda, kui vähemalt 70 % varasema eelmakse kogusummast on ära kasutatud.

Kui eelmise eelmakse summast on kasutatud ära vähem kui 70 %, vähendatakse uue eelmakse summat eelmise eelmakse kasutamata osa võrra.

Toetusesaaja lisab iga uue maksetaotluse juurde oma kuluaruande.

2. Toetusesaaja esitab kirjaliku kinnituse selle kohta, et maksetaotlustes sisalduv teave on täielik, usaldusväärne ja tõele vastav, ilma et see piiraks artikli 110 kohaldamist. Samuti kinnitab ta, et kantud kulud võib vastavalt toetuslepingule või toetuse andmise otsusele lugeda rahastamiskõlblikeks ning et maksetaotlustele on lisatud asjakohased tõendavad dokumendid, mida on võimalik kontrollida.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel nõuda maksete tõendamiseks tunnustatud välisaudiitori või avalik-õiguslike asutuste puhul pädeva ja sõltumatu ametiisiku koostatud tõendit meetme või tööprogrammiga seotud finantsaruannete ja nende aluseks oleva raamatupidamisarvestuse kohta. See tõend lisatakse maksetaotlusele. Tõendiga tõendatakse vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud meetoodika kohaselt ja rahvusvahelistele standarditele vastavate kokkulepitud menetluste alusel, et kulud, mida toetusesaaja on deklareerinud finantsaruannetes, millel maksetaotlus põhineb, on tegelikult kantud, täpselt kirjendatud ja toetuslepingu või toetuse andmise otsuse kohaselt rahastamiskõlblikud.

Nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõuda kõnealust tõendit kas arvamuse vormis või mõnes muus rahvusvahelistele standarditele vastavas vormis.

Tõend finantsaruannete ja nende aluseks oleva raamatupidamisarvestuse kohta on vahemaksete ja lõppmaksete puhul kohustuslik järgmise korral:

- a) meetmetoetused, mille puhul finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis a osutatud vormis antava toetuse summa on vähemalt 750 000 eurot, kui selle toetuste andmise vormi puhul on maksetaotluste kumulatiivne summa vähemalt 325 000 eurot;
- b) tegevustoetused, mille puhul finantsmääruse artikli 123 lõike 1 punktis a osutatud vormis antava toetuse summa on vähemalt 100 000 eurot.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel vabastada finantsaruandeid ja nende aluseks olevat raamatupidamisarvestust käsitleva tõendi esitamisest:

- a) avalik-õiguslikud asutused ja artiklis 43 osutatud rahvusvahelised organisatsioonid;
- b) toetusesaajad, kes saavad toetusi seoses humanitaarabi, kodanikukaitsealaste hädaabimeetmete ja kriisiolukordade lahendamise, välja arvatud lõppmaksete puhul;

c) lõppmaksete puhul humanitaarabiga seotud toetuste saajad, kes on kirjutanud alla artiklis 178 osutatud partnerluse raamlepingule või keda on teavitatud kõnealuses artiklis osutatud partnerluse raamotsusest ja kellel on kehtestatud kontrollisüsteem, mis pakub selliste maksete jaoks samaväärseid tagatisi;

d) mitme toetuse saajad, kes on esitanud eraldi tõendid, mis pakuvad nende maksetaotluste koostamisel kasutatavate kontrollisüsteemide ja meetoodika kohta samaväärseid tagatisi.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib loobuda finantsaruandeid ja nende aluseks olevat raamatupidamisarvestust käsitleva tõendi esitamise nõudmisest ka juhul, kui kas komisjoni enda töötajad otse või komisjoni nimel seda tegema volitatud asutused on teinud või kavatsevad teha auditi, mis annab deklareeritud kulude suhtes samaväärse kindluse.

Komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitud lepingute puhul kohaldatakse kolmanda lõigu punktides a ja b nimetatud piirmäärasid iga toetusesaaja suhtes.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel nõuda mis tahes makse tõendamiseks toetusesaaja tegevusega seotud aspektide kontrolli aruannet, mille on koostanud vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud sõltumatu kolmas isik. Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja seda nõuab, lisatakse kõnealune kontrolliaruanne maksetaotlusele ja vastavad kulud on rahastamiskõlblikud samadel tingimustel kui finantsmääruse artiklis 126 sätestatud auditeerimistõenditega seotud kulud. Kontrolliaruandes märgitakse, et tegevusega seotud aspekte kontrolliti vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud meetoodika kohaselt, ja see, kas meede või tööprogramm vastavalt toetuslepingus või toetuse andmise otsuses sätestatud tingimustele ka tegelikult rakendati.

Artikkel 208

Toetuste maksmise peatamine ja toetuste vähendamine (finantsmääruse artikkel 135)

1. Toetuslepingu või toetuse andmise otsuse rakendamine, toetusesaaja osalemine selle rakendamises või maksed võidakse peatada, et kontrollida, kas oletatavad olulised vead, eeskirjade eiramised, pettus või lepinguliste kohustuste rikkumine on tõepoolest toimunud. Kui see ei leia kinnitust, jätkatakse lepingu või otsuse rakendamist niipea kui võimalik.

2. Kui kokkulepitud meetet või tööprogrammi ei rakendata või kui seda ei rakendata nõuetekohaselt, täielikult või õigeaegselt, siis vastutav eelarvevahendite käsutaja kas vähendab toetust või nõuab selle tagasi proportsionaalselt vastavalt sellele, millises etapis menetlus on, tingimusel et toetusesaajale on antud võimalus oma seisukohtade esitamiseks.

5. PEATÜKK

Rakendamine

Artikkel 209

Rakenduslepingud

(finantsmääruse artikkel 137)

1. Ilma et see piiraks direktiivi 2004/18/EÜ kohaldamist, kui meetme või tööprogrammi rakendamiseks on vaja sõlmida hankeleping, sõlmib toetusesaaja lepingu majanduslikult soodsaima pakkumuse või vajaduse korral madalaima hinnaga pakkumuse alusel, vältides sealjuures mis tahes huvide konflikti.

2. Kui meetme või tööprogrammi rakendamine nõuab sellise hankelepingu sõlmimist, mille maksumus ületab 60 000 eurot, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõuda toetusesaajalt lisaks lõikes 1 nimetatud eeskirjadele ka erieeskirjade täitmist.

Kõnealused erieeskirjad põhinevad finantsmääruses sätestatud eeskirjadel ja nende kindlaks määramisel võetakse nõuetekohaselt arvesse asjaomaste lepingute maksumust, liidu rahalise toetuse suhtelist suurust võrreldes meetme kogumaksumusega ja riski. Erieeskirjad lisatakse toetuse andmise otsusesse või toetuslepingusse.

Artikkel 210

Kolmandatele isikutele rahalise toetuse andmine

(finantsmääruse artikkel 137)

Tingimusel, et saavutada tahetavad eesmärgid või tulemused on finantsmääruse artikli 137 lõikes 1 osutatud tingimustes piisavalt üksikasjalikult kindlaks määratud, võib kaalutusõiguse kasutamise võimalusi lugeda ammendatuks üksnes juhul, kui toetuse andmise otsuses või toetuslepingus on täpsustatud ka järgmine:

- a) kolmandale isikule maksta võidava rahalise toetuse maksimumsumma, mis ei ületa 60 000 eurot, välja arvatud juhul, kui rahaline toetus on meetme peamine eesmärk, ja täpse summa määramise kriteeriumid;
- b) fikseeritud nimekirja alusel erinevad tegevuse liigid, millele võib kõnealust rahalist toetust anda;

- c) selliste isikute või isikute kategooriate määratlus, kellele võib kõnealust rahalist toetust anda, ning selle andmise kriteeriumid.

VII JAOTIS

AUHINNAD

Artikkel 211

Tööprogrammide koostamine

(finantsmääruse artikli 138 lõige 2)

1. Iga-aastase või mitmeaastase auhindade andmise tööprogrammi koostab iga vastutav eelarvevahendite käsutaja. Tööprogrammi võtab vastu institutsioon ja see avaldatakse asjaomase institutsiooni veebisaidil nii kiiresti kui võimalik, kuid hiljemalt rakendamise eelarveaasta 31. märtsil.

Tööprogrammis täpsustatakse selle kohaldamise ajavahemik, alusakti olemasolu korral alusakt, täitmisele kuuluvad eesmärgid, oodatavad tulemused ning konkursside soovituslik ajakava koos auhindade soovitusliku summaga.

Selleks et tööprogrammi vastuvõtmise otsust saaks asjaomase eelarveaasta jooksul antavate auhindade puhul käsitada rahastamisotsusena, peab tööprogramm lisaks sisaldama ka artiklis 94 sätestatud teavet.

2. Kõik tööprogrammis tehtavad olulised muudatused võetakse samuti vastu ja avaldatakse lõike 1 kohaselt.

Artikkel 212

Konkursieeskirjad

(finantsmääruse artikli 138 lõige 2)

1. Konkursieeskirjades nähakse ette järgmine:
 - a) osalemise tingimused, milles vähemalt:
 - i) täpsustatakse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid;
 - ii) täpsustatakse kord ja lõpptähtaeg osalejate registreerimiseks, kui see on nõutav, ja konkursitaotluste esitamiseks vastavalt lõikes 2 sätestatud tingimustele;
 - iii) nähakse ette selliste osalejate menetlusest kõrvalejätmine, kes on mõnes finantsmääruse artikli 106 lõikes 1 või artiklites 107, 108 või 109 osutatud olukorras;
 - iv) nähakse ette osalejate ainuvastutus konkursi raames teostatava tegevusega seoses esitatavate nõuete korral;

- v) nähakse ette, et võitjad nõustuvad komisjoni, OLAFi ja kontrollikoja kontrollide ja audititega ning konkursieeskirjades täpsustatud avalikustamiskohustustega;
- vi) märgitakse asjaolu, et konkursi suhtes kohaldatakse liidu õigust, mida täiendab vajaduse korral konkursieeskirjades täpsustatud siseriiklik õigus;
- vii) täpsustatakse vaidluste lahendamiseks pädev kohus või vahekohus;
- viii) märgitakse, et osalejatele, kes on esitanud valeandmeid või toime pannud eeskirjade eiramisi või pettusi, võib artiklis 145 ette nähtud tingimustel ja proportsionaalselt asjaomaste auhindade maksumusega määrata rahalisi või halduskaristusi või mõlemaid;
- b) hindamiskriteeriumid, mis peavad võimaldama hinnata konkursitaotluste kvaliteeti täitmisele kuuluvate eesmärkide ja oodatavate tulemuste seisukohast ning teha objektiivselt kindlaks, kas konkursitaotlused kvalifitseeruvad võitjatena;
- c) auhinna või auhindade summad;
- d) kord, mille kohaselt auhinnad pärast nende andmist võitjatele välja makstakse.

Esimese lõigu punkti a alapunkti i kohaldamisel on liidu toetuste saajad rahastamiskõlblikud, kui konkursieeskirjades ei ole märgitud teisiti.

Esimese lõigu punkti a alapunkti vi kohaldamisel võib teha erandi rahvusvaheliste organisatsioonide osalemise korral.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja valib konkursitaotluste esitamiseks teabevahetusviisi, mis ei ole oma laadilt diskrimineeriv ega piira osalejate juurdepääsu konkursile.

Valitud teabevahetusviis peab tagama järgmiste tingimuste täitmise:

- a) iga konkursitaotlus sisaldab kogu teavet, mis on vajalik selle hindamiseks;
- b) säilitatakse andmete terviklikkus;
- c) säilitatakse konkursitaotluste konfidentsiaalsus;
- d) tagatakse isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

3. Konkursieeskirjades võib ette näha konkursi tühistamise tingimused, eelkõige juhul, kui selle eesmärgi ei saa täita või kui võitjaks osutuks juriidiline või füüsiline isik, kes ei vasta osalemistingimustele.

4. Konkursieeskirjad avaldatakse liidu institutsioonide veebisaidil. Kui see on vajalik potentsiaalsete osalejate seas täiendava tähelepanu köitmiseks, siis võib konkursieeskirjad lisaks veebisaidil avaldamisele avaldada ka mis tahes muu asjakohase teabekanalid kaudu, sealhulgas *Euroopa Liidu Teatajas*. Need võidakse avaldada alates finantsmääruse artiklis 84 osutatud rahastamisotsuse vastuvõtmisest, sealhulgas eelarve täitmisele eelneva aasta jooksul. Konkursieeskirjade sisus tehtud mis tahes muudatused avaldatakse samadel tingimustel.

Artikkel 213

Tagantjärele avalikustamine (finantsmääruse artikli 138 lõige 2)

1. Teave eelarveaasta jooksul antud auhindade kohta avaldatakse kooskõlas artikliga 21.

2. Lõikes 1 osutatud avaldamise järel saadab komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõudmisel neile aruande järgmise kohta:

- a) osalejate arv eelneval aastal;
- b) osalejate arv ja edukate konkursitaotluste protsent konkurside lõikes;
- c) eelneval aastal žüriides osalenud ekspertide nimekiri koos viitega nende valiku menetlusele.

Artikkel 214

Hindamine (finantsmääruse artikli 138 lõige 3)

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja nimetab konkursitaotluste hindamiseks ametisse žürii, mis koosneb vähemalt kolmest eksperdist, kes võivad olla väliseksperdid või isikud, kes esindavad vähemalt kahte institutsiooni või finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud asutuse organisatsiooniüksust, millest ükski ei tohi olla teise alluvuses, välja arvatud eraldi üksuste puudumise korral esindustes ja käesoleva määruse artiklis 72 osutatud kohalikes asutustes ning finantsmääruse artiklites 62 ja 208 osutatud volitatud asutustes.

Esimeses lõigus osutatud ekspertide suhtes kohaldatakse finantsmääruse artiklis 57 sätestatud huvide konflikti käsitlevaid nõudeid.

Välisekspertidid deklareerivad züriisse ametisse nimetamisel, et nad ei ole huvide konflikti olukorras ja et nad kohustuvad teavitama eelarvevahendite käsutajat mis tahes huvide konfliktist, mis neil tekib hindamismenetluse kestel.

2. Kui zürii on töö lõpetanud, kirjutavad selle liikmed alla protokollile, milles esitatakse kõik läbivaadatud konkursitaotlused, hinnatakse nende kvaliteeti ja määratakse kindlaks need konkursitaotlused, millele võib anda auhinnad. Kõnealuse protokolliga võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, eeldusel et allkirjastaja isikut on võimalik piisavalt tuvastada.

Esimeses lõigus osutatud protokolliga säilitatakse hilisemaks kasutamiseks.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja teeb seejärel otsuse, kas auhinda anda või mitte anda. Kõnealuses otsuses täpsustatakse ka järgmine:

- a) kui auhinda anti, siis antud auhindade ese ja kogusumma;
- b) kui auhinna võitnud osalejaid oli, siis nende nimed, ning igale auhinna võitnud osalejale antud auhinna summa ja tehtud valiku põhjused;
- c) kõikide tagasilükatud osalejate nimed ning tagasilükkamise põhjused.

Artikkel 215

Teave ja teavitamine

(finantsmääruse artikli 138 lõige 3)

1. Osalejaid teavitatakse nende konkursitaotluse hindamise tulemustest nii kiiresti kui võimalik, kuid igal juhul 15 kalendripäeva jooksul pärast seda, kui eelarvevahendite käsutaja on teinud auhindade andmise otsuse.

2. Võitnud osalejat teavitatakse auhinna andmise otsusest ja see on käsitatav juriidilise kohustusena finantsmääruse artikli 86 tähenduses.

VIII JAOTIS

RAHASTAMISVAHENDID

Artikkel 216

Nende üksuste valimine, kellele delegeeritakse rahastamisvahendite rakendamine kaudse eelarve täitmise raames

(finantsmääruse artikkel 139)

1. Rahastamisvahendite rakendamiseks kaudse eelarve täitmise raames peab komisjon saama tõendid, et volitatud üksus

vastab finantsmääruse artikli 60 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Kui sellised tõendid on saadud, kehtivad need ka mis tahes tulevase rahastamisvahendite rakendamise suhtes asjaomase üksuse poolt, kui volitatud üksuse süsteemides, eeskirjades ja menetlustes, mille suhtes neid nõudeid kohaldatakse, ei ole tehtud olulisi muudatusi.

2. Nende üksuste valimiseks, kellele delegeeritakse rahastamisvahendite rakendamine finantsmääruse artikli 61 lõike 2 kohaselt, avaldab komisjon kutse potentsiaalsetele volitatud üksustele. Kõnealune kutse sisaldab valiku- ja hindamiskriteeriumeid.

Esimeses lõigus osutatud kutses märgitakse ka, kas volitatud üksuselt nõutakse oma rahaliste vahendite eraldamist konkreetsesse rahastamisvahendisse või riski jagamist. Kui on märgitud, et neilt seda nõutakse, ja kui see on vajalik võimaliku huvide konflikti leevendamiseks, märgitakse kutses ka see, et volitatud üksuselt nõutakse ettepanekute tegemist huvide ühtlustamise meetmete kohta, nagu on sätestatud finantsmääruse artikli 140 lõikes 2. Huvide ühtlustamise meetmed peavad sisalduma konkreetset rahastamisvahendit käsitlevas lepingus.

Komisjon alustab dialoogi üksustega, kes vastavad valikukriteeriumidele, läbipaistval ja objektiivsel viisil ilma huvide konflikti põhjustamata. Dialoogi järel kirjutab komisjon alla delegeerimislepingutele üksuse või üksustega, kes on esitanud majanduslikult soodsaimad taotlused, mis juhul, kui see on kohaldatav, sisaldavad oma rahaliste vahendite eraldamist või riski jagamist.

3. Komisjon võib alustada otse läbirääkimisi potentsiaalsete volitatud üksustega enne delegeerimislepingutele alla kirjutamist, kui volitatud üksus on kindlaks määratud asjaomases alusaktis või loetletud finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktis iii või nõuetekohaselt põhjendatud ja dokumenteeritud erandjuhtudel, eelkõige juhul kui

- a) pärast kutset potentsiaalsetele volitatud üksustele ei esitatud sobivaid taotlusi;
- b) erilaadsete rahastamisvahendite jaoks on nõutav teatavat tüüpi volitatud üksus tema tehnilise pädevuse, kõrge spetsialiseerituse taseme või haldusvolituste baasil;
- c) liidust sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole lõikes 2 osutatud menetlust võimalik järgida.

Artikkel 217

Nende üksustega sõlmitud delegerimislepingute sisu, kellele delegeritakse rahastamisvahendite rakendamine kaudse eelarve täitmise raames**(finantsmääruse artikkel 139)**

Lisaks artiklis 40 loetletud nõuetele nähakse delegerimislepinguga, mis on sõlmitud üksustega, kellele delegeritakse rahastamisvahendite rakendamine, ette asjakohane kord, mis tagab finantsmääruse artiklis 140 sätestatud põhimõtete järgimise ja seal sätestatud tingimuste täitmise. Eelkõige sisaldavad delegerimislepingud järgmist:

- a) rahastamisvahendi kirjeldus, sealhulgas selle investeerimisstrateegia või -põhimõtted, antava toetuse liik, finantsvahendajate ja lõplike vahendite saajate rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid ning täiendavad tegevusnõuded, millega rahastamisvahendi poliitikaeesmärgid üle võetakse;
- b) finantsvõimenduse väärtuste sihtvahemikule esitatavad nõuded;
- c) rahastamiskõlbmatute meetmete määratlus ja menetlusest kõrvalejätamise kriteeriumid;
- d) sätted, mis tagavad huvide ühtlustamise ja käsitlevad võimalikku huvide konflikti;
- e) sätted, mis käsitlevad finantsvahendajate valikut kooskõlas finantsmääruse artikli 139 lõike 4 teise lõiguga ja sihtotsustarbeliste investeerimisvahendite loomist, kui see on kohaldatav;
- f) sätted, mis käsitlevad volitatud üksuste ja teiste rahastamisvahendi rakendamises osalevate üksuste vastutust;
- g) sätted, mis käsitlevad vaidluste lahendamist;
- h) sätted, mis käsitlevad rahastamisvahendi juhtimist;
- i) sätted, mis käsitlevad liidu rahalise toetuse kasutamist ja uuesti kasutusse võtmist kooskõlas finantsmääruse artikli 140 lõikega 6;
- j) sätted, mis käsitlevad liidult saadud rahalise toetuse ja usalduskontode haldamist, sealhulgas vastaspoole riske, aktsepteeritavaid sularahahalduse tehinguid, asjaomaste poolte kohustusi, parandusmeetmeid usalduskontode ülemääraste saldode korral, andmete säilitamist ja aruandlust;
- k) sätted, mis käsitlevad volitatud üksuse tasustamist, sealhulgas haldustasude määrasid ning halduskulude ja -tasude

arvutamist ja volitatud üksusele maksmist kooskõlas artikliga 218;

- l) kui see on asjakohane, siis sätted, mis käsitlevad finantsmääruse artiklis 175 osutatud fondidest, eelkõige Euroopa Regionaalarengu Fondist, Euroopa Sotsiaalfondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist ja tulevases kalandusfondist (edaspidi „ühise strateegilise raamistiku fondid“) makstavate rahaliste toetuste tingimuste raamistikku;
- m) sätted, mis käsitlevad rahastamisvahendi kestust, pikendamise võimalust ja lõpetamist, sealhulgas ennetähtaegse lõpetamise tingimusi, ning vajaduse korral väljumisstrateegiaid;
- n) sätted, mis käsitlevad finantsvahendajatele ja lõplikele vahendite saajatele antava toetuse rakendamise järelevalvet, sealhulgas finantsvahendajate aruandlust;
- o) kui see on kohaldatav, siis artiklis 219 osutatud riskimaandamistingimuste liik ja laad.

Artikkel 218

Volitatud üksustele makstavad halduskulud ja -tasud**(finantsmääruse artikkel 139)**

1. Komisjon tasustab volitatud üksusi rahastamisvahendi rakendamise eest tulemuspõhiste tasude, erakorraliste kulude hüvitamise ja, kui volitatud üksus haldab rahastamisvahendi sularahahalduse vahendeid, siis sularahahalduse tasude kaudu.
2. Tulemuspõhised tasud sisaldavad haldustasusid, millega tasustatakse volitatud üksust rahastamisvahendi rakendamisel tehtud töö eest. Kui see on asjakohane, võivad need sisaldada ka poliitikaalaldkonnaga seotud stiimuleid, et edendada poliitikaeesmärkide saavutamist, või pakkuda stiimuleid rahastamisvahendi majandustulemuste saavutamiseks.

Artikkel 219

Usalduskontode suhtes kaudsel eelarve täitmisel kohaldatavad erieeskirjad**(finantsmääruse artikkel 139)**

1. Üksused, kellele on delegeritud rahastamisvahendite rakendamine, võivad avada enda nimel ja üksnes komisjoni eest usalduskontosid finantsmääruse artikli 68 lõike 7 tähenduses. Kõnealused volitatud üksused saavad asjaomased konto väljavõtted komisjoni vastutavale talitusele.

2. Usalduskontod peavad olema piisavalt likviidsed ja sellistel kontodel hoitavaid varasid tuleb hallata kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete ja asjakohaste usaldatavusnõuetega vastavalt finantsmääruse artikli 140 lõikele 7.

3. Volitatud üksused ei tohi rahastamisvahendite rakendamisel teha riskimaandustehinguid spekulatiivsetel eesmärkidel. Mis tahes riskimaandustehingute liigile ja laadile peab komisjon andma eelnevalt oma nõusoleku ja need peavad olema sätestatud artiklis 217 osutatud delegerimislepingutes.

Artikkel 220

Otsese eelarve täitmise raames rakendatavad rahastamisvahendid (finantsmääruse artikkel 139)

1. Erandjuhtudel võib rahastamisvahendeid rakendada otsese eelarve täitmise raames kooskõlas finantsmääruse artikli 139 lõikega 4 mis tahes järgmise kaudu:

- a) sihtotstarbeline investeerimisvahend, milles komisjon osaleb koos teiste avaliku või erasektori investoritega liidu rahalisest toetusest tuleneva finantsvõimenduse suurendamise eesmärgil;
- b) lõplikele vahendite saajatele otse või finantsvahendajate kaudu pakutavad laenud, tagatised, osalused omakapitalis ja muud riskijagamisvahendid, mis ei ole investeringud sihtotstarbelistesse investeerimisvahenditesse.

2. Komisjon ei tee rahastamisvahendite rakendamisel riskimaandustehinguid spekulatiivsetel eesmärkidel. Mis tahes riskimaandustehingute liigile ja laadile peab komisjon andma eelnevalt oma nõusoleku ja need peavad olema sätestatud rahastamisvahendit rakendavate üksustega sõlmitud lepingutes.

Artikkel 221

Finantsvahendajate, sihtotstarbeliste investeerimisvahendite haldajate ja lõplike vahendite saajate valik (finantsmääruse artikkel 139)

1. Kui komisjon rakendab rahastamisvahendeid otsese või kaudse eelarve täitmise raames sihtotstarbeliste investeerimisvahendite kaudu, luuakse need investeerimisvahendid liikmesriigi õiguse alusel. Välistegevuse valdkonnas võib need luua ka muu riigi kui liikmesriigi õiguse alusel. Selliste investeerimisvahendite haldajad peavad olema seaduse või lepinguga kohustatud tegutsema professionaalselt haldajalt eeldatava hoolsusega ja heas usus.

2. Lõikes 1 osutatud sihtotstarbeliste investeerimisvahendite haldajate ning rahastamisvahendi finantsvahendajate või lõplike vahendite saajate valikul võetakse nõuetekohaselt arvesse raketatava rahastamisvahendi laadi, asjaomaste üksuste kogemusi

ning tegevus- ja finantssuutlikkust ja/või lõplike vahendite saajate projektide majanduslikku elujõulisust. Valik peab olema läbipaistev, põhjendatud objektiivsetel alustel ja sellest ei tohi tuleneda huvide konflikti.

3. Sihtotstarbeliste investeerimisvahendite haldajatele, finantsvahendajatele ja lõplikele vahendite saajatele, kes on mõnes olukorras, millele on osutatud finantsmääruse artikli 106 lõikes 1 ning artiklites 107, 108 ja 109, rahalist toetust ei anta.

Artikkel 222

Rahastamisvahendite kasutamise tingimused (finantsmääruse artikkel 140)

1. Rahastamisvahendid on suunatud turu puuduste või turutõrgete või ebaoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamisele ning neist antakse toetust ainult sellistele lõplikele vahendite saajatele, keda peetakse rahastamisvahendi kaudu liidu toetuse andmise ajal potentsiaalselt majanduslikult elujõuliseks.

2. Rahastamisvahenditest antakse lõplikele vahendite saajatele toetust proportsionaalsel viisil. Eelkõige peaks kaasinvesteeringut või riskijagamist pakkuvate investorite sooduskohtlemine olema õigustatud, proportsionaalne rahastamisvahendisse investeerivate investorite võetud riskidega ning piirduma nende investeeringu või riskijagamise tagamiseks minimaalselt vajalikuga.

Artikkel 223

Finantsvõimendus (finantsmääruse artikkel 140)

1. Rahastamisvahenditega püütakse saavutada liidu antavale rahalisele toetusele finantsvõimendus, käivitades üldise investeeeringu, mis ületab liidu rahalise toetuse mahtu.

Liidu rahalise toetuse finantsvõimendus võrdub rahastamiskõlllikele lõplikele vahendite saajatele võimaldatava rahastamise summa ja liidu pakutava rahalise toetuse summa suhtega.

2. Finantsvõimenduse väärtuste sihtvahemik põhineb asjaomase rahastamisvahendi eelhindamisel.

Artikkel 224

Rahastamisvahendite eelhindamine (finantsmääruse artikkel 140)

1. Rahastamisvahendid põhinevad eelhindamisel, milles tehakse kindlaks turu puudused või turutõrked või ebaoptimaalsed investeerimisolukorrad ning hinnatakse poliitikaeesmärke silmas pidades investeerimisvajadusi.

2. Eelhindamine peab näitama, et kindlakstehtud turuvajadusi ei saa asjakohaselt ja õigeaegselt rahuldada turupõhiste meetmete ega liidu muud liiki sekkumiste, nagu regulatsiooni, liberaliseerimise, reformi või muude poliitikameetmete kui rahastamisvahendist rahastamise kaudu. Selles hinnatakse rahastamisvahenditest tulenevate turumoonutuste ja erasektoripoolse rahastamise väljatõrjumise tõenäosust ja neist tulenevaid võimalikke kulusid ning määratakse kindlaks vahendid selliste moonutuste negatiivse mõju minimeerimiseks.

3. Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega peab eelhindamine näitama, et liidu tasandi rahastamisvahend lahendab kindlakstehtud turuvajadusi asjakohasemalt kui samalaadsed riigi või piirkondliku tasandi rahastamisvahendid, sealhulgas need, mida rahastatakse ühise strateegilise raamistiku fondidest. Liidu rahalise toetuse lisaväärtuse hindamisel võetakse arvesse selliseid tegureid nagu riigi tasandil rahastamisele juurdepääsuga seonduvad raskused, eelkõige piiriüleste projektide puhul, ning mastaabisääst või liikmesriikides parimate tavade levitamisega seotud tugev tutvustav mõju.

4. Eelhindamisel tehakse kindlaks kõige tõhusam viis rahastamisvahendi abil tulemuste saavutamiseks.

5. Samuti peab eelhindamine näitama, et kavandatav rahastamisvahend on järjepidev:

- a) uute ja olemasolevate rahastamisvahenditega, vältides ebasoovitavaid kattumisi ning saavutades koostoime ja mastaabisäästu;
- b) rahastamisvahendite ja muus vormis avaliku sektori sekkumistega, mis on suunatud samale turukeskkonnale, vältides ebajärjepidevust ja uurides potentsiaalset koostoimet.

6. Eelhindamises hinnatakse kavandatud sekkumise proportsionaalsust kindlakstehtud rahastamispuudujäägi seisukohast ja kavandatava rahastamisvahendi oodatavat finantsvõimendust; samuti uuritakse selles täiendavaid kvalitatiivseid mõjusid, nagu parimate tavade levitamine, liidu poliitikaeesmärkide tulemuslik edendamine kogu rakendamisahela ulatuses või juurdepääs rakendamisahelasse kaasatud osalejate spetsiifilistele eksperdiadmistele.

7. Eelhindamises nähakse kavandatavate rahastamisvahendite jaoks ette asjakohaste tulemusnäitajate kogum ning täpsustatakse oodatavad väljundid, tulemused ja mõju.

8. Rahastamisvahenditele tehakse eraldi eelhindamine ainult juhul, kui selline lõigetes 1–7 sätestatud kriteeriumidele täielikult vastav hindamine ei sisaldu alusaktiga hõlmatud programmi või meetme eelhindamises või mõjuhinnangus.

Artikkel 225

Rahastamisvahendite järelevalve (finantsmääruse artikkel 140)

1. Selleks et tagada rahastamisvahendite ühtlustatud järelevalve, millele on osutatud finantsmääruse artikli 140 lõikes 12, loob vastutav eelarvevahendite käsutaja järelevalvesüsteemi, et aidata kaasa piisava kindluse andmisele selle suhtes, et liidu vahendeid kasutatakse kooskõlas finantsmääruse artikli 32 lõikega 2.

2. Järelevalvesüsteemi kasutatakse selleks, et hinnata rakendamise edenemist asjaomases väljundis kajastatud poliitikaeesmärkide saavutamise suunas ning eelhindamise kohaselt ette nähtud tulemusnäitajaid, samuti selleks, et analüüsida rakendamise vastavust finantsmääruse artikli 140 lõike 2 kohastele kindlaksmääratud nõuetele ning anda alus, millele komisjon saaks tugineda oma aruandluses, mis on nõutav finantsmääruse artikli 38 lõike 5 ja artikli 140 lõike 8 kohaselt.

3. Kaudse eelarve täitmise korral tugineb komisjonipoolne järelevalve volitatud üksuste esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele ning kättesaadavatele audititele ja volitatud üksuse tehtud kontrollidele, võttes nõuetekohaselt arvesse volitatud üksuse poolset liidu vahendite haldaja kinnitust ja sõltumatu auditeerimisasutuse arvamust, millele on osutatud finantsmääruse artikli 60 lõikes 5. Komisjon vaatab volitatud üksuste esitatud teabe läbi ja võib teha asjakohasel rakendamistasanditel kuni lõplike vahendite saajateni välja kontrollid, sealhulgas valimipõhiselt.

Volitatud üksuse poolne järelevalve tugineb finantsvahendajate esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele ning kättesaadavatele audititele ja finantsvahendajate tehtud kontrollidele, võttes nõuetekohaselt arvesse finantsvahendajapoolset liidu vahendite haldaja kinnitust ja sõltumatute audiitorite arvamust.

Finantsvahendajate puudumise korral teeb volitatud üksus rahastamisvahendi kasutamise üle järelevalvet otse, tuginedes lõplike vahendite saajate esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele.

Volitatud üksus vaatab läbi finantsvahendajate või lõplike vahendite saajate esitatud teabe, tehes seda vajaduse korral valimipõhiselt, ning teeb artiklis 217 osutatud lepingus ette nähtud kontrollid.

4. Otsese eelarve täitmise korral tugineb komisjonipoolne järelevalve finantsvahendajate ja lõplike vahendite saajate esitatud aruannetele ja raamatupidamise aastaaruannetele, mille suhtes kohaldatakse asjakohaseid kontrollid. Lõikes 3 sätestatud kohaldatakse otsese eelarve täitmise suhtes *mutatis mutandis*.

5. Lepingutes, millega rahastamisvahendit rakendatakse, nähakse ette lõigete 1–4 kohaldamiseks vajalikud sätted.

Artikkel 226

Ühise strateegilise raamistiku fondidest antava rahalise toetuse käsitlemine

(finantsmääruse artikkel 140)

1. Rahaliste toetuste üle, mida makstakse ühise strateegilise raamistiku fondidest finantsmääruse VIII jaotise kohaselt loodud rahastamisvahenditesse, mida toetatakse valdkondlike eeskirjade kohaselt ühise strateegilise raamistiku fondidest, peetakse eraldi arvestust.

2. Ühise strateegilise raamistiku fondidest makstavad rahalised toetused paigutatakse eraldi kontodele ja neid kasutatakse kooskõlas asjaomaste ühise strateegilise raamistiku fondide eesmärkidega meetmete ja lõplike vahendite saajate jaoks kooskõlas programmi või programmidega, millest neid rahalisi toetusi antakse.

3. Ühise strateegilise raamistiku fondidest finantsmääruse VIII jaotise kohaselt loodud rahastamisvahenditesse makstavate rahaliste toetuste suhtes kohaldatakse valdkondlikke eeskirju.

IX JAOTIS

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE ESITAMINE JA RAAMATUPIDAMISARVESTUS

1. PEATÜKK

Raamatupidamise aastaaruande esitamine

Artikkel 227

Eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruanne (finantsmääruse artikkel 142)

Eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruandes esitatakse täpne kirjeldus:

- eelarveaasta eesmärkide saavutamise kohta usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt;
- finantsseisundi ja sündmuste kohta, mis eelarveaastal on tegevust oluliselt mõjutanud.

Eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruanne on eelarve täitmise aruannetest eraldi seisev dokument.

Artikkel 228

Raamatupidamispehõhimõtetest tehtav erand (finantsmääruse artikkel 144)

Kui peaarvepidajad leiavad erijuhul, et konkreetse juhtumi puhul tuleks lubada sisulist erandit mõnest liidu raamatupidamises-

kirjades kirjeldatud raamatupidamispehõhimõttest, esitatakse see erand koos nõuetekohaste põhjendustega artiklis 232 nimetatud finantsaruannete lisades.

Artikkel 229

Tõendavad dokumendid

(finantsmääruse artikkel 144)

1. Iga kirje põhineb kuupäevastatud ja nummerdatud tõendavatel dokumentidel, mis esitatakse paberil või muul andmekandjal, mis tagab selle sisu usaldusväärsuse ja säilivuse artiklis 48 sätestatud ajaks.

2. Sama liiki toimingud, mida tehakse samas kohas ja samal päeval, võib esitada kokkuvõtlikult ühes tõendavas dokumendis.

Artikkel 230

Tulemiaruanne

(finantsmääruse artikkel 145)

Tulemiaruanne märgitakse eelarveaasta tulud ja kulud, mis on liigendatud nende laadi järgi.

Artikkel 231

Rahavoogude aruanne

(finantsmääruse artikkel 145)

Rahavoogude aruandes antakse aru perioodi rahavoogudest, näidates sularahahalduse summade alg- ja lõppsaldode muutust.

Sularahahalduse vahenditena käsitatakse järgmist:

- kassas olev sularaha;
- pangakontod ja nõudmiseni hoiused;
- muud likviidsed varad, mida võib kiiresti muuta sularahaks ja mille väärtus on stabiilne.

Artikkel 232

Finantsaruannete lisad

(finantsmääruse artikkel 145)

Finantsmääruse artiklis 145 nimetatud lisad on finantsaruannete lahutamatu osa. Kõnealused lisad sisaldavad vähemalt järgmist teavet:

- raamatupidamispehõhimõtted, -eeskirjad ja -meetodid;
- lisad, milles antakse lisateavet, mida ei ole esitatud finantsaruannetes endis, kuid mis on vajalikud õige ja õiglase ülevaate andmiseks.

*Artikkel 233***Eelarve tulemiarued
(finantsmääruse artikkel 146)**

1. Eelarve tulemiarued sisaldavad järgmist:
 - a) teave tulude kohta, milles märgitakse:
 - i) eelarves tehtud tulude eelarvestuse muudatused;
 - ii) tulude laekumine;
 - iii) kindlaksmääratud nõuded;
 - b) teave kättesaadavate kulukohustuste assigneeringute kogusumma ja maksete assigneeringute kogusumma muudatuste kohta;
 - c) teave kättesaadavate kulukohustuste assigneeringute kogusumma ja maksete assigneeringute kogusumma kasutamise kohta;
 - d) teave täitmata, eelnevast eelarveaastast üle kantud ja eelarveaasta jooksul võetud kulukohustuste kohta.
2. Tulusid käsitlevale teabele lisatakse ka aruanne, milles esitatakse iga liikmesriigi kohta eelarveaasta lõpu seisuga veel sisse nõudmata omavahendite ja sissenõudekorraldusega hõlmatud omavahendite jaotus.

*Artikkel 234***Raamatupidamise aastaaruande edastamise viis
(finantsmääruse artikkel 148)**

Finantsmääruse artiklites 147 ja 148 osutatud esialgne ja lõplik raamatupidamise aastaaruanne võidakse saata elektrooniliselt.

*2. PEATÜKK***Raamatupidamisarvestus***1. jagu***Raamatupidamisarvestuse korraldamine***Artikkel 235***Raamatupidamisarvestuse korraldamine
(finantsmääruse artikkel 151)**

1. Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsiooni ja asutuse peaarvepidaja koostab ja hoiab ajakohastatuna dokumentid, milles kirjeldatakse tema institutsiooni või asutuse raamatupidamisarvestuse korraldust ja raamatupidamisarvestuse korda.

2. Eelarvetulud ja -kulud kantakse artiklis 236 nimetatud elektroonilisse süsteemi toiminguga majandusliku sisu alusel kas jooksvate tuludena, jooksvate kuludena või kapitalina.

*Artikkel 236***Elektroonilised süsteemid
(finantsmääruse artikkel 151)**

1. Raamatupidamisarvestust peetakse integreeritud elektroonilise süsteemi abil.
2. Kui raamatupidamisarvestust peetakse elektrooniliste süsteemide ja allsüsteemide abil, on nende süsteemide ja allsüsteemide kohta nõutav täielik kirjeldus.

Kõnealusel kirjelduses määratakse kindlaks kõikide andmeväljade sisu ja täpsustatakse, kuidas süsteemis käsitletakse üksiktoiminguid. Selles märgitakse, kuidas süsteem tagab iga toiminguga ning iga elektroonilise süsteemi ja allsüsteemi tehtud muudatuse täieliku kontrolljalje, nii et muudatuse sisu ja muudatuse teinud isiku saab igal ajal kindlaks teha.

Elektrooniliste raamatupidamissüsteemide ja allsüsteemide kirjelduses märgitakse kõik seosed nende süsteemide ja keskse raamatupidamissüsteemi vahel, eelkõige seoses andmete edastamise ja saldode omavahel võrdlemisega.

3. Elektroonilistele süsteemidele ja allsüsteemidele on juurdepääs ainult isikutel, kes on kantud volitatud kasutajate nimekirja, mida iga institutsioon peab ja ajakohastab.

*2. jagu***Arvestusraamatud***Artikkel 237***Arvestusraamatud****(finantsmääruse artikkel 154)**

Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioon ja asutus peab päevaraamatut, pearaamatut ja eraldi arvestusraamatuid vähemalt võlgnike, võlausaldajate ja põhivara kohta, välja arvatud juhul, kui see ei ole kulutõhususe kaalutlustel õigustatud.

Arvestusraamatud koosnevad elektroonilistest dokumentidest, mille on kindlaks määratud peaarvepidaja ja mida võib täie kindlusega kasutada tõendusmaterjalina.

Päevaraamatu kanded kantakse üle pearaamatusse kontode kaupa artiklis 212 nimetatud kontoplaani alusel.

Päevaraamatu ja pearaamatu võib jaotada nii mitmeks abiraamatuks, kui seda nõuetele vastavuse tagamiseks tarvis on.

Abiraamatute kanded kantakse vähemalt kord kuus üle päevaraamatusse ja pearaamatusse.

Artikkel 238

Proovibilanss (finantsmääruse artikkel 154)

Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioon ja asutus koostab proovibilansi, millesse kantakse kõik üldise raamatupidamisarvestuse kontod, sealhulgas eelarveaasta jooksul kontrollitud ja heaks kiidetud kontod, märkides iga konto puhul järgmised andmed:

- a) konto number;
- b) kirjeldus;
- c) deebetsumma kokku;
- d) kreditsumma kokku;
- e) saldo.

Artikkel 239

Raamatupidamisarvestuses tehtavad võrdlused (finantsmääruse artikkel 154)

1. Pearaamatu andmeid hoitakse ja need struktureeritakse viisil, mis võimaldab proovibilansi iga konto sisu põhjendada.
2. Põhivara inventarinimestiku suhtes kohaldatakse artikleid 246–253.

3. jagu

Kirjendamine

Artikkel 240

Raamatupidamiskirjed (finantsmääruse artikkel 154)

1. Kirjed tehakse kahekordse kirjendamise meetodil, mille puhul raamatupidamisarvestuses registreeritud mis tahes liikumine või muutus kajastatakse kirjega, mis tagab selle kirje poolt mõjutatud eri kontode debiteerimise ja krediteerimise sama summa ulatuses.

2. Muus valuutas kui eurodes nomineeritud tehingu väärtus arvestatakse eurodesse ümber ja kirjendatakse raamatupidamisarvestuses.

Tehingud, mis on tehtud välisvaluutas kontodel, mida võib ümber hinnata, hinnatakse ümber vähemalt kontode sulgemise ajal.

Ümberhindamine tehakse artikli 6 kohaselt kehtestatud ümberarvestuskursside alusel.

Ümberarvestuskurss, mida tuleb kasutada euro ja muude valuutade vahelistes ümberarvestamistoimingutes eelarveaastal n bilansi koostamiseks 31. detsembri seisuga, on eelarveaasta n viimase tööpäeva ümberarvestuskurss.

3. Finantsmääruse artikli 152 kohaselt vastu võetud liidu raamatupidamiseeskirjades täpsustatakse tekkepõhise arvestuse jaoks ette nähtud ümberarvestuse ja ümberhindamise eeskirjad.

Artikkel 241

Raamatupidamisdokumendid (finantsmääruse artikkel 154)

Kõikides raamatupidamisdokumentides märgitakse iga andmeühiku päritolu, sisu ja kirjendamisviide ning viited asjaomastele tõendavatele dokumentidele.

Artikkel 242

Päevaraamatusse kirjendamine (finantsmääruse artikkel 154)

Raamatupidamistoimingud registreeritakse päevaraamatus ühel järgmistest viisidest, mis teineteist ei välista:

- a) päevade ja toimingute kaupa;
- b) igakuise kokkuvõttena toimingute kogusummadest, tingimusel et säilitatakse kõik dokumendid, mille abil saab kontrollida, milliseid toiminguid millisel päeval tehti.

Artikkel 243

Kirjete heakskiitmine (finantsmääruse artikkel 154)

1. Päevaraamatu ja eraldi arvestusraamatute kirjete lõplikkust kinnitatakse heakskiitmismenetluse abil, mille järel kirje muutmine või kustutamine on keelatud.

2. Hiljemalt enne lõplike finantsaruannete esitamist kohaldatakse sulgemismenetlust, mille eesmärk on panna kirjete ajaline järjestus lukku ja tagada nende puutumatus.

4. jagu

Võrdlemine ja kinnitamine

Artikkel 244

Raamatupidamisarvestuses tehtav võrdlemine

(finantsmääruse artikkel 154)

1. Proovibilansi kontode saldoid võrreldakse regulaarselt, kuid vähemalt iga-aastase sulgemise ajal, selliste haldussüsteemide andmetega, mida eelarvevahendite käsutajad kasutavad varade ja kohustuste haldamisel ja mida nad lisavad iga päev raamatupidamissüsteemi.

2. Regulaarselt ja vähemalt kontode sulgemise ajal kontrollib peaarvepidaja, kas pangakontode saldod vastavad tegelikule olukorrale, kontrollides eelkõige

a) pangakontodel olevat raha, võrreldes seda finantseerimisasutuste kontoväljavõtetega;

b) kassas olevat sularaha, võrreldes seda kassaraamatu andmetega.

Põhivara kontosid kontrollitakse artikli 250 kohaselt.

3. Instituutsioonidevahelisi tasaarvelduskontosid võrreldakse iga kuu.

4. Vahekontosid avab ja vaatab igal aastal läbi peaarvepidaja. Kõnealused kontod kuuluvad eelarvevahendite käsutaja vastutusalasse ja ta tasaarvestab need võimalikult kiiresti.

5. jagu

Eelarve raamatupidamisarvestus

Artikkel 245

Eelarve raamatupidamisarvestuse sisu ja raamatupidamisarvestuse pidamine

(finantsmääruse artikkel 156)

1. Eelarve raamatupidamisarvestuses esitatakse eelarve iga alajaotise puhul:

a) kulude kohta:

i) esialgses eelarves heaks kiidetud assigneeringud, paranduseelarvetesse kantud assigneeringud, varasematest eelarveaastatest üle kantud assigneeringud, sihtotstarbelise tulu laekumise järel kättesaadavaks tehtud assigneeringud, ümberpaigutatud assigneeringud ja sellest tulenevalt kõik kättesaadavad assigneeringud kokku;

ii) eelarveaastal võetud kulukohustused ja tehtud maksed;

b) tulude kohta:

i) esialgsesse eelarvesse kantud eelarvestused, paranduseelarvetesse kantud eelarvestused, sihtotstarbeline tulu ja sel viisil kindlaks määratud eelarvestuste kogusumma;

ii) asjaomase eelarveaastaga seoses kindlaks määratud nõuded ja sissenõutud summad;

c) varasematest eelarveaastatest üle kantud veel maksmata kulukohustused ja veel sisse nõudmata tulud.

Esimese lõigu punktis a nimetatud kulukohustuste assigneeringud ja maksete assigneeringud kajastatakse ja näidatakse eraldi.

Eelarve raamatupidamisarvestuses kajastatakse ka Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondiga (EAGF) seotud üldised esialgsed kulukohustused ja neile vastavad maksed.

Need kulukohustused esitatakse EAGFi assigneeringute kogusumma suhtes.

2. Eelarve raamatupidamisarvestuses esitatakse eraldi:

a) varasematest eelarveaastatest üle kantud assigneeringute ja eelarveaasta assigneeringute kasutamine;

b) täitmata kulukohustuste täitmine.

Tulude poolel näidatakse eraldi varasematest eelarveaastatest pärinevad veel saamata jäänud summad.

3. Eelarve raamatupidamisarvestust võib korraldada sellisel viisil, mis võimaldab töötada välja kuluarvestussüsteemi.

4. Eelarve raamatupidamisarvestust peetakse elektrooniliselt või kasutades arvestusraamatuid või kartoteegikaarte.

3. PEATÜKK

Vara inventarinimestikud

Artikkel 246

**Vara inventarinimestikud
(finantsmääruse artikkel 157)**

Eelarvevahendite käsutaja loob peaarvupidaja tehnilise abiga vara inventarinimestike süsteemi. See süsteem peab andma kõik raamatupidamisarvestuse pidamiseks ja vara kaitsmiseks vajalikud andmed.

Artikkel 247

**Vara kaitsmine
(finantsmääruse artikkel 157)**

Iga finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioon ja asutus võtab vastu oma bilansis kajastatud vara kaitsmise sätted ja otsustab, millised haldustalitused vastutavad inventarinimestike süsteemi eest.

Artikkel 248

**Varaobjektide kandmine inventarinimestikku
(finantsmääruse artikkel 157)**

Iga soetatud varaobjekt, mille kasutusaeg on üle ühe aasta, mis ei ole tarbekaup ja mille ostuhind või omahind on finantsmääruse artikli 152 kohaselt vastu võetud liidu raamatupidamiseskirjades näidatust suurem, kantakse inventarinimestikku ja kirjendatakse põhivara kontodele.

Artikkel 249

**Inventarinimestiku sisu iga varaobjekti puhul
(finantsmääruse artikkel 157)**

Inventarinimestikus esitatakse iga varaobjekti asjakohane kirjeldus ning täpsustatakse selle asukoht või vallasasjade puhul vastutav talitus või isik, soetamise kuupäev ja ühikuhind.

Artikkel 250

**Vallasvara inventarinimestiku kontrollimine
(finantsmääruse artikkel 157)**

Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonid ja asutused kontrollivad inventarinimestikke viisil, millega tagatakse, et iga varaobjekt on füüsiliselt olemas ja vastavuses inventarinimestiku asjaomase kandega. Selliseid kontrolle tehakse iga-aastase kontrollikava alusel, välja arvatud materiaalse põhivara ja immateriaalse vara puhul, mida kontrollitakse vähemalt iga kolme aasta järel.

Artikkel 251

**Materiaalse vara edasimüük
(finantsmääruse artikkel 157)**

Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonide ja asutuste liikmed, ametnikud, muud teenistujad ega muud töötajad ei või omandada varaobjekte, mida kõnealused institutsioonid ja asutused edasi müüvad, välja arvatud juhul, kui need varaobjektid müüakse edasi avaliku hankemenetluse teel.

Artikkel 252

**Materiaalse vara müügi menetlus
(finantsmääruse artikkel 157)**

1. Materiaalse vara müük kuulutatakse välja asjakohasel viisil kohalikul tasandil, kui ühiku ostuväärtus on 8 100 eurot või üle selle. Müügilepingu võib sõlmida kõige varem 14 kalendripäeva möödumisel viimase teate avaldamisest müügi kohta.

Kui ühiku ostuväärtus on 391 100 eurot või üle selle, tuleb esimeses lõigus osutatud müügi kohta avaldada teade *Euroopa Liidu Teatajas*. Teate võib asjakohasel viisil avaldada ka liikmesriikide ajakirjandusväljaannetes. Müügilepingu võib sõlmida kõige varem ühe kuu möödumisel teate avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonid ja asutused võivad avaldamisest loobuda, kui avaldamiskulud on suuremad kui müügist oodatav tulu.

3. Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonid ja asutused püüavad materiaalse vara müüa alati võimalikult hea hinnaga.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata liidu institutsioonide ja nende finantsmääruse artiklis 208 osutatud asutuste omavahealiste müügitehingute suhtes.

Artikkel 253

**Materiaalse vara võõrandamise menetlus
(finantsmääruse artikkel 157)**

Inventarinimestikku kantud vara, sealhulgas hoonete müügi või tasuta võõrandamise, mahakandmise või välja rentimise korral, samuti selle kaotsimineku korral kas kaotamise, varguse või mõne muu põhjuse tõttu peab eelarvevahendite käsutaja koostama seletuse või protokollid.

Seletuses või protokollis märgitakse eelkõige, kas liidu ametnik või muu teenistuja või mõni muu isik peab varaobjekti omal kulul asendama.

Kui kinnisvara või suured rajatised antakse tasuta kasutada, tuleb selle kohta teha leping ja teatada sellest eelarveprojekti esitamisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule edastatavas aastaaruandes.

Finantsmääruse artiklis 141 osutatud institutsioonide ja asutuste liikmed, ametnikud, muud teenistujad ega muud töötajad ei tohi olla sellise inventarinimestikku kantud vara saajad, mis võõrandatakse tasuta või kantakse maha.

Artikkel 254

Inventarinimestikud ja müügi väljakuulutamise liidu delegatsioonides

(finantsmääruse artikkel 157)

1. Liidu delegatsioonide puhul peetakse liidule kuuluva vallasvara kohta alalist inventarinimestikku kohapeal. See saadetakse korrapäraselt kesktalitustele iga institutsiooni vastu võetud eeskirjade kohaselt.

Liidu delegatsioonidesse teel olev vallasvara kantakse enne alalise inventarinimestikku kandmist ajutisse nimestikku.

2. Liidu delegatsioonide vallasvara müük kuulutatakse välja kohalike tavade kohaselt.

TEINE OSA

ERISÄTTED

I JAOTIS

TEADUSUURINGUD

Artikkel 255

Meetmete liigid

(finantsmääruse artikkel 181)

1. Otseseid meetmeid rakendavad Teadusuuringute Ühiskeskuse üksused ning põhimõtteliselt rahastatakse neid täies ulatuses eelarvest. Need meetmed on:

- a) teadusprogrammid;
- b) teadusuuringud;
- c) institutsioonilist laadi teaduslik ja tehniline toetustegevus.

2. Teadusuuringute Ühiskeskus võib kaudsetes meetmetes osaleda finantsmääruse artiklis 183 sätestatud tingimustel.

3. Finantsmääruse artikli 181 lõikes 2 osutatud saadaoleva summa eelarvestus saadetakse peaarvepidajale registreerimiseks.

Artikkel 256

Teadusuuringute Ühiskeskuse suhtes kohaldatavad täiendavad eeskirjad

(finantsmääruse artikkel 183)

1. Teadusuuringute Ühiskeskuse juhtimise all rakendatavad konkurentsile avatud meetmed on:

- a) hanke- ja toetuste andmise menetluste järel rakendatavad meetmed;
- b) kolmandate isikute nimel rakendatavad meetmed;
- c) meetmed, mida rakendatakse teiste institutsioonide või komisjoni muude talitustega teadustehniliste teenuste osutamiseks sõlmitud halduskokkulepete alusel.

2. Kui meetmed, mida Teadusuuringute Ühiskeskus rakendab kolmandate isikute nimel, hõlmavad hankeid, viiakse hankemenetlus läbi läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtte kohaselt.

3. Finantsmääruse artikli 183 lõikes 2 osutatud saadaolevate summade eelarvestused saadetakse peaarvepidajale registreerimiseks.

II JAOTIS

VÄLISTEGEVUS

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 257

Meetmed, mida võib rahastada

(finantsmääruse artikkel 184)

Finantsmääruse teise osa IV jaotise 1. peatükis osutatud meetmete jaoks ette nähtud assigneeringutega võib eelkõige rahastada hankelepinguid ja toetusi, kaasa arvatud intressitoetusi,

samuti erilaene, laenu tagatise ja finantsabi, eelarvetoetusi ja muid eelarvelise abi erivorme.

II PEATÜKK

Eelarvetoetus ja mitme rahastajaga usaldusfondid

Artikkel 258

Eelarvetoetuse kasutamine

(finantsmääruse artikkel 186)

1. Kui see on ette nähtud asjaomaste alusaktidega, võib komisjon anda kolmandas riigis valdkondlikku või üldist eelarvetoetust, kui täidetud on järgmised tingimused:

- a) partnerriigi avaliku sektori vahendite haldamine on piisavalt läbipaistev, usaldusväärne ja tõhus;
- b) partnerriik on kehtestanud piisavalt usutava ja asjakohase valdkondliku või riikliku poliitika ning
- c) partnerriik on kehtestanud stabiilsusele orienteeritud makromajanduspoliitika.

2. Partnerriigiga sõlmitud lepingutes nähakse ette, et asjaomane riik on kohustatud esitama komisjonile usaldusväärse ja õigeaegse teabe, mis võimaldab komisjonil hinnata lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmist.

Artikkel 259

Liidu välistegevuse usaldusfondid

(finantsmääruse artikkel 187)

Teiste rahastajate rahalisi osalusi võetakse arvesse, kui need laekuvad usaldusfondi spetsiaalsele pangakontole, ja nende summat arvestatakse pärast nende spetsiaalsele pangakontole laekumisel eurodesse ümberarvestamist eurodes.

Liidu rahaline toetus kantakse üle õigeaegselt, et täita usaldusfondi juriidilisi kohustusi, võttes nõuetekohaselt arvesse teiste rahastajate antud kättesaadavaid vahendeid.

Usaldusfondi spetsiaalselt pangakontolt kogunenud intress investeeritakse usaldusfondi, välja arvatud juhul, kui usaldusfondi asutamisaktis on ette nähtud teisiti.

Kõigi tehingute üle, mis tehakse aasta jooksul kolmandas lõigus osutatud pangakontol, peetakse usaldusfondi raamatupidamisarvestuses nõuetekohast arvestust.

Eelarv vahendite kasutaja koostab kaks korda aastas finantsaruande iga usaldusfondi tehingute kohta.

Usaldusfondide suhtes tehakse igal aastal sõltumatu välisaudit.

Usaldusfondi nõukogu kiidab heaks eelarv vahendite kasutaja koostatud usaldusfondi aastaaruande koos peaarv pidaja koostatud raamatupidamise aastaaruandega. Kõnealused aruanded lisatakse volitatud eelarv vahendite kasutaja aastaaruandele ning esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule komisjoni eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames.

Usaldusfondi nõukogu koosseisu käsitlevad eeskirjad ja usaldusfondi sise-eeskirjad sätestatakse usaldusfondi asutamisaktis, mille on vastu võtnud komisjon ja millega on liitunud teised rahastajad. Kõnealuste eeskirjadega tagatakse rahastajate õiglane esindatus ning neis nähakse ette nõue, mille kohaselt on vahendite kasutamise kohta lõpliku otsuse vastuvõtmise jaoks vajalik komisjoni poolthäääl.

III PEATÜKK

Hanked

Artikkel 260

Hoonete üürimine

(finantsmääruse artikkel 190)

Välistegevuse talitusassigneeringutest võib rahastada ainult neid kinnisvaralepinguid, mis on seotud üürilepingu allakirjutamise ajal juba valmis hoonete üürimisega. Need lepingud avalikustatakse artiklis 124 sätestatud korras.

Artikkel 261

Mõisted

(finantsmääruse artikkel 190)

1. Teenuslepingud hõlmavad uuringu- ja tehnilise abi lepinguid.

Uuringuleping on teenuseosutaja ja hankija vahel sõlmitud teenusleping, mis hõlmab projektide kindlaksmääramiseks ja koostamiseks tehtavaid uuringuid, teostatavusuuringuid, majandus- ja turu-uuringuid, tehnilisi uuringuid ja auditeid.

Tehnilise abi leping on leping, mille korral teenuseosutaja ülesanne on tegutseda nõuandjana, juhtida projekti või teha selle täitmise üle järelevalvet või pakkuda lepingus nimetatud konsultante.

2. Kui kolmandal riigil on oma talitustes või riigi osalusega üksustes pädev juhtkond, võivad need talitused või üksused lepinguid täita otse oma tööjõudu kasutades.

Artikkel 262

Piirmäärasid ja välislepingute sõlmimise korda käsitlevad erisätted**(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Käesoleva määruse artikleid 123–126, välja arvatud mõistet, artikli 127 lõikeid 3 ja 4, artiklit 128, artikleid 134–137, artikli 139 lõikeid 3–6, artikli 148 lõiget 4, artikli 151 lõiget 2, artikleid 152–158 ning artikleid 160 ja 164 ei kohaldata finantsmääruse artikli 190 lõikes 2 osutatud hankijate poolt ega nende nimel sõlmitud hankelepingute suhtes.

Käesoleva peatüki reguleerimisalasse kuuluvate hankeid reguleerivate sätete rakendamise kohta teeb otsuse komisjon, samuti otsustab komisjon asjakohaste kontrollide üle, mida vastutav eelarvevahendite käsutaja teeb juhul, kui komisjon ei ole hankija.

2. Kui lõikes 1 nimetatud menetlusi ei järgita, siis ei ole kõnealuste meetmete kulud liidu rahalise toetuse saamiseks rahastamiskõlblikud.

3. Käesolevat peatükki ei kohaldata finantsmääruse artikli 190 lõike 2 punktis b osutatud hankijate suhtes, kui finantsmääruse artiklis 61 nimetatud kontrollide järel on komisjon lubanud neil kasutada nende oma hankemenetlust.

Artikkel 263

Avalikustamine ja mittediskrimineerimine**(finantsmääruse artiklid 190 ja 191)**

1. Komisjon võtab vajalikke rakendusmeetmeid, et tagada võimalikult lai ja võrdsetel tingimustel osalemine liidu poolt rahastatavate lepingute sõlmimiseks korraldatavates hankemenetlustes. Selleks tuleb hoolitseda eelkõige selle eest, et:

- a) tagatakse eelteadete, hanketeadete ja hankelepingu sõlmimise teadete asjakohane ja õigeaegne avaldamine;
- b) kõrvaldatakse mis tahes diskrimineeriv tegevus ja tehnilised kirjeldused, mis võivad takistada finantsmääruse artiklis 182 nimetatud füüsiliste ja juriidiliste isikute laialdast ja võrdsetel tingimustel osalemist.

2. Artikli 265 lõige 5, artikli 267 lõige 3 ja artikli 269 lõige 4 ei piira e-hangete kasutamist.

Artikkel 264

Avalikustamine**(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Rahvusvaheliste hankemenetluste eelteade saadetakse väljaannete talitusele tarne- ja teenuslepingute puhul nii kiiresti kui võimalik ning ehitustöölepingute puhul nii kiiresti kui võimalik pärast nende programmi heakskiitmise otsuse vastuvõtmist.

2. Käesoleva peatüki kohaldamisel avaldatakse hanketeade:

- a) rahvusvaheliste hankemenetluste puhul vähemalt *Euroopa Liidu Teatajas* ja internetis;
- b) kohalike hankemenetluste puhul vähemalt vahendite saajaks oleva riigi ametlikus väljaandes või muus samaväärses väljaandes.

Kui hanketeade avaldatakse ka kohalikul tasandil, peab see olema identne *Euroopa Liidu Teatajas* ja internetis avaldatud hanketeatega ning see tuleb avaldada nendega ühel ajal. Komisjon vastutab *Euroopa Liidu Teatajas* ja internetis avaldamise eest. Kui teade avaldatakse kohalikul tasandil, võivad seda teha finantsmääruse artikli 190 lõike 2 punktis b osutatud üksused.

3. Hankelepingu sõlmimise teade saadetakse pärast lepingu allakirjutamist, välja arvatud juhul, kui leping on vajaduse korral salajaseks tunnistatud või kui selle täitmise peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed või kui Euroopa Liidu või toetust saava riigi oluliste huvide kaitse seda nõuab ja kui hankelepingu sõlmimise teate avaldamist ei loeta asjakohaseks.

Artikkel 265

Teenuslepingute piirmäärad ja nende sõlmimise kord**(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Teenuslepingute puhul on finantsmääruse artiklis 190 nimetatud piirmäärad ja menetlused järgmised:

- a) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot:
 - i) rahvusvaheline piiratud hankemenetlus artikli 127 lõike 2 ja artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;
 - ii) rahvusvaheline avatud hankemenetlus artikli 127 lõike 2 ja artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;
- b) lepingute puhul, mille maksumus on alla 300 000 euro: võistlev läbirääkimistega hankemenetlus käesoleva artikli lõike 3 tähenduses või raamleping.

Kuni 20 000 euro suuruse maksumusega lepinguid võib sõlmida ühe pakkumuse alusel.

Kuni 2 500 euro suuruseid makseid kulude eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

2. Lõike 1 punktis a nimetatud rahvusvahelise piiratud hankemenetluse hanketeates märgitakse nende taotlejate arv, kellele tehakse pakkumuse esitamise ettepanek. Teenuslepingute puhul tehakse pakkumuse esitamise ettepanek vähemalt neljale taotlejale. Pakkumust esitama lubatud taotlejate arv peab olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

Valitud taotlejate nimekiri avaldatakse komisjoni veebisaidil.

Kui valikukriteeriumidele või suutlikkuse miinimumtasemele vastavate taotlejate arv jääb alla minimaalse arvu, võib hankija teha pakkumuse esitamise ettepaneku üksnes neile taotlejatele, kes vastavad pakkumuse esitamise kriteeriumidele.

3. Lõike 1 punktis b nimetatud läbirääkimistega hankemenetluse puhul koostab hankija nimekirja, milles on vähemalt kolm tema valitud pakkujat. Menetlus hõlmab piiratud väljakuulutamiseta hankemenetlust ning seda loetakse artikliga 129 reguleerimata võistlevaks läbirääkimistega hankemenetluseks.

Võistlevas läbirääkimistega hankemenetluses võib pakkujad valida asjakohaselt avalikustatud huvitatud pakkujate loetelust, millele on osutatud artikli 136 lõike 1 punktis b. Kõnealune loetelu koostatakse pärast osalemiskutset ja see kehtib mitte kauem kui viis aastat avalikustamise kuupäevast arvates. Kõnealune loetelu võib sisaldada alamloetelusid. Huvitatud isik võib esitada hankemenetluses osalemise taotluse igal ajal loetelu kehtivusaja jooksul, välja arvatud kehtivusaja viimase kolme kuu jooksul. Lepingu sõlmimiseks teeb hankija pakkumuse esitamise ettepaneku kõigile asjaomasesse loetelusse või alamloetelusse kantud huvitatud pakkujatele.

Pakkumused avab ja neid hindab vajaliku tehnilise ja halduspädevusega hindamiskomisjon. Hindamiskomisjoni liikmed peavad alla kirjutama erapooletusdeklaratsioonile.

Kui hankija saab pakkujatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

4. Õigusabiteenuste lepingute puhul vastavalt ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) nomenklatuurile võib hankija kasutada võistlevat läbirääkimistega hankemenetlust olenemata sellest, milline on lepingu hinnanguline maksumus.

5. Pakkumused saadetakse paki või välimise ümbrikuga, mille sees on kaks eraldi pitseeritud ümbrikku, millest ühel on sõnad

„Envelope A — Technical bid” („A-ümbrik – tehniline pakkumus”) ja teisel „Envelope B — Financial bid” („B-ümbrik – hinnapakkumus”). Välimisel ümbrikul on:

- a) hankedokumentides märgitud aadress pakkumuste esitamiseks;
- b) viide hankemenetlusele, mille raames pakkujat vastab;
- c) vajaduse korral nende osade numbrid, mille kohta pakkumus esitatakse;
- d) hankedokumentide keeles lisatud märkus „Not to be opened before the tender-opening session” („Mitte avada enne pakkumuste avamise koosolekut”).

Kui hankedokumentides on ette nähtud vestlused, võib hindamiskomisjon pärast esialgsete kirjalike järelduste tegemist ja enne tehniliste pakkumuste hindamise lõpuleviimist vestelda tehnilisel vastuvõetavas pakkumuses esitatud eksperdirühma peamiste liikmetega. Sel juhul vestleb hindamiskomisjon ekspertidega, eelistatavalt korraga, kui nad moodustavad ühe meeskonna, ja ajavahemike järel, mis on piisavalt lühikesed, et oleks võimalik teha võrdlusi. Vestlused viiakse läbi hindamiskomisjoni poolt eelnevalt kokku lepitud standardmudeli järgi, mida järgitakse kõigi vestlusele kutsutud ekspertide või meeskondade puhul. Vestluse kuupäev ja kellaaeg tuleb pakkujatele teatada vähemalt kümme kalendripäeva ette. Kui pakkujat ei saa vääramatu jõu tõttu vestlusel osaleda, tuleb talle saata uus kuupäev ja kellaaeg.

6. Lepingu sõlmimisel kohaldatavate hindamiskriteeriumide eesmärk on kindlaks teha majanduslikult soodsaim pakkumus.

Majanduslikult soodsaim pakkumus valitakse tehnilise kvaliteedi ja hinna suhte 80/20 alusel. Selleks:

- a) korrutatakse tehnilisele pakkumusele antud punktid 0,80-ga;
- b) korrutatakse hinnapakkumusele antud punktid 0,20-ga.

Artikkel 266

Läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine teenuslepingute sõlmimiseks (finantsmääruse artikkel 190)

1. Teenuslepingute puhul võib hankija kasutada läbirääkimistega hankemenetlust ühe pakkumuse alusel järgmistel juhtudel:

- a) kui hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole võimalik kinni pidada finantsmääruse artikli 104 lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud menetluste tähtaegadest;

- b) kui teenuste osutamine antakse ülesandeks avalik-õiguslikele asutustele või mittetulunduslikele üksustele või ühendustele ning teenused on seotud institutsioonilist laadi tegevusega või nende eesmärk on abistada inimesi sotsiaalvaldkonnas;
- c) kui teenused on juba alustatud teenuste täiendused vastavalt lõikes 2 sätestatud tingimustele;
- d) kui hankemenetlus või püüe kasutada raamlepingut ei ole andnud soovitud tulemust, mis tähendab, et ei ole saadud kvaliteedilt ja/või rahaliselt sobivat pakkumust; sel juhul võib hankija pärast hankemenetluse tühistamist pidada läbirääkimisi ühe või mitme hankemenetlusel osalenud pakkujaga omal valikul, tingimusel et lepingu algseid tingimusi oluliselt ei muudeta;
- e) kui leping sõlmitakse ideekonkursi tulemusel ning see tuleb kehtiva korra kohaselt sõlmida ideekonkursi võitjaga või ühega ideekonkursi võitjatest; sel juhul tehakse ettepanek osaleda läbirääkimistel kõigile ideekonkursi võitjatele;
- f) kui tehnilistel või ainuõiguste kaitsega seotud põhjustel saab lepingu sõlmida ainult ühe teatava teenuseosutajaga;
- g) lepingute puhul, mis on tunnistatud salajaseks või mille täitmise peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed, või kui liidu või toetust saava riigi oluliste huvide kaitse seda nõuab;
- h) kui uus leping tuleb sõlmida pärast olemasoleva lepingu ennetähtaegset lõpetamist.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti a kohaldamisel loetakse äärmiselt kiireloomulisele olukorrale vastavaks artikli 190 lõikes 2 nimetatud kriisiolukordades võetud meetmed. Volitatud eelarvevahendite käsutaja kinnitab, vajaduse korral koos teiste asjaomaste volitatud eelarvevahendite käsutajatega, et äärmiselt kiireloomuline olukord on olemas, ja vaatab oma otsuse regulaarselt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte seisukohast läbi.

Esimese lõigu punktis b osutatud institutsioonilist laadi tegevus hõlmab teenuseid, mis on otseselt seotud avalik-õiguslike asutuste seadusjärgsete põhiülesannetega.

2. Lõike 1 punktis c nimetatud teenused, mis on juba alustatud teenuste täiendused, on järgmised:

- a) täiendavad teenused, mis ei sisaldu põhilepingus, kuid mis ettenägematute asjaolude tõttu on osutunud lepingu täitmiseks vajalikuks, tingimusel et täiendavaid teenuseid ei saa

tehnilistel ja majanduslikel põhjustel põhilepingust eraldada hankijale suuri ebamugavusi põhjustamata ning täiendavate teenuste koondmaksumus ei ületa 50 % põhilepingu maksumusest;

- b) täiendavad teenused, mis seisnevad töövõtjale esimese lepingu alusel teha antud teenustega samalaadsete teenuste kordamises, kui:

i) esimese teenuse kohta avaldati hanketeade, milles märgiti selgelt, et projektiga seotud uute teenuste saamiseks on võimalik kasutada läbirääkimistega hankemenetlust, ning hanke hinnanguline maksumus;

- ii) täiendav leping ei ületa maksumuse ega kestuse poolest algset lepingut.

Artikkel 267

Tarnelepingute piirmäärad ja nende sõlmimise kord (finantsmääruse artikkel 190)

1. Tarnelepingute puhul on finantsmääruse artiklis 190 nimetatud piirmäärad ja menetlused järgmised:

- a) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot: rahvusvaheline avatud hankemenetlus artikli 127 lõike 2 ja artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;

- b) lepingute puhul, mille maksumus on alla 300 000 euro: raamleping või

i) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 100 000 eurot, kuid alla 300 000 euro: kohalik avatud hankemenetlus artikli 127 lõike 2 ja artikli 264 lõike 2 punkti b tähenduses;

- ii) lepingute puhul, mille maksumus on alla 100 000 euro: võistlev läbirääkimistega hankemenetlus lõike 2 tähenduses;

- c) kuni 2 500 euro suuruseid makseid kulude eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

Kuni 20 000 euro suuruse maksumusega lepinguid võib sõlmida ühe pakkumuse alusel.

2. Käesoleva artikli lõike 1 punkti b alapunktis ii nimetatud läbirääkimistega hankemenetluse puhul koostab hankija nimekirja, milles on vähemalt kolm tema valitud tarnijat. Menetlus hõlmab piiratud väljakuulutamisetega hankemenetlust ning seda loetakse artikliga 129 reguleerimata võistlevaks läbirääkimistega hankemenetluseks.

Pakkumused avab ja neid hindab vajaliku tehnilise ja haldus-pädevusega hindamiskomisjon. Hindamiskomisjoni liikmed peavad alla kirjutama erapooletusdeklaratsioonile.

Kui hankija saab tarnijatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

3. Iga tehniline ja hinnapakumused tuleb panna ühte pitseeritud ümbrikusse, mis omakorda pannakse pakki või välimisse ümbrikusse. Sisemisele ümbrikule märgitakse:

- a) hankedokumentides märgitud aadress pakkumuste esitamiseks;
- b) viide hankemenetlusele, mille raames pakkuja vastab;
- c) vajaduse korral nende osade numbrid, mille kohta pakkumus esitatakse;
- d) hankedokumentide keeles lisatud märkus „Not to be opened before the tender-opening session” („Mitte avada enne pakkumuste avamise koosolekut”).

Pakkumused avab hindamiskomisjon hankedokumentides ette nähtud kuupäeval ja kellaajal toimuval avalikul koosolekul. Avalikul pakkumuste avamise koosolekul tuleb teatada pakkujate nimed, pakutud maksumused, vajaliku pakkumuse tagatise esitamine ja mis tahes muud vorminõuded, mida hankija peab asjakohaseks.

4. Sellise tarnelepingu puhul, millega ei ole ette nähtud müügijärgset hooldust, on ainus hindamiskriteerium maksumus.

Kui ettepanekud müügijärgse hoolduse või koolituse kohta on eriti olulised, valitakse kas madalaima hinnaga või majanduslikult soodsaim pakkumus, võttes nõuetekohaselt arvesse pakutava teenuse tehnilist kvaliteeti ja pakutud hinda.

Artikkel 268

Läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine tarnelepingute sõlmimiseks (finantsmääruse artikkel 190)

1. Tarnelepinguid võib sõlmida läbirääkimistega hankemenetluse teel ühe pakkumuse alusel järgmistel juhtudel:

- a) kui hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole võimalik kinni pidada finantsmääruse artikli 111 lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud menetluste tähtaegadest;
- b) kui see on põhjendatud tarnete laadi või eriomaduste tõttu, näiteks kui lepingut saavad täita üksnes patendiomanikud või patente kasutamiseks antud litsentside omanikud;
- c) kui algselt tarnijalt tellitakse täiendavaid tarneid, mis on mõeldud tavapärase tarnete või seadmete osaliseks asendamiseks või varasemate tarnete või seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunniks hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega seadmeid, mis tooks kaasa ühildumatus või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused seadmete kasutamisel ja hooldamisel;
- d) kui hankemenetlus ei ole andnud soovitud tulemust, mis tähendab, et ei ole saadud kvaliteedilt ja/või rahaliselt sobivat pakkumust;
- e) lepingute puhul, mis on tunnustatud salajaseks või mille täitmisega peavad kaasnema julgeolekuvalased erimeetmed, või kui liidu või toetust saava riigi oluliste huvide kaitse seda nõuab;
- f) lepingute puhul, mis käsitlevad kaubabörsil noteeritud ja sealt ostetud toodetest koosnevat tarneid;
- g) lepingute puhul, mis käsitlevad erakordselt soodsatel tingimustel ostusid tarnijalt, kes on oma äritegevust lõpetamas, või pankrotihaldurilt või likvideerijatelt pankroti, võlausaldajatega sõlmitud kokkuleppe või muu samalaadse menetluse alusel vastavalt siseriiklikele õigusnormidele;
- h) kui uus leping tuleb sõlmida pärast olemasoleva lepingu ennetähtaegset lõpetamist.

Esimese lõigu punktis d osutatud juhtudel võib hankija pärast hankemenetluse tühistamist pidada läbirääkimisi ühe või mitme hankemenetluse osalenud pakkujaga omal valikul, tingimusel et lepingu algsed tingimusi oluliselt ei muudeta.

2. Käesoleva artikli lõike 1 punkti a kohaldamisel loetakse äärmiselt kiireloomulise olukorraks vastavaks artikli 190 lõikes 2 nimetatud kriisiolukordades võetud meetmed. Volitatud eelarvevahendite käsutaja kinnitab, vajaduse korral koos teiste asjaomaste volitatud eelarvevahendite käsutajatega, et äärmiselt

kiireloomuline olukord on olemas, ja vaatab oma otsuse regulaarselt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte seisukohast läbi.

Artikkel 269

Ehitustöölepingute piirmäärad ja nende sõlmimise kord (finantsmääruse artikkel 190)

1. Ehitustöölepingute puhul on finantsmääruse artiklis 190 nimetatud piirmäärad ja menetlused järgmised:

- a) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 5 000 000 eurot, üks järgmistest:
 - i) rahvusvaheline avatud hankemenetlus artikli 127 lõike 2 ja artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;
 - ii) teatavate ehitustööde laadi silmas pidades rahvusvaheline piiratud hankemenetlus artikli 127 lõike 2 ja artikli 264 lõike 2 punkti a tähenduses;
- b) lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot, kuid alla 5 000 000 euro: kohalik avatud hankemenetlus artikli 127 lõike 2 ja artikli 264 lõike 2 punkti b tähenduses;
- c) lepingute puhul, mille maksumus on alla 300 000 euro: võistlev läbirääkimistega hankemenetlus käesoleva artikli lõike 2 tähenduses.

Kuni 20 000 euro suuruse maksumusega lepinguid võib sõlmida ühe pakkumuse alusel.

2. Käesoleva artikli lõike 1 punktis c nimetatud läbirääkimistega hankemenetluse puhul koostab hankija nimekirja, milles on vähemalt kolm tema valitud töövõtjat. Menetlus hõlmab piiratud väljakuulutamiseteta hankemenetlust ning seda loetakse artikliga 129 reguleerimata võistlevaks läbirääkimistega hankemenetluseks.

Pakkumused avab ja neid hindab vajaliku tehnilise ja halduspädevusega hindamiskomisjon. Hindamiskomisjoni liikmed peavad alla kirjutama erapooletusdeklaratsioonile.

Kui hankija saab töövõtjatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

3. Valikukriteeriumid hõlmavad pakkuja suutlikkust täita samasuguseid lepinguid, võttes eelkõige arvesse viimastel aastatel tehtud ehitustöid. Kuna pakkumused, mis ei vasta nõuetele, on juba kõrvale jäetud, jääb pärast valiku tegemist ainukeseks hindamiskriteeriumiks hind.

4. Iga tehniline ja hinnapakumuse tuleb panna ühte pitseeritud ümbrikusse, mis omakorda pannakse pakki või välimisse ümbrikusse. Sisemisele ümbrikule märgitakse:

- a) hankedokumentides märgitud aadress pakkumuste esitamiseks;
- b) viide hankemenetlusele, mille raames pakkuja vastab;
- c) vajaduse korral nende osade numbrid, mille kohta pakkumus esitatakse;
- d) hankedokumentide keeles lisatud märkus „Not to be opened before the tender-opening session” („Mitte avada enne pakkumuste avamise koosolekut”).

Pakkumused avab hindamiskomisjon hankedokumentides ette nähtud kuupäeval ja kellaajal toimuval avalikul koosolekul. Avalikul pakkumuste avamise koosolekul tuleb teatada pakkumuste nimed, pakutud maksumused, vajaliku pakkumuse tagatise esitamine ja mis tahes muud vorminõuded, mida hankija peab asjakohaseks.

Artikkel 270

Läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine ehitustöölepingute sõlmimiseks (finantsmääruse artikkel 190)

1. Ehitustöölepinguid võib sõlmida läbirääkimistega hankemenetluse teel ühe pakkumuse alusel järgmistel juhtudel:

- a) kui hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole võimalik kinni pidada finantsmääruse artikli 111 lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud menetluste tähtaegadest;
- b) täiendavate ehitustööde puhul, mida algselt sõlmitud leping ei sisalda, kuid mis ettenägematute asjaolude tõttu on osutunud selles kirjeldatud töö tegemiseks vajalikuks, kui lõikes 2 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti;

- c) kui hankemenetlus ei ole andnud soovitud tulemust, mis tähendab, et ei ole saadud kvaliteedilt ja/või rahaliselt sobivat pakkumust;
- d) lepingute puhul, mis on tunnustatud salajaseks või mille täitmisega peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed, või kui liidu või toetust saava riigi oluliste huvide kaitse seda nõuab;
- e) kui uus leping tuleb sõlmida pärast olemasoleva lepingu ennetähtaegset lõpetamist.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti a kohaldamisel loetakse äärmiselt kiireloomulisele olukorrale vastavaks artikli 190 lõikes 2 nimetatud kriisiolukordades võetud meetmed. Volitatud eelarvevahendite käsutaja kinnitab, vajaduse korral koos teiste asjaomaste volitatud eelarvevahendite käsutajatega, et äärmiselt kiireloomuline olukord on olemas, ja vaatab oma otsuse regulaarselt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte seisukohast läbi.

Esimese lõigu punktis c osutatud juhtudel võib hankija pärast hankemenetluse tühistamist pidada läbirääkimisi ühe või mitme hankemenetlusel osalenud pakkujaga omal valikul, tingimusel et lepingu algeid tingimusi oluliselt ei muudeta.

2. Lõike 1 punktis b nimetatud täiendavate ehitustööde tegemiseks sõlmitakse leping algset lepingut täitva ehitustöövõtjaga:

- a) kui selliseid ehitustöid ei saa tehnilistel või majanduslikel põhjustel põhilepingust eraldada hankijale suuri ebamugavusi põhjustamata;
- b) kui sellised ehitustööd on hoolimata sellest, et neid on võimalik algsest lepingust eraldada, selle täitmiseks vältimatult vajalikud;
- c) kui täiendavate ehitustööde tegemiseks sõlmitud lepingute koondmaksumus ei ületada 50 % põhilepingu maksumusest.

Artikkel 271

Läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine kinnisvaralepingute sõlmimiseks (finantsmääruse artikkel 190)

Artiklis 260 nimetatud kinnisvaralepinguid võib sõlmida läbirääkimistega hankemenetluse teel pärast kohaliku turu-uuringu tegemist.

Artikkel 272

Hankemenetluse valik segalepingute sõlmimiseks (finantsmääruse artikkel 190)

Lepingute puhul, mis hõlmavad nii teenuste osutamist kui ka kaupade tarnimist või ehitustööde tegemist, määrab hankija kohaldatavad piirmäärad ja menetlused pärast komisjonilt nõusoleku saamist juhul, kui komisjon ise ei ole hankija, võttes arvesse lepingu kõige tähtsamat aspekti, mida hinnatakse lepingu eri osade suhtelise väärtuse ja praktilise tähtsuse alusel.

Artikkel 273

Hankedokumendid (finantsmääruse artikkel 190)

1. Artiklis 138 nimetatud hankedokumendid koostatakse parimate rahvusvaheliste tavade järgi ja kooskõlas avalikustamist ning hankijate ja pakkujate vahelisi kontakte käsitlevate käesoleva peatüki sätetega.

2. Teenuslepingute puhul peavad hankedokumendid olema järgmised:

a) juhised pakkujatele, milles tuleb märkida:

- i) lepingu liik;
- ii) hindamiskriteeriumid ja nende osakaalud;
- iii) vestluste võimalus ja nende ajakava;
- iv) kas alternatiivsed lahendused on lubatud;
- v) alltöövõtu lubatav osatähtsus;
- vi) lepingu jaoks kättesaadav maksimaalne eelarve;
- vii) pakkumuste valuuta;

b) valitud taotlejate nimekiri (milles on märgitud omavahelise koostöö keeld);

c) teenuslepingute üldtingimused;

d) eritingimused, millega laiendatakse või täiendatakse üldtingimusi või nähakse ette üldtingimustest tehtavad erandid;

e) ülesannete kirjeldus, milles märgitakse projekti planeeritud ajakava ja kuupäevad, millest alates peavad peamised eksperdid olema kavakohaselt kättesaadavad;

f) hinnakiri (täidab pakkuja);

g) pakkumuse vorm;

h) lepingu vorm;

i) kui see on kohaldatav, siis panga (või muu samalaadse) tagatise vormid eelmaksete tegemiseks.

Esimese lõigu punkti h ei kohaldata juhul, kui näidislepingut ei saa erandlike ja nõuetekohaselt põhjendatud asjaolude tõttu kasutada.

3. Tarnelepingute puhul peavad hankedokumendid olema järgmised:

a) juhised pakkujatele, milles tuleb märkida:

i) valiku- ja hindamiskriteeriumid;

ii) kas alternatiivsed lahendused on lubatud;

iii) pakkumuste valuuta;

b) tarnelepingute üldtingimused;

c) eritingimused, millega laiendatakse või täiendatakse üldtingimusi või nähakse ette üldtingimustest tehtavad erandid;

d) tehniline lisa, milles on esitatud kõik kavad, tehnilised kirjeldused ja lepingu täitmise planeeritud ajakava;

e) hinnakiri (täidab pakkuja) ja hindade üksikasjalik jaotus;

f) pakkumuse vorm;

g) lepingu vorm;

h) kui see on kohaldatav, siis panga (või muu samalaadse) tagatise vormid järgmiste tagatiste jaoks:

i) pakkumuse tagatis;

ii) eelmaksetagatis;

iii) nõuetekohase täitmise tagatis.

Esimese lõigu punkti g ei kohaldata juhul, kui näidislepingut ei saa erandlike ja nõuetekohaselt põhjendatud asjaolude tõttu kasutada.

4. Ehitustöölepingute puhul peavad hankedokumendid olema järgmised:

a) juhised pakkujatele, milles tuleb märkida:

i) valiku- ja hindamiskriteeriumid;

ii) kas alternatiivsed lahendused on lubatud;

iii) pakkumuste valuuta;

b) ehitustöölepingute üldtingimused;

c) eritingimused, millega laiendatakse või täiendatakse üldtingimusi või nähakse ette üldtingimustest tehtavad erandid;

d) tehnilised lisad, milles on esitatud kavad, tehnilised kirjeldused ja lepingu täitmise planeeritud ajakava;

e) hinnakiri (täidab pakkuja) ja hindade üksikasjalik jaotus;

f) pakkumuse vorm;

g) lepingu vorm;

h) kui see on kohaldatav, siis panga (või muu samalaadse) tagatise vormid järgmiste tagatiste jaoks:

i) pakkumuse tagatis;

ii) eelmaksetagatis;

iii) nõuetekohase täitmise tagatis.

Esimese lõigu punkti g ei kohaldata juhul, kui näidislepingut ei saa erandlike ja nõuetekohaselt põhjendatud asjaolude tõttu kasutada.

5. Kui lõike 2 punktis d, lõike 3 punktis c ja lõike 4 punktis c nimetatud eritingimuste ning üldtingimuste vahel esineb vasturääkivusi, kohaldatakse eritingimusi.

6. Kui hankija nõuab, et esitataks sõltumatute asutuste koostatud tõendid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteeditagamise standardeid, viitab hankija kvaliteeditagamise süsteemidele, mis põhinevad asjaomastel Euroopa või, kui see on asjakohane, siis rahvusvahelistel standarditel ja mille on sertifitseerinud asutused, mis vastavad Euroopa või rahvusvahelistele sertifitseerimise standarditele. Samuti aktsepteerib hankija ettevõtja esitatud muid tõendeid samaväärsete kvaliteeditagamise meetmete kohta.

Artikkel 274

Tagatised

(finantsmääruse artikkel 190)

1. Erandina artiklist 163 nomineeritakse eelnevad tagatised eurodes või selle lepingu vääringus, mille tagamiseks need on antud.

2. Hankija võib nõuda käesoleva peatüki kohast pakkumuse tagatist, mille väärtus on 1–2 % lepingu kogumaksumusest tarne- ja ehitustöölepingute puhul. See peab vastama artiklile 163. Tagatis vabastatakse, kui leping on sõlmitud. Tagatist ei vabastata, kui pakkumuste esitamise tähtajaks esitatud pakkumus võetakse hiljem tagasi.

3. Hankija võib nõuda täitmistagatist, mille summa on sätestatud hankedokumentides ja mis moodustab 5–10 % lepingu kogumaksumusest tarne- ja ehitustöölepingute puhul. Kõnealune tagatis määratakse kindlaks objektiivsete kriteeriumide, nagu lepingu liigi ja maksumuse alusel.

Täitmistagatist nõutakse ka siis, kui ületatud on järgmised piirmäärad:

a) ehitustöölepingute puhul 345 000 eurot;

b) tarnelepingute puhul 150 000 eurot.

Tagatis kehtib vähemalt tarnete ja ehitustööde lõpliku vastuvõtmiseni. Kui lepingut ei ole nõuetekohaselt täidetud, siis jäetakse tagatis kogu ulatuses vabastamata.

Artikkel 275

Menetluste tähtajad

(finantsmääruse artikkel 190)

1. Pakkumused peavad jõudma hankijani pakkumuse esitamise ettepanekus märgitud aadressil hiljemalt samas märgitud kuupäeval ja kellaajal. Hankija ettenähtud pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste saamise tähtajad peavad olema

piisavalt pikad, et huvitatud isikud saaksid oma pakkumusi põhjendatud ja asjakohase aja jooksul koostada ja esitada.

Teenuslepingute puhul peab pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmise ja pakkumuste lõpliku vastuvõtmise lõpptähtaja vaheline aeg olema vähemalt viiskümmend päeva. Kiireloomulistel juhtudel võib lubada siiski teistsuguseid tähtaegsid.

2. Pakkujad võivad enne pakkumuste vastuvõtmise lõpptähtaega esitada kirjalikke küsimusi. Hankija annab küsimustele vastused enne pakkumuste vastuvõtmise lõpptähtaega.

3. Rahvusvahelise piiratud hankemenetluse korral ei või hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg olla lühem kui 30 päeva alates hanketeate avaldamise kuupäevast. Pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmise ja pakkumuste vastuvõtmise lõpptähtaja vaheline aeg peab olema vähemalt viiskümmend päeva. Teatavatel erandjuhtudel võib lubada siiski teistsuguseid tähtaegsid.

4. Rahvusvahelise avatud hankemenetluse korral peab pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg, mida hakatakse arvestama alates hanketeate saatmise kuupäevast, olema vähemalt

a) 90 päeva ehitustöölepingute puhul;

b) 60 päeva tarnelepingute puhul.

Teatavatel erandjuhtudel võib lubada siiski teistsuguseid tähtaegsid.

5. Kohaliku avatud hankemenetluse korral peab pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg, mida hakatakse arvestama alates hanketeate avaldamise kuupäevast, olema vähemalt

a) 60 päeva ehitustöölepingute puhul;

b) 30 päeva tarnelepingute puhul.

Teatavatel erandjuhtudel võib lubada siiski teistsuguseid tähtaegsid.

6. Artikli 265 lõike 1 punktis b, artikli 267 lõike 1 punktis c ja artikli 269 lõike 1 punktis c nimetatud võistleva läbirääkimistega hankemenetluse korral lubatakse taotlejatel esitada oma pakkumused vähemalt 30 päeva jooksul alates pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmisest.

7. Lõigetes 1–6 sätestatud tähtajad on esitatud kalendripäevades.

*Artikkel 276***Hindamiskomisjon****(finantsmääruse artikkel 190)**

1. Hindamiskomisjon hindab ja järjestab kõik nõuetele vastavaks tunnistatud hankemenetluses osalemise taotlused ja pakkumused eelnevalt teatavaks tehtud menetlusest kõrvalejätmise, valiku- ja hindamiskriteeriumide alusel. Hindamiskomisjoni kuulub paaritu arv liikmeid (vähemalt kolm), kellel on pakumuste hindamiseks vajalik tehniline ja halduspädevus.

2. Juhul kui Euroopa Komisjon ei ole hankija, võib ta nõuda, et talle saadetakse hankedokumentide, pakumuste, pakumuste hindamise dokumentide ja allakirjutatud lepingute koopiad. Samuti võib ta osaleda pakumuste avamisel ja hindamisel vaatlejana.

3. Pakkumused, milles ei ole kõiki hankedokumentides ette nähtud olulisi osi või mis ei vasta ettenähtud konkreetsetele nõuetele, jäetakse kõrvale.

Hindamiskomisjon või hankija võib siiski paluda taotlejatel või pakujatel esitada tema poolt ette nähtud tähtaja jooksul ja võrdse kohtlemise põhimõtet järgides lisamaterjali või selgitada tõendavaid dokumente, mis on esitatud seoses menetlusest kõrvalejätmise, valiku- ja hindamiskriteeriumidega.

4. Artiklis 151 nimetatud põhjendamatult madala maksumusega pakumuste puhul nõuab hindamiskomisjon vajalikke selgitusi pakumuse sisu kohta.

5. Hindamiskomisjoni loomise kohustusest võidakse loobuda menetluste puhul, mille maksumus ei ületa 20 000 eurot.

IV PEATÜKK

Toetused*Artikkel 277***Täies ulatuses rahastamine****(finantsmääruse artikkel 192)**

Kaasrahastamise nõudest tehtud erandite korral tuleb esitada põhjendused toetuse andmise otsuses.

III JAOTIS

EUROOPA AMETID*Artikkel 278***Euroopa ametid ja täiendavate ametite loomine****(finantsmääruse artikkel 195)**

Finantsmääruse artiklis 195 nimetatud ametid on järgmised:

a) väljaannete talitus;

b) Euroopa Pettustevastane Amet;

c) Euroopa Personalivaliku Amet ja sellega halduslikult seotud Euroopa Haldusjuhtimise Kool;

d) individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet;

e) infrastruktuuri- ja logistikaamet Brüsselis ning infrastruktuuri- ja logistikaamet Luxembourgis.

Üks või mitu institutsiooni võivad luua täiendavaid ameteid, kui see on tasuvusanalüüsi alusel põhjendatav ja kui need tagavad liidu tegevuse nähtavuse.

*Artikkel 279***Institutsioonidepoolne volituste delegerimine institutsioonidevahelistele Euroopa ametitele****(finantsmääruse artiklid 195 ja 199)**

Iga institutsioon vastutab elarveliste kulukohustuste täitmise eest. Institutsioonid võivad delegerida asjaomase institutsioonidevahelise Euroopa ameti juhatajale kõik sellele järgnevad toimingud, eelkõige juriidilised kohustused, kulude tõendamise, maksete kinnitamise ja tulude laekumise, kehtestades sellise volituste delegerimise piirid ja tingimused.

*Artikkel 280***Väljaannete talitust käsitlevad erieeskirjad****(finantsmääruse artiklid 195 ja 199)**

Seoses väljaannete talitusega otsustab iga institutsioon ise oma väljaannete avaldamise põhimõtete üle. Väljaannete müügist saadud puhastulu võtab finantsmääruse artikli 21 kohaselt sihtotstarbelise tuluna uuesti kasutusse institutsioon, kes on nende väljaannete autor.

*Artikkel 281***Teatavate ülesannete delegerimine paarvepidaja poolt****(finantsmääruse artikkel 196)**

Komisjoni paarvepidaja võib asjaomase ameti juhtkonna ettepanekul delegerida selle ameti töötajale mõned oma ülesanded, mis on seotud kõnealuse ameti tulude kogumise ja kulude maksmisega otse kõnealuse talituse poolt.

Artikkel 282

Sularahahaldus – pangakontod
(finantsmääruse artikkel 196)

Institutsioonidevahelise ameti sularahavajaduste rahuldamiseks võib komisjon ameti juhtkonna ettepanekul avada ameti nimel panga- või postižirokontosid. Kõnealune amet ja komisjon võrdlevad omavahel aastalõpu kassajääki ja korrigeerivad seda iga eelarveaasta lõpus.

IV JAOTIS

HALDUSASSIGNEERINGUD

Artikkel 283

Üldsätted**(finantsmääruse artikkel 201)**

Käesoleva jaotisega reguleeritavad haldusassigneeringud on sätestatud finantsmääruse artiklis 41.

Eelarvelised kulukohustused, mis vastavad haldusassigneeringutele, mille liik on mitme jaotise puhul ühine ja mida hallatakse ühiselt, võib kanda eelarve raamatupidamisarvestusse ühiselt pärast artiklis 25 sätestatud kokkuvõtliku liigenduse tegemist.

Vastavad kulud kantakse iga jaotise eelarveridadele sama jaotuse kohaselt nagu assigneeringute puhul.

Artikkel 284

Üüritagatised**(finantsmääruse artikkel 201)**

Institutsioonide esitatud üüritagatised on pangatagatised või institutsiooni ja üürileandja nimel blokeeritud pangakontole tehtud hoiused, mis on nomineeritud eurodes, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Kui kolmandates riikides tehtavate tehingute puhul ei ole ühegi nimetatud üüritagatise vormi kasutamine võimalik, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja siiski nõustuda muude vormidega, tingimusel et need vormid tagavad liidu finantshuvide samaväärse kaitse.

Artikkel 285

Institutsioonide töötajatele ja liikmetele makstav avanss
(finantsmääruse artikkel 201)

Institutsioonide töötajatele ja liikmetele võib maksta avanssi personalieeskirjades sätestatud tingimustel.

Artikkel 286

Kinnisvaralepingud**(finantsmääruse artikkel 203)**

1. Finantsmääruse artikli 203 lõike 3 punktis a osutatud kulud hõlmavad hoonete sisseseade kulusid. Need ei hõlma tasusid.

2. Finantsmääruse artikli 203 lõikes 4 osutatud varajase teavitamise menetlust ja finantsmääruse artikli 203 lõikes 5 osutatud eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata tasuta või sümboolse summa eest maa soetamise suhtes.

3. Finantsmääruse artikli 203 lõigetes 3–7 sätestatud varajase teavitamise ja eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata elamukinnisvara suhtes. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad nõuda vastutavalt institutsioonilt mis tahes teavet elamukinnisvara kohta.

4. Erakorraliste või kiireloomuliste poliitiliste asjaolude korral võib finantsmääruse artikli 203 lõikes 4 osutatud varajase teabe kolmandates riikides asuvate liidu delegatsioonide või asutustega seonduvate kinnisvaraprojektide kohta esitada koos finantsmääruse artikli 203 lõike 5 kohase kinnisvaraprojektiga. Sel juhul viiakse varajase teavitamise ja eelneva heakskiitmise menetlus läbi esimesel võimalusel.

5. Finantsmääruse artikli 203 lõigetes 5 ja 6 osutatud eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata kinnisvaraprojekti täpse maksumuse ja rahastamise hindamiseks vajalike ettevalmistavate lepingute või uuringute suhtes.

6. Finantsmääruse artikli 203 lõike 7 punktides ii, iii ja iv osutatud 750 000 euro või 3 000 000 euro suurused piirmäärad sisaldavad hoone sisseseade kulusid. Üüri- ja kasutusvalduse lepingute puhul võetakse kõnealustes piirmäärades arvesse hoone sisseseade kulusid, kuid mitte muid tasusid.

7. Üks aasta pärast finantsmääruse kohaldamise algust esitab komisjon aruande finantsmääruse artikli 203 lõigetes 3–8 sätestatud menetluste kohaldamise kohta.

V JAOTIS

EKSPERDID

Artikkel 287

Tasustatud välisekspertid
(finantsmääruse artikkel 204)

1. Artikli 170 lõikes 1 kehtestatud piirmääradest madalama maksumuse korral võib valida tasustatud välisekspertid vastavalt lõikes 2 sätestatud menetlusele.

2. Osalemiskutse avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* või kui see on vajalik potentsiaalsete taotlejate seas tähelepanu köitmiseks, siis asjaomase institutsiooni veebisaidil.

Osalemiskutse sisaldab ülesannete kirjeldust, nende kestust ja kindlaksmääratud tasustamistingimusi. Need tingimused võivad põhineda ühikuhindadel.

Osalemiskutse järel koostatakse ekspertide nimekiri. See kehtib mitte kauem kui viis aastat alates selle avalikustamisest või kuni lõpeb ülesannetega seotud mitmeaastane programm.

3. Huvitatud füüsiline isik võib esitada taotluse igal ajal nimekirja kehtivusaja jooksul, välja arvatud selle kehtivusaja viimase kolme kuu jooksul. Tasustatud väliseksperte ei valita finantsmääruse artiklis 204 nimetatud ülesandeid täitma, kui nad on mõnes finantsmääruse artiklites 106 ja 107 osutatud menetlustest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras.

4. Igasugune teabevahetus valitud ekspertidega, sealhulgas lepingute sõlmimine ja neis mis tahes muudatuste tegemine, võib toimuda institutsiooni loodud elektrooniliste teabevahetussüsteemide kaudu.

Kõnealused süsteemid vastavad järgmistele nõuetele:

- a) süsteemile ja selle kaudu edastatud dokumentidele võib olla ligipääs ainult volitatud isikutel;
- b) dokumendi võivad elektrooniliselt allkirjastada ja süsteemi kaudu edastada ainult volitatud isikud;
- c) volitatud isikud peavad olema ettenähtud viisil süsteemi kaudu tuvastatud;
- d) elektroonilise toimingu kellaeg ja kuupäev peab olema täpselt kindlaks määratud;

e) säilitama peab dokumentide terviklikkuse;

f) säilitama peab dokumentide kättesaadavuse;

g) kui see on asjakohane, siis peab säilitama dokumentide konfidentsiaalsuse;

h) tagatud peab olema isikuandmete kaitse kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 nõuetega.

Sellise süsteemi kaudu saadetud ja saadud andmete suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt andmed on terviklikud ning süsteemis näidatud kuupäev ja kellaeg, millal andmed saadeti või saadi, on täpsed.

Dokumendi, mis on saadetud või millest on teavitatud sellise süsteemi kaudu, loetakse samaväärseks paber kandjal dokumendiga, see on vastuvõetav tõendina kohtumenetlustes, seda käsitatakse originaaldokumendina ja selle suhtes kehtib õiguslik eeldus, mille kohaselt see on autentne ja terviklik, tingimusel et see ei sisalda dünaamilisi elemente, mis võivad seda autoomaatselt muuta.

Teise lõigu punktis b osutatud elektroonilistel allkirjadel on käsitsi kirjutatud allkirjadega samaväärne õiguslik toime.

5. Ekspertide nimekiri ja ülesannete sisu avaldatakse igal aastal. Tasu avaldatakse juhul, kui see ületab täidetud ülesande puhul 15 000 eurot.

6. Lõiget 5 ei kohaldata juhul, kui selline avaldamine võib seada ohtu asjaomaste isikute õigused ja vabadused, mida kaitsetakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustada ekspertide ärihuve.

KOLMAS OSA

LÕPP- JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 288

Üleminekusätted

Määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 artiklite 35–43 kohaldamist jätkatakse kulukohustuste suhtes, mis on võetud kuni 31. detsembrini 2013. Käesoleva määruse artikleid 33–44 kohaldatakse üksnes kulukohustuste suhtes, mis on võetud alates 1. jaanuarist 2014.

Määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 esimese osa VI jaotise kohaldamist võib jätkata selliste toetuslepingute suhtes, mis on alla kirjutatud, ja selliste toetuse andmise otsuste suhtes, millest on teavitatud 31. detsembriks 2013. aastal ning mis kuuluvad 2012. aasta eelarves või varasemate aastate eelarves ette nähtud

üldiste kulukohustuste raamesse, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtet nõuete kohaselt arvesse võttes nii otsustab.

Artikkel 289

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja loetakse lisas esitatud vastavustabeli kohaselt.

*Artikkel 290***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2013.

Artikleid 216–226 kohaldatakse siiski alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 29. oktoober 2012

Komisjoni nimel
president
José Manuel BARROSO

LISA

Vastavustabel

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 4a	Artikkel 2
Artikkel 5	Artikkel 3
Artikkel 6	Artikkel 4
Artikkel 7	Artikkel 5
Artikkel 8	Artikkel 6
Artikkel 10	Artikkel 7
Artikkel 11	Artikkel 8
Artikkel 12	Artikkel 9
Artikkel 13	Artikkel 10
Artikkel 13a	Artikkel 11
Artikkel 15	Artikkel 12
Artikkel 17	Artikkel 13
Artikkel 17a	Artikkel 14
Artikkel 18	Artikkel 15
Artikkel 19	Artikkel 16
Artikkel 20	Artikkel 17
Artikkel 21	Artikkel 18
Artikkel 22	Artikkel 19
Artikkel 23	Artikkel 20
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
Artikkel 26	Artikkel 24
Artikkel 27	Artikkel 25
Artikkel 28	Artikkel 26
Artikkel 29	Artikkel 27
Artikkel 30	Artikkel 28
Artikkel 43a	Artikkel 29
Artikkel 32a	Artikkel 30
Artikkel 33	Artikkel 31

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 34	Artikkel 32
—	Artikkel 33
Artikkel 36	Artikkel 34
Artikkel 37	Artikkel 35
Artikkel 40	Artikkel 36
Artikkel 35a	Artikkel 37
—	Artikkel 38
—	Artikkel 39
Artikkel 41	Artikkel 40
—	Artikkel 41
Artikkel 42	Artikkel 42
Artikkel 43	Artikkel 43
Artikkel 39	Artikkel 44
Artikkel 44	Artikkel 45
Artikkel 45	Artikkel 46
Artikkel 46	Artikkel 47
Artikkel 49	Artikkel 48
Artikkel 47	Artikkel 49
Artikkel 50	Artikkel 50
Artikkel 51	Artikkel 51
Artikkel 53	Artikkel 52
Artikkel 54	Artikkel 53
Artikkel 55	Artikkel 54
Artikkel 56	Artikkel 55
Artikkel 57	Artikkel 56
Artikkel 58	Artikkel 57
Artikkel 59	Artikkel 58
Artikkel 60	Artikkel 59
Artikkel 61	Artikkel 60
Artikkel 62	Artikkel 61
Artikkel 63	Artikkel 62
Artikkel 64	Artikkel 63
Artikkel 65	Artikkel 64

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 255	Artikkel 65
Artikkel 66	Artikkel 66
Artikkel 67	Artikkel 67
Artikkel 68	Artikkel 68
Artikkel 69	Artikkel 69
Artikkel 70	Artikkel 70
Artikkel 71	Artikkel 71
Artikkel 254	Artikkel 72
—	Artikkel 73
Artikkel 72	Artikkel 74
Artikkel 74	Artikkel 75
Artikkel 75	Artikkel 76
Artikkel 73	Artikkel 77
Artikkel 76	Artikkel 78
Artikkel 77	Artikkel 79
Artikkel 78	Artikkel 80
Artikkel 79	Artikkel 81
Artikkel 80	Artikkel 82
Artikkel 86	Artikkel 83
Artikkel 81	Artikkel 84
—	Artikkel 85
Artikkel 82	Artikkel 86
Artikkel 83	Artikkel 87
Artikkel 84	Artikkel 88
Artikkel 85	Artikkel 89
Artikkel 85a	Artikkel 90
Artikkel 87	Artikkel 91
Artikkel 88	Artikkel 92
Artikkel 85b	Artikkel 93
Artikkel 90	Artikkel 94
Artikkel 91	Artikkel 95
Artikkel 92	Artikkel 96
Artikkel 94	Artikkel 97

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 96	Artikkel 98
Artikkel 95	Artikkel 99
Artikkel 97	Artikkel 100
—	Artikkel 101
Artikkel 98	Artikkel 102
Artikkel 99	Artikkel 103
Artikkel 100	Artikkel 104
Artikkel 101	Artikkel 105
—	Artikkel 106
Artikkel 102	Artikkel 107
Artikkel 103	Artikkel 108
Artikkel 105	Artikkel 109
Artikkel 104	Artikkel 110
Artikkel 106	Artikkel 111
Artikkel 107	Artikkel 112
Artikkel 108	Artikkel 113
Artikkel 109	Artikkel 114
Artikkel 110	Artikkel 115
Artikkel 111	Artikkel 116
Artikkel 112	Artikkel 117
Artikkel 113	Artikkel 118
Artikkel 114	Artikkel 119
Artikkel 115	Artikkel 120
Artikkel 116	Artikkel 121
Artikkel 117	Artikkel 122
Artikkel 118	Artikkel 123
Artikkel 119	Artikkel 124
Artikkel 120	Artikkel 125
Artikkel 121	Artikkel 126
Artikkel 122	Artikkel 127
Artikkel 123	Artikkel 128
Artikkel 124	Artikkel 129
Artikkel 125	Artikkel 130

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 125a	Artikkel 131
Artikkel 125b	Artikkel 132
Artikkel 125c	Artikkel 133
Artikkel 126	Artikkel 134
Artikkel 127	Artikkel 135
Artikkel 128	Artikkel 136
Artikkel 129	Artikkel 137
Artikkel 130	Artikkel 138
Artikkel 131	Artikkel 139
Artikkel 132	Artikkel 140
Artikkel 133	Artikkel 141
Artikkel 133a	Artikkel 142
Artikkel 134	Artikkel 143
Artikkel 134a	Artikkel 144
Artikkel 134b	Artikkel 145
Artikkel 135	Artikkel 146
Artikkel 136	Artikkel 147
Artikkel 137	Artikkel 148
Artikkel 138	Artikkel 149
Artikkel 138a	Artikkel 150
Artikkel 139	Artikkel 151
Artikkel 140	Artikkel 152
Artikkel 141	Artikkel 153
Artikkel 142	Artikkel 154
Artikkel 143	Artikkel 155
Artikkel 144	Artikkel 156
Artikkel 145	Artikkel 157
Artikkel 146	Artikkel 158
Artikkel 147	Artikkel 159
Artikkel 148	Artikkel 160
Artikkel 149	Artikkel 161
Artikkel 149a	Artikkel 162
Artikkel 150	Artikkel 163

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 151	Artikkel 164
Artikkel 152	Artikkel 165
Artikkel 153	Artikkel 166
Artikkel 154	Artikkel 167
Artikkel 155	Artikkel 168
Artikkel 156	Artikkel 169
Artikkel 158	Artikkel 170
Artikkel 158a	Artikkel 171
Artikkel 159	Artikkel 172
Artikkel 160a	Artikkel 173
Artikkel 160e	Artikkel 174
Artikkel 160f	Artikkel 175
Artikkel 161	Artikkel 176
Artikkel 162	Artikkel 177
Artikkel 163	Artikkel 178
—	Artikkel 179
Artikkel 164	Artikkel 180
Artikkel 180a	Artikkel 181
Artikkel 181	Artikkel 182
Artikkel 165a	Artikkel 183
Artikkel 165	Artikkel 184
—	Artikkel 185
Artikli 236 lõige 1	Artikkel 186
Artikkel 172a	Artikkel 187
Artikkel 166	Artikkel 188
Artikkel 167	Artikkel 189
Artikkel 168	Artikkel 190
Artikkel 169	Artikkel 191
Artikkel 169a	Artikkel 192
Artikkel 170	Artikkel 193
Artikkel 171	Artikkel 194
Artikkel 172c	Artikkel 195
Artikkel 173	Artikkel 196

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 174	Artikkel 197
Artikkel 174a	Artikkel 198
—	Artikkel 199
Artikkel 175	Artikkel 200
Artikkel 175a	Artikkel 201
Artikkel 176	Artikkel 202
Artikkel 177	Artikkel 203
Artikkel 178	Artikkel 204
Artikkel 179	Artikkel 205
Artikkel 182	Artikkel 206
Artikkel 180	Artikkel 207
Artikkel 183	Artikkel 208
Artikkel 184	Artikkel 209
Artikkel 184a	Artikkel 210
—	Artikkel 211
—	Artikkel 212
—	Artikkel 213
—	Artikkel 214
—	Artikkel 215
—	Artikkel 216
—	Artikkel 217
—	Artikkel 218
—	Artikkel 219
—	Artikkel 220
—	Artikkel 221
—	Artikkel 222
—	Artikkel 223
—	Artikkel 224
—	Artikkel 225
—	Artikkel 226
Artikkel 185	Artikkel 227
Artikkel 186	Artikkel 228
Artikkel 215	Artikkel 229

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 199	Artikkel 230
Artikkel 201	Artikkel 231
Artikkel 203	Artikkel 232
Artikkel 205	Artikkel 233
—	Artikkel 234
Artikkel 207	Artikkel 235
Artikkel 208	Artikkel 236
Artikkel 209	Artikkel 237
Artikkel 210	Artikkel 238
Artikkel 211	Artikkel 239
Artikkel 213	Artikkel 240
Artikkel 214	Artikkel 241
Artikkel 216	Artikkel 242
Artikkel 217	Artikkel 243
Artikkel 218	Artikkel 244
Artikkel 219	Artikkel 245
Artikkel 220	Artikkel 246
Artikkel 221	Artikkel 247
Artikkel 222	Artikkel 248
Artikkel 223	Artikkel 249
Artikkel 224	Artikkel 250
Artikkel 225	Artikkel 251
Artikkel 226	Artikkel 252
Artikkel 227	Artikkel 253
Artikkel 256	Artikkel 254
Artikkel 229	Artikkel 255
Artikkel 230	Artikkel 256
Artikkel 231	Artikkel 257
—	Artikkel 258
—	Artikkel 259
Artikkel 235	Artikkel 260
Artikkel 236	Artikkel 261
Artikkel 237	Artikkel 262

Määrus (EÜ, Euratom) nr 2342/2002	Käesolev määrus
Artikkel 239	Artikkel 263
Artikkel 240	Artikkel 264
Artikkel 241	Artikkel 265
Artikkel 242	Artikkel 266
Artikkel 243	Artikkel 267
Artikkel 244	Artikkel 268
Artikkel 245	Artikkel 269
Artikkel 246	Artikkel 270
Artikkel 247	Artikkel 271
Artikkel 248	Artikkel 272
Artikkel 249	Artikkel 273
Artikkel 250	Artikkel 274
Artikkel 251	Artikkel 275
Artikkel 252	Artikkel 276
Artikkel 253	Artikkel 277
Artikkel 257	Artikkel 278
Artikkel 258	Artikkel 279
Artikkel 258a	Artikkel 280
Artikkel 259	Artikkel 281
Artikkel 260	Artikkel 282
Artikkel 262	Artikkel 283
Artikkel 264	Artikkel 284
Artikkel 265	Artikkel 285
Artikkel 263	Artikkel 286
Artikkel 265a	Artikkel 287
—	Artikkel 288
Artikkel 272	Artikkel 289
Artikkel 273	Artikkel 290